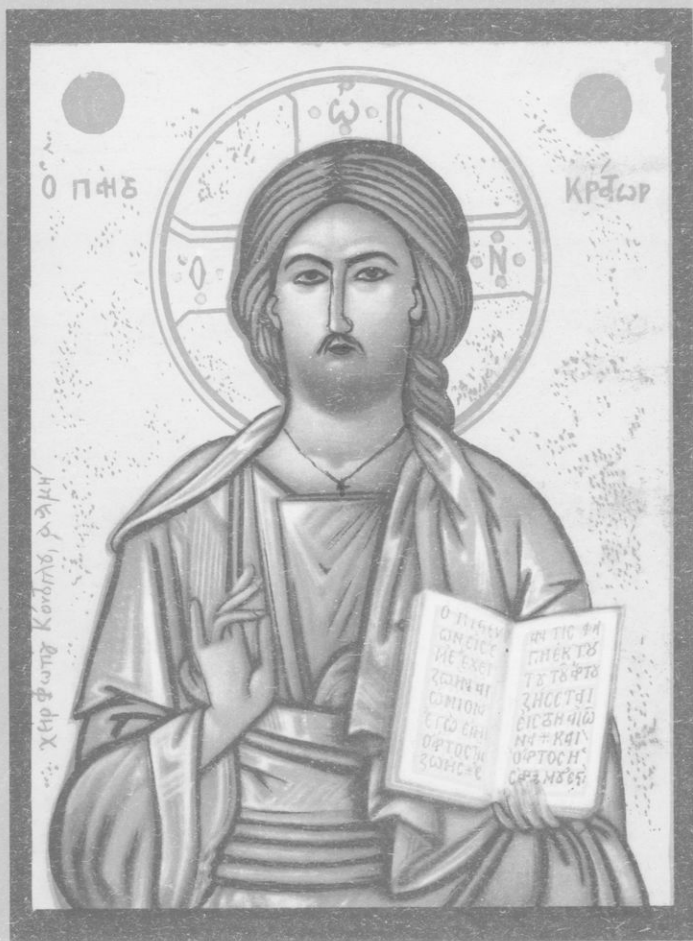

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΠΕΡΙΚΟΠΑΙ

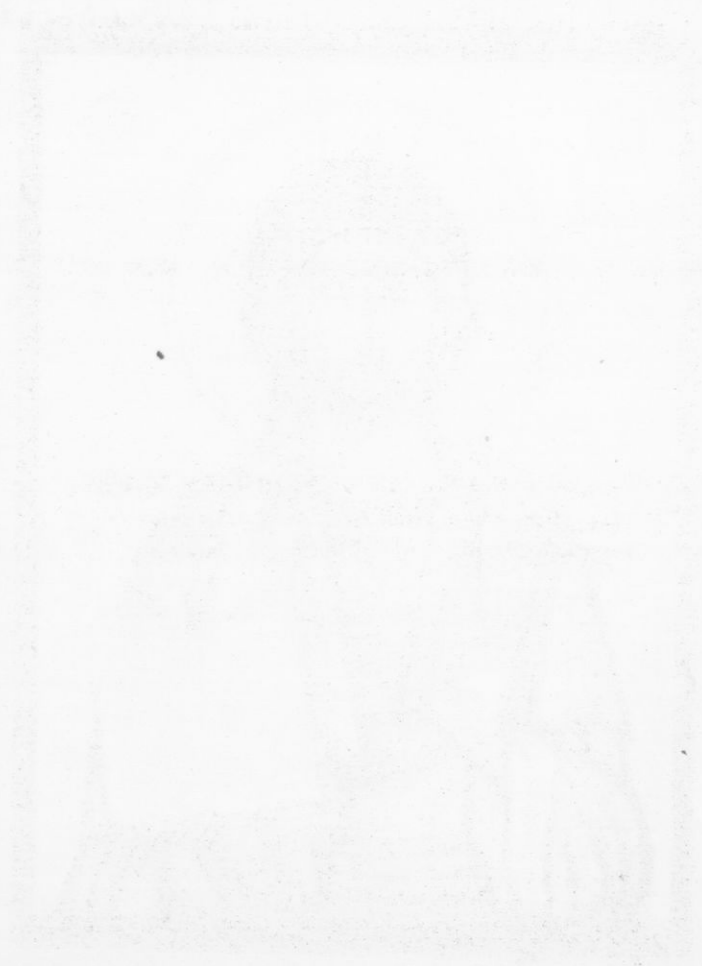

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΠΕΤΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.

ΠΕΤΡΑΖΟΡΕΑΙΟΥ 8 ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ 1

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΠΕΡΙΚΟΠΑΙ

46133

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Ἐγκριμέναι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 105643/9-10-1953
ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου
Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΠΕΤΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑΙ—ΟΔΟΣ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 9 ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 109073

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17-10-1953

Πρὸς τοὺς κ. κ.
Δ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΝ - Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΕΝΤΑΥΘΑ

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 105643 / 9-10-53 ἀποφάσεως τοῦ Ἑπιχειρηματικοῦ καὶ Διοικητικοῦ Συμβουλίου Ἑκπαιδεύσεως, ἐνεκρίθη τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΠΕΡΙΚΟΠΑΙ» βιβλίον σας ὡς βοηθητικὸν τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἐπὶ μίαν διετίαν, ἀρχομένην ἀπὸ 1-9-53.

Παρακαλοῦμεν ὅθεν, ὅπως μεριμνήσητε διὰ τὴν ἔγκαιρον ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου τούτου συμμορφούμενοι πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ Ἑκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ τὸν κανονισμόν Ἑκδόσεως βοηθητικῶν βιβλίων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Κοινοποίησις
Δ/σιν Διδ. Βιβλίων
Κ.Γ.Δ.Σ.Ε.

Ἐντολῇ Ἑπιχειρηματοῦ
Ὁ Διευθυντὴς
Χ. ΜΟΥΣΤΡΗΣ

Πᾶν ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν ἑνὸς τῶν συγγραφέων.

*« Ἁγιάσον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ Σου· ὁ λόγος
ὁ σὸς ἀληθείᾳ ἐστι ». (Ἰωάνν. ιζ' 17)*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ

Κάθε χριστιανός οφείλει νὰ γνωρίζῃ τί πρέπει νὰ πιστεύῃ καὶ τί πρέπει νὰ πράττῃ, διὰ νὰ εἶναι πράγματι ἀληθινὸς καὶ γνήσιος χριστιανός.

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὰς ἀληθείας αὐτὰς τὰς ἐδίδαξε εἰς τοὺς Ἰουδαίους, κατὰ τὸ τριετὲς διάστημα τῆς δημοσίας, ὡς διδασκάλου, ἐπιγείου ζωῆς Του καὶ πρῶτος Αὐτὸς τὰς ἐφήρμοσεν εἰς ὀλόκληρον τὴν ζωὴν Του.

Πράγματι, οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ, μετὰ τὴν εἰς οὐρανὸς ἀνάληψίν Του καὶ τὴν εἰς αὐτοὺς ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἐξῆλθον εἰς ὀλόκληρον τὸν τότε γνωστὸν κόσμον, κάμνοντες ἀρχὴν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐκήρυξαν τὸ **Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ**, συμφώνως πρὸς τὴν ρητὴν ἐντολὴν του: « Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν » (Μαθ. κεφ. 28, ἐδάφ. 19.)

Ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι τὸ θεῖον ἐκεῖνο βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐγράφη κατ' ἔμπνευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὑπὸ Ἁγίων καὶ Θεοπνευστῶν ἀνδρῶν. Δι' αὐτὸ λέγεται καὶ εἶναι θεόπνευστον. Οἱ ἅγιοι ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι ἔγραψαν τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ἐνεπνεύοντο ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον, ὄχι μόνον μετέδιδεν εἰς αὐτοὺς ὠρισμένας ἀληθείας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπροφύλαττεν ἀπὸ κάθε πλάνης.

Ἡ Ἁγία Γραφή δὲν ἀνήκει εἰς μίαν περίοδον τοῦ κόσμου ἢ εἰς ἓνα λαόν, ἀλλ' εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον, καὶ δὲν δύναται νὰ συγκριθῇ ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον καὶ τὸ θεῖον κῶρος αὐτῆς μὲ κανένα ἄλλο βιβλίον τοῦ κόσμου.

Ἡ Ἁγία Γραφή διαιρεῖται εἰς δύο μέρη καὶ ὀνομάζεται καὶ **Διαθήκη**, διότι περιλαμβάνει τὴν συμφωνίαν μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Κατὰ τὴν συμφωνίαν αὐτὴν ὁ Θεὸς ὑπόσχεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους σωτηρίαν καὶ αἰώνιον ζωὴν, οἱ δὲ ἄνθρωποι, πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ἀνωτέρω

ἀγαθῶν, ὑπόσονται εἰς τὸν Θεὸν πίστιν εἰς Αὐτὸν καὶ ὑπακοήν εἰς τὰς ἐντολάς Του (Ἔξοδ. κγ' 22, κδ' 3).

Τὸ πρῶτον μέρος τῆς Ἀγίας Γραφῆς ὀνομάζεται **Παλαιὰ Διαθήκη** καὶ τὸ δεύτερον μέρος αὐτῆς **Καينὴ Διαθήκη**.

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη περιέχει ὅσα ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψεν (ἐφανέρωσεν) εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας διὰ τῶν Πατριαρχῶν, τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν Προφητῶν, διὰ τὰς προετοιμάσει νὰ δεχθοῦν τὸν Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἡ Καينὴ Διαθήκη περιέχει ὅσα ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψεν (ἐφανέρωσεν) εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους διὰ τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου Του, ἦτοι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων Αὐτοῦ.

Ἡ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ἐγράφη κατ' ἀρχὰς διὰ τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν, ἐκτὸς δύο βιβλίων, Ἴον τοῦ Γωβίτ καὶ 2ον τῆς Ἑσθήρ, ἅτινα ἐγράφησαν εἰς τὴν Ἀραμαϊκὴν γλῶσσαν, τὴν γλῶσσαν ποῦ ὠμίλου εἰς τὴν Ἀραμαίαν, δηλ. τὴν Συρίαν καὶ Μεσοποταμίαν, καὶ δύο εἰσέτι βιβλίων τῶν Μακκαβαίων, τοῦ δευτέρου καὶ τοῦ τρίτου, ἅτινα ἐγράφησαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ 72 σοφῶν Ἰουδαίων Ἑλληνιστῶν, οἱ ὅποιοι μετέφρασαν ὅλην τὴν Παλαιὰν Διαθήκην. Ἡ μετάφρασις αὕτη, διὰ τὸ στρογγύλον τοῦ ἀριθμοῦ, καλεῖται μετάφρασις τῶν Ὁ (Ἑβδομήκοντα) καὶ ἐγένετο τὸν δεύτερον αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ κατ' ἐντολήν τῶν Πτολεμαίων τῆς Αἰγύπτου. Διὰ τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης διεδόθη εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἡ λατρεία τοῦ Ἐνὸς καὶ Μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ, ἣτις διεσώθη ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐν μέσῳ τῆς εἰδωλολατρείας τοῦ ἄλλου κόσμου καὶ συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ θρησκευτικὴν αὐτοῦ ἀναγέννησιν.

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη προητοίμασε τὸν κόσμον διὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἐγένετο βιβλίον παγκόσμιον, διὰ τῆς Καينῆς Διαθήκης, ἣ ὅποια εἶναι τὸ συμπλήρωμα αὐτῆς.

Τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶναι τεσσαράκοντα ἕξ (46)* καὶ διαιροῦνται εἰς Ἱστορικά, Διδακτικά καὶ Προφητικά.

Α) Ἱστορικά εἶναι τὰ ἕξῃς εἴκοσι τρία (23) βιβλία:

α) Ἡ Πεντάτευχος, ἦτοι τὰ πέντε βιβλία τοῦ Μωϋσέως: 1) Γένεσις, 2) Ἔξοδος, 3) Λευϊτικόν, 4) Ἀριθμοί, 5) Δευτερονόμιον.

* Οἱ ἀριθμοῦντες τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἰς 49 χωρίζουν τρία μικρὰ συγγράμματα τοῦ Ἱερεμίου ἀπὸ τοῦ μεγάλου προφητικοῦ του ἔργου.

β) 6) Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ. 7) Οἱ Κριταί. 8) Ἡ Ρούθ. 9—12) Βασιλειῶν 4 βιβλία. 13—14) Δύο βιβλία τῶν Παραλειπομένων. 15—16) Δύο βιβλία τοῦ Ἑσδρα. 17) Νεεμίης. 18) Τωβίτ. 19) Ἰουδίθ. 20) Ἑσθῆρ. 21—23) Τρεῖς βιβλία τῶν Μακκαβαίων.

Β) **Διδακτικὰ** βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶναι τὰ κάτωθι ἀναγραφόμενα ἑπτὰ (7) βιβλία :

1) Ἰώβ. 2) Ψαλμοί. 3) Παροιμίας Σολομῶντος. 4) Ἐκκλησιαστής. 5) ἄσμα Ἀσμάτων. 6) Σοφία Σολομῶντος. 7) Σοφία Σειραχ.

Γ) **Προφητικὰ** βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶναι τὰ ἀκόλουθα δέκα ἕξ (16). Ταῦτα διαιροῦνται, ὡς καὶ οἱ γράφαντες αὐτὰ προφηταί, εἰς **μεῖζονα** καὶ **ἐλάσσονα**.

Μεγάλοι (μεῖζονες) προφηταὶ ὀνομάζονται οἱ γράφαντες μεγαλύτερα συγγράμματα καὶ εἶναι οἱ ἐξῆς τέσσαρες : Ἡσαΐας, Ἰερεμίας, Ἰεζεκιήλ καὶ Δανιήλ. **Ἐλάσσονες** δὲ οἱ γράφαντες μικρότερα καὶ εἶναι δώδεκα, οἱ ἀκόλουθοι : Ὡσηέ, Ἀμός, Μιχαίας, Ἰωήλ, Ὀβδιού, Ἰωνᾶς, Ναούμ, Ἀββακούμ, Σοφορίας, Ἀγγαῖος, Ζαχαρίας καὶ Μαλαχίας.

Ἡ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

Ἡ **Καινὴ Διαθήκη** περιέχει τὴν διδασκαλίαν, τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ συνεπλήρωσε τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον. Διὰ τοῦτο λέγομεν ὅτι ἡ **Καινὴ Διαθήκη** εἶναι τὸ συμπλήρωμα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἡ **Καινὴ Διαθήκη** λέγεται καὶ **Εὐαγγέλιον**, διότι περιέχει τὴν καλὴν ἀγγελίαν τῆς ἐλεύσεως εἰς τὸν κόσμον τοῦ προφητευθέντος Μεσσίου καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου διὰ τοῦ Σταυρικοῦ Θανάτου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ **Καινὴ Διαθήκη** ἐγράφη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, πλὴν τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, τὸ ὁποῖον ἐγράφη κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Ἀραμαϊκὴν γλῶσσαν τὸ ἔτος 64 μ.Χ. καὶ μετεφράσθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τὸ ἔτος 67 μ.Χ.

Τὰ βιβλία τῆς **Καινῆς Διαθήκης** εἶναι εἴκοσι ἑπτὰ (27) καὶ διαιροῦνται εἰς Ἰστορικά, Διδακτικὰ καὶ Προφητικόν.

Α) **Ἰστορικὰ** βιβλία τῆς **Καινῆς Διαθήκης** εἶναι τὰ ἐξῆς πέντε (5) : Τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια Ματθαίου, Μάρκου, Λουκᾶ, Ἰωάννου καὶ αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων.

Β) Διδακτικὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶναι τὰ ἐξῆς εἴκοσι ἕνα (21) :

Αἱ δέκα τέσσαρες (14) Ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἧτοι : μία πρὸς Ῥωμαίους, δύο πρὸς Κορωθίους, μία πρὸς Γαλάτας, μία πρὸς Ἐφεσίους, μία πρὸς Φιλιππησίους, μία πρὸς Κολασσαεῖς, δύο πρὸς Θεσσαλονικεῖς, δύο πρὸς Τιμόθεον, μία πρὸς Τίτον, μία πρὸς Φιλήμονα καὶ μία πρὸς Ἑβραίους.

Αἱ ἑπτὰ (7) Καθολικαὶ Ἐπιστολαί, ἧτοι : μία τοῦ Ἰακώβ, δύο τοῦ Πέτρου, τρεῖς τοῦ Ἰωάννου καὶ μία τοῦ Ἰούδα. Καλοῦνται δὲ Καθολικαὶ Ἐπιστολαί, διότι αἱ περισσότεραι ἐξ αὐτῶν δὲν ἀπευθύνονται πρὸς ὠρισμένας Ἐκκλησίας ἢ πρὸς ὠρισμένα πρόσωπα, ὅπως αἱ Ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἀλλὰ πρὸς πάσας ἢ πρὸς πολλὰς Ἐκκλησίας.

Γ) Προφητικὸν βιβλίον τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶναι ἓν καὶ μόνον, ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἐδαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΩΝ

1. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰς τὸ

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος.

ἀποστολικὸν ἀξίωμα καὶ ἀπὸ Λευῖς μετωνομάσθη, ἴσως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου, Ματθαῖος (ἑβραϊστὶ Θεόδωρος). Κατήγετο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκ τῆς Καπερναοῦμ καὶ ἦτο τελώνης τὸ ἐπάγγελμα.

Ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἰς Αἰθιοπίαν, Συρίαν, Μηδίαν, Περσίαν καὶ ἄλλας χώρας. Ἐγραψε τὸ Εὐαγγέ-

λιον εἰς τὴν Ἀραμαϊκὴν γλῶσσαν τὸ ἔτος 64 μ. Χ. διὰ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Παλαιστίνης, τὸ ὁποῖον κατόπιν μετεφράσθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, τὸ ἔτος 67 μ.Χ., διότι αὐτὴ ἦτο διαδεδομένη εἰς ἅπαντα τὸν τότε γνωστὸν κόσμον.

Ἀπέθανε μὲ μαρτυρικὸν θάνατον εἰς τὴν Αἰθιοπίαν.

2. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος. Οὗτος ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Βαρνάβα καὶ υἱὸς τῆς Μαρίας, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ὁποίας συνηθροίζοντο οἱ Χριστιανοὶ τῶν Ἱεροσολύμων. Ἠκολούθησε τοὺς Ἀποστόλους Παῦλον καὶ Βαρνάβαν εἰς τὴν πρώτην ἀποστολικὴν ὁδοπορίαν τοῦ Παύλου εἰς

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος.

Κύπρον καὶ τὰς νοτίους ἐπαρχίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἐβοήθησε τότε πολλοὺς αὐτοὺς εἰς τὸ ἀποστολικὸν τῶν ἔργων. Ἀλλὰ κυρίως ἦτο μαθητὴς καὶ ἀκόλουθος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου.

Ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἔγραψε τὸ Εὐαγγέλιόν του εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν χάριν τῶν ἐξ Ἐθνῶν Χριστιανῶν, διὰ νὰ γνωρίσῃ εἰς αὐτοὺς ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦτο

πραγματικὸς υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ τοὺς κάμῃ νὰ πιστεύσουν εἰς Αὐτόν.

Κατὰ τὴν παράδοσιν ἀπέθανε μαρτυρικὸν θάνατον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

3. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς. Κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας καὶ ἦτο ἰατρὸς τὸ ἐπάγγελμα. Λέγεται δὲ ὅτι ἦτο καὶ ζωγράφος.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς.

Εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν κατηχήθη ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον καὶ ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς στενωτέρους συνεργάτας του. Ἐγραφε τὸ Εὐαγγέλιον ποὺ φέρει τὸ ὄνομά του καθὼς καὶ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων.

Ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ κατὰ τὴν παράδοσιν ἀπέθανεν εἰς τὰς Θήβας.

4. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. Ἦτο υἱὸς τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σαλώμης καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἰακώβου, μετὰ τοῦ ὁποίου ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου μεταξὺ τῶν πρώτων μαθητῶν. Ἦτο ὁ ἀγαπητότερος μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ διὰ τὴν μεγάλην πρὸς Αὐτὸν ἀγάπην του καὶ διὰ τὰ ἄλλα ἐξαιρετικὰ αὐτοῦ φυσικὰ χαρίσματα. Μέχρις οὗτου κληθῆ ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἀξίωμα ἦτο ἀλιεὺς τὸ ἐπάγγελμα. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης καὶ ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰάκωβος ἀπετέλουν τὸν στενωτέρου κύκλου τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου.

Εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην ἐνεπιστεύθη ὁ Κύριος τὴν Ἁγίαν
Του Μητέρα ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ Του. Εἶχε δὲ ὑπὸ τὴν προστασίαν του

ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰω-
άννης τὴν Θεοτόκον
μέχρι τοῦ θανάτου
Αὐτῆς.

Ἐκήρυξε τὸ Εὐ-
αγγέλιον εἰς τὰ Ἱε-
ροσόλυμα καὶ εἰς ὄ-
λην τὴν Μικρὰν Ἀ-
σίαν. Ὁ Εὐαγγελι-
στὴς Ἰωάννης ἐγκα-
τεστάθη εἰς τὴν Ἐ-
φεσον καὶ ἀπ' ἐκεῖ
ἐπώπτευε καὶ διηύ-
θυνε τὰς Ἐκκλησίας
τῆς Ἀσίας. Τὸ Εὐαγ-
γέλιόν του τὸ ἔγρα-
ψεν εἰς τὴν ἑλληνι-
κὴν γλῶσσαν, κατὰ
τὸ ἔτος 80 μ. Χ. Ἐ-

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης.

πὶ τοῦ αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ (81 - 96 μ. Χ.) ἐξωρίσθη εἰς τὴν
νῆσον Πάτμον, ὅπου ἔγραψε τὸ προφητικὸν βιβλίον τῆς Κ. Διαθή-
κης, τὴν Ἀποκάλυψιν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δομιτιανοῦ ἐπανῆλθεν
ἀπὸ τὴν ἐξορίαν εἰς τὴν Ἐφεσον. Ἐκεῖ ἔζησε μέχρι τοῦ θανάτου
του. Ἀπέθανεν εἰς βαθὴν γῆρας κατὰ τὸ ἔτος 101 μ. Χ. ἐπὶ τῆς αὐτο-
κρατορίας τοῦ Τραϊανοῦ (98 - 117 μ. Χ.).

ΚΥΡΙΑΚΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΟΥ ΟΛΟΥ ΕΝΙΑΥΤΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΕ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Μαθ. κβ', 35—46)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ νομικός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ, πειράζων αὐτὸν καὶ λέγων· διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ· ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὄλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ ; τίνας υἱὸς ἐστι ; λέγουσιν αὐτῷ· τοῦ Δαυὶδ. λέγει αὐτοῖς· πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν Πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ λέγων, εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου ; εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι ; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Νομικός = ἐρμηνευτὴς τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. **συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων** = ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι οἱ Φαρισαῖοι. **ἐπηρώτησεν** = ἠρώτησεν. **τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ** = τί φρονεῖτε σεῖς περὶ τοῦ Χριστοῦ. **πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν Πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ λέγων** = πῶς καὶ διατί ὁ Δαυὶδ ὀνομάζει αὐτὸν Κύριον ; **εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου** = εἶπεν ὁ Κύριος, δηλ. ὁ πατήρ, εἰς τὸν Κύριόν μου, δηλ. τὸν Χριστόν. **κάθου ἐκ δεξιῶν μου** = κά-

θισε εἰς τὰ δεξιὰ μου. ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου = μέχρις οὗ θὰ θέσω τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Τὸ ἕως εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ «πάντοτε» καὶ ὄχι ἄλλην. (Ὑποπόδιον λέγεται τὸ μικρὸν σκαμνάκι, εἰς τὸ ὁποῖον ἀκουμβοῦν συνήθως τοὺς πόδας των ὅσοι κάθονται ἐπὶ θρόνων, δηλ. θὰ ὑποτάξω τοὺς ἐχθρούς σου). Ὁ Δαυὶδ προφητεῖται περὶ τῆς δόξης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος μὲ τὸν Σταυρικὸν Του θάνατον ἐθριάμβευσε κατὰ τῆς Ἀμαρτίας.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

ΑΙ ΔΥΟ ΜΕΓΑΛΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἐρμηνευτὰς τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου εἰς τοὺς Ἑβραίους ἦλθεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν μὲ ἐγωῖσμόν καὶ ὑπερηφάνειαν, καὶ τὸν ἠρώτησε ποία μεγάλη ἐντολὴ εἶναι γραμμένη εἰς τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον. Μὲ τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ἤθελε νὰ δείξῃ εἰς τὸν Κύριον πῶς αὐτός, ὡς Διδάσκαλος τῶν Ἑβραίων καὶ ἐρμηνευτῆς τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, γνωρίζει τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον. Εἰς αὐτὴν τὴν ὑπερήφανον ἐρώτησιν τοῦ Νομικοῦ ἀπήντησεν ὁ Κύριος μὲ τέτοιον τρόπον, ὥστε τὸν ἔκαμε ἀνίκανον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρωτήσεις του. Τοῦ εἶπε δηλ.: τί ἐρωτᾷς ἐμὲ σὺ περὶ αὐτοῦ τοῦ ζητήματος, πὺ πρέπει, ὡς ἐρμηνευτῆς τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, νὰ τὸ ἤξεύρῃς; Λοιπὸν—τοῦ εἶπεν ὁ Χριστός— ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν, μὲ ὅλην τὴν ψυχὴν σου καὶ ὅλην τὴν καρδίαν σου καὶ ὅλην τὴν σκέψιν σου, εἶναι ἡ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολὴ. Ἀλλὰ δευτέρα ἐντολὴ ὡσάν τὴν πρώτην εἶναι αὕτη: ἡ ἀγαπήσῃς τὸν πλησίον σου ὡσάν τὸν ἑαυτὸν σου. Εἰς αὐτὰς τὰς δύο ἐντολάς, δηλαδὴ τὴν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὴν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, εὐρίσκεται τὸ νόημα καὶ ἡ οὐσία ὅλου τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου καθὼς καὶ ὁλόκληρος ἡ ἔννοια καὶ ἡ σημασία τῆς διδασκαλίας τῶν Προφητῶν. Καὶ καθὼς ἦσαν ὅλοι οἱ Φαρισαῖοι μαζευμένοι καὶ τὸν ἤκουον, διὰ νὰ δείξῃ ὁ Κύριος τὴν ἀμάθειαν τοῦ Νομικοῦ εἰς τὸ βαθύτερον νόημα τῶν περὶ τοῦ Μεσσίας Προφητειῶν, πὺ ἐνόμιζον καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς τὸ ἤξευραν, τοὺς ἠρώτησεν ὁ Ἰησοῦς: Ποίαν γνώμην ἔχετε περὶ τοῦ Χριστοῦ; Τίνας εἶναι Υἱὸς ὁ Χριστός; Ἐκεῖνοι τότε τοῦ ἀπήντησαν, ὅτι εἶναι Υἱὸς τοῦ Δαυὶδ.

Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς: Εἰπέτε μου, πῶς τότε ὁ Δαυῖδ τὸν ὀνομάζει Κύριόν του, ἐνῶ εἶναι υἱός του ; (παιδί τοῦ Δαυῖδ). Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν οὐδείς ἠμπόρεσε νὰ ἀπαντήσῃ. Δὲν ἐγνώριζον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὡς ἄνθρωπος, εἶναι καὶ υἱός τοῦ Δαυῖδ, διότι ἔλαβε τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα ἐκ τῶν ἀχράντων αἱμάτων τῆς Θεοτόκου διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἣ ὁποία εἶχε τὴν καταγωγὴν τῆς ἀπὸ τὴν γενεάν τοῦ Δαυῖδ, δηλ. τὸν οἰκογενειακὸν κλάδον τοῦ Δαυῖδ.

Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι συγχρόνως καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, δι' αὐτὸ εἶναι Θεὸς καὶ Ἄνθρωπος, ἥτοι Θεάνθρωπος. Ἀπὸ τότε ποῦ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἀπαντήσουν εἰς Αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, δὲν ἐτόλμησαν πλέον νὰ τὸν ἐρωτήσουν δι' ἄλλο ζήτημα τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἐφοβήθησαν τὴν θείαν σοφίαν Του.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟ ΤΗΣ ΥΨΩΣΕΩΣ (Ἰωάνν. γ', 13—17)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Εἶπεν ὁ Κύριος· οὐδείς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπολήται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον· οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπολήται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἄναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν = ἔχει ἀναβῆ εἰς τὸν οὐρανόν. εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς = παρὰ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κατέβη ἀπὸ τὸν οὐρανόν, δηλαδὴ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, διὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον ἐκ τῆς ἁμαρτίας καὶ ὅστις πρὶν γίνῃ καὶ ἄνθρωπος εὐρίσκετο εἰς τὸν οὐ-

ρανόν, ὡς Θεός. **καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ...** Ὑπενθυμίζει εἰς τοὺς Ἰουδαίους ὁ Κύριος τί ἔκαμεν ὁ Θεός, διὰ νὰ τοὺς σώσῃ ἀπὸ τὰ δαγκώματα τῶν φαρμακερῶν φιδιῶν καὶ τὴν διαμονὴν των εἰς τὴν ἔρημον. Δηλ. ὅταν οἱ Ἑβραῖοι ἐγόγγυζον ἐναντίον τοῦ Μωϋσέως διὰ τὸν τρόπον τῆς συντηρήσεώς των εἰς τὴν ἔρημον μετὰ τὸ μάννα. Τότε τοὺς κατεδίκασε ὁ Θεός διὰ τὴν ἀχαριστίαν των νὰ ἀποθνήσκουν ἀπὸ δάγκωμα φαρμακερῶν φιδιῶν. Τέτοια φίδια τότε ἐγέμισαν τὴν ἔρημον διὰ τὴν τιμωρίαν τῶν Ἑβραίων. Οἱ Ἑβραῖοι ἀπέθνησκαν πολλοὶ κάθε ἡμέραν ἀπὸ τὰ φαρμακερὰ αὐτὰ φίδια. Αὐτὸ τοὺς ἐτρόμαξε, μήπως ὅλοι ἀποθάνουν ἀπ' αὐτὰ εἰς τὴν ἔρημον. Δι' αὐτὸ παρεκάλεσαν τὸν Μωϋσῆν νὰ τοὺς σώσῃ. Τότε ὁ Μωϋσῆς κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ κατεσκεύασε καὶ ὕψωσε εἰς ὑψηλὸν στῦλον ἓνα χάλκινον φίδι, διὰ νὰ τὸ βλέπουν οἱ δαγκανόμενοι Ἑβραῖοι καὶ θεραπεύωνται. Αὐτὸ ἦτο τότε μία συμβολικὴ εἰκὼν τοῦ Ἐσταυρωμένου. **μὴ ἀπόληται.**—νὰ μὴ χαθῇ. ἔδωκεν = προσέφερεν εἰς τὸν κόσμον.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ οὐρανὸς εἶναι ἄγνωστος εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διότι οὐδεὶς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν παρὰ μόνον ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδή ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἔγινε καὶ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Διότι ἐγεννήθη ὡς ἄνθρωπος ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ τῆς Ἀειπαρθένου Θεοτόκου Μαρίας διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Ὁ Ἰησοῦς προτοῦ νὰ γίνῃ ἄνθρωπος ὑπῆρχε πάντοτε εἰς τὸν οὐρανὸν ὡς Θεός. Ὁ οὐρανὸς εἶναι τὸ πνευματικὸν βασίλειον τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον βασιλεύει πάντοτε εὐτυχία καὶ χαρὰ. Διότι ἐκεῖ κυριαρχεῖ ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ καὶ γίνεται πάντοτε τὸ θέλημα Αὐτοῦ. Αὐτὸ εἶχε εἰς τὸν νοῦν του ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν ἔγραφεν ὅτι τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ τοῦ οὐρανοῦ, τὰ ὁποῖα ἠτοίμασεν ὁ Θεός δι' ἐκείνους ποὺ εἰλικρινὰ πιστεύουν εἰς Αὐτὸν καὶ Τὸν ἀγαποῦν, εἶναι ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ ἀνθρώπινος νοῦς (Βλ. Κορινθ. 2—5). Ὅλα αὐτὰ γνωρίζει μόνον ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, δηλ. ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Κατέβη δὲ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐγεννήθη ὡς ἄνθρωπος ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, διὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ νὰ φανερώσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς

κάθε άνθρωπον, πού ἐπιθυμεῖ καὶ θέλει τὴν σωτηρίαν του. Αὐτὴν τὴν σωτηρίαν κάθε ἄνθρωπος τὴν εὐρίσκει μόνον διὰ τῆς πίστεώς του εἰς τὸν Σωτῆρα Ἰησοῦν Χριστόν. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιτύχη τοῦτο ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν ἐσταυρωμένον Ἰησοῦν καὶ νὰ ζήσῃ σύμφωνα μὲ τὰς ἐντολάς Του. Διότι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τοῦ Σταυρικοῦ Του θανάτου μᾶς ἠλευθέρωσεν ἐκ τῆς προπατορικῆς ἀμαρτίας. Τὸν Σταυρικόν Του θάνατον ὑπέμεινε χάριν ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν. Ἡ Σταυρικὴ Του θυσία ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς τὴν σωτηρίαν μας ἐκ τοῦ προπατορικοῦ ἀμαρτήματος.

Τὸ χάλκινον φίδι, τὸ ὁποῖον κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ὕψωσεν ὁ Μωϋσῆς εἰς τὴν ἔρημον καὶ διέταξε τοὺς Ἑβραῖοὺς νὰ τὸ βλέπουν ἀμέσως, ὅταν τοὺς ἐδάγκωναν τὰ δηλητηριώδη φίδια διὰ νὰ σώζωνται, ἦτο μία συμβολικὴ εἰκὼν τοῦ ἐσταυρωμένου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν ὀφείλει κάθε ἄνθρωπος νὰ στρέφῃ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του, διὰ νὰ σώζεται ἐκ τοῦ θανάτου τῆς ἀμαρτίας καὶ κερδίσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ἡ σταθερὰ πίστις εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον Ἰησοῦν Χριστόν, ἡ παρουσιαζομένη μὲ τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον μας, δίδει ζωὴν εἰς κάθε ἄνθρωπον.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΨΩΣΙΝ (Μάρκ. η', 34—38 καὶ θ' 1)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι· ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, οὗτος σώσει αὐτήν· τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ; ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῶ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς·

Δημ. Παπαδοπούλου — Παν. Οἰκονόμου, Εὐαγγελικαὶ Περικοπαι 2

ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶ τινες τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἄν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὅπισω μου = νὰ γίνῃ ὀπαδός μου. **ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν** = ν' ἀφήσῃ τὰς κακὰς πράξεις καὶ ἐπιθυμίας του. **ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ** = νὰ ὑπομείνῃ τὰς θλίψεις τοῦ κόσμου καὶ τὰς περιφρονήσεις αὐτοῦ ἐξ αἰτίας τῆς πίστεώς του εἰς τὸν Κύριον, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἡθικοῦ νόμου καὶ τὴν πραγματοποίησιν εἰς τὸν ἑαυτὸν του τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. **ἀπολέσει αὐτήν** = ὅστις θὰ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν του χάριν τῆς πίστεώς του εἰς ἐμὲ καὶ πρὸς διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου μου, αὐτὸς θὰ σώσῃ **τὴν ψυχὴν του** εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν. **τὴν ψυχὴν αὐτοῦ** = τὴν ζωὴν του. Ἐδῶ ψυχὴ σημαίνει ζωὴ. **ὅς ἐάν ἐπαισχυνηθῇ με** = ὅστις ἐντραπῆ νὰ μὲ ὁμολογήσῃ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὡς Κύριόν του, Θεὸν καὶ Σωτῆρα του. **ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ** = εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν τὸν ἁμαρτωλόν, ὁ ὁποῖος ζῆ μακρὰν τῆς πίστεως εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν. **μὴ γεύσονται θανάτου** = δὲν θὰ ἀποθάνωσι. Μὲ αὐτὰ προλέγει, ὅτι ἐκ τῶν Ἀποστόλων ὁ Πέτρος, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, προτοῦ ἀποθάνουν, θὰ ἴδουν ἐπάνω εἰς τὸ Ὄρος Θαβὼρ, κατὰ τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ Χριστοῦ, ὅλην τὴν δόξαν Αὐτοῦ. **ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει** = νὰ ἔχῃ ἔλθει μὲ δυνάμιν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος βεβαιώνει ἐκείνους πού ἐπιθυμοῦν νὰ πιστεύσουν εἰς Αὐτὸν καὶ νὰ ζήσουν σύμφωνα μὲ τὸ θέλημά Του, ὅτι αὐτοὶ πρέπει νὰ ἀρνηθοῦν τὸν ἑαυτὸν τους. Δηλαδή αὐτοὶ πρέπει ὅλας τὰς κακὰς καὶ παρανόμους ἐπιθυμίας των νὰ τὰς πολεμήσουν μὲ ὅλας των τὰς ψυχικὰς δυνάμεις καθὼς καὶ τὴν ἐντὸς αὐτῶν ροπὴν πρὸς τὸ κακόν. Ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ εἶναι ἄνθρωπος ἡθικὸς εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν. Αὐτὸς πρέπει εἰς κάθε στιγμήν νὰ εἶναι πρόθυμος νὰ δεικνύῃ δι' ἔργων ἀγαθῶν, ὅτι εἶναι πραγματικὸς Χριστιανός. Εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Χριστιανοῦ πρέπει νὰ κυριαρχῇ πάντοτε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ τὸ συμφέρον

τῆς ψυχῆς του. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔμπορεῖ νὰ συγκριθῆ με κανένα ἀγαθὸν τοῦ κόσμου. Δι' αὐτό, ὅποιος μὲ ἀρνηθῆ ἔμπρὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ δὲν ἐκτελεῖ τὸν Νόμον μου, εἶπεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς, αὐτὸν θὰ τὸν ἀρνηθῆ καὶ Αὐτὸς ἐνώπιον τοῦ ἐπουρανίου Τοῦ Πατρός. Ἀντιθέτως θὰ δοξάσῃ κάθε πιστὸν Τοῦ. Τὴν φανεράν πίστιν μας πρὸς τὸν Σωτῆρα καὶ τὴν ὑπὲρ Αὐτοῦ ὁμολογίαν μας θεωρεῖ ὁ Ἰησοῦς ὡς καθῆκον παντὸς Χριστιανοῦ. Δι' αὐτό ὑπεσχέθη, ὅτι τὸν τοιοῦτον πιστὸν του ὁπαδὸν θὰ τὸν δοξάσῃ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐνώπιον τοῦ Πατρός Τοῦ τοῦ ἐπουρανίου καὶ τῶν Ἁγίων Τοῦ ἀγγέλων, κατὰ τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς Δευτέρας καὶ Ἐνδόξου Παρουσίας Τοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ Α' ΛΟΥΚΑ (Λουκ. ε', 1—11)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐστὼς ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, εἶδε δύο πλοῖα ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἄλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους· ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα· ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ· ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ρήματι σου χαλάσω τὸ δίκτυον. καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολὺ· διερρήγγυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν. καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἐτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον καὶ ἐπλησαν ἀμφοτέρα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσε τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ λέγων· ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς εἰμι, Κύριε· θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ἧ συνέλαβον, ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱὸς Ζεβεδαίου,

οἱ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμονα ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. καὶ καταγαρόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέροντες ἅπαντα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἔστώς = ἰστάμενος. **ἠρώτησεν αὐτόν** = τὸν παρεκάλεσε. **ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον** = νὰ τὸν ἀπομακρύνῃ ὀλίγον ἀπὸ τὴν ἀκρογιαλιά. **χαλάσατε τὰ δίκτυα** = ρίψατε τὰ δίκτυα. **εἰς ἄγραν** = διὰ ψάρεμα. **ἐπιστάτα** = Κύριε, διδάσκαλε. **ἐπὶ δὲ τῷ ρήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον** = μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ὀνόματός σου θὰ ρίψω τὸ δίκτυον εἰς τὴν θάλασσαν, διὰ νὰ ψαρέψω. **διερρήγνυτο τὸ δίκτυον** = ἐξεσχίζετο ἀπὸ τὰ πολλὰ ψάρια. **κατένευσαν τοῖς μετόχοις** = ἔκαναν νοήματα συνθηματικά εἰς τοὺς συντρόφους των, δηλαδὴ πρὸς τοὺς ψαράδες τῶν ἄλλων πλοίων, πού συνήθως ἐψάρευαν ἐκεῖ πλησίον μὲ τὰ πλοιάρια των. **ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς** = νὰ ἔλθουν διὰ νὰ τοὺς βοηθήσουν. **θάμβος** = μέγας θαυμασμός, ἐκπληξις. **ἐπὶ τῇ ἄγρα τῶν ἰχθύων** = διὰ τὰ πάρα πολλὰ ψάρια, πού συνέλαβον. **ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν** = ἀπὸ τώρα ἀνθρώπους θὰ συλλαμβάνης καὶ θὰ τοὺς σώσης ἀπὸ τὴν θάλασσαν τῆς ἀμαρτίας μὲ τὸ δίκτυον τοῦ κηρύγματός σου, δηλ. τῆς πίστεώς σου εἰς ΕΜΕ, εἶπεν εἰς τὸν Πέτρον ὁ Χριστός.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰησοῦς εὐρισκόμενος πλησίον τῆς λίμνης Γεννησαρὲτ εἶδε δύο πλοῖα, εἰς ἓνα ἐκ τῶν ὁποίων εἰσῆλθε, καὶ ἀφοῦ ὀλίγον ἀπεμακρύνθη πρὸς τὰ βαθιὰ νερά τῆς θαλάσσης, ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐδίδασκε τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὴν παραλίαν ἀνθρώπους καὶ παρακολουθοῦντας Αὐτόν. Οὗτοι πάντοτε τὸν ἠκολούθουν, διὰ ν' ἀκούσουν τὴν διδασκαλίαν Του καὶ νὰ θεραπεύωνται ἀπὸ τὰς διαφόρους ἀσθενείας των. Ἀφοῦ ἐτελείωσε ὁ Κύριος τὴν διδασκαλίαν Του πρὸς ἐκεῖνον τὸν λαόν, πού ἐστέκετο εἰς τὴν ἀκρογιαλίαν τῆς λίμνης, ἐστράφη πρὸς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, πού εὐρίσκετο μαζί του μέσα εἰς τὸ πλοῖον, καὶ τοῦ εἶπε νὰ ρίψῃ εἰς τὴν θάλασσαν τὸ δίκτυόν του καὶ νὰ ψαρέψῃ. Ὁ Πέ-

τρος τότε τοῦ εἶπε, πῶς ὅτι ὄλην τὴν νύκτα ἐκείνην, μαζὶ μὲ τούς ἄλλους ψαράδες τῆς λίμνης, εἶχον πολὺ κοπιάσει ψαρεύοντες χωρὶς νὰ ἐπιτύχουν τίποτε. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὅμως ὁ Πέτρος ἤξευρε, ὅτι ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κρύπτει μέσα του θεϊκὴν δύναμιν, τοῦ εἶπε: Κύριε, ἂν καὶ ἀπέτυχαν ὅλαι αἱ προσπάθειαι μας καθ' ὄλην τὴν περασμένην νύκτα, ἐν τούτοις ἐπειδὴ Σὺ τὸ λέγεις, θὰ ρίψω τὸ δίκτυον εἰς τὴν θάλασσαν, μόνον μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ὀνόματός σου, δηλαδὴ μὲ τὴν πίστιν πού ἔχω σὲ Σὲ καὶ διότι Σὺ τὸ διατάσσεις. Τότε ὁ Πέτρος ἔρριψε τὸ δίκτυον εἰς τὴν θάλασσαν, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ἐκείνης τῆς ὑπακοῆς ὑπῆρξε καταπληκτικόν. Τὸ δίκτυον ἐγέμισε ἀπὸ ψάρια. Τόσα ἄφθονα ψάρια ἐπι-σθησαν, ὥστε ἐκινδύνευσεν νὰ σχισθῇ τὸ δίκτυον. Ἄλλά, οὔτε καὶ ἤμποροῦσαν οἱ Ἀπόστολοι νὰ τραβήξουν τὸ δίκτυον ἐπάνω εἰς τὸ πλοῖόν τους ἀπὸ τὸ βᾶρος τῶν ψαριῶν. Δι' αὐτὸ ἐκάλεσαν εἰς βοήθειαν τοὺς συντρόφους των ψαράδες τοῦ ἄλλου πλοιαρίου τῆς λίμνης, οἱ ὁποῖοι ἦλθον εἰς βοήθειάν των. Ἀνέσυραν (ἐτράβηξαν ἐπάνω) τὸ δίκτυον τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου καὶ ἀπὸ τὰ ἄφθονα αὐτὰ ψάρια ἐγέμισαν καὶ τὰ δύο ἐκεῖνα πλοίαρια, ὥστε νὰ κινδυνεύουν νὰ βυθισθοῦν ἀπὸ τὸ βᾶρος τῶν ψαριῶν. Τοῦτο ἀφοῦ εἶδε ὁ Πέτρος ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα, προσεκύνησε τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ βγῆ ἔξω ἀπὸ τὸ πλοῖόν του, διότι εἶναι ἁμαρτωλός. Ἐπίσης ἐθαύμασαν διὰ τὸ θαῦμα τοῦτο καὶ ἐξεπλάγησαν καὶ ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, οἱ ὁποῖοι ἦσαν σύντροφοι τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου. Τότε ὁ Ἰησοῦς διεβεβαίωσε τὸν Πέτρον, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θὰ εἶναι « ἄλιεὺς ἀνθρώπων καὶ ὄχι ψαριῶν ». Δηλαδὴ διὰ τοῦ κηρύγματός του θὰ προσελκύῃ ἀνθρώπους εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ ἐπλησίασαν εἰς τὴν ξηρὰν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς λίμνης, ἐγκατέλειψαν τὰ πάντα, δηλ. πλοῖα καὶ δίκτυα κ.τ.λ., καὶ ἠκολούθησαν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Τὸ θαῦμα τοῦ πλήθους τῶν ψαριῶν πού εἰσῆλθον εἰς τὰ δίκτυά τους ἦτο πάντοτε ζωηρόν εἰς τὸν νοῦν τους, ἢ δὲ πίστις εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς τὴν δύναμίν της. Ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι λόγος τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ ἐκεῖνος πού ὑπακούει εἰς τὸν λόγον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπακούει εἰς Αὐτὸν Τὸν Θεὸν καὶ ἐπιτυγχάνει τὸ ἀγαθὸν εἰς τὴν ζωὴν του.

Διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὰ ἀδύνατα εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἶναι δυνατὰ εἰς τὸν Θεόν. (Λουκᾶς, κεφ. ιη' 27).

ΚΥΡΙΑΚΗ Β' ΛΟΥΚΑ (Λουκ. σί', 31—36)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Εἶπεν ὁ Κύριος· καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῶν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ ; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ ; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. καὶ ἐὰν δανεῖζετε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ ; καὶ γὰρ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανεῖζουσιν ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανεῖζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες, καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστίν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστὶ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Καθὼς θέλετε = ὅπως θέλετε νὰ φέρονται σὲ σᾶς οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ἔτσι καὶ σεῖς πρέπει νὰ φέρεσθε εἰς αὐτούς. **καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ ;** = ἐὰν ἀγαπᾶτε ἐκείνους ποὺ σᾶς ἀγαποῦν, τί περισσότερον προσφέρετε εἰς αὐτούς, ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ σᾶς προσφέρουν καὶ αὐτοί ; **χάρις** = ἀμοιβή. **ἀγαθοποιῆτε** = εὐεργετεῖτε. **οἱ ἁμαρτωλοὶ** = οἱ Ἑθνικοί, οἱ εἰδωλολάτραι. **τὸ αὐτὸ** = τὸ ἴδιον. **παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν** = ἐκείνους ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐλπίζετε νὰ πάρετε πάλιν τὰ ἴδια. **ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα** = διὰ νὰ πάρουν ὀπίσω ὅ,τι ἔδωσαν. **μηδὲν ἀπελπίζοντες** = μηδεμίαν ἀπολαυὴν ἐλπίζοντες. **Νὰ τοὺς κάνετε καλόν,** χωρὶς νὰ περιμένετε καμμίαν ἀμοιβήν. **καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς** = καὶ θὰ εἶναι ἡ ἀμοιβή σας μεγάλη εἰς τοὺς οὐρα-

νούς. **χρηστός** = αγαθός. **οικτίρμονες** = οί λυπούμενοι και συγχωροῦντες τούς βλάπτοντας αὐτούς.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Μεγάλη διαφορά ὑπάρχει εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Οἱ Χριστιανοὶ ὑποχρεοῦνται ἀπὸ τὸν ἠθικὸν νόμον τοῦ Εὐαγγελίου ν' ἀγαποῦν πάντας τούς ἀνθρώπους, ὅπως ἀγαποῦν τὸν ἑαυτὸν τους. Ἐπίσης νὰ κάμνουν τὸ καλὸν εἰς πάντας καὶ χάριν τοῦ γενικοῦ καλοῦ τοῦ κόσμου, χωρὶς νὰ περιμένουν καμμίαν ἀμοιβὴν ἢ κέρδος, ὅπως κάνουν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι δὲν πιστεύουν εἰς τὸν Χριστόν. Διότι αὐτὸ εἶναι τὸ πραγματικὸν γνῶρισμα τῶν ἀληθινῶν Χριστιανῶν. Δηλαδή νὰ ἀγαποῦν καὶ νὰ πράττουν εἰς τούς ἄλλους ὅ,τι ἀκριβῶς θέλουν καὶ αὐτοὶ νὰ πράττουν εἰς αὐτούς οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι. Ἡ ἀγάπη πρὸς τούς ἐχθροὺς ἡμῶν εἶναι ρητὴ ἐντολὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς πάντας τούς Χριστιανούς. Τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθινὸν δεῖγμα ἀνωτέρας καὶ εὐγενοῦς ψυχῆς. Ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ ἀγαπᾷ τούς ἐχθροὺς του καὶ νὰ τούς εὐεργετῇ, ἐπειδὴ ἔχουν καὶ αὐτοὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ πρέπει συγχρόνως νὰ προφυλάσσεται ἀπὸ τὴν κακίαν των καὶ νὰ μὴ γίνεταί ποτε δοῦλος τῆς ἁμαρτίας, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ ὑπηρετοῦν. Διὰ τῶν καλῶν πράξεων ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ νικᾷ τὸ κακὸν καὶ νὰ τὸ κάμνη ἀκίνδυνον διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ διὰ τούς ἄλλους ἀνθρώπους. Ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ συμπονή τούς ὁμοίους του ἀνθρώπους καὶ νὰ δεικνύη ἀγάπην πρὸς αὐτούς, ὅπως καὶ ὁ Θεὸς εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὸν κόσμον ὅλον.

ΚΥΡΙΑΚΗ Γ' ΛΟΥΚΑ (Λουκ. ζ', 11—16)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐπορεύετο ὁ Ἰησοῦς εἰς πόλιν καλουμένην Ναὶν. καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ καὶ ὄχλος πολὺς. ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πόλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκῶς υἱὸς μονογενῆς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ

αὕτη ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ· μὴ κλαῖε· καὶ προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπε· νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ἔλαβε δὲ φόβος πάντας καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, λέγοντες ὅτι προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ναῖν = πόλις μικρὰ τῆς Γαλιλαίας. **συνεπορεύοντο αὐτῷ** = ἐπορεύοντο μαζί με αὐτόν. **ἱκανοί** = ἀρκετοὶ ὀπαδοί του. **τῇ πύλῃ τῆς πόλεως** = εἰς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως. Αἱ ἀρχαῖαι πόλεις εἶχον τριγύρω τείχη, εἰς τὰ ὅποια ὑπῆρχον θύραι διὰ νὰ εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται ὁ λαός. **ἐξεκομίζετο τεθνηκώς** = ἐκηδεύετο πρὸς τὸν τάφον νεκρός. **ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ** = τὴν ἐλυπήθη. **ἤψατο τῆς σοροῦ** = ἤγγισε τὸν νεκρόν. **οἱ βαστάζοντες** = ἐκεῖνοι ποὺ ἐκρατοῦσαν τὸ λείψανον. **ἀνεκάθισεν** = ἐσηκώθη καὶ ἐκάθισεν ἐντὸς τοῦ φερέτρου. **ὅτι προφήτης μέγας ἐγήγερται** = διότι μέγας προφήτης ἐφανερώθη εἰς τὸ μέσον τοῦ λαοῦ μας.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἡ ἀνάστασις τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας τῆς πόλεως Ναῖμ.

Ἡ μοναδικὴ θλιψίς εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὴν ὁποῖαν οὐδεμία ἀνθρωπίνη δύναμις δύναται νὰ μετριάσῃ ἢ νὰ ἐξαλείψῃ, εἶναι ἐκείνη τὴν ὁποῖαν φέρει ὁ θάνατος. Καὶ ὁ Κύριος, ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν Ναῖν, συνήνητησε τὴν κηδεῖαν ἑνὸς νεκροῦ, τὸν ὅποιον οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι του ἐκήδευον. Ὁ νεκρὸς ἦτο υἱὸς μονογενῆς μιᾶς γυναικὸς χήρας, ἣ ὁποία με θρήνους παρηκολούθει τὴν ἐκφορὰν τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ της. Ὁ Σωτὴρ δὲν ἔδειξεν ἀδιαφορίαν ἐμπρὸς εἰς τοὺς θρήνους τῆς δυστυχισμένης αὐτῆς μητέρας, ποὺ εἶχε χάσει τὸ παιδί της.

Ἐστάθη εἰς τὸν δρόμον του καὶ ἐσταμάτησε τὴν νεκρικὴν πομπὴν (τὴν κηδεῖαν). Διότι συνεκινήθη ὡς ἄνθρωπος,

ἐπόνεσε τὴν κλαίουσαν μητέρα καὶ ἤθελε νὰ τῆς θεραπεύσῃ τὸν πόνον τῆς. Διότι ἔγινεν ἄνθρωπος καὶ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ καταργήσῃ τὸν θάνατον καὶ τὴν θλίψιν καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον χαρὰν καὶ ζωὴν. Ὁ Ἰησοῦς εἶδεν ὡς Θεάνθρωπος τὸν βαθὺν πόνον τῆς θλιμμένης μητέρας. Τὴν εὐσπλαγχνίσθη καὶ ἀφοῦ τὴν ἐπλησίασε εἶπεν εἰς αὐτήν: « μὴ κλαῖε ». Προχωρήσας δὲ ἀμέσως εἰς τὸ φέρετρον ἤγγισε μὲ τὸ χέρι του τὸν νεκρὸν καὶ « μὲ θεϊκὴν προσταγήν » εἶπεν εἰς τὸν νεκρὸν: νεανίσκε, σοὶ λέγω, σήκω. Τότε ὁ νεκρὸς ἀνεστήθη καί, ἀφοῦ ἐκάθησε ἐπὶ τοῦ φερέτρου, ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ.

Ὁ Ἰησοῦς ἔδωσε ζωντανὸν πλέον εἰς τὴν μητέρα του τὸ νεκρὸ παιδί τῆς ἐμπρὸς εἰς ἐκεῖνο τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ποὺ παρηκολούθει τὴν ἐκφορὰν. Ὁ λαὸς ἐκεῖνος εἶδε τὸ θαῦμα τοῦτο τῆς νεκραναστάσεως μὲ τὰ ἴδια του τὰ μάτια, ἐφοβήθη πολὺ καὶ ἐδόξασε τὸν Θεόν, διότι διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπεσκέφθη τὸν λαὸν αὐτοῦ. Ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν ἦτο πάντοτε θαῦμα τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ πιστεύει εἰς τὸν Χριστόν, ἐκτελεῖ τὰς ἐντολάς Του καὶ στηρίζει τὴν ζωὴν του εἰς τὴν διδασκαλίαν Του, αὐτὸς ἔχει πάντοτε τὸν Θεὸν προστάτην τῆς ζωῆς του.

ΚΥΡΙΑΚΗ Δ' ΛΟΥΚΑ (Λουκ. η', 5—15)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι τὸν σπῆρον αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὁ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό· καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυνὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα· καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αὐτὸ ἀκανθαὶ ἀπέπνιξαν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν καὶ φυνὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· τίς εἶη ἡ παραβολὴ αὕτη; ὁ δὲ εἶπεν· ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ

Θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας οἱ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσι καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. Ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Παραβολή = διδασκαλία, διὰ τῆς ὁποίας ἄλλα λέγομεν καὶ ἄλλα ἐννοοῦμεν. ὁ **σπείρων**, δηλαδὴ ὁ γεωργός. **ἐπὶ τὴν πέτραν** = πετρῶδες μέρος. **διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα** = ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἡ γῆ ὑγρασίαν. **συμφυεῖσαι** = ἀφοῦ μαζί ἐμεγάλωσαν. **τίς εἶη** = τί σημαίνει. **ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν** = διὰ νὰ μὴ δύνανται νὰ ἐννοῶσι τὰς θείας ἀληθείας τοῦ Χριστιανισμοῦ, οἱ μὴ πιστεύοντες εἰς αὐτόν. ὁ **ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω** = ὅστις ἔχει ψυχικὴν διάθεσιν διὰ νὰ ἀκούσῃ τὴν ἀλήθειαν, ἄς ἀκούῃ διὰ νὰ σωθῇ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΗΤΥΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὁμοιάζει μὲ σπόρον.

Ὁ γεωργός εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ σπείρεται εἰς τὸν κόσμον καὶ εἶναι γόνιμος, δηλαδὴ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ καρποφορήσῃ. Ἀλλὰ διὰ νὰ καρποφορήσῃ πρέπει νὰ πέσῃ εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων, πού ἔχουν ἀγαθὴν πρόθεσιν καὶ θέλουν νὰ ἀκούσουν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου. Εἰς αὐτοὺς πού ἔχουν πίστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ἤμπορεῖ νὰ καρποφορήσῃ ἡ διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ. Ὁ γεωργὸς ἔταν σπεῖρη δὲν περιμένει νὰ πάρῃ καρπὸν ἀπὸ σπόρον, ποῦ κατὰ τὴν σπορὰν ἔπεσεν εἰς ἀκαλλιέργητον μέρος τοῦ χωραφιοῦ του ἢ εἰς πετρῶδες μέρος ἢ ἐπάνω εἰς ἀκάνθας. Διότι πολὺ καλὰ γνωρίζει ὅτι ὄχι μόνον ὁ καλὸς σπόρος δίδει καρπὸν ἀλλὰ καὶ ὁ καλὸς τόπος ποῦ θὰ σπαρῇ ὁ καλὸς σπόρος. Αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι κατάλληλος.

Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι καὶ αὐτὴ ἔμπρὸς εἰς τὸν Θεὸν ἕνα πνευματικὸ χωράφι, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς σπεῖρει τὸν Θεῖον λόγον Του εἰς κάθε στιγμὴν τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τῶν διαφόρων περιστάσεων τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ἄλλ' αὐτὸς ὁ σπόρος τοῦ Θεοῦ, δηλ. ἡ διδασκαλία Του, μένει ἀκαρπὸς, ἐὰν δὲν πέσῃ εἰς ψυχὴν καλὴν, ἀλλὰ εἰς ψυχὴν ἀκαλλιέργητον καὶ πνιγμένην μέσα εἰς τὰς ματαίας φροντίδας καὶ τὰς διαφόρους ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς.

Ἡ ἀκαλλιέργητος ψυχὴ ὁμοιάζει πρὸς τὸ πετρῶδες ἔδαφος τῆς παραβολῆς, ἡ δὲ πνιγμένη μέσα εἰς τὰς πάρα πολλὰς καὶ ματαίας φροντίδας μιᾶς ζωῆς χωρὶς τίστιν ψυχὴ ὁμοιάζει πρὸς τὸ ἀκανθῶδες ἔδαφος τῆς παραβολῆς. Τοῦτο ὅμως τὸ ἐννοοῦν μόνον οἱ ἄνθρωποι ποῦ δὲν ἔχασαν τὴν καλὴν των πρόθεσιν ἀπέναντι τῆς ἀληθείας. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐτελείωσε τὴν παραβολικὴν Του ταύτην διδασκαλίαν μὲ τὰς λέξεις « ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω ».

ΚΥΡΙΑΚΗ ΣΤ' ΛΟΥΚΑ (Λουκᾶ ἡ', 26—39)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Καὶ κατέπλευσεν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ἧτις ἐστὶν ἀντίπερα τῆς Γαλιλαίας. ἐξεληθόντι δὲ αὐτῶ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν αὐτῶ ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε δαιμόνια ἐκ χρόνων ἰκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῶ καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπε· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου ; δέομαί σου, μὴ με

βασανίσσης. παρήγγειλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελεθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἀλύσει καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους. ἐπηρώτησε δὲ αὐτόν ὁ Ἰησοῦς λέγων. τί σοὶ ἐστὶν ὄνομα; ὁ δὲ εἶπε· λεγεὼν· ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν· καὶ παρεκάλει αὐτόν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλουν αὐτόν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὠρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγενημένον ἔφυγον, καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ εὖρον καθήμενον τὸν ἀνθρώπον, ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. καὶ ἠρώτησαν αὐτόν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν. ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ, ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσε δὲ αὐτόν ὁ Ἰησοῦς λέγων· ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός. καὶ ἀπῆλθε καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Γαδαρηνοί = Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως τῶν Γαδάρων, πού εὑρίσκετο πλησίον τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. **ἐνεδιδύσκετο** = ἐνεδύετο· **ἐν τοῖς μνήμασι** = εἰς τὰ μνήματα ἔξω τῆς πόλεως, εἰς ἔρημα σπήλαια. **τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου** = ποία σχέσις ὑπάρχει μεταξύ Σοῦ τοῦ ἀναμαρτήτου υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐμοῦ ὁ ὁποῖος ἐργάζομαι ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ θελήματος Αὐτοῦ;

συνηρπάκει αὐτόν = ἔμενεν ἐντὸς αὐτοῦ. **πέδαις** = μὲ σιδερένια δεσμὰ εἰς τὰ πόδια. **διαρρήσσω τὰ δεσμὰ** = σπάζω τὰ σιδερένια δεσμὰ. **ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος** = τὸν ἔφερε χωρὶς τὴν θέλησίν του καὶ τὸν ὠδηγοῦσε ὁ διάβολος, πού ἦτο μέσα του. **λεγεῶν** = πλῆθος πολὺ· μὲ μεταφορικὴν σημασίαν, διότι ἔτσι ὠνομάζετο εἰς τοὺς ἀρχαίους μεγάλο τμήμα στρατοῦ. **ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει** = ἀπὸ τοῦ ὁποίου εἶχε ἐξέλθει. **ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα** = ντυμένον καὶ ἡσυχον. **ἠρώτησαν αὐτόν ἅπαν τὸ πλῆθος** = τὸν παρεκάλεσαν ὁλόκληρος ὁ λαός. **ὅτι φόβω μεγάλῳ συνέιχοντο** = διότι τοὺς εἶχε καταλάβει μέγας φόβος, ἐπειδὴ ἦσαν παραβάται τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ θεραπευθεὶς ὑπὸ τοῦ Κυρίου δαιμονισμένος τῆς πόλεως τῶν Γαδαρηνῶν ἦτο γνωστὸς εἰς ὅλους τοὺς κατοίκους, ὡς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔπασχεν ἀπὸ τὸ πονηρὸν πνεῦμα. Ὁ τρόμος δὲ τὸν ὁποῖον προεκάλει εἰς τοὺς πατριώτας του, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα ἄνθρωπον, πού θὰ ἐτόλμα νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο, ἦτο τόσο φοβερός, ὥστε τὸ μέρος ἐκεῖνο ἔμενε καθ' ὁλοκληρίαν ἀδιάβατον. Γυμνὸς καθὼς ἦτο ὁ δαιμονισμένος ἄνθρωπος τῆς πόλεως τῶν Γαδαρηνῶν, διότι δὲν ἐνεδύετο καὶ ὡς κατοικίαν του ἐχρησιμοποιοῦει τὰ μνήματα τῶν νεκρῶν, ἦτο ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν ἀνθρώπων πού ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο. Διότι κανεὶς δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν κακίαν του καὶ τὴν σατανικὴν του δύναμιν. Ὅταν τὸν ἔπιανε ἡ δαιμονικὴ αὐτὴ πάθησις, ὅλα τὰ κατέστρεφε, καὶ ἔσπαζε καὶ ἀλυσίδες καὶ σιδερένια δεσμὰ (δεσμὰ διὰ τοὺς πόδας σιδερένια). Ὅλα αὐτὰ τὰ κατῴρθωνε μὲ τὴν δύναμιν τοῦ διαβόλου. Δι' αὐτὸ τίποτε δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὸν συγκρατήσῃ. Ὁ σατανᾶς εἶχε κάμει τὸν δυστυχισμένον αὐτὸν ἄνθρωπον θῦμά του. Ἄλλ' ὅμως ὅταν τὸν συνήντησεν ὁ Κύριος, ὁ σατανᾶς πού ἦτο μέσα του ἐφοβήθη πολὺ, καὶ μὲ φωνὴν μεγάλην εἶπε πρὸς τὸν Κύριον: Ποία σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ ἐμοῦ καὶ σοῦ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου; Διατί προτοῦ νὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῆς τιμωρίας μου θέλεις νὰ μὲ τιμωρήσῃς μὲ τὸ νὰ θεραπεύσῃς αὐτόν τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ἔχω εἰς τὴν

ἐξουσίαν μου; Ἦσαν εἰς τὴν ἐξουσίαν του οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, διότι ἦσαν παραβάται ὠρισμένης ἐντολῆς τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Ἐτρεφον χοίρους. Ἡ ἁμαρτία τους τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν προστασίαν Αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ Χριστὸς ἐθεράπευσε τὸν δαιμονισμένον ἐκεῖνον εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν. Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ἀντὶ νὰ εὐχαριστηθοῦν καὶ νὰ δοξάσουν τὸν Θεόν, ἐλυπήθησαν καὶ ἐφοβήθησαν, διότι ἦσαν ἔνοχοι. Δι' αὐτὸ δὲν ἐσκέφθησαν νὰ μετανοήσουν. Ἄλλ' ἐζήτησαν νὰ φύγη ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὴν πατρίδα των. Ἐπροτίμησαν τὸ ἁμαρτωλὸν ὑλικὸν συμφέρον, τὸ παράνομον κέρδος καὶ ὄχι τὴν παραμονὴν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν πατρίδα των. Ὁ θεραπευθεὶς ὅμως δαιμονισμένος ἐκάθητο ἥρεμος καὶ ὑγιῆς πλησίον τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Κύριος τότε, ἀφοῦ ἐζήτησαν οἱ Γαδαρῆνοὶ νὰ φύγη ἀπὸ τὴν πατρίδα των, ἀνεχώρησεν. Ἄφησεν ὅμως εἰς αὐτὴν τὸν θεραπευθέντα καὶ ὑγιῆ ἄνθρωπον, ἃν καὶ αὐτὸς ἐπέμενε πολὺ καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τὸν πάρῃ μαζί Του. Ὁ Ἰησοῦς τὸν διέταξε νὰ μείνῃ εἰς τὰ Γάδαρα, διὰ νὰ τὸν βλέπουν ὅλοι θεραπευθέντα καὶ ὑγιῆ καὶ νὰ ἀκούουν ἀπὸ τὸ ἰδικὸν του στόμα τὴν δύναμιν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ Ε' ΛΟΥΚΑ (Λουκ. ιστ', 19—31)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Εἶπεν ὁ Κύριος. Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραυνόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἠλκωμένος καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. καὶ ἐν τῷ ἄδη ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὄρᾳ τὸν Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε·

πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βάλῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσαν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. εἶπε δὲ Ἀβραάμ τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι· καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. εἶπε δὲ· ἐρωτῶ οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ· ἔχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆῃ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. εἶπε δὲ αὐτῷ· εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ πεισθίσονται.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐνεδιδύσκετο = ἐνεδύετο. **πορφύρα** = ἔνδυμα κόκκινο πολυτελές. **βύσσος** = πολύτιμον λεπτὸν ἔνδυμα ἐσωτερικόν. **ὃς ἐβέβλητο** = ὅστις κατέκειτο, ἦτο ἐξαπλωμένος. **πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ** = εἰς τὴν ἐξώπορταν. **ἠλκωμένος** = γεμᾶτος ἀπὸ πληγᾶς. **οἱ κύνες ἀπέλειχον** = ἔγλυφον. **ἔλκη** = αἱ πληγαὶ τοῦ σώματός του. **ἀπενεχθῆναι αὐτόν** = νὰ τὸν φέρουν. **κόλπον Ἀβραάμ**· ἔκφρασις τῆς Ἀγίας Γραφῆς, φανερώουσα τὸν Παράδεισον, τὸν τόπον ὅπου ἀναπαύονται αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων. Διότι ὁ Ἀβραάμ εἶναι ἐξέχον μοναδικὸν πρόσωπον μεταξὺ ὄλων τῶν ἀνθρώπων ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἀφοσίωσίν του καὶ τὴν ἀκλόνητον πίστιν του εἰς τὸν Θεόν. Τὴν πίστιν του αὐτὴν τὴν ἔδειξε μὲ τὴν ὑποταγὴν του εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἐφάνη πρόθυμος νὰ θυσιάσῃ τὸν μονογενῆ του υἱὸν Ἰσαὰκ εἰς τὸν Θεόν, χάριν τῆς πίστεώς του εἰς τὸν Θεὸν καὶ τῆς ὑποταγῆς του εἰς τὸ θέλημά Του. **τόπος τῆς βασάνου** = ἡ αἰώνιος τιμωρία ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκείνων, ποὺ περιεφρόνησαν εἰς τὴν

ζωὴν τῶν τὸν Ἡθικὸν Νόμον. ἡ κόλασις = ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει ἡ χάρις καὶ ἡ προστασία τοῦ Θεοῦ, αἱ δὲ ψυχαὶ τῶν ἀμαρτωλῶν ἀνθρώπων αἰσθάνονται τρομερὰν θλίψιν καὶ ψυχικὸν πόνον. Ἐκεῖ εἶναι παντοτεινὸς (ἀκοίμητος) ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεώς των καὶ πῦρ πνευματικὸν αἰώνιον, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς Ἀγίας Γραφῆς, βασανίζει αὐτάς. καταψύξη = νὰ δροσίση. ὀδυνῶμαι = ὑποφέρω. παρακαλεῖται = παρηγορεῖται. χάσμα μέγα ἐστήρικται = εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν ὑπάρχει μεγάλος χωρισμὸς τῶν δικαίων ἀπὸ τοὺς ἀδίκους. διαμαρτύρηται αὐτοῖς = διὰ νὰ τοὺς διδάξῃ ὡς αὐτόπτης μάρτυς. εἰ Μωυσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσι οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ πεισθῆσονται· εἶναι τόσον ἰσχυρὸς καὶ διαφωτιστικὸς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὥστε κάθε ἄνθρωπος καλῆς πίστεως, ποὺ ἐπιθυμεῖ τὴν σωτηρίαν του, ἤμπορεῖ νὰ τὸν δεχθῆ· ἐάν ὅμως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος διδάσκεται διὰ τοῦ Μωυσέως καὶ τῶν προφητῶν, τὸν περιφρονῆ, τότε δὲν θὰ πεισθῆ περὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ καὶ ἐάν τις ἀπὸ τοὺς νεκροὺς ἀναστῆθῆ, διὰ νὰ τὸν διδάξῃ αὐτήν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἐκεῖνος ποὺ κάμνει κατάχρησιν τοῦ πλούτου. Αὐτὸς ποὺ ἐξοδεύει τὸν πλοῦτον εἰς ἀσωτείας καὶ δὲν τὸν χρησιμοποιεῖ ὡς δῶρον τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ὁ ἄνθρωπος ποὺ κάμνει κατάχρησιν τοῦ πλούτου καὶ ἀδιαφορεῖ διὰ τοὺς πάσχοντας συνανθρώπους του. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ πιστεύει, ὅτι ὁ πλοῦτος ὡς ἀγαθὸν τῆς ζωῆς εἶναι ἀποκλειστικῶς ἰδικὸς του καὶ μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Ὁ πλοῦτος, ὅταν δὲν ἀποκτᾶται μὲ ἀδικίαν, ἀλλὰ μὲ τιμίαν ἐργασίαν ἢ μὲ τὰ εἰσοδήματα τῶν κτημάτων μας, τῶν ποιμνίων μας κλπ., εἶναι εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Ὁ πλοῦτος εἶναι δῶρον τοῦ Θεοῦ καὶ πρέπει νὰ χρησιμοποιῆται εἰς ἔργα ἀγάπης καὶ διὰ τοὺς πάσχοντας. Ἐπίσης καὶ εἰς ἄλλα κοινωφελῆ ἔργα. ὅπως Νοσοκομεῖα, Ἱεροὺς Ναοὺς, Σχολεῖα καὶ ἄλλα πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ. Ὅχι ὁ πλοῦτος ἀλλὰ ἡ κακὴ χρῆσις τοῦ πλούτου εἶναι ἐμπόδιον εἰς τὸ νὰ ζῆ ὁ ἄνθρωπος σύμφωνα μὲ τὸν Ἡθικὸν Νόμον τοῦ Εὐαγγελίου. Πλούσιοι ἦσαν πολλοὶ ἅγιοι ἄνδρες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ πρὸ πάντων ὁ Ἀβραάμ, τὸν ὁποῖον σκοπῖμως ὁ Κύριος ἀναφέ-

ρει εἰς τὴν παραβολὴν, διὰ τὴν μᾶς δώση μίαν εὐκαιρίαν τὴν κάμωμεν σύγκρισιν μεταξὺ τῶν δύο πλουσίων τῶν ἀναφερομένων ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀνωτέρω Εὐαγγελικὴν περικοπὴν: τοῦ πλουσίου, ποὺ περιεφρόνησε τὸν πτωχὸν Λάζαρον καὶ ἐχρησιμοποίησε τὸν πλοῦτον τοῦ μόνου διὰ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ τοῦ πλουσιωτάτου Ἀβραάμ, ποὺ ἔζησε μὲ θερμοτάτην πίστιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τελείαν ὑπακοὴν εἰς Αὐτόν. Ἐπίσης μᾶς φανερώνει καὶ δύο ἀκόμῃ ἀληθείας ἢ παραβολή:

α) Ὅτι θὰ γίνῃ τέλειος χωρισμὸς τῶν δικαίων ἀπὸ τοὺς ἀδίκους μετὰ τὴν κρίσιν ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ὅλου τοῦ κόσμου, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς πραγματικῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ.

β) Ὅτι, ὅστις δὲν συγκινεῖται ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν σωτηρίαν του, αὐτὸς μὲ κανένα ἄλλον τρόπον δὲν δύναται νὰ σωθῇ. Εἰς τὴν Δευτέραν Παρουσίαν ὁ Θεὸς θὰ ἀνταμείψῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀνάλογα μὲ τὰς πράξεις τῆς ζωῆς των.

ΚΥΡΙΑΚΗ Ζ' ΛΟΥΚΑ (Λουκ. η', 41—56)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ μονογενῆς ἦν αὐτῷ, ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ρύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἣτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ρύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· τίς ὁ ἀψάμενός μου ; ἀρνούμενων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις τίς ὁ ἀψάμενός μου ; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἤψατό μου τίς· ἐγὼ γὰρ ἔγνωνα δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ. ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς

Δημ. Παπαδοπούλου — Παν. Οἰκονόμου, Εὐαγγελικαὶ Περικοπαὶ 3

ιάθη παραχρημα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· θάρσει, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων αὐτῷ ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων· μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται. ἔλθων δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα· ἔκλειον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπε· μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν· αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησε λέγων· ἡ παῖς, ἐγείρου. καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρημα, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Συναγωγή = τόπος προσευχῆς τῶν Ἰουδαίων. **ἄρχων τῆς Συναγωγῆς** = ἓνας σύμβουλος ἀπὸ τοὺς διευθύνοντας τὰς ἐργασίας τῆς Συναγωγῆς. **ὅτι θυγάτηρ ἦν αὐτῷ** = διότι εἶχε θυγατέρα. **ἀπέθνησκεν** = ἐψυχορραγοῦσε. **ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτόν** = ἐνῶ δὲ αὐτὸς, δηλαδὴ ὁ Χριστὸς, ἐπήγαινε εἰς τὸ σπίτι τοῦ Ἰακείρου διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὴν κόρην του. **οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν** = ὁ λαὸς τὸν ἐπίεζεν, ἐπήγαινε πολὺ κοντὰ του. **ἐν ρύσει αἵματος** = πάσχουσα ἀπὸ αἱμορραγίαν. **τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου** = τὸ ἄκρον τοῦ ἐνδύματός του. **τίς ὁ ἀψάμενός μου;** = ποῖος μὲ ἔπιασε μὲ τὸ χέρι του; **ἐπιστάτα** = Κύριε. **οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε** = ὁ λαὸς εἶναι τόσο κοντὰ σου. **καὶ ἀποθλίβουσι** = καὶ σὲ σπρώχνουν τόσο πολὺ. **ἔγνω δύναμιν ἀπελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ** = ἐκατάλαβα νὰ βγαίνη θαυματουργικὴ δύναμις ἀπὸ μένα. **οὐκ ἔλαθε** = ὅτι δὲν ἐκρύφθη, τὴν ἀντελήφθη ὁ Ἰησοῦς. **τρέμουσα** = ἔτρεμεν ἀπὸ φόβον καὶ μεγάλην εὐλάβειαν. **ἡ πίστις σου σέσωκέ σε** = ἡ πίστις σου σὲ ἔσωσε. **ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος** = ἐνῶ ὁ Χριστὸς ἀκόμη ὠμιλεῖ. **τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου** = ἀπέθανεν ἡ θυγάτηρ σου. **μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον** = μὴ ἐνοχλῆς τὸν διδάσκαλον. **ἐκόπτοντο**

αὐτὴν = ἔκλαιον καὶ ἐμοιρολογοῦσαν. ἀλλὰ καθεύδει = ἀλλὰ κοιμᾶται. κατεγέλων αὐτοῦ = τὸν περιγελοῦσαν. εἰδότες = ἐπειδὴ ἐγνώριζον. ἡ παῖς ἐγείρου = κόρη μου σήκω. ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς = ἐπέστρεψεν ἡ ψυχὴ της. καὶ ἐξέστησαν = καὶ ἐθαύμασαν πολὺ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Δύο θαύματα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ περιγράφει ἡ περικοπὴ αὕτη τοῦ Εὐαγγελίου. Τὸ θαῦμα τῆς θεραπευθείσης γυναικὸς ποὺ ἔπασχεν ἀπὸ αἱμορραγίαν καὶ τὸ θαῦμα τῆς ἀναστάσεως ἐκ νεκρῶν τῆς κόρης τοῦ Ἰαείρου. Διηγεῖται ὁ Ἱερὸς Εὐαγγελιστής, ὅτι ἦλθεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὁ Ἰάειρος, ἄρχων τῆς Συναγωγῆς, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας Του καὶ μὲ μεγάλην πίστιν καὶ ταπεινοφροσύνην παρεκάλει Αὐτόν, διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς κόρης του. Ὁ Ἰησοῦς τότε ἐξεκίνησε διὰ νὰ μεταβῆ εἰς τὸ σπίτι τοῦ Ἰαείρου. Καθ' ὁδὸν μία γυναίκα πάσχουσα ἀπὸ αἱμορραγίαν τὸν ἐπλησίασε μὲ δειλίαν χωρὶς νὰ τὴν ἴδῃ κανεὶς ἀλλὰ καὶ μὲ πίστιν θερμὴν εἰς τὴν θεϊκὴν τοῦ Ἰησοῦ δύναμιν, ἔπιασε μὲ τὸ χέρι της τὸ κάτω μέρος τοῦ ἄκρου τοῦ ἐνδύματός Του. Διότι ἐπίστευεν, ὅτι ὅταν πιάσῃ αὐτὸ θὰ θεραπευθῆ. Πράγματι ἐθεραπεύθη ἀμέσως, διότι ἀπὸ τὸν Κύριον ἐξήρχετο πάντοτε μία δύναμις, ἡ ὁποία ἐθεράπευε πάντα ἀσθενῆ ποὺ θὰ τὸν ἐπλησίαζε μὲ θερμὴν πίστιν. Τὸ θαῦμα ὅμως ἔμεινεν ἄγνωστον εἰς τὸν πολὺν κόσμον ποὺ ἠκολούθει τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καθὼς καὶ ἡ πίστις τῆς γυναικὸς. Ὁ Σωτὴρ ὅμως ἐφανέρωσε αὐτὸ εἰς ὅλους τοὺς ἀκολουθοῦντας τότε Αὐτόν, μὲ τὸ νὰ ζητήσῃ ἐπιμόνως νὰ μάθῃ εἰς τὰ φανερά, (διότι ὡς Θεὸς τὸ ἐγνώριζε), ποῖος ἦτο ἐκεῖνος ποὺ τὸν ἤγγισε μὲ τόσῃ πίστιν, ὥστε νὰ τοῦ πάρῃ δύναμιν θεραπευτικὴν ἀπὸ πάνω Του. Ὁ ὄχλος τότε ποὺ τὸν ἠκολούθει ἦτο πολὺς. Δι' αὐτὸ οἱ μαθηταὶ τοῦ εἶπαν : Κύριε, τόσος λαὸς σὲ περιτριγυρίζει τόσον στενὰ καὶ μὲ τόσῃ ἐπιθυμίαν διὰ νὰ σὲ ἴδῃ καὶ σὲ ἀκούσῃ καὶ σὺ λέγεις ποῖος σὲ ἤγγισε; Ὁ Κύριος ὅμως ἐπέμεινε καὶ ἐφανέρωσεν, ὅτι μόνον ἓνας τὸν ἤγγισε καὶ ὄχι πολλοί. Αὕτη ἦτο ἡ γυναίκα ἡ πάσχουσα. Τότε αὕτη, ἀφοῦ εἶδε ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ

κρύπτεται ἀκόμη, παρουσιάσθη εἰς τὸν Κύριον καὶ ὠμολόγησεν, ὅτι αὐτὴ τὸν ἠγγίσε μὲ πίστιν καὶ ἔθεραπεύθη. Τότε ὁ Χριστὸς ἐπήνεσε τὴν πίστιν τῆς καὶ τῆς ἐχάρισε τὴν εἰρήνην εἰς τὴν ζωὴν τῆς. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔφθασε κάποιος ἀπὸ τοὺς οἰκείους τοῦ Ἰαείρου καὶ τοῦ εἶπε πὼς ἡ θυγάτηρ του ἀπέθανε καὶ πὼς δὲν πρέπει πλέον νὰ ἐνοχλῇ τὸν διδάσκαλον διὰ τὴν θεραπείαν τῆς. Ὁ Χριστὸς τότε ἐστήριξε τὸν Ἰαείρον εἰς τὴν πίστιν του καὶ μαζί του ἔφθασε εἰς τὸ σπίτι του.

Ἐκεῖ εὔρε νεκρὰν τὴν κόρην του καὶ περίεξ αὐτῆς πολλοὺς νὰ κλαίουν. Τότε ἐξέβαλεν ἔξω ἐκ τοῦ δωματίου πού ἦτο ἡ νεκρά πάντας, καὶ ἐκράτησε μαζί του ἐκ τῶν μαθητῶν Του τὸν Πέτρον, τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, καθὼς καὶ τοὺς γονεῖς τῆς νεκρᾶς κόρης. Ὁ Κύριος τότε ἔπιασε, μὲ τὸ Θεϊκὸ Του χέρι, τὸ χέρι τῆς νεκρᾶς κόρης καὶ τὴν διέταξε νὰ σηκωθῇ. Αὐτὴ ἀνεστήθη ἀμέσως καὶ ἐπανῆλθε εἰς τὴν ζωὴν. Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πραγματικῆς ἀναστάσεως τῆς νεκρᾶς, πού ἔγινε ἐμπρὸς των, τοὺς διέταξε νὰ τῆς δώσουν νὰ φάγη. Αὐτοὶ ἔκθαμβοι ἀπὸ τὴν νεκρανάστασιν ἐδόξασαν τὸν Θεόν. Ἐλαβον δὲ τὴν ἐντολὴν ἀπὸ τὸν Κύριον νὰ μὴ εἴπουν σὲ κανένα τὸ θαῦμα αὐτό.

ΚΥΡΙΑΚΗ Η' ΛΟΥΚΑ (Λουκ. ι', 25—37)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Καὶ ἰδὸν νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν καὶ λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πὼς ἀναγινώσκεις; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν· εἶπε δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ. ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστὶ μου πλησίον; ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄνθρωπός τις κατέβαιεν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Ἱεριχώ, καὶ λησταῖς περι-

έπεσαν· οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμίθανῆ τυγχάνοντα. κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινε ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευΐτης γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἔλθων καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθε. Σαμαρείτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθε κατ' αὐτόν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη, καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ· καὶ ἐπὶ τὴν αὐριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ,τι ἂν προσδαπανήσης, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπροσόντος εἰς τοὺς ληστές ; ὁ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου καὶ σὺ ποιεὶ ὁμοίως.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Νομικός = ἐρμηνευτῆς τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. **ἐκπειράζων αὐτὸν** = διὰ νὰ τὸν πειράξῃ καὶ τὸν φέρῃ εἰς δύσκολον θέσιν. **ἐν τῷ Νόμῳ** = εἰς τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον. **ποιεὶ καὶ ζήσῃ** = πράττε καὶ θὰ κληρονομήσῃς τὴν αἰώνιον ζωὴν. **δικαιοῦν ἑαυτὸν** = διὰ νὰ δικαιολογηθῇ. **ὑπολαβὼν** = ἀποκριθεὶς. **οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν** = οἱ ὅποιοι ἀφοῦ τὸν ἐγδυσαν· **καὶ πληγὰς ἐπιθέντες** = καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπλήγωσαν. **κατὰ συγκυρίαν** = κατὰ σύμπτωσιν. **ἱερεὺς τις** = ἱερεὺς τῶν Ἑβραίων, Ραββῖνος. **ἀντιπαρῆλθεν** = ἐπροσπέρασε χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν. **Λευΐτης**· οἱ Λευΐται ἦσαν ἄνθρωποι ἀφιερωμένοι εἰς τὰ ἔργα τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, καταγόμενοι ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Λευΐ. **Σαμαρείτης** = κάτοικος τῆς Σαμαρείας, ἐπαρχίας τῆς Παλαιστίνης. Αὐτοὶ ἦσαν ἐχθροὶ τῶν Ἰουδαίων. **ἐσπλαγχνίσθη** = τὸν ἐλυπήθη. **καὶ ἔδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ** = ἔδωσε τὰς πληγὰς του. **ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον** = ἀφοῦ ἔχυσε εἰς τὰς πληγὰς του λάδι καὶ κρασί. **εἰς πανδοχεῖον** = εἰς ξενοδοχεῖον. **ἐπεμελήθη αὐτοῦ** = τὸν ἐπεριποιήθη. **δηνάρια** = ρωμαϊκὸν νόμισμα ἀξίας μιᾶς σχεδὸν προπολεμικῆς δραχμῆς ἰδικῆς μας. **ὅ,τι**

ἂν προσδαπανήσης = ὅτι ἐξοδεύσης ἐπὶ πλεόν. ἐν τῷ ἐπανέρχασθαι με = ὅταν θὰ ἐπιστρέψω. ἀποδώσω σοι = θὰ σοῦ τὸ πληρώσω. δοκεῖ σοι γεγονέναι πλησίον τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστάς ; = σοῦ φαίνεται πὼς ἔγινε πλησίον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἔπεσεν εἰς τοὺς ληστάς; ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος αὐτοῦ = ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τὸν ἐλυπήθη καὶ ἐφρόντισε διὰ τὴν θεραπείαν του.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἡ παραβολὴ τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου μᾶς φανερώνει συμβολικῶς, τί ὁ Θεὸς ἔκαμε διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, τὴν ὁποίαν παρομοιάζει μὲ ληστάς.

Εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτου παρουσιάζεται, πὼς ἡ ἀνθρωπότης ὀλόκληρος, ἔπειτα ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν, ἐγυμνώθη ἀπὸ τὰ θεῖα χαρίσματα ὑπὸ τοῦ διαβόλου, καὶ ἐτραυματίσθη θανασίμως μὲ τὰς πληγὰς τῆς ἁμαρτίας. Αὐτὴν τὴν ἀνθρωπότητα μισοπεθαμένην ἔσωσεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὅστις παρουσιάζεται συμβολικῶς ὡς ἓνας καλὸς Σαμαρείτης. Αὐτὸς ἔφερεν εἰς τοὺς ὤμους του ὀλόκληρον τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ἔδωκε τὸ ἅγιον αἷμά Του διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Ὁ Ἰησοῦς κατόπιν παρέδωσε τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐκκλησίαν Του, τὴν ὁποίαν παρομοιάζει μὲ πανδοχεῖον, διὰ νὰ φροντίζη αὐτὴ διὰ τὴν σωτηρίαν του μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας του. Τοὺς κοπιᾶζοντας εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ποιμένας καὶ διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας τοὺς ὑπεσχέθη πὼς θὰ τοὺς δώσῃ πλουσίαν ἀνταμοιβὴν διὰ τοὺς κόπους των κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν Του.

Μὲ αὐτὴν τὴν παραβολικὴν διδασκαλίαν μᾶς ἐδίδαξεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὅτι πρέπει νὰ πράττωμεν εἰς κάθε ἄνθρωπον ὅ,τι ἔκαμεν ὁ καλὸς Σαμαρείτης εἰς τὸν ἄνθρωπον τῆς παραβολῆς, πού περιέπεσεν εἰς τοὺς ληστάς. Πλησίον μας λοιπὸν διὰ νὰ πράττωμεν τὸ καλὸν εἶναι κάθε ἄνθρωπος χωρὶς καμμίαν διάκρισιν.

ΚΥΡΙΑΚΗ Θ' ΛΟΥΚΑ (Λουκ. ιβ', 16—21)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα· καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; καὶ εἶπε· τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθὰ μου. καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλὰ· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός· ἄφρον, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ. ἃ δὲ ἠτοίμασας τίνι ἔσται; οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν. ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εὐφόρησεν ἡ χώρα = οἱ ἀγροὶ τοῦ ἔδωσαν ἀπ' ὅλους τοὺς καρπούς. **διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ** = ἐσκέπτετο μόνος του. **τί ποιήσω** = τί νὰ κάμω. **ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου** = ποῦ νὰ βάλω τὰ εἰσοδήματά μου. **καθελῶ** = νὰ κρημνίσω. **μείζονας οἰκοδομήσω** = καὶ θὰ κτίσω μεγαλυτέρας. **καὶ ἐρῶ** = καὶ θὰ εἴπω. **κείμενα εἰς ἔτη πολλὰ** = τὰ ὅποια θὰ ἔχω ἐκεῖ διὰ πολλὰ χρόνια. **φάγε, πίε, εὐφραίνου** = τρῶγε, πίνε, διασκέδαζε. **ἄφρον** = ἀνόητε. **ἀπαιτοῦσι** = ζητοῦν νὰ πάρουν (οἱ δαίμονες). **ἃ δὲ ἠτοίμασας** = ὅσα δὲ ἔχεις ἐτοιμάσει. **τίνι ἔσται;** = τίνος θὰ μείνουν; **ὁ θησαυρίζων ἐν ἑαυτῷ** = ἐκεῖνος ποῦ θησαυρίζει διὰ τὸν ἑαυτόν του. **καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν** = καὶ δὲν πράττει καλὰ ἔργα πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἡ παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου διδάσκει, ὅτι εἶναι ἄγνωστον πότε τὸ τέλος τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου θὰ ἔλθῃ. Ἐπίσης, ὅτι ὁ πλεονέκτης ἄνθρωπος, καθὼς καὶ ἐκεῖνος ποῦ

φροντίζει μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν του, τυφλώνεται ψυχικῶς καὶ καταστρέφεται. Ὄταν ὁ ἄνθρωπος τυφλωθῇ ψυχικῶς ἀπὸ τὸ πάθος τῆς πλεονεξίας καὶ τοῦ ἀτομικοῦ ἐγωϊσμοῦ του, τότε γίνεται ἄφρων, δηλαδὴ ἄνθρωπος πού ἔχει χάσει τὸ λογικόν του καὶ γίνεται μωρός. Διότι φροντίζει ὄχι πῶς θὰ δώσῃ ἀπὸ τὰ πολλὰ ἀγαθὰ πού ἔχει καὶ εἰς τοὺς πάσχον-
τας, ἀλλὰ πῶς νὰ ζῆ αὐτὸς μὲ σπατάλην καὶ κάθε ἀσωτείαν, σὰν νὰ εἶναι εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν ἀθάνατος. Ὁ πλεονέκτης δὲν χρησιμοποιεῖ τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ μόνον τὸν λατρεύει σὰν Θεόν. Δὲν ἀναλογίζεται, ὅτι ὁ πλοῦτος εἶναι ἀγαθὸν τοῦ Θεοῦ, ὅτι εἶναι πρόσκαιρος καὶ ὅτι ἡ ὑπερβολικὴ ἀγάπη εἰς τὸν πλοῦτον καταστρέφει τὴν ψυχὴν του, διότι δὲν τὸν ἀφήνει νὰ σκεφθῇ ποτὲ καὶ δι' αὐτήν. Εἰς τὴν ἡθικὴν αὐτὴν τύφλωσιν τοῦ πλεονέκτου ἔρχεται ἔξαφνα ὁ θάνατος, τὸν ἀρπάζει ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ του καὶ τὸν ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, πού ἐκεῖ διὰ νὰ ζήσῃ ἡ ψυχὴ μας χρειάζεται μόνον ἔργα ἀγαθὰ. Αὐτὰ ὅμως γίνονται μόνον ὅταν ζῶμεν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν μὲ τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς ἄλλους, τὴν ἐλεη-
μοσύνην καὶ τὴν θερμὴν πίστιν εἰς τὸν Θεόν. Αὐτὰ τὰ εἶπεν ὁ Σωτὴρ εἰς τὸ τέλος τῆς ἀνωτέρω παραβολικῆς διδασκαλίας του. Ἐμποροῦν ὅμως νὰ τὰ ἐννοήσουν μόνον ὅσοι ἔχουν ἀκοὴν πίστεως, δηλ. ψυχικὴν διάθεσιν διὰ νὰ ὠφεληθοῦν πρὸς σωτηρίαν.

ΚΥΡΙΑΚΗ Γ' ΛΟΥΚΑ (Λουκ. γ', 10—17)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦν διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασι. καὶ ἰδὸν γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθε-
νείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ, καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακῦσαι εἰς τὸ παντελές. ἰδὼν δὲ αὐτήν ὁ Ἰη-
σοῦς προσεφώνησε καὶ εἶπεν αὐτῇ· γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου· καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθε-
ράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ· ἐξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν

αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ Κύριος καὶ εἶπεν· ὑποκριτά, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βόυν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει ; ταύτην δέ, θυγατέρα Ἀβραάμ οὖσαν, ἦν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου ; καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Συναγωγή = ἡ ἐκκλησία τῶν Ἑβραίων. ἐν τοῖς **σάββασι** = τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου. **σάββατον** = λέξις ἑβραϊκὴ καὶ σημαίνει ἀνάπαυσιν. Ἡ ἡμέρα τοῦ Σαββάτου ἦτο ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους ἀφιερωμένη εἰς τὸ νὰ λατρεύουν τὸν Θεόν· **πνεῦμα ἀσθενείας** = ἄρρωστος. **καὶ ἦν συγκύπτουσα** = καὶ ἦτο καμπούρα (καμπουριασμένη). **ἀνακῦψαι** = νὰ σηκώσῃ τὸ κεφάλι της. **εἰς τὸ παντελὲς** = καθόλου. **ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου** = ἔχεις ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὴν ἀσθενείαν σου. **καὶ παραχρῆμα** = ἀμέσως. **ἀνωρθώθη** = ἐσηκώθη. **ἀρχισυνάγωγος** = ὁ ἄρχων τῆς Συναγωγῆς. **ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι** = κατὰ τὰς ὁποίας πρέπει ὁ Ἑβραῖος νὰ ἐργάζεται. **καὶ ἀπαγαγὼν** = καὶ ἀφοῦ ὀδηγήσῃ τὰ ζῶα του ἔξω ἀπὸ τὸν σταῦλον. **ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε** = εἰς αὐτὰς τὰς ἕξ ἡμέρας νὰ ἔρχεσθε καὶ νὰ θεραπεύεσθε. **καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Σαββάτου** = καὶ ὄχι τὸ Σάββατον. **θυγατέρα Ἀβραάμ**· οἱ Ἑβραῖοι ὑπερηφανεύοντο ὅτι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἀβραάμ· **ἦν ἔδησεν ὁ σατανᾶς** = τὴν ὁποίαν ἔδεσεν ὁ διάβολος. **οὐκ ἔδει λυθῆναι**; = καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ θεραπευθῆ; **κατησχύνοντο πάντες** = ἐντροπιάσθησαν ὅλοι. **οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ** = οἱ ἐχθροὶ του, δηλαδή οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. **ἐπὶ τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ** = διὰ τὰ μεγάλα θαύματα, τὰ ὁποῖα ἐγίνοντο ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ διὰ τῆς θεϊκῆς Του δυνάμεως.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὄχι μόνον ἐλευθέρωσε τὰς ψυχὰς μας ἀπὸ τὸν θάνατον τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀθεραπεύτους ἀσθενείας τῶν ἀνθρώπων ἐθεράπευσε. Πολλάκις αἱ ἀσθένειαι τῶν ἀνθρώπων προέρχονται ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας ἢ ἐκ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ πονηροῦ, ὅπως τοῦτο παρουσιάσθη εἰς τὴν συγκύπτουσαν (καμπουριασμένην) γυναῖκα τῆς περικοπῆς τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ θεραπεία τῶν ἀσθενειῶν τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἤρχοντο εἰς τὸν Ἰησοῦν διὰ τὴν ἀθεραπευτοῦν, τῶν ψυχικῶν καὶ τῶν σωματικῶν, γίνεται μόνον μετὰ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο ἦτο διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἢ μεγαλυτέρα ἀπόδειξις τῆς Θεότητος τοῦ Κυρίου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, δηλαδὴ μετὰ μόνον τὸν λόγον Του, θεραπεύει ὁ Κύριος μίαν καμπουριασμένην γυναῖκα, τὴν ὁποίαν ἐπὶ δέκα καὶ ὀκτὼ χρόνια τὴν ἐβασάνιζε μετὰ αὐτὴν τὴν ἀσθενείαν της ὁ διάβολος. Τότε ὁ Κύριος, ὅταν τὴν εἶδε εἰς τὴν Συναγωγὴν τῶν Ἑβραίων ἡμερῶν ἐδίδασκε εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, μετὰ φωνὴν ἐπιτακτικὴν τῆς εἶπε: Γυναίκα, εἶσαι πλέον ἐλευθερωμένη ἀπὸ τὴν ἀσθενείαν σου καὶ συγχρόνως ἔθεσε τὸ χεῖρ Του ἐπάνω εἰς τὸ ἀσθενικὸν σῶμά της. Ἡ γυναῖκα τότε ἀμέσως ἐθεραπεύθη μετὰ ἐκεῖνον τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ. Ἡ θεραπευτικὴ τοῦ Χριστοῦ δύναμις εἰσῆλθε τότε εἰς τὸ σῶμα τῆς ἀσθενοῦσας γυναικὸς καὶ τὴν ἐθεράπευσεν ἀμέσως. Τοῦτο τὸ θαῦμα τὸ εἶδον ὅλοι ὅσοι ἦσαν μέσα εἰς τὴν Συναγωγὴν τότε καὶ προσηύχοντο, καθὼς καὶ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ὅστις μετὰ ὑποκριτικὴν ἀγανάκτησιν κατέκρινε τὴν θεραπείαν τῆς γυναικὸς, διότι αὐτὴ ἔγινε τὸ Σάββατον, δηλαδὴ εἰς ἡμέραν ἀργίας. Δι' αὐτό, διὰ τὴν ἀσυκοφαντήσασθαι τὸ θαῦμα τῆς θεραπείας τῆς γυναικὸς, ἔλεγε εἰς τὸν συγκεντρωμένον λαὸν τῆς Συναγωγῆς, ὅτι πρέπει τὰς ἄλλας ἡμέρας νὰ ἔρχονται καὶ νὰ θεραπεύονται καὶ ὄχι κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου. Αὐτὸ τὸ ἔλεγε ὄχι διότι ἐσέβετο τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον, ἀλλὰ διότι ἠθελε νὰ κρύψῃ τὸν φθόνον του πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἦτο ὑποκριτής. Δι' αὐτό καὶ ὁ Κύριος ὑποκριτὴν ἀπεκάλεσε τὸν ἀρχισυνάγωγον ἐνώπιον τοῦ λαοῦ τῆς Συναγωγῆς. Διότι αὐτὸς δὲν ἐνδιεφέρετο διὰ τὴν ἀργίαν τοῦ Σαββάτου, ἀλλὰ ἐστενοχωρήθη, διότι μετὰ τὸ θαῦμα τῆς θεραπευθείσης γυναικὸς ἐντὸς

τῆς Συναγωγῆς, ἐφανερώθη εἰς ὅλους ἡ θεϊκὴ δύναμις τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπίστευσεν ὁ λαὸς ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας, πού θά σώσῃ τὸν κόσμον. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπηχθάνετο τὴν ὑποκρισίαν περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο ἠθικὸν κακόν, πού συνήνητησεν εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. Δι' αὐτὸ μὲ θεϊαν ὀργὴν καὶ ἀγανάκτησιν ἐξεφράσθη πάντοτε ἐναντίον τῆς ὑποκρισίας. Ὁ ὑποκριτὴς ἐμπαίζει τὸν Θεὸν καὶ ἀπατᾷ τὸν ἑαυτὸν του.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΑ' ΛΟΥΚΑ, ΤΩΝ ΠΡΟΠΑΤΟΡΩΝ
(Λουκ. ιδ', 16—24)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Ανθρωπὸς τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα καὶ ἐκάλεσε πολλούς· καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστι πάντα. καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. καὶ ἕτερος εἶπε· ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. καὶ ἕτερος εἶπε· γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἐξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ χωλοὺς καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί· καὶ εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν δοῦλον· ἐξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου. πολλοὶ γὰρ εἰσὶ κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τῆ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου = κατὰ τὴν ὥραν τοῦ δεῖπνου. κεκλημέ-
νοι = οἱ προσκεκλημένοι. ἀπὸ μιᾶς = ἀμέσως. παραιτεῖσθαι πάν-
τες = νὰ παραιτοῦνται πάντες ἀπὸ τὴν πρόσκλησιν διὰ τὸ δεῖπνον, προ-
φασιζόμενοι διαφόρους προφάσεις. ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν = νὰ ἐξέλθῃ
καὶ νὰ ἴδῃ. ἐρωτῶ σε = σὲ παρακαλῶ. γυναῖκα ἕγημα = ἐνυμφεύ-
θην. παραγενόμενος = ἀφοῦ ἤλθε. ἀπήγγειλε = εἶπε. καὶ ρύμας
τῆς πόλεως = εἰς τοὺς στενοὺς δρόμους. ἀναπήρους = τοὺς ὕψω-
δήποτε χωλοὺς (τοὺς σακάτηδες). εἰσάγαγε ὧδε = ὠδήγησε αὐ-
τοὺς ἐδῶ. γέγονεν ὡς ἐπέταξας = ἐγινε καθὼς διέταξες. φρα-
γμοὺς = τοὺς στενοὺς δρόμους. γεύσεται μου = θὰ φάῃ ἀπὸ τὸ
δεῖπνον αὐτό. κλητοὶ = προσκεκλημένοι οἱ ὅποιοι θὰ κληρονομήσουν
τὴν αἰώνιον ζωὴν μὲ τὰ καλὰ τοὺς ἔργα.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΗΤΤΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος προσεκλήθη εἰς γεῦμα ὑπὸ τινος τῶν ἀρχόντων
Ἰουδαίων. Εἰς τὸ γεῦμα αὐτὸ εἶχον προσκληθῆ καὶ πολλοὶ
πλούσιοι Φαρισαῖοι. Εἰς τὴν πλουσίαν ἐκείνην τράπεζαν
παρεκάθισε καὶ πλούσιος Φαρισαῖος. Εὗρηκε τότε ὁ Κύριος
τὴν ἀφορμὴν νὰ ἐκθέσῃ εἰς ὅλους τοὺς προσκληθέντας εἰς
τὴν τράπεζαν ἐκείνην τὴν ὡραίαν παραβολικὴν του διδασκα-
λίαν, τοῦ Μεγάλου Δείπνου. Προηγουμένως τοὺς ὑπέδει-
ξεν, ὅτι φιλοξενία σπουδαία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εἶναι νὰ προ-
σκαλέσῃ κανεὶς εἰς δεῖπνον πτωχοὺς καὶ ἀσθενεῖς ἀνθρώπους,
καὶ ὄχι φίλους καὶ πλουσίους, πού ἤμποροῦν νὰ ἀνταποδώσουν
καὶ ἐκεῖνοι εἰς αὐτὸν τὸ ἴδιον. Τότε, ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ
Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ, συνεκινήθη ἓνας ἀπὸ τοὺς πλουσίους
Φαρισαίους πού παρεκάθητο καὶ αὐτὸς εἰς τὸ δεῖπνον, καὶ
ἐφώνησε ἐμπρὸς σὲ ὅλους: Εὐτυχὴς θὰ εἶναι ἐκεῖνος, πού θὰ
φάγῃ ἄρτον εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο
ἔδωκεν ἀφορμὴν τότε εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν νὰ εἶπῃ εἰς
τὸ δεῖπνον ἐκεῖνο τὴν παραβολὴν τοῦ Μεγάλου Δείπνου. Τότε,
μὲ τὴν παραβολικὴν αὐτὴν διδασκαλίαν Του, ἐφανέρωσεν εἰς τὸν
κόσμον ὁ Ἰησοῦς ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει ἐτοιμάσει πλουσίον πνευμα-
τικὸν τραπέζι καὶ προσκαλεῖ εἰς αὐτὸ πάντας τοὺς ἀνθρώπους.
Τοῦτο τὸ Δεῖπνον εἶναι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Εἰς αὐτὸ τὸ
Δεῖπνον μᾶς προσκαλεῖ ὅλους ὁ Θεὸς διὰ τῆς Πίστεως εἰς

τὴν Θεϊαν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐτυχεῖς θὰ εἶναι ὅσοι θὰ δεχθῶν τὴν πρόσκλησίν του. Ἐν τούτοις πολλοὶ εἶναι προσηλωμένοι εἰς τὰ ὑλικά ἀγαθὰ, τὰ ὅποια θεωροῦν ὡς σκοπὸν τῆς ζωῆς των καὶ ὄχι ἀπλῶς ὡς χρήσιμα μέσα δι' αὐτήν. Ἄλλοι δὲν περιορίζουν τὰς φροντίδας των μόνον δι' ὅ,τι ἔχει ὁ ἄνθρωπος ἀνάγκην, ἀλλὰ πολλαπλασιάζουν αὐτάς ὥστε νὰ μὴ ἔχουν καιρὸν νὰ φροντίζουν διὰ τὴν πνευματικὴν ζωὴν των. Ἄλλοι, παρανοοῦντες τὸν οἰκογενειακὸν βίον, ἀρνοῦνται τὴν πρόσκλησιν τοῦ Θεοῦ μὲ διαφόρους προφάσεις, καὶ μένουν ἀδιάφοροι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων των. Οἱ ἀληθινοὶ Χριστιανοὶ δὲν ἀδιαφοροῦν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ Μέγα Δεῖπνον τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ δι' αὐτὸ καμμία ἀνάγκη τῆς ζωῆς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ μὴ ἐκτελοῦν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΒ' ΛΟΥΚΑ (Λουκ. ιζ', 12—19)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, εἰσερχομένου τοῦ Ἰησοῦ εἰς τινα κώμην ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν πόρωθεν, καὶ αὐτοὶ ἦσαν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν· εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ. καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρεῖτης. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέφαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εἰσερχομένου τοῦ Ἰησοῦ = ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς εἰσῆρχετο. οἱ ἔ-

στησαν πόρρωθεν = οἱ ὁποῖοι ἐστάθησαν ἀπὸ μακριὰ. ἤραν φωνήν = ἐφώναζαν δυνατὰ. ἐπιστάτα = Κύριε, διδάσκαλε. ὑπάγειν αὐτούς = ἐνῶ αὐτοὶ ἐπήγαιναν. ἐκαθαρίσθησαν = ἐθεραπεύθησαν. ἰάθη = ἐθεραπεύθη. ἄλλογενῆς = ἐξ ἄλλου γένους, ὄχι Ἰουδαῖος.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἡ λέπρα εἶναι τρομακτικὴ ἀσθένεια μὲ καταπληκτικὰ ἀποτελέσματα διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς λεπρούς τοὺς ἀπέφευγον, διότι ἡ ἀσθένειά των ἦτο μεταδοτικὴ. Ἐπίσης ἡ ἀσθένεια τῆς λέπρας ἦτο ἡ καλύτερα συμβολικὴ παράστασις τῆς ἁμαρτίας. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θεραπεύει τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν λέπραν τῆς ἁμαρτίας, ὅταν πιστεύῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς Αὐτόν, ἀκούῃ τὴν διδασκαλίαν Του καὶ τὸν ἀναγνωρίζῃ ὡς Λυτρωτὴν τοῦ κόσμου.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἰσῆρχετο εἰς μίαν μικρὰν πόλιν. Καθὼς εἰσῆρχετο τὸν συνήντησαν δέκα λεπροί. Αὐτοὶ ἀπὸ μακριὰ ἐφώναζαν δυνατὰ καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ τοὺς θεραπεύσῃ. Ὁ Χριστὸς, τότε, τοὺς εἶπε νὰ ὑπάγουν νὰ δεῖξουν τὸν ἑαυτὸν τοὺς εἰς τοὺς ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ βεβαιώσουν τὴν θεραπείαν τοὺς καὶ νὰ τοὺς δώσουν σχετικὸν ἔγγραφον, μὲ τὸ ὁποῖον τότε θὰ ἤμποροῦσαν νὰ ἐπικοινωνήσουν ἐλεύθερα μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὅπως εἶχον ὑποχρέωσιν. Οἱ λεπροὶ ὑπήκουσαν, διότι ἐπίστευον εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Δι' αὐτὸ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ποὺ ὑπήκουσαν εἰς τὴν σύστασιν τοῦ Κυρίου, ἤρχισεν ἡ θεραπεία των. Μετὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς θεραπείας των ἐλησμόνησαν οἱ ἑννέα νὰ εὐχαριστήσουν τὸν εὐεργέτην τοὺς Ἰησοῦν Χριστόν. Μόνον ἓνας ἐξ αὐτῶν ἔτρεξεν ἀμέσως εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸν ἠὺχαρίστησε διὰ τὴν θεραπείαν του, δοξάζων τὸν Θεόν.

Ἡ ἀχαριστία καταδικάζεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἑννέα λεπροί, ἀφοῦ ἐθεραπεύθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δὲν ἐπέστρεψαν, ὅπως εἶχον ὑποχρέωσιν, νὰ ὁμολογήσουν τὴν θεραπείαν των καὶ νὰ δοξάσουν τὸν εὐεργέτην τοὺς Ἰησοῦν. Δι' αὐτὸ καὶ κατεκρίθησαν ὑπὸ τοῦ Κυρίου. Τὴν ἀγνωμοσύνην δὲν τὴν συγχωρεῖ ὁ Θεός.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΓ' ΛΟΥΚΑ (Λουκ. ιη', 18—27)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω ; εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τί με λέγεις ἀγαθόν ; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός· τὰς ἐντολάς οἶδας· μὴ μοιχεύσης, μὴ φονεύσης, μὴ κλέψης, μὴ ψευδομαρτυρήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. ὁ δὲ εἶπε· ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἔτι ἔν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον εἶπε· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ! εὐκοπώτερον γάρ ἐστι κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ραφίδος εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες· καὶ τίς δύναται σωθῆναι ; ὁ δὲ εἶπε· τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ ἐστίν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω = τί νὰ κάμω διὰ νὰ κληρονομήσω τὴν αἰώνιον βασιλείαν. οἶδας = γνωρίζεις. μὴ μοιχεύσης, δηλαδὴ νὰ μὴ ἀτιμάσης τὸν ἄλλον. ἐφυλαξάμην ἐκ. . . ἐφύλαξα ἀπὸ μικρὸ παιδί. ἔτι = ἀκόμη. διάδος πτωχοῖς = διαμοίρασε εἰς τοὺς πτωχοὺς τὰ κτήματά σου. ἔξεις = θὰ ἔχης. δεῦρο ἀκολούθει μοι = ἔλα νὰ γίνης ὑπαδὸς μου, ἀπόστολός μου. εἰσελεύσονται = θὰ εἰσέλθουν. = εὐκοπώτερον = εὐκολώτερον. κάμηλος = ζῷον γνωστὸν (ἢ κάμηλος). τρυμαλιὰ ραφίδος = ἡ τρύπα τῆς βελόνης.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ πλοῦτος ἔχει μεγάλην δύναμιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀν-

θρώπου. Καλήν και κακήν. "Οποιος κυριευθῆ ὅμως ἀπὸ τὸ πάθος τῆς φιλοχρηματίας γίνεται δοῦλος και ὑπηρέτης τοῦ πλοῦτου. Ὁ πλοῦτος τυραννεῖ τὸν ἄνθρωπον ποὺ τὸν κατέχει και δὲν τὸν χρησιμοποιεῖ καλῶς και γίνεται κυρίαρχός του και τὸν κάνει ἀνίκανον διὰ πᾶσαν ἀγαθὴν πράξιν. Εἰς τὴν περικοπὴν τοῦ ἀνωτέρω Εὐαγγελίου βλέπομεν τὴν περιπτώσιν αὐτῆν. Ἐνας ἄρχων ἠθέλησε νὰ μάθῃ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Κυρίου, τί θὰ ἔπρεπε νὰ κάμῃ εἰς τὴν ζωὴν του, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Τότε ὁ Ἰησοῦς τοῦ ὑπενθύμισε νὰ τηρῇ τὰς ἐντολάς τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου και ὅτι ἂν θέλῃ νὰ γίνῃ τέλειος Χριστιανός και νὰ δείξῃ πλήρη αὐταπάρησιν, θὰ ἔπρεπε νὰ πωλήσῃ τὰ ὑπάρχοντά του, νὰ τὰ διαμοιράσῃ εἰς τοὺς πτωχοὺς και νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ἂν και ἤθελε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἠθικὴν τελειότητα, δὲν τὸ κατώρθωσε, διότι ἦτο πλούσιος. Ὁ πλοῦτος δὲν ἦτο εἰς αὐτὸν κάτι ποὺ χρειάζεται διὰ τὰς ἀνάγκας του, ἀλλ' ἦτο κυρίαρχός του και Θεός του και τοῦ εἶχε ὑποδουλώσει τὴν ψυχὴν του. Ἐξῆ αὐτὸς διὰ τὸν πλοῦτον μόνον χωρὶς νὰ χρησιμοποιῇ τὸν πλοῦτον εἰς ἀγαθὰς πράξεις. Δι' αὐτό, ὡς δοῦλος τοῦ πλοῦτου, ἀπεμακρύνθη λυπημένος ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν, διότι δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ πωλήσῃ τὰ ὑπάρχοντά του και νὰ μοιράσῃ τὰ χρήματα εἰς τοὺς πτωχοὺς. Τότε ὁ Κύριος εὐρῆκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ κάμῃ γνωστὸν εἰς ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ εἰσέλθῃ τέτοιος πλούσιος, ὡς ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνοι οἱ πλούσιοι θὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἱ ὅποιοι θὰ κάμουν καλὴν χρῆσιν τοῦ πλοῦτου των. Διότι εὐκολώτερον εἶναι μία κάμηλος νὰ περάσῃ ἀπὸ τρύπαν μιᾶς βελόνης, παρὰ ἕνας τέτοιος πλούσιος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΔ' ΛΟΥΚΑ (Λουκ. ιη', 35—43)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῶ καιρῶ ἐκείνω ἐγένετο ἐν τῷ ἐγγίξειν αὐτὸν εἰς Ἰεριχῶ τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα.

ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. καὶ ἐβόησε λέγων· Ἰησοῦ νιὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν· νιὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων· τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπε· Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐγένετο = συνέβη. ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχὼ = ἐνῷ ὁ Ἰησοῦς ἐπλησίαζεν εἰς τὴν Ἱεριχὼ. Ἡ Ἱεριχὼ ἦτο πόλις τῆς Ἰουδαίας. **προαιτιῶν** = ζητῶν. ὄχλου διαπορευομένου... = τὸν θόρυβον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἐπερνοῦσαν. **ἐπυνθάνετο** = ἠρώτα νὰ μάθῃ τί συμβαίνει. **ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται** = περναῖ ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Ἰησοῦς Χριστός. **ἐβόησε** = ἐφώναζε δυνατά. **Νιὲ Δαυὶδ** = Νιὲ τοῦ Δαυὶδ. Ὁ Χριστός κατὰ τοὺς προφῆτας θὰ κατήγετο ὡς ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Δαυὶδ. **οἱ προάγοντες** = οἱ προπορευόμενοι. **ἐπετίμων αὐτῷ** = τὸν ἐπέπληττον (ἐμάλωναν). **ἐκέλευσεν ἀχθῆναι** = διέταξε νὰ τὸν φέρουν ἐμπρός. **ἐγγίσαντος αὐτοῦ** = ὅταν αὐτὸς τὸν ἐπλησίασε (ὁ τυφλός). **παραχρῆμα** = ἀμέσως. **ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ** = ἐδόξασε τὸν Θεόν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὅταν ἐπλησίασεν εἰς τὴν Ἱεριχὼ ὁ Σωτὴρ Ἰησοῦς ἕνας τυφλὸς ἐπαίτης ἤρχισε νὰ ζητῇ τὴν θεραπείαν του. Ὁ πολὺς λαός, ποὺ ἐπερνοῦσε ἀπ' ἐμπρός του μὲ θόρυβον—διότι εἶχε μάθει περὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἤρχετο ν' ἀκούσῃ τὴν διδασκαλίαν Του—τοῦ ἔδωσε τὴν ἀφορμὴν νὰ ζητήσῃ νὰ μάθῃ περὶ τοῦ Χριστοῦ, πῶς ἔρχεται εἰς τὴν Ἱεριχὼ. Τότε μὲ φωνὴν ζωηράν, ποὺ ἐφανέρωνε θερμὴν πίστιν, τοῦ ἐφώναζε διαρκῶς, ἀφοῦ δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὸν ἴδῃ καὶ νὰ τὸν πλησιάσῃ: « Ἰησοῦ, Νιὲ τοῦ Δαυὶδ, ἐλέησέ με». Μὲ φωνὴν ζωηράν ἐφάνε-

Δημ. Παπαδοπούλου — Παν. Οἰκονόμου, Ἐδαγγελικαὶ Περικοπαὶ 4

ρωνε τὴν πίστιν του. Ἄλλ' ὁ λαός, ποὺ ἐπήγγαινε ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ἐπέπληττε διὰ νὰ σιωπήσῃ καὶ νὰ παύσῃ νὰ φωνάζῃ. Αὐτὸς ὅμως τόσον περισσότερο ἐφώναζεν. Αἱ φωναὶ τοῦ τυφλοῦ ἐσταμάτησαν τὸν Ἰησοῦν. Ὁ Κύριος διέταξε καὶ τὸν ἔφεραν ἐμπρὸς του. Τότε τὸν ἠρώτησε τί ζητεῖ καὶ τί θέλει ποὺ φωνάζει. Καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησε: « Κύριε, θέλω νὰ ἀναβλέψω », δηλαδὴ νὰ ἴδω, « θέλω νὰ σωθῶ ἀπὸ τὸ σκότος τῶν ὀφθαλμῶν μου ».

Ἡ πίστις τοῦ τυφλοῦ ἦτο θερμὴ καὶ εἰλικρινής. Ὁ Χριστὸς διὰ τὴν πρὸς Αὐτὸν θερμὴν πίστιν Του τὸν ἑθεράπευσε. Δι' αὐτὸ τοῦ εἶπε: « Ἀνάβλεψον », δηλαδὴ βλέπε, « ἢ πίστις σου σέ ἔσωσε ». Καὶ ἐκεῖνος ἀμέσως εἶδε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ τὸν ἠκολούθει, δοξάζων τὸν Θεόν. Ἐδόξασε τὸν Θεὸν τότε διὰ τὸ θαῦμα αὐτὸ καὶ ὅλος ἐκεῖνος ὁ λαός, ὁ ὁποῖος ἠκολούθει τὸν Χριστόν καὶ εἶδε τοῦτο μὲ τὰ μάτια του. Ἡ πίστις πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν μετακινεῖ καὶ ὄρη ἀκόμα.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

(Μαθ. α', 1—25)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαυὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. Ἀβραάμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρῆς καὶ τὸν Ζαρά ἐκ τῆς Θάμαρ, Φαρῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐσρώμ, Ἐσρώμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ, Ἀράμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών, Ναασσών δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλμών, Σαλμών δὲ ἐγέννησε τὸν Βοῶζ ἐκ τῆς Ραχάβ, Βοῶζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὠβηδ ἐκ τῆς Ρούθ, Ὠβηδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί, Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησε τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα. Δαυὶδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶντα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, Σολομῶν δὲ ἐγέννησε τὸν Ροβοάμ, Ροβοάμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά, Ἀβιά δὲ ἐγέννησε

τὸν Ἀσά, Ἀσὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ, Ἰωράμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζίαν, Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ, Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχαζ, Ἀχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐζεκίαν, Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμών, Ἀμών δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσίαν, Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ, Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ, Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιακεῖμ, Ἐλιακεῖμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ, Ἀζώρ δὲ ἐγέννησε τὸν Σαδώκ, Σαδώκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ, Ἀχείμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ, Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Μαθθάν, Μαθθάν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα τῆς Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός.

Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν. μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὗρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου. Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναικά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν Ἁγίου. τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἴδου

ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστι μεθερμηνεύομενον μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Διεγερθεῖς δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Βίβλος γενέσεως = βιβλίον, τὸ ὁποῖον περιέχει τὴν γενεαλογίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. **μετοικεσία Βαβυλῶνος** = ἡ ὑποδούλωσις τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων καὶ ἡ μεταφορὰ αὐτῶν, ὡς δούλων, εἰς τὴν Βαβυλῶνα. **πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς** = προτοῦ νὰ ἔλθουν εἰς γάμου κοινωνίαν. Ὁ Ἰωσήφ δὲν ἐνυμφεύθη τὴν Παρθένον Μαρίαν, ἀλλὰ μόνον τὴν ἡρραβωνίσθη κατὰ θέλημα Θεοῦ, ἵνα διατελῇ Αὐτὴ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ δικαίου Ἰωσήφ. **παραδειγματίσαι αὐτὴν** = νὰ τὴν ἐκθέσῃ. **λάθρα** = κρυφίως. **τέξεται** = θὰ γεννήσῃ. **Ἰησοῦς** = Σωτὴρ. **ἵνα πληρωθῇ** = διὰ νὰ ἐκπληρωθῇ. **τὸ ρηθὲν** = ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶπεν ὁ προφήτης Ἡσαΐας. **οὐκ ἐγίνωσκε** = δὲν τὴν ἐγνώριζεν ὡς σύζυγον οὐδέποτε. **ἕως οὔ** = πάντοτε. Εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφὴν τὸ «ἕως οὔ» σημαίνει «πάντοτε» καὶ μὲ τὴν σημασίαν αὐτὴν τίθεται εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφὴν. Ἡ Θεοτόκος ἔμεινεν «ἔσχαί», πάντοτε, Παρθένος, δι' αὐτὸ καὶ «ἀειπάρθενος» καλεῖται.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, διὰ νὰ ἀποδείξῃ εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας, περὶ τοῦ ὁποίου ἐπροφήτευσαν οἱ προφῆται, συνέταξε τὸν γενεαλογικὸν πίνακα προτοῦ ἀφηγηθῆναι περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν γῆν. Προτάσσει δὲ αὐτὸν εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν του, διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Χριστὸς ὡς ἄνθρωπος κατάγεται ἀπὸ τὸν Δαυὶδ. Κατόπιν ἐλθέει τὴν γέννησιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς ἀνθρώπου ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου. Τονίζει ὅτι ἡ Θεοτόκος ἔμεινε πάντοτε

ἀειπάρθενος καὶ βεβαιώνει τοῦτο σύμφωνα μὲ τὴν προφητείαν, κατὰ τὴν ὁποίαν γίνεται λόγος περὶ τοῦ τρόπου τῆς Θείας γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ὡς ἀνθρώπου, ὡς καὶ τοῦ ὀνόματος, τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ δοθῇ εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Μνήστορος Ἰωσήφ, ὅστις ὑπῆρξε μόνον προστάτης καὶ μάρτυς τοῦ Θεοῦ μυστηρίου, δηλαδὴ « τῆς Θείας ἐνσαρκώσεως », τῆς γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ τῆς Παρθένου Μαρίας, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Καὶ τὸ ὄνομα Αὐτοῦ θὰ ἦτο Ἰησοῦς, δηλαδὴ Σωτὴρ καὶ Λυτρωτὴς ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου, διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ Σταυρικοῦ Του θανάτου.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΙΝ

(Μαθ. β' 13-23)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀναχωρησάντων τῶν μάγων ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὄρτοις αὐτῆς ἀπὸ διημέρου καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. τότε ἐπληρώθη τὸ ρηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Φωνὴ ἐν Ραμᾷ ἠκούσθη, θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμος πολὺς· Ραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ

Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ λέγων ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐλθὼν κατόκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ, ὅπως πληρωθῆ τὸ ρηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἄναχωρησάντων τῶν μάγων = ἀφοῦ οἱ Μάγοι ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν οἰκίαν, ὅπου ἐπροσκύνησαν τὸ Θεῖον Βρέφος. ἐγερθεὶς = ἀφοῦ ἐσηκώθη γρήγορα. καὶ ἴσθι ἐκεῖ = καὶ νὰ μείνης ἐκεῖ. ἀπολέσαι = νὰ θανατώσῃ. καὶ ἦν ἐκεῖ = καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου = μέχρις ὅτου ἀπέθανεν ὁ Ἡρώδης. ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων. = ὅτι ἐγελάσθη ἀπὸ τοὺς Μάγους. ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας = ἐφόνευσεν ὅλα τὰ παιδιὰ. ἐν πᾶσι τοῖς ὀρίοις = εἰς ὅλα τὰ περὶχωρα. ὃν ἠκρίβωσε = τὸν ὅποσον ἐξηκρίβωσε. παρακληθῆναι = νὰ παρηγορηθῆ. ὅτι οὐκ εἰσὶ = διότι δὲν ὑπάρχουν πλέον εἰς τὴν ζωὴν. τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου = διότι ἀπέθανον οἱ ζητοῦντες τὴν ζωὴν τοῦ παιδιοῦ. χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ = ἀφοῦ τὸν ἐπληροφόρησε μὲ ὄνειρον ὁ Θεός. κληθήσεται = θὰ ὀνομασθῆ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἄφοῦ ἀνεχώρησαν οἱ Μάγοι, ἄγγελος Κυρίου ἐφάνη εἰς τὸν ὕπνον τοῦ Ἰωσήφ καὶ τοῦ εἶπε, ὅτι πρέπει νὰ σηκωθῆ ἀπὸ τὸν ὕπνον του καὶ νὰ παραλάβῃ τὸ παιδίον Ἰησοῦν μαζὶ μὲ τὴν Μητέρα Του καὶ νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν Αἰγύπτου, ὅπου θὰ μείνῃ μέχρις ὅτου καὶ πάλιν τοῦ ὑποδείξῃ τὴν θὰ πρέπη νὰ κάμῃ, διότι ὁ Ἡρώδης ἐσκέπτετο νὰ φονεύσῃ τὸ παιδίον. Ὁ Ἰωσήφ ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀγγέλου. Ὁ Ἰωσήφ μετὰ τοῦ παιδίου (τοῦ Χριστοῦ) καὶ

τῆς Μητρὸς Αὐτοῦ Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας ἦλθον καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἡρώδη, κατὰ θείαν ἐντολήν, ὁ Ἰωσήφ μετὰ τοῦ παιδίου καὶ τῆς μητρὸς Αὐτοῦ Μαρίας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν γῆν τῶν Ἰσραηλιτῶν, τὴν Παλαιστίνην. Ἀλλὰ ὅταν ἐπληροφορήθη ὅτι ἐκεῖ ἦτο βασιλεὺς ὁ Ἀρχέλαος, ὁ ὁποῖος ἦτο σκληρὸς βασιλεὺς ὅμοιος μὲ τὸν Ἡρώδη τὸν πατέρα του, ἐφοβήθη καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, καὶ κατώκησε ἐκεῖ. Τοιοῦτοτρόπως ἐξεπληρώθη καὶ ἡ προφητεία, ἡ ὁποία προέλεγε « ὅτι θὰ ὀνομασθῆ Ἡρώδης ». Ἀλλὰ οἱ Μάγοι δὲν ἐπέστρεψαν νὰ πληροφορήσουν τὸν Ἡρώδη περὶ τοῦ Χριστοῦ, ἂν καὶ τοῦ τὸ εἶχαν ὑποσχεθῆ. Τότε ὁ Ἡρώδης ἐθύμωσε καὶ διὰ μιᾶς διαταγῆς του κατέσφαξεν ὅλα τὰ παιδιὰ τῆς Βηθλεὲμ καὶ τῶν περιχώρων αὐτῆς, ὅσα εἶχαν ἡλικίαν κάτω τῶν δύο χρόνων, σύμφωνα μὲ ὅσα περὶ τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ εἶχε μάθει ἀπὸ τοὺς Μάγους. Καὶ ἔτσι πρῶτον αἷμα μαρτυρικὸν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ ἐχύθη τὸ αἷμα τῶν ἀθῶων νηπίων. Ὁ θρῆνος καὶ ὁ ὄδυρμος τότε τῶν μητέρων ὑπῆρξε μεγάλος.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ (Μάρκ. α', 1-8)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Αρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.
Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου· φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ, ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται, καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπὸ αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ἦν δὲ ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον.

καὶ ἐκήρυσσε λέγων· ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς κύψας λῶσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἄρχὴ τοῦ Εὐαγγελίου = ἀρχὴ τοῦ βιβλίου, τὸ ὅποιον περιέχει τὸν βίον καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. **ὡς γέγραπται** = ὅπως ἔχει γραφῆ ἀπὸ τοῦς προφήτας. **ἰδοὺ ἐγὼ** = ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ διὰ τῶν προφητῶν (Ἡ παροῦσα περὶ τοῦ Προδρόμου προφητεία εἶναι τοῦ Ἡσαίου κεφ. κ' στιχ. 3). **ἄγγελόν μου** = ἀγγελιαφόρον μου. Ἐννοεῖ τὸν Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον. **πρὸ προσώπου σου** = προφητεία ἀπὸ σέ. **φωνὴ βοῶντος** = τὸ κήρυγμα τοῦ Προδρόμου εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἰουδαίας. **τρίβος** = ἡ ὁδός, ὁ δρόμος. **ἐξεπορεύετο** = μετέβαινεν ἔξω εἰς τὴν ἔρημον. **πᾶσα ἡ Ἰουδαία** = ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Ἰουδαίας. **ἐνδεδυμένος** = ἐφόρει ἔνδυμα. **περὶ τὴν ὄσφυν** = εἰς τὴν μέσην. **ἀκρίδας** = βλαστάρια τῶν φυτῶν ἢ κατ' ἄλλους ἔντομα, πραγματικὰς ἀκρίδας, ἀλλ' ἀπὸ αὐτὰς ποῦ ἔφερον ὁ ἄνεμος ἀπὸ τὴν Ἀραβίαν*. **ὁ ἰσχυρότερός μου** = ἐννοεῖ τὸν Χριστόν, τὸν ὁποῖον ὀνομάζει ἔτσι, διότι ἦτο Θεός. **ἐν ὕδατι** = με ὕδωρ. **ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ** = με τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον θὰ σᾶς δώσῃ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Τὸ κήρυγμα τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἦτο ἡ μετάνοια (« μετανοεῖτε »). Τοῦτο ἦτο καὶ ἡ πρώτη διδασκαλία του. Ἡ μετάνοια εἶναι μία σωτήριος ἀπόφασις τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ ζητεῖ καὶ θέλει μίαν βελτίωσιν τῆς ζωῆς του.

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἀποστρέφεται καὶ περιφρονεῖ κάθε προηγουμένην παράνομον καὶ κακὴν πράξιν του καὶ στρέφεται πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν θεῖον νόμον Του, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος μετανοεῖ.

Μετάνοια, λοιπόν, σημαίνει ὀλοκληρωτικὴν καὶ πλήρη

* Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον Π. Ν. Τρεμπέλα.

ἀλλαγὴν τρόπου ζωῆς. Ἡ Μετάνοια εἶναι μία θετική καὶ ἀποφασιστική στροφή τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν θεῖον Νόμον Του. Περὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου εἶχαν προφητεύσει οἱ προφῆται, ὅτι θὰ ἦτο ὁ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπεσταλμένος εἰς τὸν κόσμον ἄγγελος προτοῦ νὰ ἔλθῃ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, διὰ νὰ προπαρασκευάσῃ μὲ τὸ κήρυγμά του τὸν κόσμον, νὰ ὑποδεχθῆ καὶ νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου ἦτο ἓνας τύπος, ἓνα σύμβολον τοῦ βαπτίσματος τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ τὸ μόνον σωτήριο βαπτισμα. Διὰ τοῦ βαπτίσματος τοῦ Χριστοῦ σώζεται κάθε ἄνθρωπος. Ὁ Πρόδρομος ἐφόρει ἔνδυμα ἀπὸ τρίχας καμήλου καὶ ἦτο ζωσμένος μὲ ζώνην δερματίνην. Ἐτρωγε ἀκρίδας, δηλαδὴ βλαστάρια χόρτων ἢ κατ' ἄλλους πραγματικὰς ἀκρίδας ἀπ' αὐτὰς πού ἔφερνε εἰς τὴν ἔρημον ὁ ἄνεμος τῆς Ἀραβίας, καὶ μέλι ἄγριον. Εἰς τὸ κήρυγμά του ἔλεγε διαρκῶς ὅτι, εἰς ἐκεῖνον (τὸν Χριστόν) πού ἔρχεται ἔπειτα ἀπ' αὐτόν, πρέπει νὰ ὑποταχθοῦν πάντες. Διότι ἦτο ἰσχυρότερός του καὶ τόσον ἀνώτερός του, πού δὲν ἦτο ἄξιος αὐτός νὰ σκύψῃ καὶ νὰ τοῦ λύσῃ τὰ κορδόνια τῶν ὑποδημάτων του. Αὐτός—ἔλεγεν ὁ Πρόδρομος—θὰ βαπτίσῃ ὅλους τοὺς πιστεύοντας εἰς Αὐτὸν μὲ πνεῦμα Ἁγίον.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΩΤΑ (Μαθ. 8', 12-17)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρετ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ, ἵνα πληρωθῆ τὸ ρηθὲν διὰ Ἑσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χῶρα καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ

Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Παρεδόθη = συνελήφθη καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἡρώδου, διότι τὸν ἐκατηγόρει διὰ τὴν ἀνήθικον καὶ παράνομον ζωὴν του. **Ἡρώδης**· πρόκειται περὶ ἄλλου Ἡρώδου καὶ οὐχὶ ἐκείνου, εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ ὁποίου ἐγεννήθη ὁ Χριστός, διότι ἐκεῖνος εἶχε ἀποθάνει. **καταλιπὼν** = ἀφοῦ ἄφησε. **Ναζαρέτ** = πόλις τῆς Γαλιλαίας ὅπου ἔζησεν, ὡς γνωστόν, τὰ περισσότερα χρόνια τῆς ζωῆς του ὁ Χριστός ὡς ἄνθρωπος. **Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν** = εἰς τὴν Καπερναοὺμ, ποῦ ἦτο κοντὰ εἰς τὴν θάλασσαν, δηλαδὴ πλησίον τῆς λίμνης Γεννησαρέτ, ἡ ὁποία ἐλέγετο καὶ λίμνη Τιβεριάδος καὶ θάλασσα τῆς Γαλιλαίας. **ἐν ὄριοις** = εἰς τὰ σύνορα. **Γαλιλαία τῶν Ἔθνῶν** = ἡ ὁποία κατοικεῖται ἀπὸ εἰδωλολάτρων. **ἐν σκότει** = εἰς τὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας. **φῶς μέγα** = ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. **ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου** = εἰς τὴν σκοτεινὴν χώραν τοῦ θανάτου, δηλαδὴ εἰς χώραν ποῦ δὲν ὑπάρχει φῶς ἐκ τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ. **ἤγγικε ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν** = ἔφθασε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ ὁ Χριστός, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς διδασκαλίας Του καὶ τοῦ Σταυρικοῦ Του θανάτου ἵδρυσεν εἰς τὸν κόσμον τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος εὐρίσκετο τότε εἰς τὴν φυλακὴν, διότι μὲ ἱερὰν αὐστηρότητα κατηγόρει τὸν Ἡρώδην διὰ τὴν παράνομον καὶ ἀνήθικον ζωὴν του. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ἐγκατέλιπε τὴν Ναζαρέτ, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμενε, καὶ ἦλθε καὶ κατώκησεν εἰς τὴν Καπερναοὺμ, σύμφωνα μὲ τὴν σχετικὴν προφητείαν. Ὁ προφήτης Ἡσαΐας παρουσιάζει τὴν ἐκεῖ ἐγκατάστασιν τοῦ Χριστοῦ ὡς « φῶς μέγα », εἰς τὸ μέσον λαοῦ, ὁ ὁποῖος ἦτο βουτηγμένος εἰς τὸ ἠθικὸν σκότος, δηλαδὴ τὴν ἁμαρτίαν.

Τὸ φῶς τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ μοναδικὸν φῶς διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Μὲ τὸ κήρυγμά Του ὁ Χριστός μᾶς ἐφάνέρωσε τὴν ἀλήθειαν καὶ κάθε ἐντολή

Του, πού φυλάσσεται μὲ εὐλάβειαν εἰς τὴν ζωὴν μας, φωτίζει τὸν νοῦν καὶ κάμνει τὴν ζωὴν μας χαρούμενην καὶ εὐτυχισμένην. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι πηγὴ ζωῆς, διὰ κάθε ἄνθρωπον πού πιστεύει ἀληθινὰ εἰς αὐτόν, φῶς τὸ ἀληθινὸν εἰς τὸν δρόμον τῆς ζωῆς του καὶ πραγματικὴ εἰρήνη τῆς ψυχῆς του.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΕ' ΛΟΥΚΑ, ΤΟΥ ΖΑΚΧΑΙΟΥ
(Λουκ. ιθ', 1-10)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰσελθὼν διήρχετο ὁ Ἰησοῦς τὴν Ἱεριχώ· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος, καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. καὶ προδραμῶν ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι δι' ἐκείνης ἡμελλε διέρχεσθαι. καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτόν καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτόν χαίρων. καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι παρὰ ἀμαρτωλῶ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι. σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν Κύριον· ἰδοὺ τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν. ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Διήρχετο=ἐπερνοῦσε μέσα ἀπὸ τὴν πόλιν Ἱεριχώ. Ἱεριχώ=πόλις τῆς Ἰουδαίας πλησίον τῆς Ἱερουσαλήμ. ἀρχιτελώνης=πρῶτος ἐκ τῶν τελωνῶν. Τελῶναι ἦσαν οἱ ἀγοράζοντες τοὺς φόρους τῶν διαφό-

ρων ἐπαρχιῶν τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους. Ἐθεωροῦντο γενικῶς ἄνθρωποι ἄδικοι, διότι ἐπίεζον τὸν φορολογούμενον λαὸν καὶ ἐλάμβανον ἀπ' αὐτὸν ὅσα χρήματα ἤθελον. **τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς** = εἰς τὸ ἀνάστημα κοντὸς. **προδραμῶν** = τρέξας ἐμπρός. **συκομορέα** = συκομουριά. **ὅτι δι' ἐκείνης** = ἀπὸ ἐκείνου τὸν δρόμον ἐπρόκειτο νὰ περάσῃ. **ἐπὶ τὸν τόπον** = ἔπου ἦτο ὁ Ζακχαῖος. **ἀναβλέψας** = ὑψώσας τὰ βλέμματά του πρὸς τὰ ἄνω. **σπεύσας κατάβηθι** = κατέβα γρήγορα. **δεῖ με μείναι** = πρέπει νὰ μείνω. **διεγόγγυζον** = ἐγόγγυζον. **καταλῦσαι** = νὰ μείνῃ. **παρὰ ἁμαρτωλῶ** = εἰς τὸν οἶκον ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου. **εἴ τις ἐσυκοφάντησα** = ἐὰν ἠδίκησα κανένα κατὰ τὴν εἰσπραξιν τῶν φόρων ἢ κατ' ἄλλον τρόπον. **τετραπλοῦν** = τέσσαρας φοράς. **τὸ ἀπολωλὸς** = χαμένος, δηλαδὴ ἁμαρτωλὸς.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διήρχετο τὴν Ἱεριχώ. Ἐνας ἀρχιτελώνης, ἄνθρωπος ποὺ εἰσέπραττε τοὺς φόρους, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ πολὺ πλούσιος, ἐζήτηε μὲ κάθε τρόπον νὰ ἰδῇ εἰς τὸ πρόσωπον τὸν Χριστόν. Ἀλλὰ ἀτυχῶς δι' αὐτὸν δὲν ἤμποροῦσε, διότι ἦτο κατὰ τὸ ἀνάστημα κοντὸς καὶ ὁ κόσμος ἦτο παρὰ πολὺς πέριξ τοῦ Χριστοῦ. Δι' αὐτὸ ἐλησμόνησε πρὸς στιγμήν τὴν κοινωνικὴν του θέσιν, ἔτρεξεν ἐμπρός ἀπὸ τὸν πολὺν κόσμον καὶ ἀνέβηκε ἐπάνω εἰς μίαν « συκομορέαν », ἣτις ἦτο πλησίον τοῦ δρόμου ἐκείνου, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἐπρόκειτο νὰ περάσῃ ὁ Χριστὸς, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ τὸν ἴδῃ. Ὁ Χριστὸς διερχόμενος τὴν ὁδὸν ἐκείνην ἔφθασε καὶ εἰς τὸ μέρος ποὺ ἦτο ἡ συκομορέα, ἐστάθη κάτω ἀπ' αὐτήν, ὑψωσε τὸ βλέμμα του πρὸς τὰ ἐπάνω, εἶδε τὸν ἀρχιτελώνην Ζακχαῖον καὶ τὸν ἐκάλεσε νὰ κατέβῃ ἀπὸ τὸ δένδρον, διότι θέλει νὰ μείνῃ εἰς τὸ σπίτι του. Ὁ Ζακχαῖος κατέβηκε καὶ τὸν ὑπεδέχθη μὲ χαρὰν. Ἀλλ' ἐκεῖνοι ὅμως ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἦσαν εἰς τὸ πλῆθος ἐκεῖνο καὶ ἐγνώριζον τὸν Ζακχαῖον ἠγανάκτησαν, διότι ἐπρόκειτο ὁ Χριστὸς νὰ μείνῃ εἰς τὸ σπίτι ἐνὸς ἀδίκου καὶ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Ζακχαῖος εἰς τὴν ἀγανάκτησίν των ἔκαμε ἀμέσως μίαν ὁμολογίαν καὶ μίαν ἐξομολόγησιν. Ὅτι δηλαδὴ θὰ ἐπανορθώσῃ κάθε ἀδικίαν, τὴν ὅποιαν ἔκαμε, καὶ μάλιστα εἰς τὸ τετραπλάσιον. Τοῦτο φανερώνει, ὅτι ὁ Ζακχαῖος συν-

ησθάνθη ὅτι ἦτο ἔνοχος καὶ ἀποφασίζει νὰ ἀλλάξῃ τρόπον ζωῆς. Τὸ νὰ ἀποκαταστήσῃ κανεὶς πᾶσαν ἀδικίαν, τὴν ὁποίαν ἔπραξε, δεικνύει μὲ τοῦτο, ὅτι εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀληθινὴν χριστιανικὴν ζωὴν, ἀρκεῖ ἢ ἐπανόρθωσις τῆς ἀδικίας νὰ εἶναι κατορθωτὴ. Διότι εἶναι καὶ ἀδικίαι πού δὲν ἐπανορθώνονται, ὡς ὁ φόνος κλπ. Τὴν πίστιν τοῦ πρὸς τὸν Θεὸν ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ τὴν δεικνύῃ μὲ ἀγαθὰ ἔργα. Τότε ἡ πίστις ἔχει ἀξίαν. Ἡ ἀπόφασις τοῦ Ζακχαίου, νὰ ἀποκαταστήσῃ τὰς ἀδικίας του εἰς τὸ τετραπλάσιον, εἶναι πρᾶξις ἀξιέπαινος καὶ φανερῶνει τὴν πίστιν τοῦ Ζακχαίου καὶ τὴν εὐλικρινῆ του μετάνοιαν. Ὁ Ζακχαῖος ἐσώθη, διότι εὐλικρινᾶ μετενόησε. Σωτηρία ἔγινε εἰς τὸ σπῖτι του. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔχαιρε ἰδιαιτέρως ὅταν ἔσωζε ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον. Διότι διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἁμαρτωλῶν ἔγινεν ἄνθρωπος, ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, ἐδίδαξε καὶ ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΣΤ' ΛΟΥΚΑ, ΤΟΥ ΤΕΛΩΝΟΥ ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ
(Λουκ. ιη', 10-15)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Ανθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερόν προσεύξασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο· ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἐστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι, ἀλλ' ἔτυπεν εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ λέγων· ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εἰς τὸ Ἱερόν = εἰς τὸν Ναόν, ὅστις ἦτο εἰς ὑψηλὸν μέρος. Φαρι-

σαῖος· οἱ Φαρισαῖοι ἦσαν Ἑβραῖοι, οἱ ὁποῖοι ἐφύλασσαν μὲ ἀκρίβειαν τὰς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν τὸ ἔκαμνον τοῦτο μόνον διὰ νὰ τιμῶνται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἦσαν δηλαδὴ ὑποκριταί. Ἄλλοι ἦσαν εἰς τὴν πραγματικότητα καὶ ἀλλοιῶς ἐφαίνοντο. **τελώνης** = ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἠγόραζε τοὺς φόρους ἀπὸ τὸ κράτος καὶ κατόπιν αὐτὸς εἰσέπραττε παρανόμως περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἔπρεπε νὰ εἰσπράξῃ. Δι' αὐτὸ οἱ τελῶναι ἐθεωροῦντο ἄνθρωποι ἄδικοι καὶ συνεπῶς ἁμαρτωλοί. **πρὸς ἑαυτὸν** = προσήχτο μέσα του. Κατ' ἄλλους ἐστάθη ὑπερήφανα. **δὲς τοῦ σαββάτου** = δύο φορὰς τὴν ἑβδομάδα, δηλαδὴ τὴν Δευτέραν καὶ τὴν Πέμπτην. **ἀποδεκατῶ** = δίδω τὸν ἕν δέκατον εἰς τὸν Ναόν, ἀπὸ τὰ εἰσοδήματά μου. Ἐκαστος Ἰουδαῖος ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ δίδῃ ὑπὲρ τοῦ Ναοῦ τὸ δέκατον τῶν εἰσοδημάτων του, εἴτε εἰς χρῆμα εἴτε εἰς εἶδος. Ἀπὸ τὰ δέκατα αὐτὰ συνετηροῦντο ὁ Ναός, οἱ Ἱερεῖς κλπ. **ἐστῶς** = ἰστάμενος. **ἐπάραι** = νὰ ὑψώσῃ. = **ἔτυπεν εἰς τὸ στήθος** = ἐκτυποῦσε τὸ χέρι του εἰς τὸ στήθος του, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἦτο ἔνοχος καὶ ἀνεγνώριζε τὰς ἀδικίας του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. **ἰλάσθητί μοι** = συγχώρησέ με. **δεδικαιωμένος** = συγχωρημένος. **ὁ ὑψῶν** = ὁ ὑπερηφανευόμενος. **ὑψωθήσεται** = θὰ δοξασθῇ ἀπὸ τὸν Θεόν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἡ προσευχὴ εἶναι μία ἱερὰ συνομιλία τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεόν. Μὲ τὴν προσευχὴν ἐπικοινωνοῦμεν μὲ τὸν ἄφθαρτον καὶ αἰώνιον Θεόν. Ἡ προσευχὴ εἶναι καὶ ἀπόδειξις περὶ τοῦ ἂν ὁ ἄνθρωπος ζῇ ψυχικῶς ἢ ἀπέθανεν. Διὰ τῆς προσευχῆς του ὁ ἄνθρωπος: α) δοξολογεῖ τὸν Θεόν διὰ τὰ θαυμάσια καὶ ἐξάϊσια ἔργα Αὐτοῦ πρὸς ὅλην τὴν Δημιουργίαν του· β) διατυπώνει τὰς ἀνησυχίας του διὰ τὸ μέλλον του· γ) φανερώνει τὴν πίστιν του εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ· δ) Τὸν εὐγνωμονεῖ καὶ Τὸν εὐχαριστεῖ δι' ὅλα τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα παρέχει εἰς τοὺς ἀνθρώπους μὲ βάσιν καὶ ἀρχὴν τὴν ζωὴν, τὸ ὑψιστον τοῦτο ἀγαθὸν· καὶ ε) Τὸν παρακαλεῖ νὰ τοῦ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας του. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν προσεύχεται δὲν πιστεύει εἰς τὸν Θεόν. Ἡ θερμὴ προσευχὴ ἔχει ἀξίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχει καὶ ἀποτέλεσμα διὰ τὸν προσευχόμενον καὶ ὄχι ἡ τυπικὴ καὶ ξηρὰ προσευχὴ. Ἀλλὰ χρειάζεται ὁ ἄνθρωπος πρῶτον νὰ ἐξο-

μολογηθῆ καὶ κατόπιν νὰ προσευχηθῆ. Τὰ γνωστὰ ἁμαρτήματα ἐμποδίζουν τὸν ἄνθρωπον νὰ προσευχηθῆ θερμῶς. Ὁ τελώνης ἀνεγνώρισε πρῶτον τὰ ἁμαρτήματά του καὶ τότε εὗρηκε τὸν τρόπον τῆς καλῆς προσευχῆς. Ἐταπείνωσε τὸν ἑαυτὸν του καὶ μὲ εἰλικρινῆ μετάνοιαν καὶ ταπεινοφροσύνην ὡμολόγησε τὰς ἁμαρτίας του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ Θεὸς τὸν συνεχώρησεν. Ὁ Φαρισαῖος ὅμως μὲ τὴν ὑπερηφάνειάν του ἔχασε τὸ ἠθικὸν κέρδος τῆς προσευχῆς. Διότι προσευχόμενος ὑπερηφανεύετο. Δι' αὐτὸ ἐτιμωρήθη καὶ κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἡ προσευχὴ γίνεται δεκτὴ ἀπὸ τὸν Θεόν, ὅταν γίνεται μὲ βαθεῖαν ταπείνωσιν. Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ἡ πρώτη ἀρετὴ. Χωρὶς αὐτὴν δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος Χριστιανός.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΖ' ΛΟΥΚΑ, ΤΟΥ ΑΣΩΤΟΥ (Λουκ. ιε', 11—32)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς· ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς. καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἄσώτως. δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. καὶ ἐπεθύμει γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπε· πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρὸς μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι! ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποιήσόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. ἔτι δὲ

αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν· εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ἐξερέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὐρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. Ἦν δὲ ὁ υἱός αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν, καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παιδῶν ἐπυνθάνετο τί εἶη ταῦτα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἤκει καὶ ἔθυσεν ὁ πατὴρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος, ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἤλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὐρέθη.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ ἐπιβάλλον = ὅ,τι μοῦ ἀνήκει. οὐσία = ἡ περιουσία. διεἶλε = διεμοίρασε. συναγαγῶν = ἀφοῦ συνήθροισε. ἀπεδήμησε = ἀνεχώρησε. δαπανήσαντος αὐτοῦ = ἀφοῦ αὐτὸς (ὁ νεώτερος υἱός) ἔδαπανησε. λιμός = πείνα. ἐκολλήθη = προσεκολλήθη. ἀπὸ τῶν κερατίων ὦν ἤσθιον = ἀπὸ τὰ ζυλοκέρατα, ποὺ ἔτρωγαν. ἐλθῶν = ἀφοῦ συνῆλθε, ἐσκέφθη. μίσθιοι = μισθωτοί, ὑπηρέται. λιμῷ ἀπόλλυμαι

=χάνομαι ἀπὸ τὴν πείναν. ἀναστὰς πορεύσομαι=θὰ σηκωθῶ καὶ θὰ ὑπάγω. ἔρῳ=θὰ εἶπω. εἰς τὸν οὐρανὸν=ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. κληθῆναι=να ὀνομασθῶ. δραμῶν=τρέξας. ἐξενέγκατε=φέρατε. ἐνέγκαντες = ἀφοῦ φέρετε. σιτευτὸν = τὸ καθοθρεμμένο μανάρι. θύσατε=σφάζατε. εὐφρανθῶμεν=χαρῶμεν, διασκεδάσωμεν. ὡς=καθώς. συμφωνίας = τραγούδια, μουσική. ἐπυνθάνετο τί εἶη = ἠρώτα νὰ μάθῃ τί συμβαίνει. παρῆλθον=παρήκουσα. ἔθυσας = ἔσφαξες. νεκρὸς ἦν= ἦτο πεθαμένος, δηλαδή ψυχικῶς, ἐκ τῆς ζωῆς τῆς ἀμαρτίας τὴν ὀποίαν ἔζη.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου παρουσιάζει ἓνα πατέρα, ποὺ ἔχει δύο παιδιά. Ὁ μικρότερος εἶπε μίαν ἡμέραν εἰς τὸν πατέρα του: Πάτερ, δῶσέ μου ὅ,τι μοῦ ἀνήκει ὡς μερίδιόν μου ἀπὸ τὴν περιουσίαν σου. Καὶ ὁ πατήρ του ἔδωσεν εἰς αὐτὸν τὸ μερίδιόν του.

Τότε ἐκεῖνος, ἀφοῦ τὸ ἐπῆρε, ἔφυγε ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ πατρὸς του καὶ ἐπῆγε εἰς μακρινὴν χώραν. Ἐκεῖ ἐξώδευσε τὴν περιουσίαν του εἰς διασκεδάσεις καὶ ἀσωτίας. Διὰ νὰ σωθῇ ὅμως ἀπὸ τὸν θάνατον ἐκ τῆς πείνης, κατήντησε νὰ γίνῃ χοιροβοσκός.

Ἔτσι καταντᾷ ὁ ἄνθρωπος ποὺ ζῆ μακρὰν τοῦ Θεοῦ. Τότε, εἰς τὸ κατάντημα τῆς δυστυχίας ποὺ εὐρίσκετο ὁ ἄσωτος υἱός, ἐνεθυμήθη τὸ πατρικὸ του σπίτι, τὰ ἀγαθὰ τοῦ πατρὸς του καὶ τὴν εὐτυχισμένην ζωὴν ποὺ ζοῦν εἰς αὐτὸ καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ δούλοι τοῦ πατρὸς του. Καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ μετανοημένος εἰς τὸν πατέρα του δι' ὅ,τι τοῦ ἔκαμε καὶ νὰ τοῦ ζητήσῃ νὰ τὸν δεχθῇ εἰς τὸ σπίτι του, ὅχι ὡς υἱόν του, ἀλλ' ὡς ἓνα τῶν πολλῶν δούλων του. Διότι δὲν ἦτο πλέον ἄξιος οὔτε καὶ νὰ ὀνομάζεται υἱός του.

Ὁ πατήρ του ὅμως, ὅταν τὸν εἶδε ἀπὸ μακρὰν ἐρχόμενον, τὸν ἐλυπήθη, σὰν πατέρας ποὺ ἦτο, τὸν ἐδέχθη εἰς τὰς ἀγκάλας του, διέταξε νὰ τοῦ φέρουν τὴν πρώτην στολὴν του, νὰ τοῦ βγάλουν τὰ ροῦχα τοῦ χοιροβοσκοῦ, νὰ τοῦ δώσουν ὑποδήματα νὰ φορέσῃ καὶ νὰ βάλουν δακτυλίδι εἰς τὸ χέρι του, σημεῖον δόξης καὶ τιμῆς. Καὶ ἀκόμη νὰ σφάξουν

τὸ καλοθρεμμένο μοσχάρι, νὰ ἐτοιμάσουν χαρμόσυνον δεῖπνον, καὶ ὅλοι νὰ χαροῦν, διότι ἤλθε πάλιν πλησίον του ὁ χαμένος υἱὸς του, διὰ νὰ μείνη πλέον πάντοτε μαζί του καὶ νὰ ζῆ πλησίον του εὐτυχῆς καὶ χαρούμενος. Εἰς τὴν ὠραίαν αὐτὴν παραβολὴν φανερώνεται ὁ Κύριος ὅτι ἔτσι δέχεται καὶ ὁ Θεὸς κάθε ἁμαρτωλὸν ποὺ μετανοεῖ. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ζῆ μακρὰν τοῦ Θεοῦ εἶναι χαμένος. Διότι αὐτὸς βόσκει τότε τοὺς χοίρους τῶν διαφόρων ἁμαρτημάτων του καὶ τῶν κακῶν του πράξεων. Ὁ Θεός, ὡς οὐράνιος πατήρ, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἕτοιμος νὰ δεχθῆ πάντα ἄνθρωπον εἰλικρινῶς μετανοοῦντα, ὅπως ὁ πατήρ τῆς παραβολῆς τὸν ἄσωτον υἱὸν του, εἰς τὴν ἀγκάλην του.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΑΠΟΚΡΕΩ (Μαθ. κε', 31—46)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων ὡσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἐπειάσα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με, γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με, ἡσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρὸς με. τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν ; πότε δέ σε εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν ; πότε δέ σε εἶδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρὸς σε ; καὶ ἀποκριθεὶς

ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐν τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἠτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐπέινασα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενής καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμεν σοι ; τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐν τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου = ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς ἄνθρωπος καὶ πρὸς διάκρισιν τῆς θεότητός Του. **ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ** = μετ' ὅλην Του τὴν δόξαν. **ἀφοριεῖ** = θὰ χωρίσῃ. **ἔριφος** = κατσίκι. **εὐώνυμα** = ἀριστέρα. **δεῦτε** = ἔλθετε. **συνηγάγετέ με** = με ἐφιλοξενήσατε. **περιβάλετέ με** = με ἐνεδύσατε. **οἱ δίκαιοι** = οἱ εὐσεβεῖς. **ἐρεῖ** = θὰ εἴπῃ. **οὐ διηκονήσαμεν σοι** = δὲν σὲ ὑπηρετήσαμεν. **τῶν ἐλαχίστων** = τῶν πτωχῶν, τῶν περιφρονημένων διὰ τὴν ἔλλειψιν πλοῦτου καὶ τιμῶν κοσμικῶν. **ἀπελεύσονται** = θὰ ὑπάγουν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Οἱ νεκροὶ κοιμοῦνται τὸν ὕπνον τοῦ θανάτου εἰς τοὺς τάφους τῶν μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς Δευτέρας Παρουσίας, δηλαδὴ τῆς κοινῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν. Πότε ὅμως θὰ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα αὐτὴ οὐδεὶς γνωρίζει παρὰ μόνον ὁ Θεός.

Περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν ὠμίλησεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς Σαδδουκαίους, οἱ ὅποιοι δὲν ἐπίστευον εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν (Ματθ. κε', 33). Ὁ Κύριος καθαρὰ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν καὶ περὶ τῆς κρί-

σεως αὐτῶν ὑπ' Αὐτοῦ καθὼς καὶ ὅλου τοῦ κόσμου. Διότι ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου καὶ μᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τῆς ἁμαρτίας. Ὁ Χριστὸς θὰ κρίνῃ τότε τὸν κόσμον συμφώνως πρὸς τὰ ἔργα ἑνὸς ἑκάστου. Τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον μας φανερόνουν τὴν πραγματικὴν μας πίστιν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν. Ὅλα τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς πάσχοντας, μαζὶ μὲ τὴν θερμὴν καὶ ζωντανὴν πίστιν μας εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν Μονογενῆ υἱὸν Του Χριστόν, σώζουν τὸν ἄνθρωπον.

Ἡ Χριστιανικὴ ἀγάπη καὶ ἀρετὴ καθοδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΤΥΡΟΦΑΓΟΥ (Ματθ. στ', 14—21)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Εἶπεν ὁ Κύριος· ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαι σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις = ἐὰν συγχωρήσετε εἰς τοὺς ἀνθρώπους. τὰ παραπτώματα αὐτῶν = τὰ σφάλματα αὐτῶν. ἀφήσει καὶ ὑμῖν = θὰ συγχωρήσῃ καὶ σὲ σᾶς τὰ σφάλματά σας. ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ οὐράνιος = ὁ Θεός. μὴ γίνεσθε = νὰ μὴ γίνεσθε. σκυθρωποὶ = λυπημένοι. ἀφρανίζουσι = παραμορφώνουσι. ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν = λαμβάνουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν παρὰ τῶν ἀνθρώπων, τοὺς ἐκτιμοῦν οἱ ἄνθρωποι. ἐν τῷ φανερῷ = φανερὰ κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν, ἐνώπιον ὄλου τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἀγγέλων, θὰ ἀμείψῃ ὁ Θεὸς τὰς καλὰς πράξεις. ἀλειψαί σου τὴν κεφαλὴν = περιποιήσου τὸν ἑαυτὸν σου καὶ νὰ εἶσαι χαρούμενος. θησαυροὺς = χρήματα, κτήματα. σῆς = σκῶρος. βρῶσις = ἡ σκουριά, ἡ σῆψις. διορύσσουσι = σκάπτουσι, τρυποῦσι τὸν τοῖχον.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁφείλομεν ὡς Χριστιανοὶ νὰ συγχωρῶμεν ὄλους πού μᾶς ἔχουν ὀπωσδήποτε βλάψει. Ἐπίσης νὰ προσέχωμεν ἀπὸ τὴν ὑποκρισίαν καὶ ὅταν ἀκόμη νηστεύωμεν νὰ μὴ παρουσιαζώμεθα εἰς τὴν κοινωνίαν σκυθρωποὶ καὶ λυπημένοι, ἀλλὰ πάντοτε χαρούμενοι καὶ εὐθυμοὶ καὶ νὰ ἐκτελοῦμεν ἔργα ἀγαθὰ. Διότι ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι θρησκεία χαρᾶς. Ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ εἶναι γεμᾶτος ζωῆν καὶ δύναμιν πνευματικὴν. Ἐπειτα, διὰ νὰ εἶναι ἡ νηστεία ἀληθινὴ δὲν πρέπει νὰ περιορίζεται μόνον εἰς τὸ νὰ μὴ τρώγῃ κανεὶς ὠρισμένας τροφάς, ἀλλὰ μαζὶ μὲ τὴν νηστείαν τῶν ὠρισμένων τροφῶν, τὴν ὁποίαν ποτὲ δὲν πρέπει νὰ περιφρονοῦμεν, νὰ ἀποφεύγῃ καὶ νὰ ἀπομακρύνῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ κάθε ἀμαρτωλῆν πράξιν. Διὰ τῆς νηστείας δύναται ὁ Χριστιανὸς νὰ ὑποτάξῃ τὸν ἐγωϊσμὸν του, ὅλα τὰ πάθη τῆς σαρκὸς του καθὼς καὶ κάθε ἀμαρτωλὸν καὶ παράνομον πράξιν του. Τὴν νηστείαν ὠρίσε ὁ Θεὸς ὡς πρῶτον νόμον εἰς τοὺς πρώτους ἀνθρώπους. Ἐπίσης μᾶς φανερώνει ὁ Κύριος ποῖος εἶναι ὁ πραγματικὸς θησαυρὸς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀποκτήσωμεν χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ φόβος νὰ τὸν χάσωμεν ποτέ. Διότι αὐτὸς τοποθετεῖται εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ὄχι εἰς τὴν γῆν, καθὼς οἱ θησαυροὶ τοῦ κόσμου, οἱ ὁποῖοι κλέπτονται ἢ καταστρέφονται. Δι' αὐτὸ μᾶς προτρέπει ὁ

Κύριος νὰ ἀποκτήσωμεν τὸν πραγματικὸν θησαυρόν, δηλαδὴ τὴν χριστιανικὴν πίστιν, διὰ τῆς ὁποίας καὶ μόνον θὰ εὐτυχήσωμεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν μας καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν.

ΚΥΡΙΑΚΗ Α' ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Ἰωάνν. α', 44—52)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ εὗρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. εὗρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· ὃν ἔγραψε Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ· ἐκ Ναζαρέτ δύνатаί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ Φίλιππος· ἔρχου καὶ ἴδε. εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ· πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν σκῆην εἰδόν σε. ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· ραββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἰπόν σοι, εἰδόν σε ὑποκάτω τῆς σκῆης, πιστεύεις; μείζω τούτων ὄφει. καὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωρότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Γαλιλαία· ἦτο ἐπαρχία τῆς Παλαιστίνης. ὃν ἔγραψε Μωϋσῆς = ἐκεῖνον, πού ἔγραψεν ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον καὶ ἐπροφήτευσαν οἱ προφῆται. **Ναζαρέτ** = πόλις μικρὰ τῆς Γαλιλαίας. **ἀληθῶς Ἰσραηλίτης**, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι = γνήσιος Ἰσραηλίτης, εἰς τὸν ὅποιον δολιότης καὶ ὑποκρισία δὲν ὑπάρχει. **Ραββί** = διδά-

σκαλε. **μείζω τούτων ὄψει** = θὰ ἴδῃς μεγαλύτερα ἀπὸ αὐτὰ ποὺ εἶδες τώρα. **ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν** = ἀληθῶς σὰς λέγω. **ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε** = ἀπ' αὐτῆς τῆς στιγμῆς θὰ ἴδετε. **τὸν οὐρανὸν ἀνεωγότα** = τὸν οὐρανὸν νὰ ἔχῃ ἀνοίξει, δηλαδὴ κατὰ τὴν ἀνάληψιν καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ ὡς καὶ κατὰ τὴν προσευχὴν τοῦ Κυρίου εἰς τὸν κῆπον τῆς Γεθσημανῆς.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἐπάρχουν ὀρισμέναι στιγμαὶ τῆς ζωῆς μας, κατὰ τὰς ὁποίας αἰσθανόμεθα ζωηρότερον τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Αὐταὶ αἱ στιγμαὶ εἶναι ἐκεῖναι, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ψυχὴ μας προσεύχεται μὲ θερμότητα πίστεως εἰς ἀπομεμονωμένα καὶ ἐρημικὰ μέρη. Εἰς μίαν τέτοιαν ψυχικὴν διάθεσιν εὐρέθη καὶ ὁ Ναθαναήλ, ὅταν προσηύχето μόνος του κάτω ἀπὸ τὴν συκῆν καὶ παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ τὸν ἀξιῶσῃ νὰ γνωρίσῃ καὶ αὐτὸς τὸν Μεσσίαν. Αὐτὴ ἡ προσευχὴ του ἦτο τελείως μυστικὴ. Οὐδέποτε ἐφαντάζετο ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν μάτι ἀνθρώπου νὰ τὸν ἴδῃ. Ἐπίστευεν ὅμως ὅτι τὸν ἔβλεπεν ὁ Θεός. Διότι ὁ Ναθαναήλ τὸν παρεκάλει εἰς τὴν προσευχὴν του ἐκείνην μὲ πίστιν καὶ ταπεινώσιν.

Αὐτὸ ὁ Ἰησοῦς τοῦ ἐφανέρωσεν, ὅταν τὸν ἔφερον εἰς Αὐτὸν ὁ Φίλιππος. Δι' αὐτὸ τότε ὁ Ναθαναήλ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, ἐπίστευσεν εἰς Αὐτὸν καὶ τὸν ὠμολόγησε Μεσσίαν, δηλαδὴ υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ. Δηλαδὴ πνευματικὸν Βασιλέα τῶν ἀνθρώπων, ποὺ πιστεύουν εἰς τὸν Θεὸν καὶ πράττουν τὸ θέλημά Του.

“Ὅστις ζητήσῃ μὲ θερμὴν προσευχὴν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ τοῦ φανέρωσῃ τὸ ἀγαθὸν τῆς ζωῆς του καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς, αὐτὸς ἀσφαλῶς τοῦτο τὸ ἐπιτυγχάνει.

ΚΥΡΙΑΚΗ Β' ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Μάρκ. β', 1—12)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰσηλθε πάλιν ὁ Ἰησοῦς εἰς Καπερναοῦμ δι' ἡμερῶν καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι·

καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσει αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβαττον, ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός; καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς· τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, ἔγειρε καὶ ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας, λέγει τῷ παραλυτικῷ· σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ ἄρας τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν Θεὸν λέγοντας ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἶδομεν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Συνήχθησαν = συνηθροίσθησαν. ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν = ὥστε διόλου νὰ μὴ ὑπάρχη τόπος οὔτε ἐξω τῆς θύρας τοῦ σπιτιοῦ, δηλαδὴ πρὸ τῆς ἐξόδου. καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον = καὶ ἐκήρυττεν εἰς αὐτούς, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων = τὸν ὁποῖον ἐβάσταζαν τέσσαρες. προσεγγίσει αὐτῷ = νὰ τὸν πλησιάσουν. ἀπεστέγασαν = ἐξεσκεπάσαν. καὶ ἐξορύξαντες = καὶ ἀφοῦ ἐξεκάρφωσαν καὶ ἐξύλωσαν ἓνα μέρος τῆς στέγης. χαλῶσι τὸν κράβαττον = κατεβάζουσαν τὸν κράβαττον « πρὸ τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἐδίδασκε ». τὴν πίστιν αὐτῶν· δηλ. τοῦ παραλυτικοῦ καὶ τῶν βασταζόντων αὐτόν. ἀφέωνταί σοι = ἄς εἶναι συγχωρημένοι. ἀφι-

ἐναι ἁμαρτίας = νὰ συγχωρῇ τὰς ἁμαρτίας. ἐπιγνούς... = γνω-
ρίσας καλῶς καὶ ἀκριβῶς τοὺς ἐναντίον αὐτοῦ πονηροὺς διαλογισμοὺς.
διαλογίζεσθε = σκέπτεσθε. εὐκοπώτερον = εὐκολώτερον. καὶ ἄ-
ρον τὸν κράβαττόν σου = σήκωνε εἰς τοὺς ὤμους σου τὸ κρεβάτι
σου. ἵνα δὲ εἰδῆτε = διὰ νὰ μάθετε. ἐξουσίαν = δύναμιν. ἐξῆλ-
θεν ἐναντίον πάντων = ἐξῆλθεν ἐμπρὸς ἀπὸ ὅλους. ὥστε ἐξίστα-
σθαι πάντας = ὥστε, βλέποντες αὐτὸν τὸν πρότερον παραλυτικὸν καὶ
τώρα ὑγιῆ, ἐθαύμασαν ὅλοι καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΗΤΤΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Εἰς τὴν Καπερναοὺμ ὁ Κύριος ἐθεράπευσεν ἓνα παραλυ-
τικόν, ὅταν ἐδίδασκε τὸν λαὸν ἐντὸς μιᾶς οἰκίας ἐπὶ παρου-
σία Γραμματέων, Φαρισαίων καὶ Νομοδιδασκάλων. Τόσος
πολὺς κόσμος εἶχε μαζευθῆ ἐκεῖ, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς οἰ-
κίας, ὥστε ἡ οἰκία καὶ τὰ γύρω αὐτῆς ἐγέμισαν ἀπ' ὅλα
τὰ μέρη. Τότε ἔφεραν πρὸς τὸν Ἰησοῦν τέσσαρες ἄνθρωποι
ἓνα παραλυτικὸν ἐπάνω σὲ ἓνα κρεβάτι, διὰ νὰ ζητήσουν
τὴν θεραπείαν του. Θέλουν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν οἰκίαν ποῦ
ἦτο ὁ Σωτῆρ, ἀλλὰ τοῦτο ἦτο ἀδύνατον, διότι εἶχε μα-
ζευθῆ εἰς τὸ σπίτι ἐκεῖνο πολὺς κόσμος, καὶ τοὺς ἦτο
ἀδύνατον νὰ πλησιάσουν καὶ τὴν θύραν τῆς οἰκίας. Ἡ πί-
στις ὅμως τῶν ἀνθρώπων ποῦ ἐβάσταζον τὸν παραλυτικόν,
καθὼς καὶ τοῦ παραλυτικοῦ, ἦτο πίστις θερμῆ. Δι' αὐτό,
μὲ τὴν δύναμιν τῆς πίστεώς των, δὲν ἔχασαν τὸ θάρρος των
οὔτε τὴν ἀπόφασίν των νὰ πλησιάσουν τὸν Χριστόν. Διότι
ἡ πίστις ἡ πραγματικὴ δὲν γνωρίζει ἐμπόδια καὶ φόβους.
Δι' αὐτὸ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐβάσταζον τὸν παραλυτικόν, ἀνέ-
βησαν εἰς τὴν στέγην τῆς οἰκίας καὶ χωρὶς νὰ διστάσουν
καὶ νὰ ὑπολογίσουν τίποτε, ἀφήρεσαν τὰ κεραμίδια τῆς οἰ-
κίας, κατέστρεψαν μέρος τῆς στέγης καὶ ἐκρέμασαν μὲ σχοι-
νιά τὸν παραλυτικὸν πρὸ τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἐπιτύχουν τὴν
θεραπείαν του. Ἡ θερμὴ πίστις αὐτῶν βραβεύεται ἀμέσως
ὑπὸ τοῦ Κυρίου. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ ἐχάρισε περισσότερα ἀπὸ
αὐτὴν τὴν θεραπείαν τοῦ σώματος. Τοῦ συνεχώρησε τὰς
ἁμαρτίας τῆς ψυχῆς του: « Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρ-
τίαί σου ». Ὁ Παραλυτικὸς τότε ἐκατάλαβε μίαν νέαν δύ-
ναμιν νὰ διατρέχῃ τὸ παραλελυμένον σῶμά του. Μὲ τὴν δύ-

ναμιν αὐτήν ἐσηκώθη, ἐστάθη εἰς τὰ πόδια του καὶ ἐξεκίνησε μόνος του διὰ τὴν κατοικίαν του. Ἐπέρασεν ἐμπρὸς ἀπὸ ὄλους βαστάζων ἐπὶ τῶν ὤμων του τὸ κρεβάτι τῆς ἀσθενείας του. Αὐτὴν τὴν ἐντολὴν τοῦ ἔδωκε ὁ Κύριος κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς θεραπείας του. Ἡ διὰ θαύματος θεραπεία τοῦ παραλυτικοῦ ἔκαμεν ὅλον τὸν παρευρισκόμενον λαὸν νὰ θαυμάσῃ καὶ νὰ δοξάσῃ τὸν Θεόν.

ΚΥΡΙΑΚΗ Γ' ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Μάρκ. η', 34—38, καὶ θ', 1)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἔλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἕνεκεν ἑμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, οὗτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον εἰάν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ὃς γὰρ εἰάν ἐπαισχυνηθῇ με καὶ τοὺς ἑμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μαιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῶ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνηθήσεται αὐτὸν ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶ τινες τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

“Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἔλθεῖν = ὅποιος θέλει νὰ γίνῃ μαθητῆς μου. ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν = νὰ ἀπαρνηθῇ τὸν ἑαυτὸν του. καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ = καὶ ἅς σηκώσῃ τὸν σταυρὸν του. Ἄς ἀποφασίσῃ νὰ ὑποφέρῃ με ὑπομονὴν διὰ τὸ ὄνομά Μου. Διὰ τὴν πίστιν του εἰς Ἐμὲ — λέγει ὁ Κύριος — καὶ διὰ τὴν ὑπακοὴν του εἰς τὸν νόμον Μου. Νὰ ἀφήσῃ τὰς κακὰς ἐπιθυμίας του καὶ νὰ νεκρώσῃ τὰ πάθη του. καὶ ἀκολουθείτω μοι = καὶ ἅς με ἀκολουθήσῃ. Τότε δηλαδὴ εἶναι ἄξιος μαθητῆς μου. σῶσαι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ = νὰ

σώση τὴν ζωὴν τοῦ ἡλέξις ψυχῆ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ σημαίνει ζωὴ.
ἀπολέσει αὐτὴν = θὰ χάσῃ αὐτὴν χάριν τῆς πίστεως εἰς τὸν Χριστὸν
καὶ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον.
τί γὰρ ὠφελήσῃ ἄνθρωπον = τί θὰ ὠφελήσῃ τὸν ἄνθρωπον. **ἀν-
τάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ** = κάτι ποῦ νὰ εἶναι τῆς αὐτῆς ἀξίας μὲ
τὴν ψυχὴν τοῦ. **ὅς γὰρ ἔὰν ἐπαισχυθῇ με** = ὅστις ἐντραπῆ νὰ πα-
ραδεχθῇ τὴν διδασκαλίαν μου ὡς καὶ ἐμὲ ὡς Σωτῆρα τοῦ καὶ λυτρωτῆν.
ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι = εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν τὸν ἀνήθι-
κον καὶ ἁμαρτωλόν. **ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου** = ὁ Χριστός. **ἐπαι-
σχυθήσεται αὐτὸν** = θὰ τὸν θεωρήσῃ ἀνάξιον. **ἐν τῇ δόξῃ τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ** = κατὰ τὴν ἔνδοξον αὐτοῦ Δευτέραν Παρουσίαν. **τῶν
ᾧδε ἐσθηκῶτων** = ἐκ τῶν εὑρισκομένων ἐδῶ. **οὐ μὴ γεύσονται
θανάτου** = δὲν θὰ ἀποθάνουν. Ἐννοεῖ τοὺς τρεῖς μαθητάς τοῦ, τὸν
Πέτρον, τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, οἱ ὅποιοι εἶδον τὴν δόξαν τοῦ
Θεοῦ ἐπάνω εἰς τὸ Θαβώριον Ὅρος κατὰ τὴν Μεταμόρφωσίν τοῦ.
ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει = ἐρχομένην μὲ δύναμιν καὶ δόξαν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Οὐδεὶς ἀναγκάζεται νὰ γίνῃ καὶ νὰ εἶναι Χριστιανός.
Ἄλλὰ ὅποιος θέλει νὰ γίνῃ καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Κύριον,
αὐτὸς πρέπει νὰ ἀπαρνηθῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ, δηλαδὴ τὰς κακὰς
ἐπιθυμίας τοῦ καὶ τὴν ἁμαρτωλὴν ζωὴν τοῦ, καὶ νὰ ὑποτάξῃ
ὀλόκληρον τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἰς τὸν νόμον καὶ τὸ θέλημα τοῦ
Χριστοῦ. Κάθε πρᾶξιν τοῦ καὶ κάθε ἐπιθυμίαν τοῦ ποῦ δὲν
θὰ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸν ἠθικὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ
θὰ πρέπη νὰ τὰς ἀπορρίψῃ ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ καὶ νὰ ἀρνηθῇ
τὰς κακὰς τοῦ ἐπιθυμίας καὶ ἁμαρτίας. Ἄλλως ματαίως κο-
πιᾶζει. Πρέπει νὰ θυσιάσῃ τὸ ἁμαρτωλὸν καὶ ταπεινὸν ἐγώ
τοῦ, ἀπὸ τὸ ὅποιον προέρχεται κάθε ἁμαρτία, καὶ ἀφοῦ
ἀπαλλαγῇ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ψυχικὴν ἀσθενείαν τοῦ τότε θὰ
κατορθώσῃ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ
γίνῃ τέλειος Χριστιανός.

Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, διὰ νὰ ζήσῃ εἰς τὴν αἰωνιότητα,
πρέπει νὰ τρέφεται διαρκῶς μὲ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ καὶ
τὴν ὑπακοὴν εἰς Αὐτόν. Ἡ πίστις πρὸς τὸν Χριστὸν εἶναι
ζωὴ διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἡ δὲ ἀπιστία ψυχικὸς θά-
νατος. Ἄλλ' ἔὰν χαθῇ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου χάριν τοῦ κό-

σμου καὶ τῶν ἀμαρτωλῶν τρόπων τῆς ἀντιχριστιανικῆς του ζωῆς, τότε μὲ τί ἠμπορεῖ νὰ ἐξαγορασθῆ ; Μὲ τίποτε. Διότι κανένα πρᾶγμα τοῦ κόσμου, ἀλλ' οὔτε καὶ ὀλόκληρος ὁ κόσμος μὲ ὅλα τὰ ἀγαθὰ του, ἐὰν ἠμποροῦσε νὰ δοθῆ, δὲν θὰ ἦτο ἱκανὸς νὰ ἐξαγοράσῃ μίαν χαμένην ψυχὴν. Ὁ κόσμος ὅλος εἶναι φθαρτὸς καὶ πρόσκαιρος, ἡ δὲ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου αἰώνιος καὶ ἀθάνατος.

ΚΥΡΙΑΚΗ Δ' ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Μάρκ. θ', 17—31)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἄνθρωπός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ, γονυπετῶν αὐτῷ καὶ λέγων· διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου· πρὸς σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ρήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίξει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι ; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν ; φέρετε αὐτὸν πρὸς με· καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. καὶ ἰδὼν αὐτὸν εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ· πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ ; ὁ δὲ εἶπε· παιδιόθεν. καὶ πολλάκις αὐτόν καὶ εἰς πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ τὸ εἰ δύνασαι πιστεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. καὶ εὐθέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρῶν ἔλεγε· πιστεύω, κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπέτιμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ· τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν, ἐγὼ σοι ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. καὶ κράξαν καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτόν ἐξῆλθε, καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός,

ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη. Καὶ εἰσελθόντα αὐτόν εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτόν κατ' ἰδίαν, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελλθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῶ· ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἦνεγκα = ἔφερα. **ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον** = ὁ ὁποῖος εἶχε καταληφθῆ ἀπὸ πονηρὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἔκαμε αὐτὸν κωφὸν καὶ χωρὶς φωνῆν (ἄλαλον). **ρήσσει αὐτόν** = τὸν σπαράξει· **ξηραίνεται** = γίνεται σὰν πεθαμένος· **οὐκ ἴσχυσαν** = δὲν ἠδυνήθησαν. **πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι** = θὰ εἶμαι μαζί σας. **ἀνέξομαι ὑμῶν** = θὰ σᾶς ὑποφέρω, θὰ σᾶς ἀνέχωμαι. **ὡς τοῦτο γέγονεν** = ἀπὸ τότε πρὸ τοῦ συνέβη αὐτό. **παιδιόθεν** = ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας. **εἴ τι δύνασαι** = ἐὰν μπορῆς. **πάντα** = ὅλα εἶναι δυνατὰ δι' ἐκεῖνον πρὸ πιστεύει. **βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ** = βοήθησε νὰ πιστεύσω. **ἐπισυντρέχει** = μαζεύεται. **ἐπετίμησε** = διέταξε. **μηκέτι** = ποτὲ ἄλλοτε· **κράξαν** = ἀφοῦ τὸ πονηρὸν πνεῦμα ἐφώναξε δυνατὰ. **εἰσελθόντα αὐτόν** = ἀφοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν εἰς ἓνα οπίτι. **ὅτι ἡμεῖς** = διατὶ ἡμεῖς. **τοῦτο τὸ γένος** = δηλ. τῶν πονηρῶν πνευμάτων αὐτοῦ τοῦ γένους, τὰ δαιμόνια. **ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ** = διὰ προσευχῆς καὶ νηστείας. **ἵνα γνῶ** = νὰ τὸ μάθῃ, νὰ τὸ γνωρίσῃ. **ἀποκτενοῦσιν αὐτόν** = θὰ τὸν φονεύσουν. **ἀποκτανθεὶς** = ἀφοῦ σταυρωθῇ (ἀφοῦ φανευθῇ).

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ αἰώνιος ἐχθρὸς τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας εἶναι ὁ ἀποστάτης διάβολος. Αὐτὸς πάντοτε μηχανεύεται τὸ κακὸν διὰ τὸν ἄνθρωπον. Αὐτὸς ἐβασάνιζε καὶ τὸ παιδί πρὸς ὁ πατέρας του τὸ ἔφερεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, διὰ νὰ τὸ θεραπεύσῃ.

Εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Χριστοῦ ὁ διάβολος ἀπεχώρησεν ἀμέσως ἐκ τοῦ πάσχοντος παιδίου. Ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ δυστυχισμένο ἐκεῖνο παιδί, ἀλλὰ ἀφοῦ προηγουμένως προσεπάθησε διὰ παντὸς τρόπου νὰ τὸ βλάψῃ.

Εἰς τὴν τραγικὴν αὐτὴν ἀλλὰ καὶ τελευταίαν συμφορὰν τοῦ σεληνιαζομένου παιδιοῦ, ὁ Ἰησοῦς τὸ ἐκράτησε ἀπὸ τὸ χέρι του καὶ τὸ ἐσήκωσε ὀρθιον καὶ τὸ ἐθεράπευσεν. Ἀλλὰ προηγουμένως ἐζήτησεν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τὸν πατέρα τοῦ πάσχοντος παιδιοῦ νὰ πιστεύσῃ εἰλικρινῶς εἰς αὐτόν. Ὁ δυστυχὴς πατὴρ τοῦ σεληνιαζομένου παιδίου δὲν εἶχε θερμὴν πίστιν. Ἡ πίστις του ἦτο ἀδύνατος καὶ χλιαρά. Ἡ ἀπιστία του ἦτο ἀφορμὴ διὰ νὰ μὴ θεραπευθῇ τὸ παιδί του ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ, πού πρῶτα τὸ ἔφερον εἰς αὐτούς. Αὐτὸ ἦτο μυστικὸν ἰδικόν του, ἀλλ' ὁ Κύριος τοῦ τὸ ἐφανέρωσε. Τοῦ εἶπε πῶς δὲν θὰ θεραπευθῇ ὁ υἱὸς του ἐφ' ὅσον αὐτὸς δὲν ἔχει σταθερὰν πίστιν εἰς Αὐτόν. Τότε μὲ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Σωτῆρος ἐφωτίσθη ἡ ψυχὴ του, ἐνόησε τοῦτο καὶ μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς του ἐφώνασε νὰ τὸν ἀκούσουν ὅλοι: Πιστεύω, Κύριε, ἀλλὰ βοήθησέ με Σὺ νὰ πιστεύσω περισσότερον. Τοῦτο ἦτο μία ἐξομολόγησις τῆς ὀλιγοπιστίας του. Δι' αὐτὸ μετὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου ἐπετίμησεν ὁ Κύριος τὸ πονηρὸν πνεῦμα καὶ ἐθεράπευσε τὸν πάσχοντα υἱόν του.

Τότε οἱ μαθηταὶ Του παρεκάλεσαν αὐτόν νὰ τοὺς εἶπῃ διατί αὐτοὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸν θεραπεύσουν. Καὶ ὁ Κύριος ἀπήντησεν εἰς αὐτούς ὅτι ἡ ὀλιγοπιστία των καὶ ἡ ἀπιστία τοῦ πατρὸς τοῦ δαιμονιζομένου παιδιοῦ ἦτο ἐμπόδιον τοῦ νὰ μὴ ἠμπορέσουν αὐτοὶ νὰ τὸν θεραπεύσουν. Διότι αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἡ ἀσθένεια δὲν θεραπεύεται παρὰ μόνον διὰ προσευχῆς καὶ νηστείας.

Ἡ προσευχὴ καὶ ἡ νηστεία, μαζὶ μὲ τὴν θερμὴν καὶ ζωντανὴν πίστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, εἶναι τὰ μόνα σωτήρια φάρμακα διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ ζωὴν.

Μετὰ τὸ θαῦμα τοῦτο διαβαίνων ὁ Ἰησοῦς τὴν Γαλιλαίαν καὶ ἐρχόμενος εἰς τὴν Καπερναοῦμ, προέλεγεν εἰς τοὺς μαθητὰς Του τὸν Σταυρικὸν Του θάνατον καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν τριήμερον ἀνάστασίν Του.

ΚΥΡΙΑΚΗ Ε' ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Μάρκ. ι', 32—45)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ παραλαβὼν ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαΐξουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης υἱοὶ Ζεβεδαιὸν λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν ποιήσης ἡμῖν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τί θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν ; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· δός ἡμῖν ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε· δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι ; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμασται. καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς λέγει αὐτοῖς· οἶδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἀρχεῖν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιαζουσιν αὐτῶν· οὐχ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος, καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος· καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὰ μέλλοντα αὐτῶ = ὅ,τι πρόκειται νὰ πάθῃ. ἀναβαίνομεν· τὰ Ἱεροσόλυμα εὐρίσκονται εἰς τὸ ὄροπέδιον τῆς Ἰουδαίας. καὶ κατακρινουῖσιν.... = θὰ τὸν καταδικάσουν εἰς θάνατον. ἔθνη= οἱ εἰδωλολάτραι. Ἐννοεῖ τοὺς Ῥωμαίους στρατιώτας, πού θὰ τὸν ἐμπαίξουν, θὰ τὸν βρασάνισουν καὶ θὰ τὸν σταυρώσουν. προσπορεύονται=πληθαίνουν ὀλίγον ἐμπρός. ἐν τῇ δόξῃ σου= ἔταν ἔλθῃς δοξασμένος κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν. οὐκ οἶδατε = δὲν γνωρίζετε. τὸ ποτήριον... καί... βάπτισμα=ἐννοεῖ τὰ παθήματα τοῦ Σταυρικοῦ Του θανάτου. πίστεθε = θὰ πίστετε, δηλ. δύνασθε νὰ ὑποφέρετε βάσανα, θλίψεις, θάνατον· οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι = δὲν εἶναι ἰδικόν μου διὰ νὰ σᾶς τὸ δώσω. ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται = ἀλλὰ δι' ἐκεῖνους, διὰ τοὺς ὁποίους ἡτοίμασθη. Εἰς αὐτούς, οἱ ὅποιοι διὰ τῶν ἔργων των ἀπεδείχθησαν πραγματικοὶ Χριστιανοί, ἄξιοι (υἱοὶ τοῦ Θεοῦ καὶ κληρονόμοι τῆς βασιλείας Του ». Κατ' ἄλλους ἐρμηνευτάς, ὁ Κύριος μὲ τὴν ἀπάντησίν Του εἰς τοὺς μαθητάς Του, πού τοῦ ἐζήτησαν νὰ καθίσουν ὁ ἓνας ἀπ' αὐτούς εἰς τὰ δεξιά τῆς δόξης Του καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὰ ἀριστερά Του, ἐννοοῦσε τοὺς δύο ληστὰς, ἐν τῶ μέσῳ τῶν ὁποίων ἐσταυρώθη. Διότι εἶχε προφητευθῆ ὑπὸ τῶν Προφητῶν ὅτι ὁ Ἰησοῦς θὰ θεωρηθῆ ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ὡς κακοῦργος καὶ θὰ σταυρωθῆ ὑπ' αὐτῶν ἐν μέσῳ δύο ληστῶν. Συνεπῶς εἶχεν ἐτοιμασθῆ ἡ θέσις αὐτῆ διὰ τοὺς δύο ληστὰς. Δόξα δὲ τοῦ Χριστοῦ, ὡς Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι ὁ Σταυρός. ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου=ἤρχισαν νὰ ἀγανακτοῦν διὰ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην. οἶδατε=γνωρίζετε. οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν= οἱ θεωρούμενοι ἄρχοντες, οἱ κυβερνῆται τῶν ἐθνῶν. κατεξουσιάζουσιν=καταταυραννοῦν· οἱ μεγάλοι αὐτῶν=οἱ πρῶτοντες, οἱ ἄρχοντες. οὐχ οὕτω ἔσται=δὲν θὰ εἶναι σὲ σᾶς ἔτσι, σεῖς δὲν θὰ κάμνετε τὸ ἴδιον. διάκονος= ὑπηρετής. διακονῆσαι = νὰ ὑπηρετήσῃ. δοῦναι = νὰ δώσῃ. τὴν ψυχὴν = τὴν ζωὴν· λύτρον = ἀντάλλαγμα, διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν πολλοὶ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητάς Του καὶ ἀνέβαινεν εἰς Ἱεροσόλυμα, διηγούμενος εἰς αὐτούς τὰ ὅσα θὰ ὑπέφερον ὡς ἄνθρωπος χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου. Τότε τοὺς ἐφανέρωσε τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν εἰς αὐτόν: ὅτι θὰ τὸν συλλάβουν οἱ Ἰουδαῖοι, θὰ

τὸν ἐμπαίξουν, θὰ τὸν μαστιγώσουν, θὰ τὸν σταυρώσουν καὶ Αὐτὸς τὴν τρίτην ἡμέραν θὰ ἀναστηθῆ. Τότε μετὰ τὴν ἐξιστόρησιν τῶν ὅσων ἐπρόκειτο νὰ ὑποφέρῃ ὁ Κύριος ὡς υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου χάριν τοῦ κόσμου, δύο ἀπὸ τοὺς μαθητάς Του, οἱ υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, ἤλθον ἐμπρὸς εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐζήτησαν ἀπὸ Αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν δόξαν Του, νὰ καθίσῃ ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν εἰς τὰ δεξιὰ Του καὶ ὁ ἕτερος εἰς τὰ ἀριστερά Του.

Ὁ Ἰησοῦς τότε τοὺς εἶπε : « Δὲν γνωρίζετε τί ζητεῖτε. Δύνασθε σεῖς νὰ ὑποφέρετε τὰ βάσανα τοῦ ἐξευτελισμοῦ καὶ τοὺς τρομακτικοὺς πόνους τοῦ Σταυροῦ ; » Αὐτοὶ μὴ ἐνοοῦντες τὴν σημασίαν τῶν λόγων τοῦ Κυρίου ἀπήντησαν : « Δυνάμεθα ».

Τότε ὁ Ἰησοῦς τοὺς εἶπεν, ὅτι τοὺς ἀναμένει ἡ διώξις τοῦ κόσμου καὶ ὁ μαρτυρικὸς θάνατος διὰ τὸν λόγον ὅτι εἶναι Ἀπόστολοί Του, πλὴν ὅμως παρ' ὅλα ταῦτα τὸ νὰ καθίσουν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς Δόξης Του, τοῦτο εἶχε προφητευθῆ δι' ἄλλους. Εἶχεν ἐτοιμασθῆ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τοὺς δύο ληστὰς ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἐσταυρώθη ὁ Σωτὴρ Ἰησοῦς χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου. Τοῦτο τὸ παρεξήγησαν οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι καὶ δυσηρεστήθησαν ἀπέναντι τῶν δύο υἱῶν τοῦ Ζεβεδαίου, διότι αὐτοὶ ἐζήτησαν διὰ τὸν ἑαυτὸν τοὺς τιμητικὰς θέσιν κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν τοῦ Κυρίου. Τοῦτο τὸ εἶδεν ὁ Ἰησοῦς, ὅστις τοὺς εἶπε :

« Οἱ ἄρχοντες τῶν λαῶν καὶ οἱ Κυβερνήται τῶν ἐθνῶν καταταρανοοῦν τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὀνομάζονται ἀπ' αὐτοὺς κύριοι καὶ εὐεργέται. Ἄλλ' εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἤλθον νὰ ἰδρῦσω ἐπὶ τῆς γῆς, δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον. Ἄλλ' ἀπεναντίας ἐκεῖνος, ὅστις θὰ θελήσῃ νὰ γίνῃ πρῶτος μεταξὺ τῶν ἄλλων, πρέπει νὰ ὑπηρετήσῃ ὅλους τοὺς ἄλλους με ταπεινοφροσύνην καὶ πίστιν εἰς τὸν Θεόν. Διότι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἤλθεν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν νὰ ὑπηρετηθῆ ἀπὸ τὸν κόσμον, ἀλλὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν κόσμον καὶ νὰ ἀποθάνῃ διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ ».

Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι τὸ δεῖγμα τῶν πραγματικῶν Χριστιανῶν.

Δημ. Παπαδοπούλου — Παν. Οικονόμου, Ἐδαγγελικαὶ Περιηγητικαὶ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ (Ἰωάνν. ιβ', 1—18)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Πρὸ ἐξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. ἡ οὖν Μαρία, λαβοῦσα λίτρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; εἶπε δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἄφες αὐτήν, εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό. τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστί, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν εορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔλαβον τὰ βαιὰ τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄναριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς ἐστί γεγραμμένον· μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ

πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. διὰ τοῦτο καὶ ἐπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ Πάσχα· ἦτο ἡ μεγαλυτέρα ἑορτὴ τῶν Ἑβραίων, εἰς ἀνάμνησιν τῆς σωτηρίας των ἀπὸ τοῦς Αἰγυπτίους. **Βηθανία** = πόλις κοντὰ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. **ὁ τεθνηκώς** = ὁ πεθαμένος. **ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν** = τὸν ὁποῖον ἀνέστησεν ἀπὸ τοῦς νεκρούς. **διηκόνει** = ὑπηρετεῖ. **εἰς τῶν ἀνακειμένων** = ἕνας ἀπὸ τοῦς προσκεκλημένους. **λίτρα** = μέτρον τῶν ὑγρῶν. **νάρδος** = φυτὸν ἀρωματικόν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζεται μεγάλης ἀξίας μυρωδιά. **ἐπληρώθη** = ἐγένεμισε. **ἐξέμαξε ταῖς θριξίν** = ἐσπόγγισε μὲ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της. **Ἰσκαριώτης** = ὁ καταγόμενος ἐκ τῆς πόλεως Καριώθ, ὁ ὁποῖος ἐπρόδωσε τὸν Κύριον, μαθητῆς του. Τοῦτο γίνεται πρὸς διάκρισιν τοῦ ἄλλου μαθητοῦ, ὅστις καὶ αὐτὸς λέγεται Ἰούδας. **οὐκ ἐπράθη** = δὲν ἐπωλήθη. **γλωσσόκομον** = τὸ ταμεῖον. **τὰ βαλλόμενα** = τὰ ριπτόμενα χρήματα τοῦ κοινοῦ ταμεῖου τῶν Ἀποστόλων διὰ τὰς ἀνάγκας των **ὠσαννά** (λέξις ἑβραϊκὴ) = σῶσέ μας **εὐλογημένος** = ἅς εἶσαι εὐλογημένος σὺ, ποῦ ἔρχεσαι ἐξ ὀνόματος τοῦ Κυρίου. **ἐβουλεύσαντο** = ἐσκέφθησαν. **ὅτι... δι' αὐτὸν** = διότι ἐξ αἰτίας αὐτοῦ. **τὰ βαῖα** = τοὺς κλάδους τῶν φοινίκων. **ὅτε ἐδοξάσθη** μετὰ τὴν ἀνάστασιν (τοῦ Ἰησοῦ). **τὸ σημεῖον** = τὸ θαῦμα.

Σημ. Τὸ Πάσχα τῶν Ἑβραίων ἦτο συμβολισμὸς τοῦ Σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὴν Βηθανίαν ἕξ ἡμέρας πρὸ τοῦ Πάσχα καὶ ἀνέστησεν ἐκ τοῦ τάφου τὸν πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἀποθανόντα Λάζαρον. Ἐκεῖ χάριν αὐτοῦ ἔκαμαν δεῖπνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκάθισε καὶ ὁ ἐκ τῶν νεκρῶν ἀναστάς Λάζαρος. Ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου Μάρθα ὑπηρετεῖ τοὺς καθημένους εἰς τὸ δεῖπνον, ἡ δὲ ἄλλη ἀδελφὴ του Μαρία ἠγόρασε πολύτιμον μύρον καὶ ἤλειψε μὲ αὐτὸ τοὺς πόδας

τοῦ Ἰησοῦ, τοὺς ὁποίους ἐσπόγγισε μὲ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τῆς. Ἡ οἰκία τότε « ἐγένετο ἀπὸ τὴν μυρωδιὰ τοῦ μύρου », ὁ δὲ Ἰούδας ὁ προδότης εὔρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ δείξῃ τὴν φιλαργυρίαν του μὲ τὸ ὑποκριτικὸν ἐνδιαφέρον του διὰ τοὺς πτωχοὺς. Ὁ Κύριος ὅμως τὸν ἀπεστόμωσε. Διότι ἐπήνεσε τὴν ὠραίαν πρᾶξιν τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς Μαρίας καὶ ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς ἀφορμῆς προεῖπε τὸν θάνατόν Του καὶ τὸν ἐνταφιασμόν Του.

Τὴν ἐπομένην τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Ἁγίαν Πόλιν, τὴν Ἱερουσαλήμ, καθήμενος ἐπὶ πώλου ὄνου. Ὁ λαὸς τότε τὸν ὑπεδέχθη θριαμβευτικῶς, διότι ἀνέστησε τὸν Λάζαρον ἐκ τῶν νεκρῶν. Δι' αὐτὸ ἐκράτει τότε εἰς τὰς χεῖράς του τὰ βατὰ τῶν φοινίκων καὶ ἐφώναζε : « ὦσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ », δηλαδὴ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλοι πάλι ἔστρωναν εἰς τὸν δρόμον τὰ ἐνδύματά των εἰς ἔνδειξιν σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης, διὰ νὰ περάσῃ ὁ Χριστός. Ἄλλοι ἐβεβαίωσαν μὲ φωνὴν δυνατὴν περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶναι πού ἐφώναζεν ἐκ τοῦ μνημείου τὸν Λάζαρον καὶ τὸν ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν. Τοῦτο τὸ θαῦμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου τοὺς εἶχε ξεσηκώσει ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ. Ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν, ὁ δὲ λαὸς μὲ μέγαν ἐνθουσιασμόν καὶ μὲ ζητωκραυγὰς τὸν ὑπεδέχθη εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

ΚΥΡΙΑΚΗ Α' ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ (Ἰωάνν. α', 1—17)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Εν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν, πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης· οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ

περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν. Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας· Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγε λέγων· οὗτος ἦν ὃν εἶπον, ὃ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. Καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν ἀρχῇ = εἰς τὴν ἀρχὴν, δηλαδή προτοῦ νὰ γίνῃ ὁ κόσμος. ὁ **Λόγος**· εἶναι τὸ δεῦτερον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, δηλαδή ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. **πρὸς τὸν Θεόν** = πλησίον τοῦ Θεοῦ, δηλαδή ὁμοούσιος μὲ τὸν Θεόν,· ὃ **γένεγονεν** = ἀπὸ ὅσα ἔχουν γίνεῖ. **ζωὴ ἦν** = ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὡς Θεός, εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, τῆς πνευματικῆς καὶ τῆς φυσικῆς. **ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων** = τὸ φῶς, τὸ ὅποῖον ὀδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν προορισμὸν των. **σκοτία** = δηλοῖ τὸ ἠθικὸν σκότος τῆς ἀμαρτίας. **ἴδια** = ἐννοεῖ ἐν γένει τὸν κόσμον. **οὐ παρέλαβον** = ὅσοι δὲν ἐπίστευσαν αὐτόν. **οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων** = οἵτινες ὄχι διὰ ἀνθρωπίνης δυνάμεως καὶ γνώσεως δηλ. ἀνθρωπίνης ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν. **σὰρξ ἐγένετο** = ἐγένετο τέλειος ἄνθρωπος ἐκτὸς ἀμαρτίας. **ἐσκήνωσεν** = ἦλθε καὶ ἔμεινε μετὰ τῶν ἀνθρώπων. **ἐκ τοῦ πληρώματος** = ἀπὸ τὴν ἄφθονον καὶ τελείαν θείαν χάριν πού εἶχεν ὁ Χριστός. **ἐλάβομεν καὶ χάριν** = ἐλάβομεν τὴν σωτηρίαν μας.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

‘Ο Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν νὰ σώσῃ τὸν κόσμον, ἔγινεν ἄνθρωπος, ὅμοιος μὲ ἡμᾶς κατὰ πάντα ἐκτὸς ἁμαρτίας. Τὸ φῶς τῆς Διδασκαλίας Του καὶ τῆς ζωῆς Του ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸν ὑψηλὸν προορισμὸν του. Λάμπει μέσα εἰς τὸ σκοτάδι τῆς ἁμαρτίας καὶ φωτίζει τοὺς ἀγαθοὺς κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν διάθεσιν των ἀνθρώπων, διὰ τὴν νὰ τὸν πιστεύσουν καὶ τὸν δεχθῶν ὡς λυτρωτὴν των. ‘Ο Χριστὸς ἐγένετο ἄνθρωπος, διὰ τὴν νὰ μᾶς φωτίσῃ μὲ τὴν διδασκαλίαν Του καὶ νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ μᾶς σώσῃ. ‘Η διδασκαλία Του καὶ ἡ ζωὴ Του ἦτο ἐξ οὐρανῶν, ἦτο Θεία.

‘Οσοὶ τὸν ἐπίστευσαν ἦσαν ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι, ἂν καὶ ἦσαν ἁμαρτωλοί, ἤθελαν νὰ σωθῶν καὶ ἐσώθησαν. Δι’ αὐτὸ καὶ ἐπίστευσαν εἰς Αὐτόν. Διὰ τὴν σωτηρίαν των αὐτοὶ προσέφεραν εἰς τὸν Χριστὸν τὴν καλὴν πρόθεσιν των καὶ ὁ Χριστὸς τὴν Διδασκαλίαν Του καὶ τὸν Σταυρικὸν Του θάνατον, πὺ εἶναι ἡ μόνη θυσία τὴν ὁποίαν ἐδέχθη ὁ Θεός, διὰ τὴν νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα. Καὶ ἔτσι μὲ τὴν πίστιν των εἰς τὴν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ, τὴν διδασκαλίαν Του καὶ τὸν Σταυρικὸν Του θάνατον ἐσώθησαν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ πάντες οἱ πιστεύσαντες εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν. ‘Η σωτηρία τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἔργον τοῦ Θεοῦ. ‘Ο ἄνθρωπος ὅμως διὰ τὴν νὰ σωθῆ πρέπει νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Θεὸν τὴν εἰλικρινῆ του πίστιν, διὰ τὴν νὰ φωτισθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος καὶ ἀκολουθήσῃ κατόπιν πιστὰ τὸν δρόμον τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως καὶ ζωῆς, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀποδεικνύῃ πάντοτε μὲ τὰ ἔργα τῆς πίστεως.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΘΩΜΑ (Ἰωάνν. κ', 19—31)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Οῦσης οὖν ὁψίας τῆ ἡμέρα ἐκείνη τῆ μιᾶ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν

ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ· ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν, καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον· ἃν τινῶν ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἃν τινῶν κρατῆτε, κεκράτηνται. Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· ἐωράκαμεν τὸν Κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη ὑμῖν. εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. καὶ ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ἐώρακάς με, πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύσητε ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Οὔσης ὀψίας = ἐνῶ εἶχε βραδυάσει. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ = τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνέστη ὁ Κύριος. μία = ἡ πρώτη ἡμέρα, δηλ. ἡ καθ' ἡμᾶς Κυριακή. Σάββατον = ὅλη ἡ ἑβδομάδα. Λέγεται δὲ σάββατον καὶ ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος, δηλαδὴ ἡ Κυριακή.

συνηγμένοι = συνηθροισμένοι. **ἔστη** = ἐστάθη. **ἂν τινων ἀφῆτε** = ὅσων συγχωρήσητε. **ἀφίενται αὐτοῖς** = ἔχουν συγχωρηθῆ. **ἂν τινων κρατῆτε** = ὅσων δὲν συγχωρεῖτε. **τὸν τύπον τῶν ἡλων** = τὸ σημάδι τῶν καρφιῶν (μὲ τὰ ὁποῖα ἐκάρφωσαν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν Σταυρόν). **εἰς τὴν πλευράν**· τὴν ὁποίαν ἐκέντησε μὲ τὴν λόγχην του ἑνας ἀπὸ τοὺς στρατιώτας ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν. **ὧδε** = ἐδῶ. **ὁ Κύριός μου.....** = Σὺ εἶσαι ὁ Κύριός μου. **ὅτι ἐώρακάς με** = διότι μὲ εἶδες.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΗΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος, μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασίν Του κατὰ τὸ ἐσπέρας τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, δηλαδὴ τὴν Κυριακὴν, ἐφανερῶθη εἰς τοὺς μαθητάς Αὐτοῦ, ἐνῶ αἱ θύραι τοῦ σπιτιοῦ, ὅπου αὐτοὶ εἶχαν μαζευθῆ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦσαν κλεισταί, καὶ ἐστάθη εἰς τὸ μέσον αὐτῶν καὶ τοὺς εἶπε: « εἰρήνη ὑμῖν ». Κατόπιν διὰ νὰ στερεώσῃ τὴν πίστιν τους, ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς τὰ σημάδια τῶν καρφιῶν εἰς τὰς χεῖράς του καὶ τοὺς πόδας Του, μὲ τὰ ὁποῖα οἱ Ἰουδαῖοι τὸν ἐκάρφωσαν εἰς τὸν Σταυρόν, καθὼς καὶ τὴν πληγὴν τῆς λόγχης, μὲ τὴν ὁποίαν ἕνας στρατιώτης ἐκέντησε τὴν πλευράν Του, ὅταν ἀκόμη ἦτο ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν κρεμασμένος. Ἐκεῖνοι τότε ἐχάρησαν, ὅταν εἶδαν τὸν Κύριον. Ἄλλ' ὅμως, ἀπὸ τὴν συγκέντρωσιν ἐκείνην τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ ἔλειπεν ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς. Οἱ ἄλλοι μαθηταὶ μὲ μεγάλην χαρὰν καὶ πίστιν τὸν ἐβεβαίωσαν, ὅτι ὁ Κύριός των καὶ Διδάσκαλός των ἀνεστήθη. Τοῦ ἔλεγον ὅτι τὸν εἶδον. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν τὸ ἐπίστευεν ὁ Θωμᾶς. Ἐμενε ἀμετάπειστος, διότι εἶχε πάντα εἰς τὸν νοῦν του ἐσταυρωμένον τὸν Κύριόν του ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν. Δι' αὐτὸ εἰς τὰς ἐπιμόνους βεβαιώσεις τῶν ἄλλων μαθητῶν αὐτὸς τοὺς ἔλεγεν: Ἐὰν δὲν ἴδω εἰς τὰς χεῖρας Αὐτοῦ τὸ σημάδι τῶν καρφιῶν καὶ ἐὰν δὲν βάλω τὸ δάκτυλόν μου εἰς τὸ σημάδι τῶν καρφιῶν, καὶ ἐὰν δὲν βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευράν Αὐτοῦ, ἐγὼ ποτὲ δὲν θὰ πιστεύσω, ὅτι ἀνεστήθη. Ἀλλὰ μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας ἦλθε καὶ πάλιν ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κεκλεισμένων τῶν θυρῶν εἰς τοὺς μαθητάς Του, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Θωμᾶς. Ὁ Ἰησοῦς τότε προσεκάλεσε τὸν Θωμᾶν νὰ πλησιάσῃ καί, διὰ νὰ βεβαιωθῆ περὶ τῆς Ἀναστάσεώς Του,

τοῦ ἔδειξε τὰς χεῖράς Του καὶ τὴν πλευράν Του. Τότε τοῦ εἶπε νὰ παύσῃ νὰ εἶναι ἄπιστος καὶ νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς πιστός, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ Του, εἰς τὴν ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασίν Του. Τί ἠσθάνθη τότε ὁ Θωμᾶς δὲν γνωρίζομεν. Γνωρίζομεν ὅμως, ὅτι ὁ Θωμᾶς ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ μὲ φόβον καὶ ἀνεφώνησε : « Σὺ εἶσαι πραγματικὰ ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου ». Τότε ὁ Κύριος τοῦ ἀπήντησε : « Θωμᾶ ἐπίστευσες, διότι μὲ εἶδες. Μακάριοι», δηλαδὴ εὐτυχεῖς, «θὰ εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ μὲ ἴδουν καὶ θὰ πιστεύσουν. Αὐτοὶ θὰ βλέπουν διαρκῶς μὲ τὰ μάτια τῆς πίστεως εἰς Ἐμέ ».

ΚΥΡΙΑΚΗ Γ' ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ, ΤΩΝ ΜΥΡΟΦΟΡΩΝ

(Μάρκ. ιε', 43—47, καὶ ιστ', 1—8)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐλθὼν ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτῆς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον καὶ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε· καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. καὶ ἀγοράσας σινδὸνα καὶ καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησε τῇ σινδόνι καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία Ἰωσήθ ἐθεώρουν ποῦ τίθεται. καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. καὶ λίαν πρωτῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου ; καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. καὶ εἰσελ-

θοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιούσι, περιβεβλημένον στολήν λευκὴν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρητὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ἀλλ' ὑπάγετε εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ Ἀριμαθαίας· ὁ Ἰωσήφ ἦτο ἀπὸ μίαν πόλιν τῆς Ἰουδαίας, ποῦ ἐλέγετο Ἀριμαθαία. **εὐσχήμων** = ἐπίσημος. **βουλωτής** = δηλ. ἦτο μέλος τοῦ συνεδρίου τῶν Ἰουδαίων. **ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος** = ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς ἐπερίμενε τὸν Μεσσίαν. **τολμήσας** = ἀφοῦ ἐτόλμησε, ἀφοῦ ἐπῆρε θάρρος. **εἰσῆλθε πρὸς Πιλᾶτον** = παρουσιάσθη εἰς τὸν Πιλᾶτον. **ἠτήσατο** = ἐζήτησε. **ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε** = ἠπόρησε ἂν ὁ Ἰησοῦς εἶχε ἀποθάνει (ἐπειδὴ οἱ σταυρωμένοι δὲν ἀπέθνησκον τόσον γρήγορα). **τὸν κεντυρίωνα** = τὸν ἐκατόνταρχον (ἀξιωματικὸν ἔχοντα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ 100 στρατιώτας). **εἰ πάλαι ἀπέθανε** = ἂν εἶχε ἀποθάνει πρὸ πολλοῦ χρόνου. **καὶ γνοῦς** = καὶ ἀφοῦ ἔμαθε, ὅτι εἶχεν ἀποθάνει ὁ Ἰησοῦς. **ἐδωρήσατο** = ἐχάρισε. **καὶ καθελὼν** = καὶ ἀφοῦ τὸν κατέβασεν ἀπὸ τὸν Σταυρόν. **ἐνείλησε τῇ σινδόνι** = ἐτύλιξε μὲ τὸ σεντόνι. **κατέθηκε** = καὶ ἔβαλε. **ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας** = τὸ ὁποῖον ἦτο λαξευμένον εἰς τὸν βράχον. **καὶ προσεκύλισε τὸν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου** = καὶ ἔκλεισε τὴν θύραν τοῦ μνημείου μὲ μεγάλην πέτραν. **ἐθεώρουν** = ἔβλεπον. **καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου** = καὶ ἀφοῦ ἐπέρασε τὸ Σάββατον. **τῆς μιᾶς σαββάτων** = τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος, δηλ. τὴν Κυριακὴν. **ἀποκεκύλισται** = εἶχεν ἀποκυλισθῆ. **ἐν τοῖς δεξιούσι** = εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ τάφου. **περιβεβλημένον** = ὁ ὁποῖος ἐφοροῦσε. **ἐξεθαμβήθησαν** = ἐξεπλάγησαν. **μὴ ἐκθαμβεῖσθε** = μὴ ἐκπλήττεσθε. **προάγει ὑμᾶς** = προπορεύεται ἀπὸ σᾶς. **αὐτὸν ὄψεσθε** = θὰ τὸν ἴδητε. **εἶχε** = κατεῖχε. **ἐκστασις** = ἐκπληξίς.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τὴν Ἀριμαθαίαν, βουλευτής, δηλ. μέλος τοῦ συνεδρίου τῶν Ἰουδαίων, κρυφὸς μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, ἔλαβε τὸ θάρρος καὶ παρουσιάσθη εἰς τὸν Πιλάτον, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν, καὶ ἐζήτησε τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ διὰ νὰ τὸ ἐνταφιάσῃ.

Ὁ Πιλάτος τότε ἠρώτησε τὸν ἀξιωματικὸν ποῦ ἦτο ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν, οἱ ὅποιοι ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ ἦσαν φρουροὶ εἰς τὸν Γολγοθᾶν, ἂν πράγματι ἀπέθανεν ὁ Ἐσταυρωμένος Ἰησοῦς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Ἀφοῦ δὲ ἐπληροφορήθη τὸν θάνατόν Του, ἐθαύμασε, διότι συνήθως οἱ σταυρούμενοι κατάδικοι ἔμεναν ἐν τῇ ζωῇ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τῶν δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἐδώρησε εἰς τὸν Ἰωσήφ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Τότε ὁ Ἰωσήφ ἠγόρασε σινδόνι καὶ μαζί με τὸν Νικόδημον ἦλθεν εἰς τὸν Γολγοθᾶν. Ὁ Νικόδημος ἦλθεν εἰς τὸν Γολγοθᾶν με ἑκατὸν λίτρας ἀρωμάτων, ποῦ ἠγόρασε διὰ τὴν ταφὴν τοῦ Ἰησοῦ.

Κατέβασαν οἱ δύο τὸ νεκρὸν Σῶμα τοῦ Κυρίου ἀπὸ τὸν Σταυρόν, τὸ ἐκαθάρισαν ἀπὸ τὰ αἵματα τῶν πληγῶν μετὰ τῶν Μυροφόρων Γυναικῶν, τὸ ἐπλυναν με τ' ἀρώματα καὶ ἔκαμαν ὅ,τι ἄλλο ἦτο συνήθεια Ἰουδαϊκὴ νὰ γίνεται εἰς τοὺς νεκρούς, πρὸ τῆς ταφῆς των. Κατόπιν ὅλοι μαζί, Ἰωσήφ, Νικόδημος καὶ αἱ Μυροφόροι γυναῖκες, μετέφεραν τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου με εὐλάβειαν, θεῖον φόβον καὶ με θρήνους ἱερούς, εἰς τὸν πλησίον τάφον τοῦ Ἰωσήφ, ὅστις ἦτο λαξευμένος εἰς ἓνα βράχον, τὸ ἔθεσαν ἐκεῖ καί, πρὸς προφύλαξίν Του, ἐκύλισαν εἰς τὴν θύραν τοῦ μνημείου μεγάλην πέτραν καὶ με αὐτὴν ἐκλείσαν αὐτό.

Εἰς τὸν τάφον ἐκεῖνον οὐδέποτε εἶχεν ἄλλος ἐνταφιασθῆ. Ἦτο τάφος καινούργιος.

Αἱ Μυροφόροι γυναῖκες ἠγόρασαν ἀρώματα καὶ τὸ πρῶτῃ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, δηλ. τῆς Κυριακῆς, ἦλθον εἰς τὸ μνημεῖον, διὰ νὰ ἀλείψωσι με τὰ ἀρώματα τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου.

Μόλις ἐπλησίασαν εἰς τὸν τάφον, τότε ἐνεθυμήθησαν, ὅτι ὁ τάφος ἦτο κλειστὸς με τὸν μεγάλον λίθον καὶ ἐσυλλογί-

ζοντο ποιός θά μετετόπιζε τὸ λιθάρι ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ μνημείου διὰ νὰ εἰσέλθουν εἰς αὐτό. Ἐξαφνα ὅμως εἶδον, ὅτι ἡ πρὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου μεγάλη πέτρα εἶχεν ἀποκυλισθῆ. Εἰσῆλθον δὲ τότε εἰς τὸ μνημεῖον καὶ εἶδον εἰς τὸ δεξιὸν μέρος αὐτοῦ νὰ κάθεται ἕνας ἄγγελος, ὅστις τὰς ἐπληροφόρησεν, ὅτι ἀνέστη ὁ Κύριος.

Ἐπίσης εἶπεν εἰς αὐτάς, ὅτι πρέπει νὰ κηρύξωσι τοῦτο εἰς τοὺς μαθητάς Αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν Πέτρον, καὶ ὅτι ὁ Ἰησοῦς τοὺς περιμένει εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἐκεῖ θά τοὺς συναντήσῃ διὰ νὰ τὸν ἴδουῖν, ὅπως τοὺς εἶχεν ὑποσχεθῆ πρὸ τοῦ Σταυρικοῦ Του θανάτου. Αἱ Μυροφόροι γυναῖκες μετὰ ταῦτα ἔφυγαν ταχέως ἀπὸ τοῦ μνημείου καὶ δὲν εἶπον εἰς κανένα τίποτε ἐξ ὧσων εἶδαν καὶ ἤκουσαν ἐκ τοῦ ἀγγέλου. Διότι τὰς εἶχε κυριεύσει φόβος καὶ θάυμασμός.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τῆς Ἀναστάσεώς Του ἐνίκησε τὸν θάνατον καὶ ἐ χάρισεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι πιστεύουν εἰς Αὐτόν, ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Σημ.— Ἡ Κυριακὴ αὐτὴ ὀνομάζεται «Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων», διότι ἡ Ἐκκλησία ἀφιέρωσεν αὐτὴν εἰς τὴν μνήμην τῶν τριῶν μυροφόρων γυναικῶν, πού εἶχον τὸ θάρρος καὶ τὴν ἀφοσίωσιν νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὸν Τάφον τοῦ Σωτῆρος, διὰ νὰ ἀλείψωσι μὲ μύρα τὸ Σῶμά Του.

ΚΥΡΙΑΚΗ Δ' ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ, ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΥΤΟΥ

(Ἰωάν. ε', 1—15)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα. ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρα, καὶ ἐταράσσετο τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ὑγιῆς ἐγίνετο, ᾧ δήποτε

κατείχετο νοσήματι. ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ. τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι ; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν. ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐγείραι, ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν κράββατον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· σάββατόν ἐστιν. οὐκ ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράββατον. ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. ἠρώτησαν οὖν αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι, ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει ; ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ἤδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. μετὰ ταῦτα εὗρίσκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἴδε ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν σοι τι γένηται. ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτόν ὑγιῆ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἔστι = ὑπάρχει. **ἐπὶ τῇ προβατικῇ** = κοντὰ εἰς τὴν προβατικὴν πύλην. Τὰ Ἱεροσόλυμα εἶχαν διαφόρους πύλας, μία ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐλέγετο προβατικὴ, διότι ἀπ' αὐτὴν ἔβαζαν τὰ πρόβατα διὰ τὰς θυσίας καὶ τὰς ἄλλας ἀνάγκας τῶν κατοίκων. **κολυμβήθρα** = δεξαμενὴ γεμάτη νερό, τὸ ὁποῖον εἶχε θεραπευτικὴν δύναμιν. **Βηθεσδά** = εἶναι λέξις ἑβραϊκὴ καὶ σημαίνει σπῆτι τῆς εὐεργεσίας. **Ξηρῶν** = παραλύτων. **ἐκδεχομένων** = οἱ ὁποῖοι ἐπερίμεναν. **κατὰ καιρὸν** = κατὰ διάφορα χρονικὰ διαστήματα, κάθε τόσο. **ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι** = ἀπὸ οἰανδήποτε ἀρρώστειαν καὶ ἂν ὑπέφερεν. **κατακείμενον** = ὁ ὁποῖος ἦτο κατάκοιτος, δηλ. παράλυτος. **καὶ γνοὺς** = καὶ ἀφοῦ ἠγνόησε, κατάλαβε. **ὅτι πολὺν χρόνον ἤδη ἔχει** = ὅτι εἶναι πολὺν καιρὸν ἀρρωστος. **εὐθέως** = ἀμέσως. **ἦρε** = ἐσήκωσε. **ἔλεγον**

οἱ Ἰουδαῖοι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων. τῷ θεραπευμένῳ = εἰς τὸν παράλυτον ποῦ (ἐθεραπεύθη) ἔγινε καλά. οὐκ ἔξεστί σοι ἄραι τὸν κράββατόν σου = δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται νὰ σηκώσης τὸ κρεβάτι σου. ὃς ἐποίησέ με ὑγιῆ = ἐκεῖνος ποῦ μὲ ἐθεράπευσε (μὲ ἔκαμε καλά). τίς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι! = ποῖός εἶναι ἐκεῖνος. ὁ δὲ ἰαθεὶς = ὁ δὲ θεραπευθεὶς, δηλ. ὁ παράλυτος. οὐκ ᾔδει τίς ἐστὶν = δὲν ἐγνώριζε ποῖος ἦτο ὁ θεραπεύσας αὐτόν. ἐξένευσε = ἀνεχώρησε χωρὶς νὰ τὸν ἀντιληφθοῦν. ἐν τῷ ἱερῷ· δηλαδή εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος. ἴδε ὑγιῆς γέγονας = νά, ἔγινες καλά. μηκέτι ἀμάρτανε = νὰ μὴ ἀμαρτήσης πλέον. ἵνα μὴ χειρόν σοί τι γένηται = διὰ νὰ μὴ πάθης χειρότερα. Ἡ ἀσθενεία του εἶχε προέλθει ἀπὸ ἀμαρτίαν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος ἡμῶν εὐρίσκεται εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα κατὰ τὴν ἑορτήν.

Πλησίον τῶν Ἱεροσολύμων ἦτο μία δεξαμενὴ ὀνομαζομένη Βηθεσδά, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἀνέβλυζε νερό, τὸ ὁποῖον ἄγγελος κατήρχετο ἐξ οὐρανοῦ καὶ τὸ ἐτάρασσε. Τὸ νερὸ αὐτὸ τότε μὲ τὴν ταραχὴν τοῦ ἀγγέλου ἐλάμβανε θεῖαν δύναμιν καὶ ἐθεράπευε πολλὰς καὶ διαφόρους ἀσθενείας. Πέριξ τῆς δεξαμενῆς ἦσαν πέντε στοαὶ (καμάραι), κάτω ἀπὸ τὰς ὁποίας ἦσαν ἐξαπλωμένοι πολλοὶ ἀσθενεῖς. Αὐτοὶ ἦσαν τυφλοί, χωλοί, παράλυτοι καὶ ἐπερίμεναν τὴν κίνησιν τοῦ νεροῦ τῆς κολυμβήθρας ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου, διὰ νὰ πέσουν μὲ τὴν σειρὰν των εἰς τὸ ὕδωρ καὶ θεραπευθοῦν. Ἐθεραπεύετο δὲ ἀπὸ αὐτοῦ μόνον ἐκεῖνος ποῦ θὰ ἔμπαινε πρῶτος μέσα εἰς τὴν δεξαμενὴν, ὕστερα ἀπὸ τὴν κίνησιν τοῦ νεροῦ ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου.

Οἱ περιμένοντες ἀσθενεῖς ἔβλεπον, πὼς ὅτι ἀπὸ τῆς μιᾶς στιγμῆς εἰς τὴν ἄλλην πρόκειται νὰ θεραπευθοῦν, ἀρκεῖ νὰ ἠμπορέσουν νὰ πέσουν εἰς τὸ νερὸ τῆς δεξαμενῆς πρῶτοι μετὰ τὴν ταραχὴν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου. Ἐκεῖ μετὰ τῶν πολλῶν ἀσθενῶν ἦτο ξαπλωμένος καὶ ἓνας παραλυτικός. Αὐτὸς ἦτο ἀσθενὴς τριάκοντα καὶ ὀκτὼ χρόνια ἀπὸ παραλυσίαν καὶ δὲν εἶχε κανένα συγγενῆ ἢ προστάτην, νὰ τὸν βάλῃ μέσα εἰς τὸ νερὸ τῆς δεξαμενῆς. Αὐτὸς μόνος του

ἦτο ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ κινηθῆ ἀπὸ τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν θὰ τὸν ἐτοποθέτησαν γνωστοί του ἄνθρωποι ἀπὸ φιλανθρωπίαν.

Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν εὐρισκόμενος ἔβλεπε πολλοὺς νὰ θεραπεύωνται καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ἔμενε ἀθεράπευτος. Τοῦτο μὲ παράπονον τὸ εἶπε εἰς τὸν Κύριον ὅταν τὸν ἠρώτησεν ἐὰν ἤθελε νὰ θεραπευθῆ. « Δὲν ἔχω ἄνθρωπον—εἶπεν εἰς τὸν Ἰησοῦν—νὰ μὲ βάλῃ εἰς τὴν κολυμβήθραν ὅταν ταραχθῆ τὸ νερόν. Ἐνῶ ἐγὼ σέρνομαι σιγὰ-σιγὰ πρὸς τὴν κολυμβήθραν, ἄλλος καταβαίνει πρὸ ἐμοῦ καὶ θεραπεύεται. Ἐγὼ δὲ μένω ἀθεράπευτος, διότι δὲν ἔχω καὶ ἐγὼ ἓνα φιλικὸ χερί νὰ μὲ βοηθήσῃ εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν περίστασίν μου ». Ὁ Κύριος τότε τὸν ἐλυπήθη καὶ τοῦ εἶπε : « ἄνθρωπον δὲν ἔχεις ; Ἐγὼ δι' ἐσὲ ἕγινα ἄνθρωπος καὶ πῶς λέγεις πῶς δὲν ἔχεις ἄνθρωπον ; Σήκω, λοιπὸν ἐπάνω, πάρε εἰς τοὺς ὤμους σου τὸ κρεββάτι σου καὶ πήγαινε εἰς τὸ σπίτι σου ». Τότε ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος μὲ τὰς λέξεις μόνον αὐτὰς τοῦ Χριστοῦ ἐθεραπεύθη, καὶ κρατώντας εἰς τοὺς ὤμους του τὸ κρεββάτι τῆς ἀσθενείας του περιεπάτει ἐμπρὸς εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς εὐρισκομένους τότε εἰς ἐκείνην τὴν δεξαμενὴν.

Ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν θεραπείαν τοῦ παραλυτικοῦ ἀπεμακρύνθη ἀμέσως. Οἱ Ἰουδαῖοι τὸν εἶδον θεραπευθέντα χωρὶς νὰ μπῆ εἰς τὴν δεξαμενὴν καὶ τὸν ρωτοῦσαν διὰ νὰ μάθουν, ποῖος ἦτο ἐκεῖνος, πού τὸν ἐθεράπευσεν.

Ὁ θεραπευθεὶς ὅπως παραλυτικὸς δὲν ἐγνώριζε ποῖος εἶναι, διότι ὁ Ἰησοῦς ἀφοῦ τὸν ἐθεράπευσεν ἔφυγεν ἀμέσως.

Ἀργότερον τὸν συνήντησεν ὁ Χριστὸς εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος καὶ τοῦ εἶπε : « Ἴδε ὑγιῆς γέγονας, μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν σοί τι γένηται ». Δηλαδή πρόσεξε, ἕγιες πλέον καλά. Νὰ μὴν ἀμαρτήσης πλέον διὰ νὰ μὴ πάθῃς χειρότερα.—Τότε ὁ θεραπευθεὶς ἔτρεξε καὶ εἶπεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἐκεῖνος, πού τὸν ἐθεράπευσε.

ΚΥΡΙΑΚΗ Ε΄ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ, ΤΗΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΟΣ
(Ἰωάν. 8', 5-42)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐκεῖ πηγή τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθίζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη. ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δός μοι πιεῖν. οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι. λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις· πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς, οὔσης γυναικὸς Σαμαρεῖτιδος ; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεῖταις. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ἤδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὃ λέγων σοι, δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν. λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύριε, οὔτε ἀντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν ; μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὃ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν· ὃς δ' ἂν πίη ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. λέγει πρὸς αὐτόν ἡ γυνὴ· Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἔλθ' ἐνθάδε. ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν· οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· καλῶς εἶπας ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω· πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἐστὶ σου ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς

λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· γύναι, πίστευσόν μοι ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρὶ. ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὁ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὁ οἴδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν· λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι. καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπε, τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.

Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτόν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· ραββί, φάγε. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ βρωῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἦν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· μή τις ἠνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐμὸν βρωμά ἐστιν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἔτι τετραμήνης ἐστι καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη. καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὁ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι,

καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικός, μαρτυρούσης ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. καὶ πολλῶ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλίαν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Χωρίον = ἐδῶ εἶναι ὁ τόπος, τὸ χωράφι, ποὺ ἔδωκεν ὁ Ἰακώβ εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ. **πηγή** = πηγὰδι. Αὐτὸ ἔχει τὸ ὄνομα τοῦ Ἰακώβ, ὁ ὁποῖος, ὡς φαίνεται, τὸ κατεσκεύασε· **κεκοπιακῶς** = κουρασμένως. **ἐκαθέζετο** = ἐκάθισεν. **ὡσεὶ ἕκτη** = περίπου δώδεκα, δηλ. μεσημέρι. Οἱ Ἑβραῖοι ὑπελόγιζον τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς δύσεως, δηλαδή ἀπὸ τὰς 6 τὸ πρωτὶ μέχρι τὰς 6 τὸ βράδυ. **ἀντλήσαι ὕδωρ** = νὰ πάρῃ νερό. **δός μοι πιεῖν** = δώσέ μου νὰ πιῶ. **ἀπεληλύθεισαν** = εἶχον φύγει. **Ἰουδαῖος ὢν** = ὁ ὁποῖος εἶσαι Ἰουδαῖος. **αἰτεῖς** = ζητεῖς. **οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος** = ἡ ὁποία εἶμαι γυναίκα Σαμαρεῖτις. **οὐ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις** = δὲν συναναστρέφονται οἱ Ἰουδαῖοι μὲ τοὺς Σαμαρείτας. **εἰ ἦδεις** = ἐὰν ἐγνώριζες. **τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ** = τὸ δῶρον τοῦ Θεοῦ, δηλαδή τὴν σωτηρίαν. **καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι** = καὶ ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὅστις σοῦ λέγει νὰ τοῦ δώσης ὕδωρ νὰ πῖῃ. **σύ ἂν ᾔτησας αὐτὸν** = σύ θὰ ἐζήτησες ἀπ' αὐτόν. **καὶ ἔδωκεν ἂν σοι** = καὶ θὰ σοῦ ἔδιδε. **ὕδωρ ζῶν** = ζωντανὸ νερό, δηλ. νερό ποὺ δίδει ζωὴν καὶ εἰς τὴν διψῶσαν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. **ἀντλημα** = δοχεῖον, γουβάς. **πόθεν οὖν** = ἀπὸ ποῦ λοιπόν. **μὴ σύ μείζων εἶ** = μήπως εἶσαι σὺ μεγαλύτερος. **τὰ θρέμματα** = τὰ κτήνη, τὰ ζῶα. **οὐ ἐγὼ δώσω αὐτῶ** = ἀπὸ τὸ ὁπρῶον ἐγὼ θὰ δώσω εἰς αὐτόν. **οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα** = δὲν θὰ διψήσῃ ποτέ. **γενήσεται ἐν αὐτῶ** = θὰ γίνῃ εἰς αὐτόν. **ὕδατος ἄλλομένου** = νερό ποὺ ἀναβλύζει. **ἔσχες** = εἶχες. **τοῦτο ἀληθῶς εἶρηκας** = τοῦτο ἀληθινὰ τὸ εἶπες. **θεωρῶ** = καταλαβαίνω. **ὅτι προφήτης εἶ σύ** = ὅτι εἶσαι προφήτης. **ἐν τῷ ὄρει τούτῳ** = εἰς τὸ βουνὸ αὐτό. **ὃ οὐκ οἶδατε** = ἐκεῖνο ποὺ δὲν γνωρίζετε. **ἡμεῖς**

προσκυνοῦμεν· ἐδῶ ὁ Χριστὸς ὁμιλεῖ καὶ περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, διότι καὶ Αὐτὸς παρουσιάζεται ὡς ἄνθρωπος Ἰουδαῖος καὶ δὲν φανερώ-
νει ἀμέσως τὴν θεοότητά Του. ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων
ἐστὶ = ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, δηλ. ὁ Χριστὸς, θὰ προέρχεται ἀπὸ τοὺς
Ἰουδαίους, ὡς ἄνθρωπος. ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστι = ἀλλ' ἔφθα-
σεν ἡ ὥρα καὶ τώρα εἶναι αὐτὴ ἡ στιγμή, δηλαδή ἦλθον ἐγώ. ἐν πνεύ-
ματι καὶ ἀλήθεια = μὲ ἔργα πίστεως εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ζωὴν
πνευματικὴν. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθινὴ πρὸς τὸν Θεὸν λατρεία καὶ ὄχι καθὼς
οἱ εἰδωλολάτραι κάμνουν αὐτὴν μὲ μέσα ὑλικά. οἶδα = γνωρίζω. Μεσσίας
= (λ. ἑβραϊκὴ) ὁ σωτὴρ, ὁ λυτρωτής. ἐγὼ εἶμι ὁ λαλῶν σοι =
ἐγὼ εἶμαι ποὺ μιλῶ μαζί σου. καὶ ἐπὶ τούτῳ = καὶ εἰς τὸ μεταξὺ αὐτὸ
διάστημα. οὐδεὶς μέντοι = κανεὶς ὅμως. ὕδρια = στάμνα. δεῦτε
= ἐλάτε. μὴ τι = μήπως. ἠρώτων = παρεκάλουν. ραββὶ = διδά-
σκαλε. βρώσιν = φαγητόν. πρὸς ἀλλήλους = ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον.
μὴ τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν = μήπως τοῦ ἔφερε κανένας νὰ φάγη.
βρώμα = φαγητόν. τετράμηνός ἐστι = τέταρτος μῆνας, δηλ. τέλος
Ἀπριλίου ἢ ἀρχὰς Μαΐου. θεάσασθε = παρατηρήσατε. λευκαὶ = ἔ-
τοιμοι, δηλ. ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἶναι παρεσκευασμένοι νὰ δεχθοῦν τὴν δι-
δασκαλίαν του. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός = διότι
εἰς αὐτὸ εἶναι ἡ ἀλήθεια. εἰσεληλύθατε = ἔχετε εἰσέλθει, δηλ. ἐκαρ-
πώθητε τοὺς ξένους κόπους. ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν = μόλις ἦλ-
θον πλησίον του. ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς = παρεκάλουν
τὸν Ἰησοῦν νὰ μείνῃ μαζί τους. καὶ πολλῶ πλείους ἐπίστευσαν =
καὶ πολλοὶ περισσότεροὶ ἐπίστευσαν. διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ = διὰ
τὴν διδασκαλίαν του, δηλ. τοῦ Ἰησοῦ. τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον = καὶ
εἰς τὴν γυναῖκα ἔλεγον. οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλίαν πιστεύομεν
= δὲν πιστεύομεν πλέον διὰ τοὺς λόγους σου. αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν
καὶ οἶδαμεν = διότι ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἠκούσαμεν καὶ ἐγνωρίσαμεν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἀκούονται ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ, ἐκεῖ εἰς τὸ πηγά-
δι τοῦ Ἰακώβ, μεγάλαι ἀλήθειαι περὶ Θεοῦ, τὰς ὁποίας
ποτὲ δὲν εἶχεν ἀκούσει ἕως τότε ἀπὸ ἄλλον ὁ κόσμος. Οἱ
ἄνθρωποι ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους εἶχον ζητήσῃ μὲ
τὴν σοφίαν των νὰ εὔρουν τὸν ἀληθινὸν Θεόν, ἀλλὰ δὲν τὸ κα-
τώρθωσαν. Μόνον μίαν ἀμυδρὰν περὶ Θεοῦ ἰδέαν εἶχον μερικοὶ
ἀπὸ τοὺς ἐθνικοὺς, δηλ. τοὺς εἰδωλολάτραι, φιλοσόφους, ὡς

π.χ. ὁ Σωκράτης καὶ μερικοὶ ἄλλοι, διότι εἶχον κάποιον φωτισμὸν ἀπὸ τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Ὁλος ὁ κόσμος τότε ἐζοῦσε εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ μόνον οἱ Ἑβραῖοι ἐπίστευον καὶ ἐλάτρευεν τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Αὐτοὶ εἶχον ἀπὸ τὸν Θεὸν φωτισθῆ εἰς τοῦτο. Διότι τοὺς προητοίμαζε μὲ τοὺς προφῆτας νὰ δεχθοῦν τὸν Μεσσίαν, δηλ. τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, πού θὰ ἤρχετο ὡς ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ γένος τῶν Ἑβραίων, διὰ νὰ διδάξῃ τὸν κόσμον, νὰ φανερώσῃ εἰς αὐτὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ νὰ τὸν σώσῃ. Νὰ εἶπῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα καὶ οἱ ἀληθινὰ προσκυνοῦντες αὐτὸν πρέπει νὰ τὸν λατρεύουν μὲ τὴν ψυχὴν τους μὲ ἔργα καλὰ, ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκωνται, διότι ὁ Θεὸς ὡς πνεῦμα εἶναι πανταχοῦ παρὼν. Τὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας περὶ Θεοῦ καθὼς καὶ τῆς λατρείας Αὐτοῦ τὸ διέλυσε ὁ Χριστὸς μὲ τὴν σύντομον πρὸς τὴν Σαμαρείτιδα συνομιλίαν Του. Διότι τῆς εἶπεν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα καὶ ὅτι ὅσοι πνευματικὰ θέλουν νὰ λατρεύουν τὸν Θεὸν αὐτοὶ πρέπει νὰ τὸν προσκυνοῦν καὶ νὰ τὸν λατρεύουν μὲ ἔργα ἀγάπης καὶ φιλάνθρωπίας. Μὲ πραγματικὴν χριστιανικὴν ζωὴν. Διότι χωρὶς τὴν Χριστιανικὴν ζωὴν, καμμιὰ θυσία καὶ προσευχὴ εἰς τὸν Θεὸν δὲν γίνεται δεκτὴ ἀπ' Αὐτόν. Τοῦτο ἦτο ἄγνωστον ἕως τότε εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅστις μόνον μὲ καθαρὰν καὶ ἠθικὴν ζωὴν ἤμπορεῖ νὰ λατρεύῃ τὸν Θεόν. Λατρεύομεν ἐπίσης τὸν Θεὸν «ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ», ὅταν μὲ ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν ἀκούωμεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκτελῶμεν αὐτόν.

Ἐπομένως ὁ Θεός, ὡς Πνεῦμα, δὲν θέλει λατρείαν τυπικὴν, οὔτε καὶ λατρείαν μὲ θυσίας ὑλικὰς, δηλαδὴ θυσίας ζώων κλπ., ἀλλὰ θέλει ζωὴν Χριστιανικὴν, ἣ ὁποία νὰ φανερώνεται εἰς τὸν κόσμον μὲ ἔργα ἀρετῆς καὶ ἀγάπης. Αὕτῃ εἶναι ἡ πνευματικὴ λατρεία τὴν ὁποίαν ζητεῖ ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον πού πιστεύει εἰς αὐτόν.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΣΤ', ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΥ (Ἰωάνν. θ', 1—38)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ παράγων ὁ Ἰησοῦς εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐ-

τοῦ λέγοντες· ραββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νῦν ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσσε χαμαὶ καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, ὃ ἐρμηνεύεται ἀπεσταλμένος. ἀπήλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἤλθε βλέπων.

Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι ἐγὼ εἰμι. ἔλεγον οὖν αὐτῷ· πῶς ἀνέφχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εἶπέ μοι· ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ καὶ νίψαι· ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος ἀνέβλεφα. εἶπον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα.

Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν· ἦν δὲ σάββατον ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέφξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεπεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέ μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἐστι παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. λέγουσι τῷ τυφλῷ πάλιν· σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι προφήτης ἐστίν. οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι

τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεπεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέφαντος καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη ; πῶς οὖν ἄρτι βλέπει ; ἀπεκρίθησαν δὲ αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον· οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους. ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα, εἴαν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε. ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπον αὐτῷ· δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν. ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν· τί ἐποίησέ σοι ; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμοὺς ; ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκοῦειν ; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι ; ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπον· σὺ εἰ μαθητὴς ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμὲν μαθηταί· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωϋσεὶ λελάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἶδατε πόθεν ἐστί, καὶ ἀνέωξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. οἶδαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ' εἴαν τις θεοσεβῆς ἦ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου· εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς ; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. Ἦκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὐρῶν αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· σὺ πιστεύεις

εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε· καὶ τίς ἐστι, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν ; εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἑώρακας αὐτόν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, Κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Παράγων ὁ Ἰησοῦς = ἐνῶ διήρχετο ὁ Ἰησοῦς. **Ραββί** = διδάσκαλε. **ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ** = διὰ νὰ φανερωθοῦν τὰ θαύματα τοῦ Θεοῦ. **ἐν αὐτῷ** = δι' αὐτοῦ, δηλ. τοῦ τυφλοῦ. **ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι** = ἐγὼ πρέπει νὰ ἐκτελῶ. **τοῦ πέμψαντός με** = ἐκείνου πού με ἔστειλε, δηλ. τοῦ Πατρός μου. **ἕως ἡμέρα ἐστὶ** = ὅσον καιρὸν εἶμαι ἐδῶ ὡς ἄνθρωπος εἰς τὴν γῆν. **ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾤ, φῶς εἰμὶ τοῦ κόσμου** = ὅταν εἶμαι εἰς τὸν κόσμον, τὸν φωτίζω. **ἐπέχρισε** = ἤλειψε. **χαμαί** = χάμω. **κολυμβήθρα** = δεξαμενὴ. **ἐκ τοῦ πτύσματος** = ἀπὸ τὸ σάλιο του. **οἱ θεωροῦντες αὐτόν** = ἐκεῖνοι πού τὸν ἔβλεπον. **προσαιτῶν** = ζητιανεύων. **πῶς ἀνεώχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί** = πῶς ἤνοιξαν τὰ μάτια σου. **οὐκ οἶδα** = δὲν γνωρίζω. **ἄγουσιν αὐτόν** = τὸν ὀδηγοῦν. **οὐ τηρεῖ τὸ Σάββατον** = δὲν κρατεῖ τὸ Σάββατον. **Τὸ Σάββατον οἱ Ἰουδαῖοι τὸ εἶχον ὡς ἡμέραν ἀργίας**. **ἀνέωξε** = ἤνοιξε. **σημεῖα ποιῶν** = νὰ κάμνη θαύματα. **σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς** = ἤρχισαν νὰ φιλονικοῦν (σχίσμα = φιλονικία). **πῶς οὖν ἄρτι βλέπει** = πῶς βλέπει τώρα. **οὐκ οἶδαμεν** = δὲν γνωρίζομεν. **ὅτι ἐφοβοῦντο** = διότι ἐφοβοῦντο. **ἤδη γὰρ συνετέθειντο** = διότι εἶχον συμφωνήσει. **ἀποσυνάγωγος γένηται** = νὰ τὸν διώξουν ἀπὸ τὴν συναγωγὴν, ὅποτε δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἔχουν σχέσεις μαζί του οὔτε καὶ οἱ συγγενεῖς του... **δὸς δόξαν τῷ Θεῷ** = δόξασε τὸν Θεόν. **ὅτι τυφλὸς ὢν** = ὅτι ἂν καὶ ἦμιον τυφλός. **ἄρτι βλέπω** = τώρα βλέπω. **τί πάλιν** = διατι πάλιν. **μὴ** = μήπως. **γενέσθαι** = νὰ γίνετε. **ἐλοιδόρησαν** = τὸν περιεφρόνησαν μὲ λόγους ὑβριστικούς. **ἐκ τοῦ αἰῶνος** = ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου, δηλ. ποτέ. **τυφλοῦ γεγεννημένου** = τυφλοῦ ἀπὸ γενετῆς. **εἰ μὴ οὗτος παρὰ Θεοῦ** = εἰ ἂν οὗτος δὲν ἦτο ἀπὸ τὸν Θεόν σταλμένος. **οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδὲν** = δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ κάμῃ τίποτε. **ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὄλος** = σὺ εἶσαι ὀλόκληρος χωμένος μέσα εἰς τὴν ἁμαρτίαν. **ἐξέβαλον** = ἐξεδίωξαν. **καὶ ἑώρακας αὐτόν** = καὶ τὸν ἔχεις ἰδῆ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ ἐκ γενετῆς τυφλὸς ὁ ὁποῖος ἐθεραπεύθη ἀπὸ τὸν Κύριον ἔδωσε ἀφορμὴν εἰς ὅλους νὰ συζητοῦν διὰ τὴν θεραπείαν του. Ἄλλοι διὰ νὰ θαυμάσουν τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλοι διὰ νὰ συκοφαντήσουν τὸν Ἰησοῦν. Οἱ Ἀπόστολοι ἠρώτησαν τὸν Ἰησοῦν διὰ νὰ μάθουν ποία ἦτο ἡ αἰτία τῆς τυφλώσεώς του. Ἐὰν ἡμάρτησεν αὐτὸς ἢ οἱ γονεῖς του, διὰ νὰ γεννηθῆ τυφλός, ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς αὐτοὺς ὅτι οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ γονεῖς του ἡμάρτησαν, ἀλλὰ ἐγεννήθη τυφλὸς διὰ νὰ φανερωθοῦν δι' αὐτοῦ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Τότε ὁ Ἰησοῦς ἔπτυσσε κάτω εἰς τὴν γῆν καὶ κατεσκεύασε λάσπην, ἔχρισε μὲ αὐτὴν τὰ μάτια τοῦ τυφλοῦ καὶ τὸν διέταξε νὰ ὑπάγῃ νὰ νιφθῆ εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ. Τοῦτο ἦτο μία δοκιμὴ τῆς πίστεώς του. Εἰς τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ ὁ τυφλὸς ἔδειξε πλήρη ὑπακοήν. Ἐπῆγεν εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, ἔνιψε τὰ μάτια του καὶ ἀμέσως ἐθεραπεύθη. Ἦρχισε νὰ βλέπῃ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ἡλίου, πού ποτέ του δὲν τὸ εἶχεν ἴδει, διότι εἶχε γεννηθῆ τυφλός. Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς σωματικῆς του θεραπείας ὁ τυφλὸς ἐθεραπεύθη καὶ ψυχικῶς. Τὸ πνευματικὸν δὲ αὐτὸ φῶς τὸν ἔκαμε εὐτυχῆ ἐν μέσῳ τῶν Φαρισαίων, οἱ ὁποῖοι μὲ διαφόρους τρόπους ἤθελον νὰ τοῦ διαστρεβλώσουν τὴν πίστιν του πρὸς τὸν Χριστόν. Τὸ φῶς τῆς ψυχῆς δὲν φωτίζει μόνον, ἀλλὰ καὶ δίδει δύναμιν καὶ θάρρος εἰς τὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ ἀγωνίζεται διὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ.

Καὶ πράγματι οἱ Φαρισαῖοι πολλὰ εἶπον εἰς τὸν θεραπευθέντα τυφλόν, διὰ νὰ τοῦ ψυχράνουν τὴν πίστιν του πρὸς τὸν Χριστόν. Ὅμως ὅλαι αἱ προσπάθειαι των δὲν ἠμπόρεσαν αὐτὸ νὰ τὸ ἐπιτύχουν. Ὁ ἄλλοτε τυφλὸς ἔλεγε εἰς τοὺς Φαρισαίους, ὅτι ὁ Ἰησοῦς τὸν ἐθεράπευσε καὶ τοὺς διηγείτο καὶ μὲ ποῖον τρόπον τὸν ἐθεράπευσεν. Αὐτοὶ δὲν παρεδέχοντο τοῦτο ἀπὸ μῖσος εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Δι' αὐτὸ ἐκάλεσαν καὶ τοὺς γονεῖς του καὶ τοὺς ἠνάγκαζαν νὰ ἀρνηθοῦν, πῶς ὅτι ὁ θεραπευθεὶς τυφλὸς ἦτο πράγματι ὁ υἱὸς των, καὶ νὰ βεβαιώσουν ὅτι ἄλλος εἶναι αὐτὸς ὁ θεραπευθεὶς καὶ ὄχι ὁ υἱὸς των. Ἄλλ' αὐτοὶ ὠμολόγησαν ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ υἱὸς των καὶ ὅτι περὶ τοῦ πῶς ἐθεραπεύθη δὲν γνωρίζουν. Αὐτὸς

ἔχει ἡλικίαν διὰ τὸ εἶπε περὶ αὐτοῦ τὴν ἀλήθειαν. Τοῦτο τὸ εἶπον οἱ γονεῖς του, διότι ἐφοβοῦντο νὰ ὁμολογήσουν τὴν πίστιν των εἰς τὸν Χριστὸν ἔμπρὸς εἰς τοὺς Ἰουδαίους, διότι αὐτοὶ εἶχον ἀποφασίσει νὰ διώξουν ἀπὸ τὴν συναγωγὴν κάθε ἓνα πού θὰ ἐτόλμα νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν Χριστόν. Ἀλλὰ καὶ ὁ θεραπευθεὶς τυφλὸς εἰς δευτέραν ἐρώτησιν τῶν Φαρισαίων περὶ τῆς θεραπείας του, ὡμολόγησε μὲ θάρρος, ὅτι ὁ Ἰησοῦς τὸν ἐθεράπευσεν ἐκ τῆς τυφλώσεώς του. Δι' αὐτὸ οὗτος χάριν τῆς πίστεώς του εἰς τὸν Ἰησοῦν περιεφρονήθη καὶ ἀπεμακρύνθη ἐκ τῆς Συναγωγῆς. Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν εὐρισκόμενον τὸν συνήντησεν ὁ Ἰησοῦς. Τότε ἐνώπιόν Του ὡμολόγησε τὴν πίστιν του καὶ τὸν προσεκύνησεν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρά του.

ΚΥΡΙΑΚΗ Ζ', ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ (Ἰωάν. ιζ', 1—13)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῶ καιρῶ ἐκείνῳ ἐπάρας ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπε· πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε, καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον· αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι. νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ ἐστίν· ὅτι τὰ ρήματα ἃ δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσι, καὶ τὰ ἐμὰ πάντα

σά ἐστι καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. καὶ οὐκέτι εἰμι ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ, καὶ ἐγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέκωκάς μοι, ἵνα ὧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς. ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὐδὲ δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ Κυριακὴ αὐτὴ λέγεται Κυριακὴ τῶν Ἀγίων Πατέρων, διότι ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν ἡμέραν αὐτὴν τὴν μνήμην τῶν 318 Θεοφύρων Πατέρων, οἱ ὅποιοι εἰς τὴν Πρώτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τῆς Νικαίας τὸ 325 μ.Χ. κατεδίκασαν τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου, ὁ ὅποιος δὲν παρεδέχετο ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεός. Συνέταξαν δὲ καὶ τὰ ἑπτὰ πρῶτα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεώς μας καὶ ἠγωνίσθησαν διὰ τὴν ἐπικρατήσῃ ἡ Ὁρθόδοξος Πίστις. Τότε ὤρισαν καὶ τὸ Πάσχα νὰ ἐορτάζεται τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν πανσέληνον τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας.

Ἐλήλυθεν = ἦλθε. πάσης σαρκὸς = εἰς κάθε ἄνθρωπον. ἵνα πᾶν ὃ δέδωκάς αὐτῷ = ὥστε ὅ,τι τοῦ ἔδωσες. ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς = ἐννοεῖται διὰ τῆς διδασκαλίας μου. τὸ ἔργον, δηλ. ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου. παρὰ σεαυτῷ = πλησίον σου. ἦν εἶχεν = τὴν ὁποίαν εἶχεν. πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοὶ = προτοῦ νὰ γίνῃ ὁ κόσμος. οὐδὲ δέδωκάς μοι = τοὺς ὁποίους μοῦ ἔδωσες, δηλ. τοὺς μαθητάς μου, ἐκτὸς βέβαια ἀπὸ τὸν Ἰούδαν. νῦν ἐγνωκαν = τώρα ἠγνόησαν. ὅτι τὰ ρήματα = ὅτι τοὺς λόγους. περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ = δι' αὐτοὺς σὲ παρακαλῶ. οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ = δὲν σὲ παρακαλῶ διὰ τοὺς ἄνθρώπους, ποὺ θέλουν νὰ εἶναι πάντοτε ἁμαρτωλοὶ καὶ δὲν μετανοοῦν. ὅτι σοὶ εἰσὶ = διότι εἶναι ἰδιχοὶ σου, ἀφοῦ, ἐννοεῖται, εἶναι ἰδιχοὶ μου. Δηλαδή ὁ Χριστὸς προσεύχεται διὰ τοὺς μαθητάς Του. καὶ οὐκέτι εἰμι ἐν τῷ κόσμῳ = καὶ δὲν εἶμαι πλέον εἰς τὸν κόσμον, διότι γρήγορα θὰ φύγω (δηλαδή διὰ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου Του). καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶν = καὶ αὐτοὶ

(δηλ. οί μαθηταί) θά μένουσιν εἰς τὸν κόσμον ὡς κήρυκες καὶ μάρτυρες τῆς διδασκαλίας μου. **καὶ ἐγὼ πρὸς σέ ἔρχομαι** = καὶ ἐγὼ ἔρχομαι πλησίον σου. **τήρησον αὐτοὺς** = φύλαξον αὐτοὺς νὰ εἶναι πιστοὶ εἰς τὸ ὄνομά σου καὶ ἡνωμένοι μεταξύ των. **ἵνα ὥσιν ἐν καθῶς ἡμεῖς** = διὰ νὰ εἶναι ἡνωμένοι μεταξύ των καθῶς εἴμεθα ἡμεῖς. **ἐτήρουν αὐτοὺς** = τοὺς ἐπροφύλαττον. **εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας** = δηλ. ὁ Ἰούδας! **ἵνα ἡ Γραφή πληρωθῇ** = διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ Γραφή. **ἐν τῷ κόσμῳ** = ἐφ' ὅσον εὐρίσκομαι ἀκόμη εἰς τὸν κόσμον. **ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς** = διὰ νὰ εἶναι πλήρης καὶ τελεία ἡ χαρὰ των, βλέποντες τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ, ὅστις τοὺς προστατεύει.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὀλίγον πρὸ τοῦ Σταυρικοῦ Του θανάτου, προσηυχῆθη πρὸς τὸν Ἐπουράνιον Του Πατέρα, ὑπὲρ τῶν μαθητῶν Του, ἵνα τοὺς φυλάξῃ ἐκ τοῦ πονηροῦ (ἀπὸ τὸν διάβολον), καθῶς καὶ ὅλους ὅσοι πιστεύουσι εἰς τὸν λόγον τοῦ κηρύγματος τῆς Διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας.

Ἐπίσης διεβεβαίωσεν ὅλους, ὅτι τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον τοῦ ἀνέθεσε ὁ Πατήρ Του, νὰ σώσῃ τὸν κόσμον, μὲ τὸν Σταυρικόν Του θάνατον, τὸ ἐτελείωσεν καὶ μὲ αὐτὸ ἐχάρισεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀπολύτρωσιν. Δηλ. τὴν χαρὰν, τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν των ἀπὸ τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα.

Ἐπίσης ὅτι μετὰ τὸ ἔργον Του τοῦτο ἀνέρχεται εἰς τὸν οὐρανόν, διὰ νὰ λάβῃ καὶ πάλιν πλησίον εἰς τὸν Ἐπουράνιον Του Πατέρα τὴν δόξαν, τὴν ὁποίαν εἶχε προτοῦ νὰ δημιουργήσῃ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον. Ἐπίσης εἶπεν ὅτι τὴν προσευχὴν του αὐτὴν τὴν ἔκαμε πρὸς τὸν Ἐπουράνιον Του Πατέρα χάριν τῶν πιστῶν Του. Διὰ νὰ ἔχωσιν αὐτοὶ εἰς τὴν ψυχὴν των μίαν ὀλοκληρωμένην χαρὰν, διὰ τὴν σωτηρίαν των ἐκ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, καθῶς καὶ ἓνα Θεῖον φωτισμὸν εἰς τὰν ψυχὰς των μὲ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ ζωὴ καὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου.

ΙΑΚΗ Η', ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ

(Ἰωάνν. ζ', 37—52 καὶ η', 12)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Εν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξε λέγων· ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. ὁ πιστεῦων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ Πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὐπω γὰρ ἦν Πνεῦμα Ἅγιον, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· ἄλλοι ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστός ἔρχεται; οὐχὶ ἡ γραφή εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυὶδ καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης, ὅπου ἦν Δαυὶδ, ὁ Χριστός ἔρχεται; σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν. τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας. Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπικατάρατοί εἰσι! λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτόν, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν· μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον καὶ γινῶ τί ποιεῖ; ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγγίγερται. Καὶ ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

Πάλιν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε λέγων· ἐγὼ εἰμι τὸ

φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς = τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς. Ἐννοεῖ τὴν ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας, τὴν ὁποίαν ἐώρταζον οἱ Ἑβραῖοι διὰ νὰ ἐνθουμοῦνται, ὅτι ἔμειναν ὑπὸ τὰς σκηνάς 40 χρόνια εἰς τὴν ἔρημον. Ἡ ἑορτὴ αὕτη διήρκει ὀκτὼ ἡμέρας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία ἦσαν αἱ σπουδαιότεραι καὶ ἐωρτάζοντο μὲ μεγαλοπρέπειαν. Τότε οἱ Ἱερεῖς ἐρράντιζον μὲ νερόν τὰ ζῶα, πού ἐθυσίαζαν, τὰ ὅποια εἰσῆρχοντο ἀπὸ τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἰησοῦς ὁμιλεῖ κατωτέρω περὶ τοῦ ζῶντος ὕδατος, δηλ. τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. **εἰστήκει** = ἐστέκετο εἰς τὸν ναόν. **ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας** = ἀπὸ τὴν καρδίαν του. **ρεύσουσιν** = θὰ τρέξουν. Λέγεται ἀλληγορικῶς, δηλαδὴ ὅτι, ὅσοι θὰ ἐπίστευαν εἰς τὸν Ἰησοῦν, θὰ ἐφωτίζοντο ἀπὸ τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα καὶ θὰ ἐσώζοντο. **οὐπω γὰρ ἦν** = δὲν εἶχεν ἀκόμη κατέλθει (τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα). **οὐδέπω ἐδοξάσθη** = διότι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶχεν ἀκόμη δοξασθῆ μὲ τὸν Σταυρικόν Του θάνατον καὶ τὴν Ἀνάστασίν Του. Τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα θὰ κατήρχετο μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τοὺς Οὐρανοὺς. **ἐκ σπέρματος Δαυὶδ** = ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Δαυὶδ, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ τὴν Βηθλεέμ, ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς ἐθεωρεῖτο ἀπὸ τὸν κόσμον ὅτι κατήγετο ἀπὸ τὴν Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας. **σχίσμα ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο** = οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν νὰ φιλονικοῦν μετὰξὺ των δι' αὐτόν. **διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν;** = διατί δὲν τὸν ἐφέρατε; **μὴ πεπλάνησθε** = μὴπως ἔχετε πλανηθῆ. **ἐπικατάραιοι** = κατηραμένοι. **ὁ Νόμος** = ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος. **ἐρεύνησον** = ἐξέτασε τὰς προφητείας περὶ τοῦ Μεσσίου. **οὐκ ἐγήγερται** = δὲν εἶχε φανῆ. **ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς** = ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀλήθεια. **ἔξει** = θὰ ἔχη.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἡ ἑορτὴ τῆς Σκηνοπηγίας ἦτο ὀκταήμερος καὶ ἐτελεῖτο ὑπὸ πραγματικὰς σκηνάς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν τὴν 50ὴν ἡμέραν ἀπὸ τὸ Πάσχα, διὰ νὰ ἐνθουμοῦνται οἱ Ἰουδαῖοι ὅτι ἔμειναν ὑπὸ σκηνάς εἰς τὴν ἔρημον ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη.

Κατὰ τὴν ἑορτὴν αὐτὴν, οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ἔβγαζαν

νερό ἀπὸ τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ με χρυσὴν στάμναν
 καὶ τὸ ἔφεραν με μεγάλην πομπὴν εἰς τὸν ναόν, καὶ ἔχουναν
 τοῦτο ἐπάνω εἰς τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐρράντιζον τὰ σφάγια
 ὑπὸ τὰ σαλπίσματα τῶν Λευιτῶν καὶ με τὰ ἀλληλουῖα τοῦ
 λαοῦ. Τοῦτο ἔκαναν εἰς ἀνάμνησιν τοῦ νεροῦ, τὸ ὁποῖον
 ἔπινον εἰς τὴν ἔρημον. Τὸ νερὸ τότε αὐτὸ κατὰ διαταγὴν
 τοῦ Θεοῦ ἀνέβλυσε (ἐβγῆκε) ἀπὸ ἑνα βράχον, τὸν ὁποῖον
 ἐκτύπησεν ὁ Μωϋσῆς με τὴν ράβδον του. Αὐτὸ τὸ νερὸ τῆς
 ἐρήμου παριστάνει συγχρόνως τὸ ζωντανὸν νερό, τὸ ὁποῖον
 θὰ ἐβγαίνεν ἀπὸ τὴν πνευματικὴν πέτραν, δηλ. ἀπὸ τὸν Χρι-
 στόν, καὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἐπότιζεν ὀλόκληρον τὸν ψυχικὸν καὶ
 τὸν κοινωνικὸν βίον τοῦ κόσμου. Εὐρισκόμενος ὁ Κύριος
 εἰς αὐτὴν τὴν ἑορτήν, ἡ ὁποία παρίστανε συμβολικῶς Αὐτὸν
 καὶ τὴν Διδασκαλίαν Του εἰς τὸν κόσμον, ὕψωσε ὑψηλὴν
 φωνήν, ἐφανέρωσε τὸν ἑαυτὸν Του εἰς τὸν λαόν, πού παρη-
 κολούθει τὴν ἑορτήν, καὶ προσεκάλεσε πάντας τοὺς διψῶντας
 νὰ ἔλθουν εἰς Αὐτόν, διὰ νὰ τοὺς δώσῃ ζωντανὸν νερό, δηλ.
 τὴν ἀθάνατον διδασκαλίαν Του, ἡ ὁποία εἶναι ἡ πραγματι-
 κὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Τοὺς εἶπε δὲ ἀκόμη ὅτι ὅσοι θὰ πί-
 νουν ἀπὸ τὸ ζωντανὸν αὐτὸ νερό, δηλ. ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν
 μου, αὐτοὶ οὐδέποτε θὰ διψάσουν διὰ τὴν ἀλήθειαν τῆς ζωῆς,
 εἰς ὅλην τὴν ζωὴν των. Διότι ἡ διδασκαλία Του καὶ ἡ πίστις
 Του εἶναι ἡ ἀλήθεια τῆς ζωῆς. Οἱ λόγοι αὐτοὶ ἐπροκάλεσαν
 σύγχυσιν μεταξύ τοῦ ὄχλου περὶ τοῦ Χριστοῦ. Ἄλλ' οὐδεὶς
 εἶχε τὴν τόλμην νὰ τὸν συλλάβῃ. Τότε ἦλθον πρὸς τοὺς Φα-
 ρισαίους οἱ ὑπηρέται καὶ ἀνέφεραν ὅσα συνέβησαν καὶ
 ἐκεῖνοι τοὺς ἀπέστειλαν διὰ νὰ τὸν συλλάβουν, ἀλλ' αὐτοὶ
 ἀντὶ νὰ τὸν συλλάβουν ἐπέστρεψαν ὀπίσω ἄπρακτοι. Ἡ δι-
 δασκαλία τοῦ Κυρίου τοὺς ἔκαμε νὰ τὸν θαυμάσουν καὶ νὰ
 τὸν πιστεύσουν. Δι' αὐτὸ εἶπον εἰς τοὺς Ἰουδαίους: «οὐδέ-
 ποτε ἔτσι ὠμίλησεν ἄνθρωπος, καθὼς αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ».
 Τοῦτο ἐγέννησε μεγάλας φιλονικίας μεταξύ τῶν ἀνθρώπων.
 Ὁ Λαὸς ἐχωρίσθη εἰς δύο μερίδας. Οἱ Φαρισαῖοι εἰ-
 ρωνεύθησαν τοὺς ὑπηρέτας. Ἐνόμισαν ὅτι ἐπλανήθησαν καὶ
 αὐτοί, ὅπως καὶ ὁ λαός, ὁ ὁποῖος δὲν ἐγνώριζε τὸν Μωσαϊ-
 κὸν Νόμον, καὶ τὸν ὁποῖον ἐχαρκτήρισαν ὡς κατηραμένον.
 Εἰς τοὺς Φαρισαίους τότε ἀντεστάθη καὶ ὁ κρυφὸς μαθητῆς
 τοῦ Κυρίου Νικόδημος, ἀλλὰ καὶ τοῦτον εἰρωνεύθησαν αὐτοί.

Τότε ὁ Κύριος εἶπεν ἐνώπιον πάντων, ὅτι εἶναι τὸ φῶς τοῦ κόσμου καὶ ὅτι, ὅστις θὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, δὲν θὰ περιπατήσῃ ποτὲ εἰς τὸ σκοτάδι, ἀλλὰ πάντοτε θὰ ἔχῃ μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του τὸ φῶς τῆς ζωῆς. Ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ φωτίζει τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, δίδει ζωὴν καὶ δυνάμεις εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ τὸν ὁδηγεῖ εἰς τὰ καλὰ καὶ σωτήρια ἔργα τῆς ζωῆς.

ΚΥΡΙΑΚΗ Α΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ, ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ

(Ματθ. ι', 32—38 καὶ ιθ', 27—30)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς. Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καὶ ἐγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς. καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν ; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. καὶ πᾶς ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός

μου, εκατονταπλασίονα λήφεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ = θὰ πιστεύσῃ εἰς ἐμέ. ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων = ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου = θὰ τοὺς ἀναγνωρίσῃ ὡς ἰδικούς Του ὁ Χριστὸς ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς Του κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως. ὁ φιλῶν πατέρα = ὁ ἀγαπῶν τὸν πατέρα του. οὐκ ἔστι μου ἄξιος = δὲν εἶναι ἄξιος ὀπαδός μου. σταυρὸς = ἐννοεῖ τὰς θλίψεις καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν θάνατον χάριν τοῦ Χριστοῦ. ἀκολουθεῖ ἐννοεῖ τὴν μέχρι θανάτου ἀφοσίωσιν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὰς ἐντολάς Του. τί ἄρα ἔσται ἡμῖν ; = τί θὰ ὠφεληθῶμεν ἡμεῖς; ἀμὴν = ἀληθῶς, βεβαίως. ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ = εἰς τὴν Δευτέραν Παρουσίαν. Ἐρόνος· δηλαδὴ εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἡ ἀγάπη παντὸς Χριστιανοῦ πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πρέπει νὰ εἶναι ἀγάπη ἀνωτέρα ἀπὸ κάθε ἄλλην ἀγάπην πού ἔμπορεῖ νὰ ἔχωμεν. Εἰς τὸν γνήσιον Χριστιανόν, ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν ἑαυτὸν του καὶ πρὸς ὅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου δὲν πρέπει νὰ εἶναι μεγαλυτέρα ἀπὸ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν. Αὐτὸ εἶναι τὸ πραγματικὸν γινώρισμα παντὸς γνήσιου Χριστιανοῦ. Αὐτὸ τὸ ἔθεσεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς ὄρον ἀπαραβάτου διὰ κάθε ἕναν πού θέλει νὰ πιστεύσῃ εἰς Αὐτόν.

Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του τοιαύτην ἀγάπην διὰ τὸν Χριστόν, αὐτὸς δὲν εἶναι πραγματικὸς Χριστιανός, ἔστω καὶ ἂν ἐκτελῇ ἄλλας καλὰς πράξεις κοινῆς ὠφελείας. Διότι πρῶτον καθῆκον παντὸς Χριστιανοῦ εἶναι νὰ ἀγαπᾷ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν μέχρι θανάτου.

Ἐκεῖνος πού θὰ δυνηθῇ μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ νὰ θυσιάσῃ καὶ τὴν ζωὴν του ἀκόμη διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Σωτῆρος (ὅταν βεβαίως τὸν ὑποχρεώσουν ν' ἀλλάξῃ τὴν πίστιν του), αὐτὸς τότε θὰ ἀναδειχθῇ τέλειος μεταξύ τῶν Χριστιανῶν καὶ θὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν ὡς ἀμοιβὴν μεγάλην δόξαν καὶ τιμὴν. Καὶ θὰ ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ

ὡς ἄξιος ὑψίστης τιμῆς κατὰ τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς κρίσεως. Τότε θὰ ἀποκατασταθῇ διὰ πάντα τὸ δίκαιον καὶ θὰ κυριαρχήσῃ δι' ὅλους εἰς ὅλην τὴν αἰωνιότητα ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἔπαινος τότε τῶν πραγματικῶν Χριστιανῶν θὰ γίνῃ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀγγέλων Αὐτοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ Β' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Ματθ. δ', 18—23)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ περιπατῶν ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδε δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἄλιεῖς· καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἄλιεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβάς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Καὶ περιπατῶν· δηλ. εἰς τὴν ἀκρογιαλιὰν τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. **παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας** = παρὰ τὴν λίμνην τῆς Γεννησαρέτ. **τὸν λεγόμενον Πέτρον** = ὅστις ὠνομάσθη ἔτσι ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν, διὰ τὴν σταθερὰν ὁμολογίαν τῆς πίστεώς του. (**Πέτρος** = Βράχος). **ἀμφίβληστρον** = δίκτυον. **ἄλιεῖς** = ψαράδες. **δεῦτε** = ἐλάτε. **ἀφέντες τὰ δίκτυα** = ἀφήσαντες τὰ δίκτυα. **προβάς** = ἀφοῦ
 Δημ. Παπαδοπούλου — Παν. Οἰκονόμου, Εὐαγγελικαὶ Περίκοπαι 8

ἐπροχώρησε. **καταρτίζοντας** = ἐτοιμάζοντας. **καὶ περιῆγεν** = καὶ περιήρχετο. **Γαλιλαία** = τὸ βόρειον τμήμα τῆς Ἰουδαίας. **τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας** = τὸ εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον ἔφερον εἰς ἡμᾶς μὲ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. **πᾶσαν μαλακίαν** = κάθε σωματικὴν καὶ ψυχικὴν ἀδιαθεσίαν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἀνωτέρω περικοπῆς μᾶς διηγεῖται τὴν πρόσκλησιν τῶν μαθητῶν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἀναλάβουν τὸ ἔργον τῆς διαδόσεως εἰς τὸν κόσμον τῆς διδασκαλίας Του. Εἰς αὐτὴν γίνεται λόγος περὶ τοῦ πῶς προσεκάλεσε ὁ Ἰησοῦς τοὺς πρώτους μαθητάς καὶ Ἀποστόλους Του καὶ περὶ τῆς προθυμίας αὐτῶν εἰς τὸ νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν. Αὐτοὶ εἶναι πρῶτον οἱ δύο ἀδελφοὶ ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἀνδρέας, καὶ οἱ ἄλλοι δύο ἐπίσης ἀδελφοί, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, τὰ παιδιὰ τοῦ Ζεβεδαίου.

Οἱ δύο πρῶτοι, τότε πού τοὺς προσεκάλεσεν ὁ Χριστός, ἔρριπτον τὸ δίκτυόν των εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ φαρέψουν. Οἱ ἄλλοι δύο, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, ἐτοιμάζαν τὰ δίκτυά τους διὰ τὸ ψάρεμα ἐπάνω εἰς τὸ πλοῖόν τους, μαζὶ μὲ τὸν πατέρα τους, τὸν Ζεβεδαῖον. Αὐτὴν τὴν ἐργασίαν ἔκαμνον τότε ὅταν τοὺς ἐκάλεσεν εἰς τὸ ἔργον Του καὶ αὐτοὶ μὲ μεγάλην προθυμίαν ἐγκατέλειψαν τότε τὰ πάντα, δηλ. καὶ δίκτυα καὶ πλοῖα καὶ αὐτὸν τὸν πατέρα των καὶ ἠκολούθησαν τὸν Χριστόν, διὰ τὸ ὑψιστον ἔργον τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου. Μαζὶ μὲ αὐτοὺς ὁ Κύριος περιήρχετο ὅλην τὴν Γαλιλαίαν διδάσκων τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ θεραπεύων συγχρόνως κάθε σωματικὴν καὶ ψυχικὴν ἀσθένειαν τοῦ λαοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ Γ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Μαθ. σ', 22—33)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Εἶπεν ὁ Κύριος· ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ᾖ, ὄλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου

πονηρός ἦ, ὄλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πόσον ; Οὐδείς δύναται δυσεὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, τοῦ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε καὶ τί πίητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶ τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος ; ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν ; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα ; καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε ; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι ; μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν ἢ τί περιβαλώμεθα ; πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι ζητεῖτε τούτων ἀπάντων. ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ λύχνος = τὸ λυχνάρι. ἀπλοῦς ἦ = εἶναι καθαρὸς. πονηρός = εἶναι βλαμμένος, ἄρρωστος. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί = ἔὰν λοιπὸν ἢ συνειδήσις σου πρέπει νὰ εἶναι φῶς καὶ νὰ σὲ φωτίζει εἶναι πεπωρωμένη καὶ ἔχει γίνεαι σκοτάδι. τὸ σκότος πόσον ; = τὸ πραγματικὸν ἠθικὸν σκότος, δηλ. τὰ ἀντιχριστιανικὰ ἔργα, πού εἶναι τὸ ἠθικὸν σκότος, πόσον μεγάλο σκότος θὰ εἶναι ; δυσεὶ κυρίοις δουλεύειν = νὰ ὑπηρετῆς εἰς δύο κυρίους, οἱ ὅποιοι ἔχουν ἀντιθέτους σκοπούς. τοῦ ἐνὸς ἀνθέξεται = τὸν ἓνα θὰ ὑπακούῃς. μαμωνᾶς = ὁ θεὸς τοῦ πλοῦτου. Εἶναι λέξις χαλδαϊκῆ. μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ

ὕμῶν = μὴ φροντίζετε διὰ τὴν ζωὴν σας. Ἐδῶ ἡ λέξις ψυχὴ σημαίνει ζωὴ. οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶ τῆς τροφῆς = δὲν εἶναι ἡ ζωὴ ἀνωτέρα τῆς τροφῆς. ἐμβλέψατε = παρατηρήσατε καλά. πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ = τὰ πτηνὰ. οὐ συνάγουσιν = δὲν συναθροίζουσι. οὐχ ὑμεῖς διαφέρετε αὐτῶν = σεῖς δὲν διαφέρετε ἀπὸ αὐτά. οὐ πολλῶ μᾶλλον = ὄχι πολὺ περισσότερον. μεριμνῶν = φροντίζων. προσθῆναι = νὰ προσθέσῃ. ἐπὶ τὴν ἡλικίαν του = τὸ ἀνάστημά του. καταμάθετε = μάθετε καλῶς. οὐ κοιπιᾷ οὐδὲ νῆθει = δὲν κοιπιᾷ οὔτε γνέθουσι. ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο = ὅταν ἦτο εἰς ὅλην του τὴν δόξαν τοιοῦτοτρόπως ἐνεδύθη. ὡς ἐν τούτων = ὡς ἓνα ἀπὸ αὐτά. κλίβανος = φούρνος. βαλλόμενον = ριπτόμενον, τὸ ὁποῖον βάζουσι. οὕτως ἀμφιένυσσιν = ἔτσι ἐνδύει. τί φάγωμεν ἢ τί πίνωμεν = τί νὰ φάγωμεν ἢ τί νὰ πίνωμεν. ἢ τί περιβαλώμεθα = ἢ τί νὰ ἐνδυθῶμεν. τὰ ἔθνη = οἱ εἰδωλολάτραι. οἶδε = γνωρίζει. ὅτι χρῆζετε τούτων ἀπάντων = ὅτι ἔχετε ἀνάγκην ἀπ' ὅλα αὐτά. καὶ τὴν δικαιοσύνην = τὴν ἀρετὴν, τὴν εὐσέβειαν. καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν = καὶ ὅλα αὐτά θὰ προστεθοῦν σὲ σᾶς.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Μὲ θαυμασίαν παραβολικὴν διδασκαλίαν φανερῶνει ὁ Κύριος τὸ ἠθικὸν σκοτάδι τῆς συνειδήσεως τοῦ ἀνθρώπου πού ζῆ μακρὰν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀντίθετα πρὸς τὸν ἠθικὸν Νόμον Αὐτοῦ.

Εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι ἡ φωτεινὴ συνείδησις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἓνα φῶς εἰς αὐτὸν εἰς ὅλην τὴν ζωὴν του. Τότε ὅλαι αἱ πράξεις του θὰ εἶναι καλαὶ καὶ ἀγαθαί, ὅταν ἐκτελῇ αὐτὰς φωτιζόμενος ἀπὸ τὴν φωτεινὴν συνείδησίν του. Ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι καθαρὸς, δηλαδὴ φωτεινός, τότε καὶ ὅλον τὸ σῶμά του εἶναι φωτεινὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος βλέπει ποῦ περιπατεῖ. Ὅταν ὅμως ὁ ὀφθαλμὸς του εἶναι βλαμμένος, καὶ συνεπῶς δὲν βλέπει καθαρὰ, τότε ὅλον τὸ σῶμά του δι' αὐτὸν εἶναι σκοτεινόν. Βλέπει τότε σκοτεινὸν τὸ σῶμά του, διότι αὐτὸς δὲν βλέπει, ὄχι διότι αὐτὸ εἶναι πραγματικὰ σκοτεινόν. Ἐτσι ὅμως συμβαίνει καὶ μὲ τὴν συνείδησιν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ συνείδησις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ ἄγραφος Νόμος Αὐτοῦ. Ὁ Θεὸς ἔβαλεν αὐτὸν μέσα

εἰς κάθε ἄνθρωπον, διὰ νὰ τὸν ὀδηγήῃ εἰς τὸν ἠθικὸν δρόμον τῆς ζωῆς του. Ἄλλ' ὅταν ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἀνήθικον ζωὴν του κάμνη τὴν συνείδησίν του ἠθικὸν σκοτάδι, τότε τὶ εἶδους σκοτάδι εἶναι αὐτὸ ποῦ ποτὲ δὲν ἦτο φῶς καὶ ποῦ εἰς τὴν πραγματικότητά εἶναι πάντοτε σκοτάδι; Μὲ αὐτὸ τὸ σκοτάδι θὰ τιμωρήσῃ ὁ Θεὸς ἐκεῖνον, ποῦ ἀπομακρύνεται ἀπὸ αὐτὸν καὶ ζῆ χωρὶς τὸν φωτισμὸν τῆς Διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπίσης εἶπεν ὁ Κύριος ὅτι δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ὑπακούσῃ συγχρόνως εἰς δύο κυρίους, δηλ. εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν διάβολον. Δι' αὐτὸ πλανᾶται ὅταν ζῆ ὡς πιστὸς Χριστιανὸς καὶ ὡς ἄπιστος. Δηλ. εἰς ἄλλα ζητήματα νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς ἄλλα ὄχι. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει μὲ τὴν καθημερινήν του προσευχὴν νὰ ζητῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν πρῶτον νὰ κυριαρχήσῃ εἰς τὸν κόσμον ἢ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ καὶ τότε θὰ δοθοῦν εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς ζωῆς του.

ΚΥΡΙΑΚΗ Δ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Μαθ. η', 5—13 καὶ Ἰωάνν. δ', 47)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰσελθόντι τῷ Ἰησοῦ εἰς Καπερναοὺμ προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ ἔλθων θεραπεύσω αὐτόν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου, ποιήσον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εἶδρον. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἤξουσιν καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ

καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβλήθησονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῳ· ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Καπερναοῦμ = πόλις τῆς Γαλιλαίας παραθαλασσία, (κειμένη πλησίον τῆς λίμνης Γεννησαρέτ, ἥτις ἐκαλεῖτο καὶ λίμνη τῆς Τιβεριάδος), πόλις ἀγαπητὴ εἰς τὸν Ἰησοῦν. **ἑκατόνταρχος** = Ρωμαῖος ἀξιωματικός. **ὁ παῖς μου βέβληται** = ὁ ὑπρέτης μου κατάκειται παραλυτικός. **στέγη**=οἰκία, **στέγη οἰκίας**. **ἰαθήσεται**=θα θεραπευθῇ. **ἀμὴν** = βέβαια. **ἀληθῶς Ἰσραὴλ** = οἱ Ἰσραηλῖται, οἱ Ἰουδαῖοι. **ἀνατολαὶ καὶ δυσμαὶ** = ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου, θα πιστεύσουν εἰς τὸν Θεόν. **ἀνακληθήσονται** = θα ἀναπαυθοῦν. **υἱοὶ τῆς βασιλείας** = ἐννοεῖ ὁ σωτὴρ τοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὅποιοι ἦσαν μὲν λαὸς ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἐπειδὴ δὲν ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν, ἀπεκλείσθησαν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. **βρυγμὸς** = τὸ τρίξιμον.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὅταν ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν εἰς τὴν παραθαλασσίαν πόλιν τῆς Γαλιλαίας Καπερναοῦμ, ἓνας Ρωμαῖος ἀξιωματικός, παρουσιάσθη εἰς Αὐτὸν καὶ τοῦ εἶπε ὅτι ὁ δοῦλός του εἶναι παραλυτικός καὶ κινδυνεύει νὰ ἀποθάνῃ. Τὸν παρεκάλεσε δὲ νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν εἰς αὐτόν, ὅτι θα ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν του νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Ἄλλ' ὁ ἑκατόνταρχος ὡμολόγησε ὅτι ἦτο ἁμαρτωλὸς καὶ δὲν ἦτο ἄξιος νὰ τὸν δεχθῇ εἰς τὸ σπίτι του, καὶ ὅτι ἤμπορεῖ καὶ μὲ ἓνα μόνον λόγον Του νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Εἶπε δὲ τότε εἰς τὸν Ἰησοῦν. «Ἀφοῦ ἐγὼ πού εἰμαι ἓνας ἄνθρωπος ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἀνωτέρας ἀρχῆς καὶ ἔχω εἰς τὰς διαταγὰς μου ἄλλους ἀνθρώπους καὶ αὐτοὶ ἐκτελοῦν χωρὶς ἀντίρρησης ὅτι τοὺς διατάσσω, πόσον μᾶλλον Σὺ πού δὲν εἶσαι ἀπλῶς ἄνθρωπος ἀλλὰ Θεάνθρωπος ».

Ἀφοῦ ἤκουσε τὴν ὁμολογίαν αὐτὴν τοῦ ἑκατοντάρχου ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε τὴν θερμὴν πίστιν του καὶ εἶπεν εἰς ἐκεῖ-

vous πού τόν ἠκολούθουν: «Τοιαύτην πίστιν δὲν εὔρον οὔτε καὶ εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας». Δηλαδή εἰς αὐτοὺς πού ἦσαν παρεσκευασμένοι ἀπὸ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον καὶ τοὺς προφῆτας διὰ νὰ τὸν δεχθῶν. Ἐπίσης—τοὺς εἶπε—ὅτι πολλοὶ εἰδωλολάτραι ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου θὰ δεχθῶν τὴν Διδασκαλίαν Του καὶ θὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ ἐκεῖ μετὰ τοῦ Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ θὰ ζῶσιν αἰωνίως πλησίον τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ οἱ Ἑβραῖοι μὲ τὴν ἀπιστίαν των εἰς Αὐτὸν δὲν θὰ ἀξιωθῶν αὐτῶν τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ θὰ μείνουν διὰ πάντα ἔξω τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀγαθῶν τῆς αἰωνίου ζωῆς.

ΚΥΡΙΑΚΗ Ε' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Ματθ. η', 28—34 καὶ θ', 1)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. καὶ ἰδοὺ ἐκραξαν λέγοντες· τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ; ἤλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων· καὶ ἰδοὺ ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασι. οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. Καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Γέργεσα· πόλις, ἡ ὅποια ἦτο παρὰ τὴν λίμνην τῆς Τιβεριάδος,

πλησίον τῆς ὁποίας ἦτο ἀπότομος κρημνὸς ἔναντι τῆς Γαλιλαίας. **μνημεῖα** = τάφοι μακρὰν τῆς πόλεως, μνημεῖα, σπήλαια. **χαλεποὶ λίαν** = πολὺ ἐπικίνδυνοι. **ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκεῖνης** = ὥστε νὰ μὴ ἠμπορῇ νὰ περάσῃ κανεὶς ἀπὸ τὸν δρόμον ἐκεῖνον. **τί ἡμῖν καὶ σοὶ** = ποία σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ ἡμῶν καὶ σοῦ. **ἤλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;** = ἤλθες ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ μᾶς βασανίσῃς, προτοῦ νὰ ἔλθῃ ἡ ὠρισμένη ἡμέρα τῆς τιμωρίας μας; (δὴλ. ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως). **εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς** = εἰ μᾶς ἐκδιώξεις. **ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν** = ἐπνίγησαν. **ὅπως μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν** = νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰ σύνορά των, δηλ. ἀπὸ τὴν χώραν των. **εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν** = εἰς τὴν ἰδικήν του πόλιν, δηλ. εἰς τὴν Καπερναοῦμ (τὴν ὀνομάζει πόλιν ἰδικήν του, διότι, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν Καπερναοῦμ παρέμενε περισσότερον χρόνον ὁ Κύριος).

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, πόλιν ἀρχαίαν παρὰ τὴν λίμνην τῆς Τιβεριάδος, πλησίον τῆς ὁποίας ἦτο κρημνός. Ἐκεῖ εὐρέθη ἔμπρὸς εἰς δύο δαιμονιζομένους. Οἱ δαιμονιζόμενοι ἐκεῖνοι ἦσαν τὸ φόβητρον τῶν ἀνθρώπων τῆς χώρας τῶν Γεργεσηνῶν, διότι διαμένοντες εἰς τοὺς μακρὰν τῆς πόλεως τάφους (τὰς κρύπτας ἢ τὰ σπήλαια) ἔβγαιναν ἐξ αὐτῶν καὶ ἐπετίθεντο κατὰ τῶν ἀνθρώπων, πού ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὸν δρόμον ἐκεῖνον. Δι' αὐτό, ἐκεῖνος ὁ δρόμος ἦτο ἔρημος ἀπὸ ἀνθρώπους. Ὁ Ἰησοῦς ὅμως, χωρὶς κανένα φόβον, ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν δρόμον ἐκεῖνον. Οἱ δύο δαιμονιζόμενοι, ὅταν τὸν εἶδον, ἐφοβήθησαν καὶ μὲ λραυγὰς ὠμολόγησαν, ὅτι οὐδεμία σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ. Διότι ὁ Χριστὸς ὡς ἄνθρωπος ἦτο ἀναμάρτητος, ὁ δὲ Διάβολος κυριαρχεῖ ἐκεῖ, πού βασιλεύει ἡ ἁμαρτία. Ἐπίσης εἶπον εἰς τὸν Χριστόν, ὅτι ἀναγνωρίζουν τὴν ἐξουσίαν Του καὶ ὅτι, ἂν ἐκδιώξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τοὺς ἐπιτρέψῃ νὰ εἰσέλθουν εἰς τοὺς χοίρους. Ἐζήτησαν τοῦτο οἱ δαίμονες ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν, διότι οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως τῶν Γεργεσηνῶν ἔτρεφαν χοίρους, καίτοι τοῦτο τὸ ἀπηγόρευεν ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος. Ὁ Διάβολος ἀποκτᾷ δικαιώματα εἰς ἐκεῖνους, πού περιφρονοῦν εἰς

τὴν ζωὴν τοὺς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ ὁ Κύριος ἐπέ-
τρεψεν τοῦτο εἰς τοὺς δαίμονας. Τότε αὐτοὶ εἰσῆλθον εἰς
τοὺς χοίρους καὶ ὀλόκληρος ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων ἔπεσεν ἀπὸ
τὸν κρημνὸν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγη. Τοῦτο ἦτο μία
παραδειγματικὴ τιμωρία ἐκείνων, πού παραβαίνουν τὸν ἡ-
θικὸν νόμον. Αὐτὸ ἐτρόμαξε τότε τοὺς χοιροβοσκούς, οἱ
ὁποῖοι ἐπῆγγαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἶπον τὰ συμβάντα εἰς ὅλους.
Τότε ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ἐξῆλθον εἰς συνάντη-
σιν τοῦ Ἰησοῦ, ὄχι διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσουν, διότι ἐσώθη-
σαν οἱ δύο δαιμονιζόμενοι ἄνθρωποι, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν παρκα-
λέσουν νὰ φύγη ἀπὸ τὴν χώραν των. Διὰ τοὺς Γεργεσηνοὺς
οἱ χοῖροι εἶχον μεγαλυτέραν ἀξίαν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.
Διότι ὅπου οἱ ἄνθρωποι παρανομοῦν, ἐκεῖ βασιλεύει ἡ ἁμαρ-
τία. Ἀλλὰ ὅπου βασιλεύει ἡ ἁμαρτία, ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει ἡ
χάρις καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἰησοῦς τότε ἀνεχώρησε
μὲ πλοῖον καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Καπερναοῦμ.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΣΤ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Μαθ. θ', 1—8)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐμβὰς ὁ Ἰησοῦς εἰς πλοῖον διεπέ-
ρασε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Καὶ ἰδοὺ προσ-
έφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· καὶ
ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπε τῷ παραλυτικῷ· θάρσει,
τέκνον· ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. καὶ ἰδοὺ τινες τῶν γραμ-
ματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτος βλασφημεῖ. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰη-
σοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν· ἵνα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε
πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί γὰρ ἐστὶν εὐκοπώτερον,
εἰπεῖν, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, ἔγειρε καὶ περι-
πάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας—τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ·
ἐγερθεὶς ἄρον σου τὴν κλίνην καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου.
καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι
θαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν, τὸν δόντα ἐξουσίαν τοι-
αύτην τοῖς ἀνθρώποις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Βεβλημένον = κατάκοιτον. **τὴν πίστιν αὐτῶν** = τὴν πίστιν τοῦ παραλύτου καὶ τῶν συγγενῶν του. **θάρσει, τέκνον** = ἔχε θάρρος, παιδί μου. **ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι σου** = σοῦ συγχωροῦνται αἱ ἁμαρτίαι. **Γραμματεῖς** = οἱ νομοδιδάσκαλοι, δηλ. οἱ διδάσκαλοι τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. **εἶπον ἐν ἑαυτοῖς** = εἶπαν μέσα τοὺς. **βλασφημεῖ** = λέγει βλασφημίας. **ιδὼν τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν** = ἀφοῦ ἀντελήφθη τὰς πονηρὰς σκέψεις αὐτῶν. **ἵνα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν** = διατί σκέπτεσθε πονηρὰ. **εὐκοπώτερον** = εὐκολώτερον. **ἔγειρε** = σήκω. **ἵνα δὲ εἰδῆτε** = διὰ νὰ μάθετε. **ἀφιέναι** = νὰ συγχωρῆ. **ἐγερθεῖς** = ἀφοῦ σηκωθῆς, σήκω. **ἄρόν σου τὴν κλίνην** = σήκωσε τὸ κρεβάτι σου. **οἱ ἄλλοι** = δηλαδή οἱ ἄνθρωποι. **τὸν δόντα ἐξουσίαν** = ὁ ὅποιος ἔδωκεν εἰς τὸν Χριστὸν τοιαύτην ἐξουσίαν, ὥστε νὰ κάμνη τοιαῦτα θαύματα χάριν τῶν ἀνθρώπων.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΗΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὅταν ὁ Κύριος εὗρίσκετο εἰς τὴν Καπερναοὺμ τοῦ ἔφεραν ἓνα παραλυτικὸν καταλείμενον ἐπάνω εἰς ἓνα κρεβάτι. Ὁ Ἰησοῦς εἶδε τὴν πίστιν τοῦ παραλυτικοῦ καὶ προτοῦ αὐτὸς τὸν παρακαλέσθη διὰ τὴν θεραπείαν του, τὸν προτρέπει νὰ ἔχη θάρρος, διότι ἡ θερμὴ πίστις του εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ θὰ τὸν σώσῃ. Τότε τοῦ συνεχώρησε τὰς ἁμαρτίας, αἱ ὁποῖαι πολλάκις εἶναι αἰτία τῶν διαφόρων ἀσθενειῶν μας. Τοῦτο ἐσκανδάλισε μερικοὺς ἐκ τῶν Γραμματέων, ποὺ παρηκολούθουν τὸν Ἰησοῦν μόνον διὰ νὰ τὸν συκοφαντοῦν εἰς τὸν ὄχλον καὶ νὰ διαβάλλουν τὴν θεϊκὴν Του δύναμιν. Δι' αὐτὸ αὐτοὶ τότε ἐσκέπτοντο πονηρὰ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, λέγοντες μὲ τὸν νοῦν των: Ποῖος εἶναι αὐτὸς ποὺ συγχωρεῖ ἁμαρτίας ἀνθρώπων; Τοῦτο μόνον ὁ Θεὸς ἤμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ. Διότι τὸν Χριστὸν τὸν ἔβλεπον μόνον ὡς ἄνθρωπον. Ὁ Κύριος ὅμως, ὡς Θεός, ἐγνώριζε τὰς πονηρὰς των σκέψεις καὶ δι' αὐτὸ τοὺς ἀπέδειξε τὴν θεϊκὴν του δύναμιν μὲ ἓνα μόνον λόγον. Ἀλλὰ προηγουμένως εἶπεν εἰς αὐτούς: Διατί σκέπτεσθε πονηρὰ; Τί σᾶς εἶναι εὐκολώτερον νὰ εἶπω εἰς τὸν παραλυτικὸν « ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι » ἢ νὰ τοῦ εἶπω « ἔγειρε καὶ περιπάτει; » Καὶ τότε διὰ νὰ ἀποδείξῃ εἰς αὐτοὺς τὴν θεϊκὴν Του ἐξουσίαν εἶπεν εἰς τὸν πα-

ραλυτικόν: « Σήκω καὶ πάρε εἰς τοὺς ὤμους σου τὸ κρεβάτι σου καὶ πήγαινε εἰς τὸ σπίτι σου ». Τοῦτο καὶ ἔγινε. Ὁ λαός, πού εἶδε τὸ θαῦμα, ἐδόξασε τὸν Θεόν, ὅστις ἔδωσε τοιαύτην ἐξουσίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, δηλ. εἰς τὸν Χριστόν, ὥστε νὰ εὐεργετῇ τοὺς πάσχοντας ἀνθρώπους μὲ θεϊκὴν δύναμιν.

Ἐλεγον τοῦτο, διότι ἔβλεπον αὐτοὶ τότε τὸν Ἰησοῦν Χριστόν μόνον ὡς ἀνθρώπον. Δὲν ἤμποροῦσαν ἀκόμη νὰ ἐννοήσουν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦτο καὶ Θεός, δηλ. Θεάνθρωπος. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός ὡς Θεός συνεχώρησε τὰς ἀμαρτίας τοῦ παραλυτικοῦ καὶ κατόπιν τὸν ἐθεράπευσε. Διότι ἀφορμὴ τῆς παραλυσίας τοῦ σώματος αὐτοῦ ἦσαν αἱ ἀμαρτίαι του.

ΚΥΡΙΑΚΗ Θ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Μαθ. ιδ', 22—34)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμα ἔστι, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρὸς σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ εἶπεν· ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξε λέγων· Κύριε, σῶσόν με. εὐθὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε! εἰς τί ἐδίστασας;

καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐμβῆναι καὶ προάγειν = νὰ μποῦν μέσα εἰς τὸ πλοῖον καὶ νὰ υπάγωσι πρὸ αὐτοῦ. **εἰς τὸ πέραν** = εἰς τὸ ἀντικρινὸν μέρος τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. **ἕως οὗ ἀπολύση τοὺς ὄχλους** = μέχρις οὗ νὰ διαλύση τὸν λαόν. **ὀψίας δὲ γενομένης** = μόλις ἐβράδυνασε. **μέσον θαλάσσης** = εἰς τὸ μέσον τῆς λίμνης. Ὁ Εὐαγγελιστὴς ἐννοεῖ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ. **βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων** = νὰ κινδυνεύη ἀπὸ τὰ κύματα, ἀπὸ τὴν τρικυμίαν. **ἦν γὰρ ἐναντίος ἄνεμος** = διότι ἐφυσούσε ἀντίθετος ἄνεμος. **τετάρτη φυλακῆ** = κατὰ τὰ χαράγματα. Οἱ Ἑβραῖοι διαιροῦσαν τὴν ἡμέραν εἰς τέσσαρα μέρη (φυλακάς, διότι ἀλλάζαν οἱ φύλακες), δηλ. α) 6—9, β) 9—12, γ) 12 μ.μ.— 3 μ.μ. καὶ δ) 3—6 μ.μ. **ἐπὶ τῆς θαλάσσης** = ἐπάνω εἰς τὴν θάλασσαν. **θαρσεῖτε** = ἔχετε θάρρος. **κέλευσόν με πρὸς σε ἔλθειν** = διάταξέ με νὰ ἔλθω πλησίον σου. **ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι** = μόλις ἤρχισε νὰ βυθίζεται εἰς τὸ νερό. **ἐπελάβετο αὐτοῦ** = τὸν ἔπιασε. **εἰς τί ἐδίστασας;** = διατί ἐδίστασας; **ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος** = ἔπεσεν ὁ ἀέρας. **γῆν Γεννησαρέτ** δηλ. εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας ποῦ εἶναι πλησίον τῆς λίμνης Γεννησαρέτ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος, ἀφοῦ διὰ θαύματος εἶχε χορτάσει μὲ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθῦς (ψάρια) πέντε χιλιάδας ἄνδρας καὶ χωρὶς τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδιά, διέταξε τοὺς μαθητὰς του νὰ φύγουν μὲ πλοῖον εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τῆς λίμνης. Μετὰ ταῦτα διέλυσε ὅλον ἐκεῖνον τὸν κόσμον ποῦ τὸν ἠκολούθει καὶ τὸν ἔστειλε εἰς τὰ σπίτια του καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὸ πλησίον εὐρισκόμενον ὄρος διὰ νὰ προσευχηθῆ. Ἐνῶ ἕμως οἱ μαθηταὶ του μὲ τὸ πλοῖον ἔπλεον εἰς τὸ μέσον τῆς λίμνης Γεννησαρέτ ἐσηκώθη ἕνας ἰσχυρὸς ἄνεμος, ὅστις ἐφύσα ἀντίθετα πρὸς τὸ πλοῖον καὶ ἐκινδύνευον νὰ πνιγοῦν. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν εὐρισκόμενοι οἱ μαθηταὶ εἶδον τὸν

Κύριον νὰ περιπατῆ ἐπάνω εἰς τὰ κύματα τῆς θαλάσσης καὶ ἐφοβήθησαν, διότι κατ' ἀρχὰς τὸν ἐνόμισαν φάντασμα. Ὅταν ὅμως ἤκουσαν τὴν φωνὴν Του νὰ τοὺς λέγῃ « ἔχετε θάρρος, ἐγὼ εἶμαι », ἐπῆραν θάρρος, ὁ δὲ Πέτρος ἐζήτησε τότε νὰ τὸν διατάξῃ νὰ ἔλθῃ πλησίον του ἐπάνω εἰς τὰ κύματα. Ὁ Χριστὸς τὸν ἐκάλεσε πλησίον Του μὲ τὴν λέξιν « ἐλθέ ». Τότε ὁ Πέτρος ἀμέσως ἔπεσε ἀπὸ τὸ πλοῖον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ μὲ πίστιν θερμὴν ἤρχετο πρὸς τὸν Ἰησοῦν, περιπατῶν ἐπάνω εἰς τὰ κύματα. Ἡ βοή ὅμως τοῦ ἀνέμου καὶ τῶν κυμάτων τοῦ ἐκλόνισαν τὴν πίστιν καὶ τότε ἤρχισε νὰ βυθίζεται εἰς τὴν θάλασσαν. Τοῦτο τὸν ἐτρόμαξε καὶ ἐφώναξε πρὸς τὸν Ἰησοῦν: « Κύριε σῶσόν με, διότι πνίγομαι ». Ὁ Χριστὸς τοῦ ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ διστάσῃ εἰς τίποτε τὴν στιγμὴν, πού εὐρίσκετο ἀπέναντι του. Κατόπιν τοῦ ἔδωσε τὸ παντοδύναμον χέρι Του, τὸν ἔβγαλεν ἀπὸ τὰ κύματα, καὶ περιπατῶν ὁ Πέτρος μετὰ τοῦ Ἰησοῦ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἔφθασαν καὶ οἱ δύο εἰς τὸ πλοῖον.

Τότε ὁ ἄνεμος ἔπαυσε καὶ ἡ τρικυμία τῆς λίμνης ἔγινε γαλήνη.

Κατόπιν αὐτοῦ, ὅλοι οἱ εὐρισκόμενοι τότε εἰς τὸ πλοῖον ἔπεσαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τὸν προσεκύνησαν καὶ εἶπον εἰς Αὐτόν: « Πραγματικῶς, Κύριε, Σὺ εἶσαι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ».

ΚΥΡΙΑΚΗ Ζ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Μαθ. θ', 27—35)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, παράγοντι τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαυίδ. ἔλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι ; λέγουσιν αὐτῷ· ναί, Κύριε. τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. καὶ ἀνεψύθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἐνεβριμῆσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· ὁράτε μηδεὶς γνωσκέτω. οἱ δὲ ἐξεληθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. Αὐτῶν δὲ ἐξερ-

χομένων ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον· καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός, καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες ὅτι οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Παράγοντι τῷ Ἰησοῦ = ὅταν ἐπερνοῦσεν ὁ Ἰησοῦς. **Υἱὲ Δαυὶδ** = ἀπόγονο τοῦ Δαυὶδ. **Ὁ Χριστὸς ὡς ἄνθρωπος ἦτο ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Δαυὶδ.** **προσῆλθον αὐτῷ** = παρουσιάσθησαν εἰς Αὐτόν. **ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν** = ἤγγισε μὲ τὰ χέρια του τοὺς ὀφθαλμούς του. **καὶ ἀνέψχθησαν** = καὶ ἤνοιξαν. **ἐνεβριμήσατο** = καὶ ἀπηγόρευσε ἀύστηρά. **ὄρατε** = προσέχετε νὰ μὴ μάθη κανένας τὴν θεραπείαν. **ἐν ὅλη τῇ γῆ** = εἰς ὅλην ἐκείνην τὴν χώραν. **προσήνεγκαν αὐτῷ** = ἔφεραν εἰς Αὐτόν. **ὁ κωφός**· ὁ δαιμονιζόμενος ἦτο κωφὸς καὶ ἄλαλος. **ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων** = μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἀρχοντος τῶν δαιμονίων. **Ἡ Ἁγία Γραφή ἐννοεῖ τὸν Βεελζεβούλ.** **περιῆγον** = περιήρχοντο. **πᾶσαν μαλακίαν** = κάθε ψυχικὴν ἀσθένειαν, κάθε κακόν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Δύο τυφλοὶ ἠκολούθουν τὸν Ἰησοῦν παρακαλοῦντες Αὐτὸν νὰ τοὺς θεραπεύσῃ. Ἐκράζον ὀπίσω αὐτοῦ καὶ ἔλεγον: «Υἱὲ τοῦ Δαυὶδ, ἐλέησόν μας».

Ὅταν ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν εἰς ἓνα σπίτι, αὐτοὶ ἦλθον εἰς Αὐτόν καὶ πάλιν τὸν παρεκάλουν νὰ τοὺς δώσῃ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν των. Ἡ ἐπιμονὴ των νὰ ζητοῦν ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν τὴν θεραπείαν τῆς τυφλώσεώς των, τοὺς παρουσίαζε μὲ πίστιν εἰς τὸν Κύριον. Ἐν τούτοις ὁ Σωτὴρ τοὺς ἠρώτησε, ἐὰν πιστεύουν πὼς ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ δι' αὐτοὺς αὐτὸ ποῦ τοῦ ἐζητοῦσαν, δηλ. νὰ τοὺς θεραπεύσῃ τὴν τύφλωσίν των. Καὶ αὐτοὶ τότε μὲ πίστιν θερμὴν ἀπήντησαν εἰς Αὐτόν: «Ναί,

Κύριε, πιστεύομεν ὅτι ἠμπορεῖς νὰ μᾶς θεραπεύσης). Ὁ Ἰησοῦς τότε ἤγγισε μὲ τὰ χέρια Του τοὺς ὀφθαλμοὺς των καὶ τοὺς εἶπε : Νὰ γίνῃ εἰς Σᾶς σύμφωνα μὲ τὴν πίστιν, ποὺ ἔχετε εἰς τὴν θεϊκὴν Μου δύναμιν. Καὶ τότε μὲ τὴν θεϊκὴν δύναμιν ποὺ ἔδωσαν εἰς τοὺς τυφλοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν δύο τυφλῶν τὰ χέρια τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἤγγισαν αὐτοὺς, αὐτοὶ ἐθεραπεύθησαν. Ἦνοιξαν τότε οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο τυφλῶν καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα αὐστηρῶς ἀπηγόρευσεν εἰς αὐτοὺς νὰ γνωστοποιήσωσι τὴν θεραπείαν των. Ἄλλ' αὐτοί, εὐγνώμονες πρὸς τὸν εὐεργέτην των Ἰησοῦν, διελάλησαν τοῦτο παντοῦ. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἔφεραν εἰς τὸν Ἰησοῦν ἓνα κωφὸν δαιμονιζόμενον διὰ νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Τὸ ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου δαιμόνιον τὸν εἶχε κάμει κωφὸν καὶ ἄλαλον. Ὁ Ἰησοῦς τὸν ἐθεράπευσε. Ὅταν δὲ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου τὸ δαιμόνιον, ὁ ἀνθρωπος εὔρε πάλιν τὴν ἀκοήν του καὶ τὴν φωνήν του. Ἦμποροῦσε νὰ ὀμιλῇ καὶ νὰ ἀκούῃ. Ὁ λαὸς ἐθαύμαζε τὴν δύναμιν τοῦ Ἰησοῦ ὡς πάντοτε καὶ μάλιστα ἔλεγεν, ὅτι οὐδέποτε ἄλλοτε ἐφάνη εἰς τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν τοιοῦτος. Οἱ Φαρισαῖοι ὅμως, ἀπὸ φθόνον μὴ δυνάμενοι νὰ ἀρνηθῶσι τὰ φανερά θαύματα τοῦ Χριστοῦ, τὰ ὁποῖα ἐφανέρωναν εἰς ὅλους τὴν θεϊκὴν Του δύναμιν, ἔλεγον, ὅτι τὴν θεραπείαν τῶν δαιμονιζομένων τὴν κάμνει ὁ Κύριος μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἄρχοντος τῶν δαιμονίων. Τοῦτο ἦτο διαστρέβλωσις τῆς ἀληθείας. Αὐτὸ δι' αὐτοὺς ἦτο ἀσυγχώρητος ἁμαρτία. Ὁ Ἰησοῦς, παρὰ ταῦτα, διήρχετο τὰς πόλεις διδάσκων τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ θεραπεύων πᾶσαν ἀσθένειαν τῶν πιστευόντων εἰς Αὐτὸν ἀνθρώπων.

ΚΥΡΙΑΚΗ Η' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Μαθ. ιδ', 14—22)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἶδεν ὁ Ἰησοῦς πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν· ὁπίας δὲ γενομένης, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς

κόμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ χρειάν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰμὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπε· φέρετέ μοι αὐτούς ὧδε. καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις· οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς = τοὺς ἐλυπήθη. ὀφίας γενομένης = μόλις ἐβράδυνασε. ἔρημος = ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν. βρώματα = φαγητά. οὐ χρειάν ἔχουσιν ἀπελθεῖν = δὲν ἔχουν ἀνάγκην. δότε = δώσατε. ὧδε = ἐδῶ. ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους = νὰ καθίσουν διὰ νὰ φάγουν ἐπάνω εἰς τὰ χόρτα τῶν ἀγρῶν. ἀναβλέψας = ἀφοῦ ἐσήκωσε τὰ μάτια του πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀφοῦ προσηυχῆθη. κλάσας = ἀφοῦ ἔκοψεν εἰς τεμάχια τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τὰ δύο ψάρια. ἦσαν = ἐμάζευσαν. περισσεῦον τῶν κλασμάτων = τὰ κομμάτια ποὺ ἐπερίσσευσαν ἀπὸ τοὺς ἄρτους. ὡσεὶ πεντακισχίλιοι = περίπου πέντε χιλιάδες. ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον = νὰ μποῦν (νὰ ἔμβουν) εἰς τὸ πλοῖόν του. προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν = νὰ προπορευθοῦν αὐτοῦ, νὰ ὑπάγουν πρὸ αὐτοῦ εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους = ἕως ὅτου διαλύσῃ τὸν λαόν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Τὸν Ἰησοῦν ἠκολούθει πάντοτε ὄχλος πολὺς διὰ νὰ ἀκούσῃ τὴν διδασκαλίαν Του καὶ νὰ θεραπεύσῃ τοὺς ἀρρώστους αὐτοῦ.

Ἡ διδασκαλία δίδει φῶς καὶ ζωὴν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ

ἀνθρώπου. Ἄρκει ὁ ἄνθρωπος νὰ τὴν προσέξῃ. Πρέπει πρῶτον νὰ προσέξῃ εἰς τὸ νόημα τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ αἰσθανθῇ κατόπιν τὴν ἀνάγκην νὰ φωτισθῇ ἀπ' αὐτὴν καὶ νὰ σωθῇ. Τότε ἀρχίζει καὶ νὰ τὴν ἐκτιμᾷ καὶ νὰ προτιμᾷ αὐτὴν ἀπὸ κάθε ἄλλο πρᾶγμα εἰς τὸν κόσμον. Αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τὸν ὄχλον ὁ ὁποῖος ἠκολούθει τὸν Κύριον.

Ἡ ἡμέρα ἐκλινεν εἰς τὴν δύσιν τῆς, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔφευγον ἀπὸ πλησίον Του. Ἐκρέμαντο ἀπὸ τὰ χεῖλη Του. Δι' αὐτὸ ὁ Κύριος, ὅταν οἱ μαθηταὶ Του τὸν παρεκάλεσαν νὰ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους διὰ νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὰς πλησίον κώμας ν' ἀγοράσωσι τροφάς, τοὺς διέταξε νὰ δώσουν αὐτοὶ τροφάς εἰς τὸν λαόν. Αὐτὸ τὸ εἶπε σκοπίμως, διὰ νὰ τοὺς ἀποδείξῃ, ὅτι ὁ Θεὸς οὐδέποτε θὰ στερήσῃ τῆς τροφῆς των καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τὸν ἄνθρωπον ποὺ ζητεῖ πρῶτον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ὡς τροφήν του. Τότε οἱ μαθηταὶ τοῦ ἔφεραν πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθῦς, διότι τίποτε ἄλλο δὲν εἶχον, καὶ τοῦ εἶπον, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ θρέψωσιν ὅλον ἐκεῖνον τὸν κόσμον μὲ αὐτὰ τὰ τρόφιμα. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διέταξε τότε τὸν λαὸν νὰ καθίσῃ ἐπάνω εἰς τὰ χορτάρια καὶ ἀφοῦ ἐπῆρε τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθῦς τοὺς εὐλόγησε, ἔκοψε εἰς κομμάτια αὐτοὺς καὶ τὰ ψάρια, τὰ ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς καὶ οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ πλῆθος. Ἀπὸ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθῦς ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πέντε χιλιάδες, χωρὶς τὰ γυναικόπαιδα, καὶ ἐπερίσσευσαν δώδεκα κοφίνια γεμᾶτα.

Τὸ θαῦμα τοῦτο ἐξέπληξε τὸν ὄχλον, ὁ δὲ Ἰησοῦς ἠνάγκασε τοὺς μαθητάς Του νὰ μποῦν εἰς τὸ πλοῖον καὶ νὰ προπορευθοῦν αὐτοῦ εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος καὶ μέχρις ὅτου διαλύσῃ τοὺς ὄχλους καὶ οὗτοι ἐπέστρεψαν εἰς τὰ σπίτια των.

ΚΥΡΙΑΚΗ Γ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Μαθ. ιζ', 14—23)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἄνθρωπός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ γονυπετῶν αὐτῷ καὶ λέγων· Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν Δημ. Παπαδοπούλου — Παν. Οἰκονόμον, Εὐαγγελικαὶ Περιηγητικαὶ

υῖόν, ὅτι σεληνιαζέται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη! ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. καὶ ἐπετίμησεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἔθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον· διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, μεταβῆθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

Ἄναστρεφομένων δὲ αὐτῶν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται· καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Σεληνιαζέται καὶ κακῶς πάσχει = ὑποφέρει ἀπὸ σεληνιασμόν. προσήνεγκα = ἔφερα. γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη = ἄνθρωποι ἄπιστοι καὶ κακοί. ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; = ἕως πότε θὰ εἶμαι μαζί σας; ἀνέξομαι ὑμῶν = θὰ σᾶς ἀνέχωμαι. ὧδε = ἐδῶ. ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς = διέταξε τὸ πονηρὸν πνεῦμα (δηλαδὴ τὸν διάβολον) νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ παιδί. ἐκβαλεῖν αὐτῷ = νὰ ἐκβάλωμεν, αὐτὸ τὸ δαιμόνιον. ἀμὴν = ἀληθῶς. ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως = ἐὰν ἔχετε πίστιν μικρὰν ὡς κόκκον τοῦ σινάπεως. ἐρεῖτε = θὰ εἴπητε. τοῦτο τὸ γένος = αὐτὴ ἡ ἀσθένεια, αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὰ πονηρὰ πνεύματα. οὐκ ἐκπορεύεται = δὲν ἐκδιώκονται. ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν = κατὰ τὴν παραμονὴν αὐτῶν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων = νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀνθρώπων. ἀποκτενοῦσιν αὐτόν = θὰ τὸν φονεύσουν. ἐγερθήσεται = θὰ ἀναστηθῇ. σφόδρα = παρὰ πολὺ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Εἰς τὸν Κύριον ἔφερον ἕνας πατέρας τὸ δαιμονιζόμενον παιδί του, διὰ νὰ τὸ θεραπεύσῃ. Ἐξιστόρησε εἰς τὸν Ἰησοῦν τὸ τί ὑποφέρει τὸ παιδί του, ὅταν τὸ καταλαμβάνῃ τὸ πονηρὸν πνεῦμα καὶ μὲ τί τρόπον ζητεῖ νὰ τὸ ἐξοντώσῃ. Ἐπίσης ὅτι τὸ ἔφερε προηγουμένως εἰς τοὺς μαθητάς Του, διὰ νὰ τὸ θεραπεύσουν, ἀλλ' αὐτοὶ δὲν τὸ κατώρθωσαν. Ὁ Ἰησοῦς ἐζήτησε καὶ ἔφεραν ἐμπρός του τὸ δαιμονιζόμενον παιδί. Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐπετίμησε, δηλ. διέταξε τὸ ἀκάθαρτον καὶ πονηρὸν πνεῦμα νὰ ἀφήσῃ τὸ παιδί, καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξῆλθε ἀπὸ μέσα του καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης τὸ παιδί ἐθεραπεύθη. Τότε ἰδιαιτέρως οἱ μαθηταὶ ἐζήτησαν νὰ μάθωσιν ἀπὸ τὸν Κύριον, διατί δὲν ἤμποροῦν νὰ θεραπεύσουν τὸ δαιμονιζόμενον παιδί καίτοι προσεπάθησαν. Ὁ Κύριος τότε ἤλεγξε τὴν ὀλιγοπιστίαν αὐτῶν καθὼς καὶ τοῦ πατρὸς τοῦ παιδιοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἐζήτησε τὴν θεραπείαν τοῦ παιδιοῦ του μὲ πίστιν. Ἐπίσης ἐτόνισε τὴν ἀξίαν καὶ τὴν δύναμιν τῆς πίστεως πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἰς Αὐτόν, ἡ ὁποία πρέπει νὰ εἶναι θερμὴ καθὼς ὁ σπόρος τοῦ σινάπεως. Ἐπίσης ὅτι ἡ θερμὴ προσευχὴ καὶ ἡ νηστεία εἶναι πνευματικαὶ δυνάμεις πολὺ μεγάλαι καὶ σπουδαῖαι, μὲ τὰς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος ἤμπορεῖ νὰ κατορθώσῃ καὶ πειρὰ δύσκολα καὶ ἀδύνατα εἰς τοὺς ἀνθρώπους πράγματα. Διότι ἡ προσευχὴ καὶ ἡ νηστεία εἶναι πραγματικὴ λατρεία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Ἡ προσευχὴ καὶ ἡ νηστεία φανερώουν ἄνθρωπον ἀνώτερον καὶ κυρίαρχον τοῦ ἑαυτοῦ του.

Μετὰ ταῦτα ὁ Κύριος ἐφανέρωσε εἰς τοὺς μαθητάς Του τὰ πάθη Του, τὰ ὁποῖα θὰ ὑπέφερε διὰ τὴν σωτηρίαν μας, ὡς ἄνθρωπος, τὸν Σταυρικόν Του θάνατον καὶ τὴν τριήμερον ταφὴν Του καὶ ἀνάστασιν. Τοῦτο ἐλύπησε πολὺ τοὺς μαθητάς. Διότι αὐτοὶ ἐσκέπτοντο ὡς ἄνθρωποι, ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς Σωτὴρ τοῦ κόσμου καὶ Θεός.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΑ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Μαθ. ιη', 21—35)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τότε προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ ὁ Πέτρος εἶπε· Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ ; ἕως ἐπτάκις ; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· οὐ λέγω σοι ἕως ἐπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. Διὰ τοῦτο ὠμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συναῖραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. ἄρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν προσηρέχθη αὐτῷ εἰς ὀφειλέτης μυρίαν ταλάντων. μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πρᾶθῆναι καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ, λέγων· Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου, ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφήκεν αὐτῷ. ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, εὔρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὄφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπιγε λέγων· ἀπόδος μοι ὅ,τι ὀφείλεις. πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλ' ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως οὗ ἀποδῶ τὸ ὀφειλόμενον. ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, ἐλυπήθησαν σφόδρα. καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφήκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγὼ σε ἠλέησα ; καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῶ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν = ἡ οὐράνιος βασιλεία. **ἀνθρώπων βασιλεῖ** = μὲ ἀνθρωπῶν βασιλεύα. Παραβολικῶς ἐννοεῖ τὸν Θεόν, τὸν Σωτῆρα, ὁ ὅποῖος, ὡς βασιλεύς, θὰ ἔλθῃ ἐν δόξῃ κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν. **συνᾶραι λόγον** = νὰ λογαριασθῇ, νὰ ζητήσῃ λόγον. **μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ** = μὲ τοὺς ὑπηρέτας του (ἐννοεῖ τοὺς ἀνθρώπους). **προσηνέχθη αὐτῷ** = ἔφεραν εἰς αὐτὸν ἕνα ὀφειλέτην. **μυρίων ταλάντων** = δέκα χιλιάδες τάλαντα. Τὸ τάλαντον ἦτο νόμισμα. **ἀποδοῦναι** = νὰ τὰ πληρώσῃ. **ἐκέλευσε** = διέταξε. **πραθῆναι** = νὰ πωληθῇ. **καὶ ἀποδοθῆναι** = καὶ νὰ πληρωθοῦν ὅσα ὀφείλει. **πεσῶν** = ἀφοῦ ἔπεσε εἰς τὰ γόνατα. **μακροθύμησον** = κάμε ὑπομονήν. **καὶ πάντα σοι ἀποδώσω** = καὶ ὅλα θὰ σοῦ τὰ πληρώσω. **τὸ δάνειον ἀφῆκε** = τοῦ ἐχάρισε τὸ δάνειον. **ἑκατὸν δηνάρια** = ἑκατὸν δραχμάς. (**δηνάριον** = νόμισμα ἀξίας περίπου μιᾶς ἀττικῆς δραχμῆς). **κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε** = ἀφοῦ τὸν συνέλαβε τὸν ἐστενοχώρει. **διεσάφησαν** = ἔκαμαν γνωστά. **πονηρὲ** = κακέ. **ἐπεὶ** = ἐπειδὴ. **πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκα σοι** = σοῦ ἐχάρισα. **οὐκ ἔδει καὶ σέ** = δὲν ἔπρεπε καὶ σύ. **τοῖς βασανισταῖς** = εἰς τοὺς δεσμοφύλακας... **ἐὰν μὴ ἀφῆτε** = ἐὰν ἐν συγχωρήσετε τὰ παραπτώματα, τὰ σφάλματα.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πόσας φορὰς πρέπει κανεὶς νὰ συγχωρῇ ἐκεῖνον ἢ ἐκείνους, ποὺ τὸν ἔβλαψαν. Τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν Κύριον νὰ μᾶς εἶπῃ μὲ τὴν ἀνωτέρω παραβολικὴν διδασκαλίαν Του περὶ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, ποὺ βασιλεύει ἐκεῖ. Διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς μανθάνομεν, ὅτι πρέπει νὰ συγχωρῶμεν πάντοτε ἐκεῖνον, ποὺ μᾶς βλάπτει, ἀρκεῖ νὰ εἶναι ἀληθινὴ ἢ μεταμέλειά του καὶ ὄχι ψεύτικη καὶ ὑποκριτικὴ.

Πάντως ὁ Χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ εἶναι μνησικακὸς καὶ ἐκδικητικὸς. Ἄλλ' οὔτε καὶ νὰ μὲνῃ ἀδιάφορος εἰς τὰς ἐναντίον του κακίας τῶν μοχθηρῶν ἀνθρώπων. Ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ προφυλάσσεται ἀπὸ τὴν κακίαν καὶ νὰ πολεμᾷ ἐναντίον αὐτῆς διὰ τῶν ἠθικῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης.

Εἰς τὴν ἀνωτέρω παραβολικὴν διδασκαλίαν Του περὶ τοῦ πονηροῦ καὶ ἀχαρίστου δούλου, μᾶς διδάσκει ὁ Κύριος

τὴν ὑποχρέωσιν ποῦ ἔχομεν ἀπέναντι τῶν ὁμοίων μας ἀνθρώπων. Δηλ. ὅπως ἡμεῖς ζητοῦμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν συγχώρησιν τῶν ἠθικῶν σφαλμάτων τῆς ζωῆς μας καὶ μὲ μετάνοιαν πραγματικὴν, ἔτσι καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ συγχωρῶμεν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ποῦ μᾶς βλάπτουν. Διότι ἐὰν ἡμεῖς δὲν συγχωρήσωμεν αὐτούς, οὔτε καὶ ὁ Θεὸς θὰ συγχωρήσῃ ἡμᾶς.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΒ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Μαθ. ιθ', 16—28)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Ὁ διάλογος τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τοῦ πλουσίου νεανίσκου.

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ νεανίσκος τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ λέγων· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον; ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός. εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς. λέγει αὐτῷ· ποίας; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τὸ οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ; ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δός πτωχοῖς καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπῆλθε λυπούμενος. ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ραφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες· τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· παρ' ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ τῷ Θεῷ πάντα δυνατά ἐστι.

Σημείωσις.— Τὸ ἀνωτέρω Εὐαγγέλιον εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Κυριακῆς ΙΓ' Λουκᾶ. Βλ. ἐρμην. σημειώσεις καὶ περίληψιν τοῦ περιεχομένου σελ. 49.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΓ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Μαθ. κα', 33—42)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΦΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Ἡ παραβολὴ τῶν κακῶν γεωργῶν.

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε καὶ ὄρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησεν. ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρπούς αὐτοῦ. καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων· ἐντραπήσονταί τὸν υἱόν μου. οἱ δὲ γεωργοί, ἰδόντες τὸν υἱόν, εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; λέγουσιν αὐτῷ· κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρπούς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη. καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Παραβολή = διήγησις ἀλληγορική. Δι' αὐτῆς ἄλλα λέγομεν καὶ

ἄλλα ἐννοοῦμεν. φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε = τὸν ἐμάνδρωσεν. ὤρυξεν = ἔσκαψε. ληνὸν = πατητήρι. ὤκοδόμησε πύργον = μικρὸν σπίτι, ὑψηλὸν πρὸς κατοικίαν του, διὰ νὰ ἐπιβλέπη. ἐξέδοτο = ἐμισθώσε. ἀπεδήμησε = ἀνεχώρησε. ἐντραπήσονται = θὰ ἐντραποῦν. ἐν ἑαυτοῖς = μέσα τους. δεῦτε = ἐλάτε. κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν = ἄς γίνωμεν κύριοι τῆς κληρονομίας. κακοὺς κακῶς ἀπολέσει = τοὺς κακοὺς γεωργοὺς κακῶς θὰ τιμωρήσῃ. ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς = θὰ παραχωρήσῃ, θὰ μισθώσῃ εἰς ἄλλους γεωργοὺς. ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν = εἰς τὴν κατάλληλον ἐποχὴν. λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν = λίθον, τὸν ὁποῖον περιεφρόνησαν. ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας = ἐχρησίμευσεν ὡς ἀγκωνάρι, ὡς ἀκρογωνιαῖος λίθος. παρὰ τοῦ Κυρίου ἐγένετο αὕτη = δηλ. ἡ κεφαλὴ τῆς γωνίας.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Διὰ τῶν παραβολῶν ὁ Κύριος μᾶς ἐδίδαξε μεγάλας ἀληθείας τῆς πίστεως, τὰς ὁποίας δὲν ἤμπορούσαμεν νὰ τὰς ἐνοήσωμεν κατ' ἄλλον τρόπον. Μὲ τὴν παραβολικὴν Του διδασκαλίαν ἄλλα ἔλεγεν ὁ Χριστὸς καὶ ἄλλα ἐννοοῦσε. Μὲ παραβολικὴν διδασκαλίαν ἐφάνέρωσε πῶς ἐδέχθησαν οἱ ἄνθρωποι τοὺς προφῆτας καὶ Αὐτὸν ἀκόμη τὸν ἴδιον. Μὲ ἀμπελῶνα παρωμοίασεν ὁ Κύριος τὸν κόσμον, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκεν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ὅλων διὰ τοῦ Μωϋσέως τὸν Νόμον καὶ τὴν ἀληθινὴν πίστιν εἰς Αὐτόν. Ἐπειτα ἔστειλε τοὺς προφῆτας διὰ νὰ διδάξουν τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσουν εἰς τὴν πραγματικὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' οἱ Ἰουδαῖοι ἄλλους ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἔδειραν, ἄλλους τοὺς ἐλιθοβόλησαν καὶ ἄλλους τοὺς ἐφόνευσαν. Μετὰ ταῦτα ἀπέστειλε καὶ τὸν Υἱὸν Του, δηλαδὴ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, νομίσας πῶς θὰ τὸν σεβασθοῦν. Ἄλλ' αὐτοί, τυφλοὶ ψυχικῶς καθὼς ἦσαν, τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ἐσταύρωσαν, περιεφρόνησαντες τὴν διδασκαλίαν Του καὶ τὰς θαυματουργικὰς Του εὐεργεσίας πρὸς αὐτούς. Δι' αὐτὸ ἐδείχθησαν ἀνάξιοι τῆς ἰδιαιτέρας προστασίας τοῦ Θεοῦ καὶ ἐτιμωρήθησαν.

Μετὰ τὴν ἡθικὴν καὶ ἐθνικὴν τιμωρίαν τῶν Ἑβραίων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἄδικον θάνατον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος ἡμῶν ἔ-

δωσε τὴν διδασκαλίαν Του εἰς τοὺς πιστεύσαντας εἰς Αὐτὸν εἰδωλολάτρας, διὰ νὰ φωτίσουν αὐτοὶ μὲ τὸ θεῖον φῶς τὸν κόσμον καὶ ὄχι οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ ὁποῖοι ἐφάνησαν ἀνάξιοι τῆς τοιαύτης τιμῆς ἀπὸ τὸν Θεόν. Καὶ πράγματι πολλοὶ ἐκ τῶν σοφῶν εἰδωλολατρῶν (δηλ. τῶν Ἑθνικῶν, ὅπως τοὺς ὀνομάζει ἡ Ἁγία Γραφή) ὄχι μόνον ἐπίστευσαν εἰς τὴν Θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ ἀνεδείχθησαν μεγάλοι διδάσκαλοι καὶ μάρτυρες τῆς θρησκείας Του. Καὶ τοιουτοτρόπως ἐπραγματοποιήθη ἡ προφητεία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅτι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ποὺ περιεφρόνησαν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ὁ Θεὸς τὸν ἀνύψωσεν εἰς τὸ μέσον τῶν ἄλλων λαῶν εἰς οὐράνιον ὕψος. Οἱ πιστεύσαντες εἰς Αὐτὸν λαοὶ ἐδόξασαν τὸ ὄνομά Του καὶ ἐστερέωσαν τὴν Χριστιανικὴν πίστιν εἰς τὸν κόσμον, ὥστε οὐδεμία δύναμις νὰ δύναται ποτὲ νὰ τὴν κλονίσῃ.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΣΤ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Ματθ. κε', 14—30)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Ἡ παραβολὴ τῶν τάλαντων.

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· ἄνθρωπός τις ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἓν, ἐκάστω κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο· ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρουξεν ἐν τῇ γῇ καὶ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. μετὰ δὲ χρόνον πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον. καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων· κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ!

ἐπὶ ὀλίγα ἤς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω. εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπε· κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ! ἐπὶ ὀλίγα ἤς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφώς εἶπε· κύριε, ἔγνωσα σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὄπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· καὶ φοβηθεὶς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῆ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν· ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ! ἦδεις ὅτι θερίζω ὄπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα! ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ· καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Ταῦτα λέγων ἐφάνει· ὃ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἀποδημῶν = ἀναχωρῶν διὰ τὴν ταξιδεύσιν μακρὰ. **τάλαντα**· τὸ τάλαντον ἦτο ἀρχαῖον νόμισμα καὶ εἶχε 6.000 δραχμὰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. **καὶ ὧ μὲν ... , ὧ δὲ ἔδωκε** = εἰς ἄλλον μὲν πέντε, εἰς ἄλλον δὲ δύο καὶ εἰς ἄλλον ἓν. **ἐκάστω κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν** = ἀνάλογα εἰς τὸν καθένα μὲ τὴν ἰκανότητά του, τὴν ἀξίαν του. **εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς** = εἰργάσθη μὲ αὐτά. **ὤρυξεν ...** = ἔσκαψε καὶ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον. Δηλ. ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐχρησιμοποίησε τὰ χαρίσματά Του. **ἀργύρια** = τὰ χρήματα. **συναίρει λόγον** = λογαριάζεται, ζητεῖ λογαριασμόν. **προσῆνεγκεν** = ἔφερεν. **ἐπ' αὐτοῦ** = ἐκτὸς ἀπ' αὐτὰ ἐκέρδισε καὶ ἄλλα πέντε. **εὖ** = εὖγε. **ἐπὶ ὀλίγα ἤς πιστός** = εἰς ὀλίγα ἐφάνης πιστός. **εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν** = εἴσελθε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Χαρὰ εἶναι ἡ βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. **εἰληφώς** = ἐκεῖνος,

πού εἶχε λάβει. ἦδεις = ἐγνώριζες. τοῖς τραπεζίταις = εἰς τοὺς τοκιστάς. ἐκομισάμην ἄν... = θὰ ἔπαιρνα τὰ λεπτά μου μὲ τὸν τόκον. ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ = πάρτε ἀπ' αὐτόν. ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ = θὰ τοῦ ἀφαιρεθῆ καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον ἔχει. ἀχρεῖον = ἀχρηστον. ἐκβάλετε εἰς τὸ σκοτός τὸ ἐξώτερον = ρίξτε εἰς τὸ βαθὺ σκοτάδι. ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων· δηλ. εἰς τὴν κόλασιν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μὲ τὴν παραβολὴν τῶν ταλάντων μᾶς ἐφάνέρωσε τὴν ὑποχρέωσιν, πού ἔχομεν νὰ φροντίσωμεν νὰ πολλαπλασιάζωμεν τὰς διαφόρους ἰκανότητας, πού μᾶς ἔδωσε, καὶ νὰ χρησιμοποιοῦμεν αὐτάς διὰ τὸ γενικὸν καλὸν τῆς κοινωνίας. Κάθε ἄνθρωπος εἶναι προικισμένος ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ ὠρισμένα χαρίσματα: υἰείαν, νοῦν καὶ ἄλλας ἰκανότητας. Αὐτὰ τὰ χαρίσματα πρέπει νὰ τὰ πολλαπλασιάζῃ ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς μορφώσεως καὶ τῆς καλῆς χρήσεως καὶ νὰ τὰ χρησιμοποιῆ διὰ τὸ ἰδικὸν του καλὸν καὶ τῶν ἄλλων. Εἰς τὴν παραβολὴν αὐτὴν παρουσιάζει ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τὸν Θεὸν ὡς ἄνθρωπον, ὅστις ἐκάλεσε τοὺς δούλους του καὶ τοὺς ἔδωσε τάλαντα. Εἰς τὸν ἕνα ἔδωσε πέντε τάλαντα, εἰς τὸν ἄλλον δύο καὶ εἰς τὸν τρίτον ἕνα τάλαντον. Εἰς ὅλους ἔδωσε τόσα ἀναλόγως πρὸς τὴν δυνάμιν των. Ὁ πρῶτος τὰ πέντε τάλαντα μὲ τὴν φροντίδα του τὰ ἔκαμε δέκα, ὁ δεῦτερος δοῦλος, πού ἐπῆρε δύο, τὰ ἔκαμε καὶ αὐτὸς τέσσαρα, καὶ ὁ τρίτος τὸ ἕνα, πού ἐπῆρε, τὸ ἔκρυψε εἰς τὴν γῆν. Δὲν ἠθέλησε νὰ φροντίσῃ διὰ τὸν πολλαπλασιασμόν του, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν ἀξίαν του. Μετ' ὀλίγον χρόνον ἐπέστρεψεν ὁ Κύριος τῆς παραβολῆς καὶ ἐκάλεσε τοὺς δούλους του, διὰ νὰ τοῦ δώσουν λογαριασμόν διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ταλάντων, πού τοὺς ἔδωσε. Ὁ πρῶτος παρουσιάσθη ἐμπρὸς εἰς τὸν Κύριόν του μὲ δέκα τάλαντα. «Κύριε, τοῦ εἶπε, πέντε τάλαντα μοῦ ἔδωσες. Ἴδου λαμβάνεις δέκα. Ἐπολλαπλασίασα τὰ πέντε. Τὰ λαμβάνεις εἰς δέκα». Τὸ αὐτὸ εἶπε καὶ ὁ δοῦλος πού ἔλαβε τὰ δύο τάλαντα. «Ἴδου, Κύριε, τοῦ εἶπε, σοῦ ἐπιστρέφω αὐτὰ εἰς τὸ διπλάσιον. Λαμβάνεις τέσσαρα». Αὐτοὺς τοὺς δούλους ὁ Κύριος τοὺς ἐπῆνεσε καὶ τοὺς ὑπεσχέθη πῶς θὰ τοὺς ἐμπιστευ-

Θῆ πολὺ περισσότερα τάλαντα. Διότι ἐφάνησαν ἄξιοι καὶ ἱκανοὶ νὰ μεταχειρισθῶσι τὰ ὀλίγα πού τοὺς ἔδωκε. Τέλος προσῆλθε καὶ ὁ δοῦλος πού ἐπῆρε ἀπὸ τὸν Κύριόν του τὸ ἓνα τάλαντον καὶ μὲ διαφόρους δικαιολογίας τοῦ τὸ ἐπέστρεψε, ὅπως τὸ ἔλαβε. Ἐνα ἐπῆρε, ἓνα ἔδωκε. Τότε ὁ Κύριός του τὸν κατεδίκασε εἰς αἰώνιον τιμωρίαν. Τοῦ ἐπῆρε διὰ παντός καὶ τὸ ἓνα τάλαντον πού τοῦ εἶχε δώσει καὶ τὸ ἔδωκε καὶ αὐτὸ εἰς τὸν πρῶτον πού εἶχε τὰ δέκα τάλαντα.

Κατὰ τὴν παραβολικὴν τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίαν τῶν ταλάντων, εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν ἱκανὸν καὶ δραστήριον θὰ δοθῆ ἀπὸ τὸν Θεὸν κάθε εὐτυχία τῆς παρουσίας ζωῆς καὶ τῆς αἰωνίου. Ἀπὸ τὸν ὀκνηρὸν ἄνθρωπον θὰ ἀφαιρεθῆ καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ. Διότι αὐτὸς ὡς ἄχρηστος τοῦ Θεοῦ δοῦλος θὰ ριφθῆ εἰς τὸ σκότος τὸ αἰώνιον τῆς παντοτεινῆς τιμωρίας, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ καταδικάσῃ ὁ Θεὸς κάθε ἄνθρωπον, πού δὲν ἐπρόσεξε τὴν ἀξίαν τῆς ζωῆς πού τοῦ ἔδωκε καὶ δὲν τὴν ἐχρησιμοποίησεν ὅπως ἔπρεπε, σύμφωνα μὲ τὸν ἠθικὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Χριστιανικὴ διδασκαλία εἶναι δύναμις καὶ δραστηριότης. Ἡ ζωὴ εἶναι τὸ πολυτιμότερον ἀγαθὸν πού ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον. Δι' αὐτὸ ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ζῆ σύμφωνα μὲ τὸν ἠθικὸν νόμον τοῦ Εὐαγγελίου, διὰ νὰ εἶναι ἡ ζωὴ του χρήσιμος διὰ τοὺς ἄλλους καὶ εὐτυχισμένη καὶ χαρούμενη διὰ τὸν ἑαυτὸν του.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΖ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Μαθ. ιε', 21—28)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Ἡ θεραπεία τῆς θυγατρὸς τῆς Χαναanaίας.

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐξεληθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναanaία ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξεληθοῦσα ἐκραύγασεν αὐτῷ λέγουσα· ἐλέησόν με, Κύριε, υἱὲ Δαυὶδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτων αὐτόν, λέγοντες· ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν· ὁ δὲ

ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἀπεστάλην, εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνη αὐτῷ λέγουσα· Κύριε, βοήθει μοι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ἡ δὲ εἶπε· ναί, Κύριε, καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις! γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τύρος καὶ Σιδῶν· ἦσαν δύο μεγάλαὶ πόλεις τῆς Φοινίκης παραθαλάσσιοι. **Χανααία**· ἡ γυναίκα αὐτὴ κατήγετο ἀπὸ τὴν Χαναάν. Ἦτο εἰδωλολάτρις. Ἡ Παλαιστίνη πρῶτα ἐλέγετο Χαναάν καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς Χανααῖοι· **κακῶς δαιμονίζεται** = βασανίζεται ἀπὸ κακῆν ἀσθένειαν. **ἠρώτων αὐτὸν** = τὸν παρεκάλεσαν. **εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα** = παρὰ διὰ τοὺς ἀμαρτωλοὺς ἀνθρώπους. **οἴκου Ἰσραὴλ** = οἱ Ἰσραηλῖται. **βαλεῖν τοῖς κυναρίοις** = νὰ ρίψῃ εἰς τὰ σκυλιά. Δηλ. πρέπει πρῶτα νὰ ἐλεήσῃ καὶ διδάξῃ τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ ἔπειτα τοὺς εἰδωλολάτρας. **γενηθήτω σοι ὡς θέλεις** = ἄς γίνῃ ὅπως θέλεις. **ἰάθη** = ἐθεραπεύθη.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος ἔφθασε εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. Ἐκεῖ μία εἰδωλολάτρις γυναίκα ἐκ τῆς Χαναάν διαπεράσασα τὰ ὅρια τῆς χώρας ἐκείνης ἠκολούθει τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔκραζεν ὀπίσω Αὐτοῦ· «Κύριε, Υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. Ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται», δηλ. ὑποφέρει ἀπὸ κάκιστον δαιμόνιον, τὸ ὅποῖον τὴν βασανίζει. Εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς ὁ Κύριος δὲν ἀπήντησε. Τότε ἦλθον εἰς Αὐτὸν οἱ μαθηταὶ Του καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ ἀκούσῃ τὴν παράκλησίν τῆς, διὰ νὰ φύγῃ καὶ νὰ μὴ ἐξακολουθῇ νὰ κραυγάζῃ ὀπίσω αὐτῶν. Ὁ Κύριος τότε τοὺς εἶπε, ὅτι αὐτὸ ποῦ ζητεῖ ἡ γυναίκα, δηλ. τὴν θεραπείαν τῆς δαιμονιζομένης θυγατρὸς τῆς, εἶναι θεία δωρεά, ἡ ὅποια ἀνήκει εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Διότι,

εἶπεν ὁ Κύριος, κατὰ πρώτιστον λόγον ἀπεστάλην ὑπὸ τοῦ Ἐπουρανίου μου Πατρὸς εἰς τὴν γῆν ὡς ἄνθρωπος, διὰ νὰ σώσω τοὺς μακρὰν τοῦ Θεοῦ ζῶντας Ἰσραηλίτας. Ἡ γυναίκα τότε ἐκείνη, ὡς πάσχουσα μητέρα ποῦ ἦτο, ἤλθε πλησίον τοῦ Ἰησοῦ, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας Του καὶ τὸν παρακάλει διὰ τὴν θεραπείαν τῆς θυγατρὸς της. Τότε ὁ Ἰησοῦς τῆς εἶπε: Δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ πάρω τὸν ἄρτον τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, δηλ. τὰς εὐεργεσίας ποῦ ἀνήκουν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας, ποῦ εἶναι τέκνα τοῦ Θεοῦ, διότι πιστεύουν εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν, ἐνῶ σὺ εἶσαι εἰδωλολάτρις, καὶ νὰ ρίψω εἰς τὰ κυνάρια, δηλ. νὰ τὰ δώσω εἰς τοὺς εἰδωλολάτρας. Ἡ γυναίκα, γεμάτη ἀπὸ πίστιν εἰς τὴν θεϊκὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀπήντησε: Ναί, Κύριε, εἶμαι κυνάριον, διότι εἶμαι εἰδωλολάτρις καὶ συνεπῶς δὲν μοῦ ἀνήκει νὰ λάβω μέρος ἀπὸ τὸν ἄρτον τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, δηλ. ἀπὸ τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, ποῦ ἀνήκουν εἰς τοὺς πιστεύοντας εἰς Αὐτὸν Ἰσραηλίτας. Ἀλλὰ καὶ τὰ κυνάρια τρώγουν ἀπὸ τὰ ψίχουλα ποῦ πίπτουν ἀπὸ τὴν τράπεζαν τῶν κυρίων αὐτῶν. Δός μου ἓνα ψίχουλο, μίαν μικρὰν δι' ἘΣΕ τὸν Θεάνθρωπον εὐεργεσίαν. Ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε τὴν θερμὴν πίστιν τῆς Χαναanaίας καὶ τῆς εἶπε: ὦ γυναίκα, ἡ πίστις σου εἶναι μεγάλη, ὡς γίνῃ εἰς σὲ καθὼς σὺ θέλεις. Καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐθεραπεύθη ἡ θυγατέρα της.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ ΛΟΥΚΑ (Λουκ. ι', 16—21)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Ο ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστειλαντά με.

Ἐπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἄστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. Ἴδου δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαιρέτε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαιρέτε δὲ ὅτι

τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἔξομολογοῦμαι σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπιίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἐμπροσθέν σου.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἄθετῶν = ἐκεῖνος ποῦ δὲν με παραδέχεται. **ἐθεώρουν** = ἔβλεπον. **ὄφεις καὶ σκορπίοι** = συμβολικαὶ εἰκόνες τῆς ψυχοφθόρου δυνάμεως τοῦ διαβόλου καὶ τῆς ἀντιστάσεως αὐτοῦ εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου. **οὐ μὴ ἀδικήσῃ** = δὲν θὰ σᾶς βλάψῃ. **ἠγαλλιάσατο** = ἐχάρη πάρα πολύ. **ἔξομολογοῦμαι σοι** = ὁμολογῶ φανερά εἰς σέ. **ἀπέκρυψας** = ἔκρυψες, ἐφύλαξες κρυφά. **σοφῶν καὶ συνετῶν** = ἀπὸ τοὺς ἔχοντας τὴν σοφίαν καὶ τὴν σύνεσιν τοῦ κόσμου τούτου. **ἀπεκάλυψας νηπιίοις** = ἐφάνερωσες εἰς τὰ νήπια (ὡς νήπια ἐθεώρει ὁ κόσμος τοὺς ἀγραμμάτους μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ μεγάλα ζητήματα περὶ Θεοῦ καὶ ψυχῆς. Καὶ ὅμως εἰς αὐτοὺς ὁ Πανάγαθος Θεὸς ἐφάνερωσε τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν καὶ ὄχι εἰς τοὺς σοφοὺς τοῦ κόσμου, δηλ. τοὺς γνωρίζοντας τὴν ἀνθρωπίνην γνῶσιν καὶ σοφίαν).

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τιμᾷ ἰδιαίτερος τοὺς μαθητὰς καὶ Ἀποστόλους Του ἐμπρὸς εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὅλων τῶν ἐποχῶν μέχρι τοῦ τέλους τοῦ κόσμου. Ὅταν τοὺς ἔστειλεν εἰς ὅλον τὸν κόσμον, διὰ νὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιόν Του, τοὺς ἐφώτισε μὲ τὸν φωτισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τοὺς ἐδυνάμωσε μὲ δυνάμιν θεϊκὴν. Διότι εἶχον ἐμπρὸς τοὺς ἕνα κόσμον εἰδωλολατρικὸν μὲ κακὰς συνηθείας καὶ ἀντιχριστιανικὴν ζωὴν. Τοὺς ἔκαμεν ἀληθινούς ἀντιπροσώπους Του εἰς τὴν διδασκαλίαν των εἰς τὸν κόσμον. Τοὺς εἶπεν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ποῦ θὰ τοὺς ἀκούουν, πρέπει νὰ ἠξέυρουν, πὼς ἀκούουν τὸν ἴδιον. Ἐπίσης ἐκεῖνοι ποῦ θὰ τοὺς περιφρονήσουν πρέπει νὰ ἠξέυρουν, πὼς θὰ περιφρονήσουν αὐτὸν τὸν ἴδιον. Ἴδου ἡ ἐξαιρετικὴ δόξα καὶ τιμὴ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς Ἀποστόλους Του. Τοὺς ἔκαμε ἀληθινὸν στόμα ἰδικόν Του. Διότι ἐκήρυξεν ὁ ἴδιος ὁ Κύριος εἰς ὅλον τὸν

κόσμον, με τὸ στόμα τῶν Ἀγίων μαθητῶν καὶ Ἀποστόλων Του. Μὲ αὐτὰς τὰς θείας δυνάμεις ἔφεραν τὸν κόσμον τῆς εἰδωλολατρείας εἰς τὴν ἀληθινὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ. Τότε ἤλθον εἰς τὸν Ἰησοῦν με μεγάλην χαρὰν καὶ οἱ ἑβδομήκοντα ἀπόστολοι (αὐτοὶ εἶναι μετὰ τοὺς δώδεκα) καὶ τοῦ εἶπον: «Κύριε, ἐκηρύξαμεν τὸν λόγον Σου καὶ μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ ὀνόματός Σου ὑπετάξαμε καὶ αὐτὰ τὰ δαιμόνια». Καὶ ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἀπήντησε: «Νὰ εἴσθε περισσότερον χαρούμενοι, διότι τὰ ὀνόματά σας ἐγράφησαν εἰς τὸν Οὐρανόν. Εἴσθε πολλῆς τῆς αἰωνίου βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ συμπολιταὶ τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν Ἀγίων. Τὸ βασίλειον τοῦ Σατανᾶ θὰ φεύγη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους πού θὰ δέχωνται τὴν διδασκαλίαν Μου—εἶπεν ὁ Χριστὸς—καὶ θὰ ζοῦν σύμφωνα μετὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου Μου».

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἠσθάνθη ἰδιαιτέραν χαρὰν διότι ὁ Πατὴρ Του, ὁ Κύριος τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ἔκρυψε τὰ μεγάλα ζητήματα περὶ Θεοῦ καὶ ψυχῆς ἀπὸ τοὺς σοφοὺς καὶ συνετοὺς τοῦ κόσμου, δηλ. τοὺς γνωρίζοντας τὴν ἀνθρωπίνην γνῶσιν καὶ σοφίαν, καὶ ἐφάνέρωσε τὴν ἀληθειαν αὐτὴν εἰς τοὺς μαθητάς Του, τοὺς ὁποίους ὁ κόσμος ἐθεώρει ὡς ἀγραμμάτους (νήπια).

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ (μνήμη του)

(Ἰωάνν. ιγ', 25—27 καὶ κα' 24—25)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Επιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· Κύριε, τίς ἐστίν; ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνος ἐστίν ὃ ἐγὼ βάρφας τὸ φωμίον ἐπιδώσω. καὶ ἐμβάρφας τὸ φωμίον δίδωσιν Ἰουδα Σίμωνος Ἰσκαριώτη. καὶ μετὰ τὸ φωμίον τότε εἰσηλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὁ ποιεῖς, ποιήσον τάχιον. Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ γράφας ταῦτα, καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς ἐστίν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν,

οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. ἀμήν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐπιπεσῶν = ἀφοῦ ἔπεσεν. **οἶδαμεν** = γνωρίζομεν. **οἶμαι** = νομίζω. **ὃ ποιεῖς ποίησον τάχιον** = ὅ,τι ἔχεις νὰ κάμῃς, κάμε το τὸ συντομώτερον.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Εἰς τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον ἐφανερώσεν ὁ Κύριος εἰς τοὺς μαθητάς Του τὴν προδοσίαν Του εἰς τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους ἀπὸ τὸν προδότην μαθητὴν Του Ἰούδαν. Τότε ὁ ἀγαπημένος μαθητὴς Του Ἰωάννης, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο πλησίον Του, ἔκλινε μὲ εὐλάβειαν τὴν κεφαλὴν του εἰς τὸ στήθος τοῦ Ἰησοῦ, διὰ νὰ μάθῃ ἰδιαιτέρως, ποῖος ἦτο ἐκεῖνος, πού θὰ τὸν ἐπρόδιδε. Τότε ὁ Κύριος τοῦ ἀπήντησεν, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι ὁ προδότης, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ βάψω τὸ ψωμί καὶ θὰ τοῦ τὸ δώσω. Καὶ συγχρόνως τότε, ἀφοῦ τὸ ἐβούτηξεν εἰς πιάτο τὸ ψωμί, τὸ ἔδωκε εἰς τὸν Ἰούδαν. Τότε εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν ὁ Σατανᾶς, τὸν παρέλαβεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του, διότι ἦτο ἀνάξιος διὰ νὰ καθήσῃ εἰς τὸν Μυστικὸν ἐκεῖνον Δεῖπνον τοῦ Κυρίου. Εἶπε δὲ εἰς τὸν Ἰούδαν ὁ Κύριος νὰ κάμῃ τὸ συντομώτερον ὅ,τι ἐσκέπτετο νὰ κάμῃ, δηλ. τὴν προδοσίαν τοῦ Χριστοῦ. Οἱ Ἀπόστολοι ὅμως ἐνόμισαν, ὅτι τὸν διέταξεν ὁ Κύριος νὰ ὑπάγῃ νὰ προμηθευθῇ τροφὰς διὰ τὸ ἀναμενόμενον τότε Πάσχα ἢ νὰ δώσῃ ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς πτωχοὺς. Τοιουτοτρόπως ὁ Ἰούδας ἐσηκώθη ἐκ τῆς Τραπεζῆς τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου καὶ ἔφυγε. Τότε «ἐγένετο νύξ». Κατὰ τὴν ὥραν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου παρέδωκεν ὁ Κύριος εἰς τοὺς Ἀποστόλους Του καὶ δι' αὐτῶν καὶ εἰς ἡμᾶς τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Τοῦτο τὸ περιγράφουν οἱ τέσσαρες Εὐαγγελισταὶ καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους Α' ἐπιστολὴν του. Τοῦτο μᾶς διέταξεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ τὸ τελῶμεν πάντοτε « εἰς τὴν ἀνάμνησιν

Του ». Ἡ Ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία οὐδέποτε ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ νὰ τηρῇ αὐστηρῶς τὴν ἐντολὴν ταύτην τοῦ Κυρίου Τῆς καὶ Θεοῦ ἡμῶν, ἀπὸ τῆς ἐσπέρας τῆς Μεγάλης ἐκείνης Πέμπτης. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης μαρτυρεῖ τὰ ἀνωτέρω καὶ βεβαιώνει ὅτι πλῆθος θαυμάτων ἔκαμεν ἐμπρὸς των ὁ Ἰησοῦς, ἐκτὸς ἐκείνων ποὺ ἀναγράφονται εἰς τὰ Εὐαγγέλια, τὰ ὅποια δὲν εἶναι γραμμένα εἰς βιβλίον. Διὰ νὰ δείξῃ δὲ πὼς αὐτὰ ἦσαν πάρα πολλά, λέγει πὼς αὐτὰ δὲν θὰ ἴμποροῦσαν νὰ τὰ περιγράψουν τὰ γραφόμενα τότε βιβλία.

ΑΠΟΤΟΜΗ ΚΕΦΑΛΗΣ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

(Μάρκ. στ', 14—30)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης· φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἔλεγεν ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ἄλλοι ἔλεγον ὅτι Ἡλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι προφήτης ἐστίν ὡς εἰς τῶν προφητῶν. ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης εἶπεν ὅτι ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν· ἔλεγε γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. ἡ δὲ Ἡρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἠθέληεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο· ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἐποίει καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουε. καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαιρον, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος καὶ ὀρχησαμένης καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς

συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ· αἴτησόν με δ' ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι. καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ὅτι δ' ἐὰν με αἰτήσης δώσω σοι, ἕως ἡμίσεος τῆς βασιλείας μου. ἡ δὲ ἐξελθοῦσα εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς· τί αἰτήσομαι ; ἡ δὲ εἶπε· τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ᾗτήσατο λέγουσα· θέλω ἵνα μοι δῶς ἕξαυτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι. καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτωρα ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον καὶ ᾗραν τὸ πτώμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἔδωκεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ = καὶ ἔδωκεν αὐτὸν εἰς τὴν φυλακὴν. οὐκ ἔξεστὶ σοι = δὲν ἐπιτρέπεται σὲ σένα. ἐνεῖχεν αὐτῷ = τὸν ἐμίσει. ἀποκτεῖναι = νὰ τὸν φονεύσῃ. εἰδῶς = ἐπειδὴ ἐγνώριζε. ἡδέως = μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν. ἡμέρας εὐκαιροῦ = κατάλληλος ἡμέρα. γενεσίῳ αὐτοῦ = εἰς τὰ γενέθλιά του. μεγιστᾶνες = οἱ ἀρχοντες. ὀρχησαμένης = ἐχόρευε ὠραῖα. τοῖς συνανακειμένοις = εἰς τοὺς παρευρισκομένους εἰς τὸ δεῖπνον. ὤμοσεν αὐτῇ = ὠρκίσθη. ἡμίσεος = τὸ ἥμισυ. αἰτήσομαι = ζητήσω. ἐπὶ πίνακι = εἰς πιάτο. σπεκουλάτωρα = στρατιώτην. ᾗραν = ἐπῆραν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Βαπτιστὴς καὶ Πρόδρομος τοῦ Κυρίου εἶχε κινήσει μὲ τὸ θάρρος τῆς διδασκαλίας του καὶ τὸν τρόπον τῆς ζωῆς του τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς του. Ἄλ-

λοι διὰ τὰ τὸν σέβωνται, τὰ ἀκούουν τὸ κήρυγμα τῆς μετανοίας του καὶ τὰ βαπτίζονται ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν, καὶ αὐτοὶ ἦσαν οἱ εὐσεβεῖς, καὶ ἄλλοι τὰ φοβοῦνται τὴν ἀρετὴν του καὶ τὸ ἠθικὸν θάρρος του καὶ τὰ τὸν μισοῦν. Καὶ αὐτοὶ ἦσαν ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ ἐζοῦσαν ζωὴν ἀνήθικον καὶ παράνομον.

Τόσον τοὺς εἶχε κινήσει τὴν προσοχὴν ἢ παρουσίαν του, ὥστε τὸν ἐνόμιζον ὡς τὸν Προφήτην Ἡλίαν. Ὁ δὲ Ἡρώδης, ὅχι ὁ Μέγας, ἀλλ' ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀντύπας ὁ τετράρχης, ἐνόμιζεν, ὅτι ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ διὰ τοῦτο παρουσιάζεται μετὰ τόσῃν δύναμιν. Ὁ Πρόδρομος ἀπεκεφαλίσθη ἀπὸ τὸν Ἡρώδη κατ' ἀπαίτησιν τῆς Ἡρωδιάδος, γυναικὸς τοῦ Φιλίππου, ἀδελφοῦ τοῦ Ἡρώδη, διότι ἤλεγχε τὸν ἀνήθικον βίον της. Ὁ Ἡρώδης φοβούμενος τὸν Πρόδρομον διὰ τὴν ἀρετὴν του τὸν εἶχε κλείσει εἰς τὴν φυλακὴν. Διότι καὶ τὸν Ἡρώδη ὁ Πρόδρομος ἤλεγχε διὰ τὴν ἀνήθικον ζωὴν του. Ἀλλ' ὅταν ὁ Ἡρώδης ἐώρταζε τὰ γενέθλιά του, ἔκαμε δεῖπνον καὶ ἐκάλεσε πολλοὺς ἄρχοντας τοῦ βασιλείου του καὶ τοὺς πρώτους τῆς Γαλιλαίας, ἢ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος Σαλώμη ἐχόρευσε. Ὁ χορὸς αὐτὸς ἤρесе εἰς ὅλους τοὺς προσκεκλημένους εἰς τὸ συμπόσιον ἐκεῖνο τόσον πολὺ, ὥστε ὁ βασιλεὺς εὐχαριστήθη τόσον, ὥστε τῆς ὑπεσχέθη τὰ τῆς δώση ὅ,τι τοῦ ζητήσῃ « ἕως τοῦ ἡμίσεος τῆς βασιλείας του ». Αὐτὴ τότε ἔτρεξε τὰ συμβουλευθῆ τὴν μητέρα της, τί τὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν βασιλέα. Ἡ μητέρα της τότε, γυναίκα ἀμαρτωλὴ καὶ ἀνήθικος, συνεβούλευσε τὴν Σαλώμην τὰ ζητήσῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ Βαπτιστοῦ ἐντὸς ἐνὸς πιάτου. Ἐνόμισε μετὰ τοῦτο, πὼς θὰ ἔκλειε διὰ πάντα τὸ στόμα ποὺ τὴν καλοῦσε τὰ μετανοήσῃ. Ἐν τούτοις μετὰ τὸν φόνον τοῦ Βαπτιστοῦ ἔγινε γνωστὴ ἡ ἀνήθικος ζωὴ της εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὅλων τῶν ἐποχῶν. Ὁ βασιλεὺς ἐλυπήθη διὰ τὸ ἀνέλπιστον τοῦτο ποὺ τοῦ ἐζήτησεν ἡ Σαλώμη. Ἀλλὰ σὰν δειλὸς καὶ ἀνήθικος ποὺ ἦτο δὲν ἀντεστάθη, ἀλλ' ἔστειλεν εἰς τὴν φυλακὴν στρατιώτην καὶ ἀπεκεφάλισε τὸν Πρόδρομον. Τότε ἔφερεν ἀμέσως ἐνώπιον τῶν προσκεκλημένων εἰς τὸ παράνομον ἐκεῖνο συμπόσιον τὴν κεφαλὴν τοῦ Προδρόμου « ἐπὶ πιάτῳ » καὶ τὴν ἔδωκεν εἰς τὴν Σαλώμην, ἢ ὅποια τὴν ἔδωκεν ἀμέσως εἰς τὴν μητέρα της Ἡρωδιάδα. Καὶ ἐκεῖνη

τὴν ἐπῆρε εἰς τὰ χέρια της. Ἐὰν γὰρ τί νὰ ἐδοκίμασε τότε ἡ ἀνήθικος ἐκείνη γυναίκα, ὅταν ἐκρατοῦσε εἰς τὰ χέρια της, ὡς δῶρον, τὴν ἀγίαν κεφαλὴν τοῦ Προδρόμου; Τοῦτο ὅταν τὸ ἔμαθον οἱ μαθηταὶ τοῦ Προδρόμου ἦλθον εἰς τὴν φυλακὴν, παρέλαβον τὸ ἀκέφαλον σῶμα τοῦ Βαπτιστοῦ καὶ τὸ ἔθεσαν ἐντὸς μνημείου. Ὁ τραγικὸς θάνατος τοῦ Ἰωάννου εἶναι ὁ πρῶτος μαρτυρικὸς θάνατος τῆς στρατιᾶς τῶν μαρτύρων τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΩΝ ΔΕΣΠΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΩΝ ΕΟΡΤΩΝ

1.—ΕΙΣ ΤΟ ΓΕΝΕΘΛΙΟΝ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
8ην Σεπτεμβρίου (Λουκ. ι', 38—42, ια' 27—28)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς κώμην
τινά. γυνή δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς
τὸν οἶκον αὐτῆς. καὶ τῆδε ἦν ἀδελφή καλουμένη Μαρία, ἣ
καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκουε τὸν
λόγον αὐτοῦ. ἣ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλήν διακονίαν·
ἐπιστάσα δὲ εἶπε· Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην
με κατέλιπε διακονεῖν ; εἰπέ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβη-
ται. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μάρθα, Μάρθα, με-
ριμνᾷς καὶ τυροβάζῃ περὶ πολλά· ἐνὸς δὲ ἐστι χρεία· Μαρία δὲ
τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ'
αὐτῆς.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις γυνή
φωνήν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία ἡ κοιλία ἣ βαστά-
σασά σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. αὐτὸς δὲ εἶπε· μενοῦνγε
μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσον-
τες αὐτόν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Καὶ ἦν ἀδελφή = καὶ ἦτο εἰς αὐτὴν ἀδελφή, εἶχε ἀδελφὴν· ἣ
καὶ παρακάθισα = ἡ ὁποία παρεκάθισε. περιεσπᾶτο περὶ πολλήν
διακονίαν = εἶχεν ὅλην τὴν προσοχὴν αὐτῆς δώσει εἰς τὸ νὰ φροντίζη
πῶς καλύτερον νὰ περιποιηθῇ τὸν Κύριον εἰς τὸ σπίτι της, μὲ τὴν ἐ-
τοιμασίαν φαγητοῦ κλπ. ἐπιστάσα = ἐλθοῦσα πρὸς τὸν Ἰησοῦν. οὐ μέ-
λει σοι ὅτι... = δὲν ἐνδιαφέρεσαι. διακονεῖν = νὰ ὑπηρετῆς. συναντι-

λάβηται = νά βοηθήσης. **μεριμνᾶς καὶ τυρβάζῃ** περι πολλὰ = φροντίζεις καὶ ἀσχολεῖσαι διὰ πολλὰ πράγματα. **ἐνός ἐστι χρεία** = ἐνός πράγματος ἔχεις ἀνάγκη (διὰ νά ἀσχολῆσαι καὶ νά φροντίζης πολύ). **τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο** = ἐδιάλεξε τὸ καλύτερον πρᾶγμα (δηλ. διὰ νά ἀσχολῆται καὶ νά φροντίζῃ). **ἦτις οὐκ ἀφαιρεθῆσεται ἀπ' αὐτῆς** = ἡ ὁποία μερίς (δηλ. τὸ πρᾶγμα διὰ τὸν ὁποῖον αὐτὴ φροντίζει) δὲν πρόκειται νά τῆς τὸ ἀφαιρέσῃ κανεὶς ποτέ. **ἐπάρασα** = ὑψώσασα. **μακαρία** = εὐτυχισμένη. **οὐς ἐθήλασας** = ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐτράφη με τὸ γάλα των. **μενουῦνγε** = βεβαιότατα.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος ἐφιλοξενεῖτο εἰς τὸ σπίτι τῆς Μάρθας, ἀδελφῆς τοῦ Λαζάρου, ἡ ὁποία τὸν ὑπεδέχθη διὰ νά τὸν φιλοξενήσῃ. Τοῦτο συνέβη, ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὴν Βηθανίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμενον ἡ οἰκογένεια τοῦ Λαζάρου. Ὁ Λάζαρος εἶχε δύο ἀδελφάς, τὴν Μάρθαν καὶ τὴν Μαρίαν. Εἰς τὴν Βηθανίαν ὁ Ἰησοῦς ἤρχετο συχνά. Ἡ Βηθανία ἦτο μικρὸν χωρίον ὀλίγον ἔξω ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα. Εἰς τὸ σπίτι τοῦ Λαζάρου εὔρισκεν ὁ Κύριος ἰδιαιτέραν φιλοξενίαν, διότι ὀλόκληρος ἡ οἰκογένεια τοῦ Λαζάρου με ἀγάπην καὶ εὐλάβειαν, ἀλλὰ καὶ πίστιν εἰς τὸ θεῖον Πρόσωπόν Του, τὸν ἐφιλοξένει. Ὅταν ὁ Κύριος εἰσῆλθεν εἰς τὸ σπίτι τοῦ Λαζάρου, ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Μάρθα με πολλὴν φροντίδα καὶ ἀφοσίωσιν ἐφρόντιζε διὰ νά ἐτοιμάσῃ φαγητὸν διὰ τὸν Κύριον καθὼς καὶ ὅ,τι ἄλλο ἤμποροῦσε τὸ καλύτερον διὰ νά τὸν περιποιηθῇ. Ἡ ἄλλη ἀδελφὴ τῆς ἡ Μαρία, γνωρίζουσα ὅτι ἡ ἀδελφὴ τῆς Μάρθα ἦτο προθυμοτάτη νά κάμῃ ὅ,τι ἤμποροῦσε διὰ τὴν φιλοξενίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκάθισε με μεγάλην ταπεινώσιν πλησίον εἰς τοὺς πόδος τοῦ Σωτῆρος καὶ ἤκουε τὴν Διδασκαλίαν Του με μεγάλην προσοχὴν καὶ κατάνυξιν (βαθεῖαν ψυχικὴν προσοχὴν). Ἡ Μάρθα τότε, ἀντὶ νά παρακαλέσῃ με καλὸν τρόπον τὴν ἀδελφὴν τῆς Μαρίαν νά τὴν βοηθήσῃ εἰς τὴν περιποίησιν τοῦ Κυρίου, παρεπονέθη εἰς τὸν Ἰησοῦν με κάποιαν ἀνυπομονησίαν κατὰ τῆς ἀδελφῆς τῆς Μαρίας, διότι τὴν ἀφῆκε μόνη τῆς νά φροντίζῃ διὰ τὴν φιλοξενίαν τοῦ Κυρίου καὶ τὸν παρεκάλει νά τῆς εἴπῃ νά τὴν βοηθήσῃ. Τότε ὁ Κύριος εὐρῆκε τὴν ἀ-

φορμὴν διὰ τὴν ἐξωρίσιν διὰ ποῖον πρᾶγμα εἰς τὴν ζωὴν μας πρέπει ἀδιάκοπα νὰ φροντίζωμεν. Ἡ Μαρία ἤκουε τὸν Κύριον νὰ διδάσκη μέσα εἰς τὸ σπίτι τῆς καὶ ἦτο προσηλωμένη εἰς Αὐτόν. Ἐκρέματο ἡ ψυχὴ τῆς ἀπὸ τὸ στόμα Του. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὅλο καὶ ἐφωτίζετο ἡ ψυχὴ τῆς ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ. Ἦξευρε ὅτι ἡ ἀδελφὴ τῆς Μαρία ἐφρόντιζε διὰ τὴν ἐτοιμασίαν τοῦ δείπνου πρὸς χάριν τοῦ Κυρίου καὶ δι' αὐτὸ ἔμενε προσηλωμένη εἰς τὸν λόγον Του. Δι' αὐτὸ ὁ Κύριος εἶπεν εἰς τὴν Μάρθαν: Πρόσεχε, νὰ μὴ φροντίζης μόνον διὰ πράγματα ποὺ εἶναι πρόσκαιρα, διότι ἀπὸ ὅλα δι' ὅσα φροντίζεις, ἓνα μόνον μένει, ὅλα τὰ ἄλλα χάνονται. Εἶναι πρόσκαιρα καὶ φθαρτά. Αὐτὸ δὲ ποὺ μένει εἶναι ἡ ψυχὴ. Διὰ τὴν ψυχὴν πρέπει νὰ φροντίζης ἀδιάκοπα. Αὐτὴ δὲ εἶναι ἡ ἀγαθὴ μερίδα ἀπὸ ὅλον τὸ εἶδος τῶν φροντίδων ποὺ ἔχει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ζωὴν του. Τοῦτο, ὅταν ἤκουσε τὸν Κύριον νὰ λέγῃ πρὸς τὴν Μάρθαν μία γυναίκα, μὲ φωνὴν ἰσχυρὰν εἶπε: Εὐτυχισμένη εἶναι ἡ κοιλία ποὺ Σὲ ἐβάστασε καὶ οἱ μαστοὶ ποὺ Σὲ ἔθρεψαν μὲ τὸ μητρικὸ γάλα τους. Καὶ ὁ Κύριος ἀπήντησε: Τοῦτο εἶναι ἀληθὲς ποὺ εἶπες. Ἀλλὰ ἐπίσης εἶναι ἀλήθεια, ὅτι εὐτυχισμένοι εἶναι καὶ ὅσοι ἀκούουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἐκτελοῦν εἰς τὴν ζωὴν των. Δι' αὐτὸ ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ προσέχῃ εἰς τὴν ζωὴν του χωρὶς νὰ περιφρονῇ τὴν χρήσιμον φροντίδα διὰ τὴν καθημερινὴν του ζωὴν, νὰ δίδῃ ἰδιαιτέραν προσοχὴν καὶ ἀδιάκοπον φροντίδα, διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του. Ἡ φροντίδα τῆς καθημερινῆς ζωῆς δὲν πρέπει νὰ ἀπομακρύνῃ ποτε τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ τὴν διδασκαλίαν Αὐτοῦ. Διότι τοῦτο εἶναι τὸ μόνιμον ἀγαθὸν τοῦ ἀνθρώπου.

2.—*Ἡ ΥΨΩΣΙΣ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ*
(Ἰωάν. 19, 6—11, 13—20, 25—28, 30—35)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, Συμβούλιον ἐποίησαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Πρεσβύτεροι κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι. Καὶ παρεγένοντο πρὸς Πιλάτον λέγοντες· σταύρω-

σον σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν Θεοῦ υἱὸν ἐποίησεν. Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλᾶτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· ἐμοὶ οὐ λαλεῖς ; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ὁ οὖν Πιλᾶτος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ. ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. οἱ δὲ ἐκραύγασαν· ἄρον ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω ; ἀπεκρίθησαν οἱ ἄρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰμὴ Καίσαρα. τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ.

Παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἤγαγον· καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ, ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλᾶτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τῆς πόλεως ὁ τόπος ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, Ἑλληνιστί, Ῥωμαϊστὶ. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδα-

λγή. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα δὴν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ· γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια. Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεστοι, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν· ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου· ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ· ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθηκῶτα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη. ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ ἑωρακῶς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, καὶ κεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεῦσητε.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πραιτώριον = ἐπαρχεῖον, τὸ Διοικητήριον τοῦ Πιλάτου, τὸ ἀρχηγεῖον τοῦ Πιλάτου. **οὐκ οἶδας** = δὲν γνωρίζεις. **ὥσει ἕκτη** = ὡς ἕκτη δηλ. ἡ ὥρα, μὲ τὸ ἰδικόν μας ὠρολόγιον δωδεκάτη τὸ μεσημέρι. Οἱ Ἑβραῖοι τὴν ἰδικὴν μας ἕκτην πρωϊνὴν τὴν ὠνόμαζον πρώτην ὥραν, τὴν ἐνάτην ὥραν π.μ. τὴν ὠνόμαζον τρίτην ὥραν, τὴν δωδεκάτην ὥραν τὸ μεσημέρι τὴν ὠνόμαζαν ἕκτην ὥραν, καὶ τὴν τρίτην ὥραν μ. μ., δηλ. τὴν ἀπογευματινὴν, τὴν ὠνόμαζαν ἐνάτην ὥραν. Αὗται αἱ ὥραι διὰ τοὺς Ἑβραίους ἦσαν καὶ ὥραι προσευχῆς (Πράξ. β' 15, γ' 1 καὶ ι', 9) **κρανίου τόπος** = ὀνομασία τόπου ὀλίγον ἐξω τῆς πόλεως τῶν Ἱεροσολύμων, ὅπου οἱ Ἑβραῖοι ἐσταύρωσαν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ὁ τόπος αὐτὸς εἰς τὴν ἑβραϊκὴν γλῶσσαν λέγεται Γολγοθᾶς. **εἰς τὰ ἴδια** = εἰς τὴν οἰκίαν του, ὑπὸ τὴν προστασίαν του. **ἠρώτησαν** = παρεκάλεσαν. **κατεαγῶσιν καὶ ἀρθῶσιν** = νὰ τὰ σπάσουν, νὰ τὰ συντρίψουν τὰ σκέλη καὶ νὰ σηκώσουν τότε ἀπ' ἐκεῖ τὰ σώματα, νεκρὰ πλέον, τῶν σταυρωθέντων. **ἐνυξε** = ἐκέντησε. **ἑωρακῶς** = αὐτὸς ποὺ εἶδε. Αὐτὸς εἶναι ὁ Ἰωάννης, ὁ Εὐαγγελιστὴς καὶ Θεολόγος, ὁ ὁποῖος

ἦτο παρῶν κατὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ αὐτόπτης μάρτυς ὄλων τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου, διότι καθόλου δὲν ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ποῦ τὸν συνέλαβον οἱ Ἑβραῖοι μέχρι τῆς ταφῆς του.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἡ Ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὥρισε νὰ ἀναγινώσκειται Περικοπὴ τοῦ Εὐαγγελίου σχετικὴ μὲ τὰ Πάθη καὶ τὸν Σταυρικὸν θάνατον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἰς τὸ Εὐαγγέλιον αὐτὸ ἐξιστορεῖται πῶς ὅτι οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ἔκαμαν συμβούλιον κατὰ τοῦ Ἰησοῦ διὰ νὰ εὑρουν κατηγορίαν ἐναντίον του καὶ τὸν καταδικάσουν εἰς θάνατον. Αὐτοὶ τότε παρουσιάσθησαν εἰς τὸν Ρωμαῖον Ἡγεμόνα τὸν Πιλάτον καὶ ἐζήτησαν ἀπὸ αὐτὸν νὰ θανατώσουν τὸν Ἰησοῦν. Ἀλλ' ὁ Πιλάτος κατ' ἀρχὰς τοὺς εἶπεν, ὅτι οὐδεμίαν αἰτίαν εὕρισκει αὐτὸς κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς θάνατον. Ἐν τούτοις αὐτοὶ ἐπέμενον νὰ σταυρωθῇ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἄς μὴ ὑπάρχῃ αἰτία, διότι τὸν ἐμίσουν. Εἰς αὐτὴν τὴν διαφωνίαν ποῦ εὕρισκοντο μεταξύ των, ὁ Πιλάτος μὲ τοὺς Ἰουδαίους, οἱ Ἰουδαῖοι εἶπον εἰς τὸν Πιλάτον, ὅτι αὐτοὶ ἔχουν τὸν νόμον τους, καὶ σύμφωνα μὲ αὐτὸν θὰ πρέπη ὁ Ἰησοῦς νὰ ἀποθάνῃ, διότι ἔκαμε τὸν ἑαυτὸν Τοῦ υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Ὁ Πιλάτος ὅταν ἤκουσεν αὐτὸ ἐφοβήθη καὶ ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῆς καταγωγῆς του. Ὁ Ἰησοῦς οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἔδωκεν εἰς τὸν δειλὸν καὶ ἀνάξιον ἐκεῖνον ἠγεμόνα παρὰ μόνον ὅτι, τὰ ὅσα ὑποφέρει ἐνώπιόν του, τὰ ὑποφέρει διότι τοῦτο εἶναι ἀπὸ τὸν Θεὸν ὠρισμένον, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Ἄλλως οὐδεμίαν ποτὲ ἐξουσίαν θὰ ἠμποροῦσε νὰ ἔχῃ εἰς Αὐτόν. Ὁ Πιλάτος μὲ τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν τοῦ Ἰησοῦ ἐφοβήθη καὶ πάλιν τὸν ἔφερε ἔξω καὶ ἐκάθισεν «ἐπὶ τοῦ βήματος», ἔδειξε τὸν Ἰησοῦν εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ τοὺς εἶπε: «Ἴδου ὁ βασιλεὺς ὑμῶν». Ἐκεῖνοι τότε μὲ ἀγρίας φωνὰς τοῦ ἀπήντησαν: «σταύρωσον σταύρωσον αὐτόν». Ὁ Πιλάτος τότε καὶ πάλιν τοὺς εἶπε «τὸν βασιλέα σας νὰ σταυρώσω;». Καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς ἀπήντησαν εἰς αὐτόν ὅτι βασιλέα δὲν ἔχομεν ἄλλον παρὰ

τὸν Καίσαρα τῆς Ρώμης. Τοῦτο ἐφόβισε τὸν Πιλάτον, ὅστις τότε παρέδωσε τὸν Ἰησοῦν διὰ νὰ σταυρωθῆ. Οἱ στρατιῶται, ἀφοῦ παρέλαβον τὸν Ἰησοῦν διὰ νὰ τὸν σταυρώσουν, ἐφόρτωσαν ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους Του ἓνα μεγάλο Σταυρὸν. Αὐτὸν ὁ Κύριος δὲν ἤμποροῦσε νὰ βαστάξῃ καὶ δι' αὐτὸ ὑπεχρέωσαν τὸν Σίμωνα τὸν Κυρηναῖον, νὰ φέρῃ αὐτὸς τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ μέχρι τοῦ Γολγοθᾶ. Ἐκεῖ ἐστάυρωσαν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν μεταξύ δύο ληστῶν. Εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ ὁ Πιλάτος ἔθεσε μίαν ἐπιγραφὴν « Ἰησοῦς Ναζωραῖος, ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων ». Αὐτὸς ὁ τίτλος ἦτο γραμμένος εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν, τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν γλῶσσαν. Κατὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εὐρίσκοντο κάτω ἀπὸ τὸν Σταυρὸν Του ἡ Μητέρα τοῦ Κυρίου Θεοτόκος Μαρία, ἡ Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος. Τότε ὁ Κύριος ἀνέθεσε τὴν προστασίαν τῆς Παναγίας Μητρὸς Του εἰς τὸν ἀγαπημένον Του μαθητὴν Ἰωάννην, διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ μὲ αὐτὸ πολὺ ζωηρὰ περὶ τῆς φροντίδος, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔχωμεν πάντοτε διὰ τοὺς γονεῖς μας. Κατόπιν, ἀφοῦ διὰ μίαν στιγμὴν εἶδε πῶς ὅλα ὅσα περὶ Αὐτοῦ εἶχον οἱ προφῆται προφητεύσει ἐξεπληρώθησαν, τότε εἶπε τὴν λέξιν « τετέλεσται ». Ἐκλινε τὴν κεφαλὴν Του καὶ παρέδωκε τὸ πνεῦμα Του εἰς τὸν Ἐπουράνιον Πατέρα Του.

Τὸ τετέλεσται τοῦ Ἰησοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τοῦ ἐσήμαινε ὅτι τὰ πάντα πλέον εἶχον ἐκτελεσθῆ ὑπ' Αὐτοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Ὅτι ἡ Σταυρικὴ Του Θυσία εἶχε πλέον ἐλευθερώσει τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν κατάραν τῆς ἁμαρτίας τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος. Ὅτι ἡ σωτηρία πλέον παντὸς ἀνθρώπου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν πίστιν αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἐσταυρωμένον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τὴν ἀπολυτρωτικὴν θυσίαν Του, τὴν ὁποίαν προσέφερεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ὑπὲρ τοῦ κόσμου. Μετὰ ταῦτα ἐκατεβάσθησαν (ἔγινε ἀποκαθήλωσις) τὰ σώματα τῶν σταυρωμένων διὰ νὰ μὴ μείνωσι αὐτὰ κρεμασμένα καὶ κατὰ τὸ Σάββατον, διότι ἦτο μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ Σαββάτου. Οἱ στρατιῶται ἔσπασαν τὰ σκέλη τῶν δύο σταυρωμένων ληστῶν, διότι δὲν εἶχον ἀκόμη ἀποθάνει καὶ διότι ἔπρεπε νεκροὺς νὰ τοὺς κατεβάσουν ἀπὸ τοὺς σταυροὺς των καὶ νὰ τοὺς θάψουν. Ἀλλὰ

τοῦ Ἰησοῦ τὸ σῶμα δὲν τὸ συνέτριψαν, διότι ἦτο νεκρός.

Ὁ Ἰησοῦς εἶχεν ἀποθάνει ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν Του. Ἐνας ὅμως στρατιώτης μὲ τὴν λόγχην του ἐκέντησε τὴν πλευράν Του. Καὶ τότε ἀμέσως ἔτρεξεν ἀπ' αὐτὴν αἷμα καὶ ὕδωρ. Τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕδωρ μᾶς ὑπενθυμίζουν τὰ δύο μέσα ποῦ ἀφῆκεν ὁ Χριστὸς διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μας, τὴν Ἁγίαν Μετάδοσιν καὶ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα.

Αὐτὰ εἶδε μὲ τὰ μάτια του ὁ Ἱερὸς Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος καὶ μᾶς τὰ περιγράφει εἰς τὴν ἀνωτέρω περικοπὴν του.

Τὸ Ἱστορικὸν τῆς ἑορτῆς.

Ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ γίνεται εἰς τὰς 14 Σεπτεμβρίου καὶ εἶναι μία ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας ἑορτὰς τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ Ἐκκλησία μας ἑορτάζει τὴν Ὑψωσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, διὰ νὰ μᾶς ὑπενθυμίσῃ τὴν εὔρεσιν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἁγίας Ἐλένης, τῆς μητρὸς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου (326 μ.Χ.), καὶ τὴν ὕψωσιν αὐτοῦ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ὑπὸ τοῦ τότε Ἐπισκόπου Μακαρίου. Ὁ Ἐπίσκοπος τότε τῶν Ἱεροσολύμων Μακάριος ὕψωσε τὸν Τιμιόν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τόπου ὑψηλοῦ (ἢ ἐπὶ ἄμβωνος τῆς Ἐκκλησίας) διὰ νὰ τὸν ἴδῃ τὸ πλῆθος τῶν Χριστιανῶν καὶ νὰ τὸν προσκυνήσῃ. Ὁ λαὸς τότε, ὅταν εἶδε τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, μὲ πίστιν καὶ ἱερὰν συγκίνησιν ἀνεφώνησε τὸ « Κύριε, ἐλέησον ».

Δι' αὐτὸ καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν λιτανείαν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς ψάλλομεν τὸ « Κύριε, ἐλέησον ». Ἡ Λιτανεία αὐτὴ γίνεται μετὰ τὴν δοξολογίαν τῆς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς. Τότε ὁ Ἱερεὺς ἔχει εἰς ἓνα δίσκον τὸν Σταυρὸν μὲ βασιλικόν, τὸν κρατεῖ ὕψωμένον εἰς τὴν κεφαλὴν του καὶ τὸν φέρει εἰς τὸ μέσον τοῦ Ναοῦ, ὅπου γίνεται ἡ προσκύνησις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ἐπειτα ἀπὸ τὴν ὀρισμένην ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μας ἀκολουθίαν, τὸν στολίζομεν μὲ τὸ φυτὸν τοῦ βασιλικοῦ, διότι, κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν, ὅταν ὁ Τιμιὸς Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἦτο χωμένος ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους διὰ νὰ μὴ τὸν εὔρουν οἱ Χριστιανοί, μέχρι ποῦ τὸν εὔρε ἡ Ἁγία Ἐλένη, ἐφύτρωνε πλησίον του τὸ φυτὸν βασιλικός. Ἐπειτα ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ

κατὰ τὴν 14ην Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους μᾶς ὑπενθυμίζει καὶ ἓνα ἄλλο σπουδαῖον ἱστορικὸν γεγονός: τὴν λιτανεῖαν τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἡρακλείου κατὰ τὸ ἔτος 628 μ.Χ. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος ἐνίκησε τοὺς Πέρσας καὶ ἐπῆρε ἀπὸ αὐτοὺς τὸν Τίμιον Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον αὐτοὶ εἶχον πάρει ὡς λάφυρον πρὸ δέκα ἐτῶν. Τότε ὁ Ἡράκλειος, ὁ εὐσεβὴς ἐκεῖνος βασιλεὺς, ἀνυπόδητος καὶ ταπεινὰ ἐνδεδυμένος, ἔφερε τὸν Τίμιον Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, τὸν ὁποῖον ἔκτισεν ἡ Ἁγία Ἐλένη εἰς τὸν τόπον ὅπου εὗρηκε τὸν Σταυρὸν καὶ τὸν Τάφον τοῦ Κυρίου. Διὰ τὴν νίκην αὐτὴν τοῦ Ἡρακλείου κατὰ τῶν Βαρβάρων, ἡ ἑορτὴ αὕτη λέγεται καὶ Βασιλικὴ ἑορτὴ. Κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ψάλλομεν τὸ ἀπολυτίκιον: «Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου, νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος καὶ τὸ σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ σου πολίτευμα ».

3.— ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Βλέπε Εὐαγγέλιον εἰς τὴν ἑορτὴν «Τὸ Γενέθλιον τῆς Θεοτόκου».

Εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τῆς σελ. 150.

4.— ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ (Λουκ. α', 26—39)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Εν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριηὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἧ ὄνομα Ναζαρέτ, πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυὶδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶπε· χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὔρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου

κληθήσεται, και δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, και βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, και τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. εἶπε δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω ; και ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ και δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ και τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. και ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ συγγενὴς σου και αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς, και οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρα· ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα. εἶπε δὲ Μαριάμ· ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥημά σου· και ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ = κατὰ τὸν ἕκτον μῆνα ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Ἄγγελος τοῦ Κυρίου ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Ζαχαρίαν, ὅτι θὰ ἀποκτήσῃ υἱόν. ἡ ὄνομα = ἡ ὁποία ὠνομάζετο. μεμνηστευμένην ἀνδρὶ = ἡ Θεῖα Πρόνοια ἔθεσε ὑπὸ τὴν ἀνδρικήν προστασίαν τὴν Παρθένον Μαρίαν ὑπὸ τύπον μνηστείας, διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῶν θείων σχεδίων, χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου. ὦ ὄνομα Ἰωσήφ = ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Ἰωσήφ. και τῆς βασιλείας του οὐκ ἔσται τέλος = και ἡ βασιλεία αὐτοῦ θὰ εἶναι αἰωνία. ἄνδρα οὐ γινώσκω = ἐγὼ δὲν εἶμαι ὑπανδρεμένη. πῶς ἔσται μοι τοῦτο = πῶς θὰ μοῦ συμβῇ τοῦτο ; πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ = πνεῦμα ἅγιον θὰ ἔλθῃ εἰς σέ. ἐπισκιάσει σοι = θὰ σέ ἐπισκιάσῃ. τὸ γεννώμενον = τὸ ἅγιον βρέφος ποὺ θὰ γεννηθῇ. συνειληφυῖα = ἔχει μείνει ἔγκυος. ἐν γήρει αὐτῆς = εἰς γεροντικήν ἡλικίαν. τῇ καλουμένην στείρα = ἡ ὁποία χλευαστικῶς ὠνομάζετο ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων στείρα. οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τῷ Θεῷ = διότι κανὲν πρᾶγμα δὲν εἶναι ἀδύνατον εἰς τὸν Θεόν. ἰδοὺ ἡ δούλη Του = ἰδοὺ ἡ δούλη τοῦ Κυρίου εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Κυρίου. γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥημά σου = εἴθε νὰ γίνῃ σύμφωνα πρὸς τοὺς λόγους σου.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἐξῆ μῆνας ἀργότερον ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν εἰς τὸν Ζα-

χαρίαν, τὸν πατέρα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, πού τοῦ προεἶπε τὴν γέννησιν τοῦ Προδρόμου, ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν πόλιν Ναζαρέτ, διὰ νὰ φανερώσῃ εἰς τὴν Παρθένον Μαρίαν, ἡ ὁποία κατήγετο ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ Δαυῖδ, τὸ μέγα μυστήριον τῆς γεννήσεως ὑπ' αὐτῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, κατὰ τρόπον θεῖον καὶ μόνον μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἄγγελος εἰσῆλθε τότε ἐντελῶς ξαφνικὰ εἰς τὸ σπίτι τῆς Θεοτόκου καὶ μετὰ τὴν θεϊκὴν του παρουσίαν ἐτρόμαξε τὴν παρθένον Μαριάμ. Ἄλλ' ὁ χαιρετισμὸς του πρὸς αὐτὴν ἦτο παράδοξος. Τῆς εἶπε, τότε «χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ». Ἡ χαρὰ θὰ ἔλθῃ εἰς τὸν κόσμον διὰ σοῦ, ἀντὶ τῆς λύπης πού βασανίζει τοὺς ἀνθρώπους. Διότι ἐσένα ἐδιάλεξεν ὁ Θεὸς ἀπὸ ὅλας τὰς γυναῖκας τοῦ κόσμου, νὰ γίνῃς μητέρα τοῦ Μονογενοῦς Ἰησοῦ Του, πού θὰ γεννηθῇ εἰς τὸν κόσμον ὡς ἄνθρωπος, διὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον ἀπὸ τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα. Δι' αὐτὸ εἶσαι καὶ γεμάτη ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ μοναδικὰ εὐλογημένη ἀπὸ ὅλας τὰς γυναῖκας τοῦ κόσμου. Ἡ Παρθένος Μαριάμ ἐταράχθη πολὺ ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ ἀγγέλου καὶ ἀποροῦσε καὶ αὐτὴ τὸ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ μητέρα, μία κόρη Παρθένος, πού δὲν εἶναι ὑπανδρεμένη καὶ δὲν ζῆ μετὰ ἄνδρα. Τότε ὁ ἄγγελος ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀπορίαν τῆς αὐτῆς καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀνησυχίαν τῆς, τῆς εἶπε: Θὰ μείνῃς ἔγκυος διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον θὰ δημιουργήσῃ ἐντὸς τῆς κοιλίας σου, ἐκ τῶν παναγίων σου καὶ παρθενικῶν αἱμάτων, τὸ ἀνθρώπινον σῶμα τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅστις θὰ γεννηθῇ ἀπὸ σέ ὡς βρέφος καὶ θὰ τὸ ὀνομάσῃς Ἰησοῦς. Αὐτός, ὡς ἄνθρωπος, θὰ γίνῃ εἰς τὸν κόσμον μέγας, διότι Αὐτός θὰ βασιλεύσῃ αἰωνίως εἰς τὸν κόσμον, διὰ τῆς διδασκαλίας του καὶ τῆς θρησκείας Του. Διότι εἰς τὸν Θεὸν τίποτε δὲν εἶναι ἀδύνατον. Ἡ συγγενής σου, ἡ Ἐλισάβετ, εἰς γεροντικὴν ἡλικίαν ἔμεινε ἔγκυος καὶ κρύπτει ἐπὶ ἕξ μῆνας εἰς τὴν κοιλίαν τῆς τὸν Πρόδρομον τοῦ Χριστοῦ. Μετὰ τὴν φανέρωσιν ὄλων αὐτῶν εἰς Αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, ἡ Παρθένος Μαριάμ ἀπήντησεν εἰς τὸν ἄγγελον: Εἶμαι ὀλόκληρη ὑποτεταγμένη εἰς τὸν Κύριον. Ἄς γίνῃ τὸ θέλημά Του σύμφωνα μετὰ τοὺς λόγους του.

5.—ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ (Μαθ. β', 1—12)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέγοντες· ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· Καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. Τότε Ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπε· πορευθέντες ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου, ἐπὰν δὲ εὔρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἕστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον· ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα, καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν· καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδη, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Βηθλεὲμ = πόλις τῆς Ἰουδαίας. Εὐρίσκεται εἰς τὸ νοτιοδυτικὸν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἀπὸ τῆν ὁποίαν ἀπέχει ἕξ περίπου χιλιόμετρα. ἐν Δημ. Παπαδοπούλου — Παν. Οἰκονόμου, Εὐαγγελικαὶ Περικοπῆαι 11

ἡμέραις Ἑρῳδου = ὅταν ἐβασίλευε τῶν Ἰουδαίων ὁ Ἑρῳδῆς. **Μάγοι** = σοφοί, ἀστρονόμοι. **ἀπὸ ἀνατολῶν** = ἀπὸ τὰς χώρας τῆς ἀνατολῆς, ποὺ εὐρίσκονται πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἰουδαίας. **ὁ τεχθεὶς** = ὁ γεννηθεὶς. **τὸν ἀστέρα αὐτοῦ** = τὸν ἀστέρα, ποὺ ἐφάνη δι' αὐτόν. **ἐταράχθη** = ἐφοβήθη ὁ Ἑρῳδῆς, μήπως ὁ Ἰησοῦς τοῦ πάρη τὸν θρόνον. **καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ** = καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν Ἱεροσολύμων μαζί με αὐτόν, διότι ἐφοβήθησαν τὴν ὀργὴν του. **Ἀρχιερεῖς καὶ Γραμματεῖς** = Σύμβουλοι τοῦ βασιλέως. **Γραμματεῖς** = οἱ Νομοδιδάσκαλοι, οἱ ὅποιοι ἠρμήνευον τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον. **ἐπυνθάνετο** = ἐζήτηε νὰ μάθῃ. **οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου** = διότι ἔτσι εἶναι γραμμένον ἀπὸ τὸν προφήτην Μιχαίαν. **ἡγούμενος** = ἄρχων, βασιλεύς. **ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ** = ὅστις θὰ σώσῃ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραηλιτικόν. **λάθρα καλέσας** = ἀφοῦ τοὺς ἐκάλεσε κρυφά. **ἠκριβώσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος** = ἐξηκριβώσε πότε ἀκριβῶς ἐφάνη ὁ ἀστήρ. **ἐπὶ δὲ εὔρητε** = ὅταν δὲ τὸ εὔρητε. **προῆγεν αὐτοὺς** = ἐπήγαινε μπροστὰ καὶ τοὺς ὠδηγοῦσε. **ἕως ἐλθῶν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον** = μέχρις ὅτου, ἀφοῦ ἦλθε, ἐστάθη ἐπάνω εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἦτο τὸ παιδίον Ἰησοῦς. **τοὺς θησαυροὺς** = τὰ πολύτιμα δῶρα. **σμύρναν** = πολύτιμος μυρωδιά. **χρηματισθέντες κατ' ὄναρ** = ἀφοῦ ἔλαβον ἐντολὴν ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὸν ὕπνον τοὺς. **μὴ ἀνακάμψαι** = νὰ μὴ ἐπιστρέψουν εἰς τὸν Ἑρῳδῆν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου ἐγεννήθη εἰς τὴν Βηθλεέμ, μικρὰν πόλιν τῆς Ἰουδαίας, ἀλλὰ πολὺ δοξασμένην, διότι αὐτὴ ἦτο πατρίς τοῦ βασιλέως Δαυΐδ. Τοῦτο, τὸ μέγιστον διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου πρᾶγμα, δηλ. τὴν γέννησιν ὡς ἀνθρώπου τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ οὐρανὸς τὸ ἐδοξολόγησε, μετὸν μοναδικὸν εἰς λαμπρότητα ἀστέρα, ποὺ ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανόν. Ὅσοι ἐγνώριζον κάπως περὶ τῆς σημασίας του, ὅλοι ἐπρόσέξαν τὴν λαμπρότητά του. Ἰδιαιτέρως ὅμως περιγράφει τὸ Εὐαγγέλιον τὴν προσοχὴν τῶν σοφῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ὅταν εἶδον τὸν ἀστέρα μετὰ προσοχὴν τὸν παρηκολούθησαν. Αὐτοὶ εἶναι οἱ Μάγοι, ἀνθρώποι σοφοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Αὐτοὶ εἶδον, ὅτι ὁ ἀστέρας κινεῖται καὶ δι' αὐτὸ τὸν ἠκολούθησαν ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν διὰ νὰ ἴδουν ποῦ θὰ σταθῇ. Διότι καὶ διὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ εἶχαν προεῖπει οἱ προφῆται καὶ αὐτοὶ ἐπίστευον, ὅτι

ὁ ἀστήρ εἶναι πληροφορία τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν κόσμον, ὅτι ἐγεννήθη πλέον ὁ Μεσσίας, ὁ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου. Τὸν ἀστέρα αὐτὸν ἠκολούθησαν οἱ Μάγοι. Οὗτος ἐκινεῖτο πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἄλλ' ὅταν ἔφθασαν οἱ Μάγοι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, εἶχον χάσει τὸν ἀστέρα. Τότε ἠρώτησαν τὸν Ἡρώδη περὶ τοῦ νεογεννηθέντος βασιλέως καὶ ἐζήτησαν νὰ μάθουν ἀπὸ αὐτόν, εἰς ποίαν χώραν τῆς Ἰουδαίας θὰ γεννηθῆ, διότι ἦλθον ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸν ἀστέρα του, διὰ νὰ τὸν προσκυνήσουν. Τοῦτο πρώτην φοράν τὸ ἐπληροφορεῖτο ὁ Ἡρώδης καὶ τὸν ἐτάραξε πολὺ. Ἐνόμιζε, πῶς ὁ Κύριος θὰ ἦτο ἐπίγειος βασιλεὺς καὶ θὰ τοῦ ἔπαιρνε τὸν θρόνον. Δι' αὐτὸ ἐκάλεσε τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς Γραμματεῖς καὶ ἐζήτησεν ἀπ' αὐτοὺς νὰ μάθῃ ποῦ λέγουν αἱ Γραφαὶ πῶς θὰ γεννηθῆ ὁ Χριστός. Ἐκεῖνοι τότε τοῦ εἶπαν, ὅτι θὰ γεννηθῆ, σύμφωνα μὲ τὰς Γραφάς, εἰς τὴν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας. Ὁ Ἡρώδης, ἀφοῦ ἔμαθε τοῦτο, προσεκάλεσε κρυφὰ τοὺς Μάγους καὶ ἀφοῦ ἐξηκρίβωσε πότε ἐφάνη ὁ ἀστήρ, τοὺς εἶπε πῶς ὁ Χριστός θὰ γεννηθῆ εἰς τὴν Βηθλεέμ. Τοὺς ἔστειλε δὲ νὰ τὸν προσκυνήσουν καὶ κατόπιν νὰ τὸν εἰδοποιήσουν διὰ νὰ τὸν προσκυνήσῃ καὶ αὐτός. Οἱ Μάγοι ἐπροχώρησαν βαδίζοντες πρὸς τὴν Βηθλεέμ. Τότε εἶδον καὶ πάλιν τὸν ἀστέρα νὰ τοὺς ὀδηγῆ καὶ ἐχάρηκαν πολὺ, διότι ἀσφαλῶς θὰ εὕρισκον τὸν γεννηθέντα, ὡς ἄνθρωπον, Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Πράγματι ὁ ἀστήρ, ὅταν ἔφθασε εἰς τὴν Βηθλεέμ, ἐστάθη ἐπάνω εἰς τὸ σπίτι, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχεν ὑπάγει ἡ Παρθένος Μαρία διὰ νὰ μείνῃ μετὰ τοῦ Θείου Βρέφους, ἔπειτα ἀπὸ τὴν γέννησιν αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ σπηλαίου. Εἰς τὸ σπίτι αὐτὸ τότε ἦλθον οἱ Μάγοι, οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ προσεκύνησαν τὸ Θεῖον Βρέφος, προσέφερον δῶρα, χρυσόν, ὡς βασιλέα τοῦ κόσμου αἰώνιον, λιβάνι, ὡς ἀληθινὸν Θεόν, καὶ σμύρναν, ὡς ἄνθρωπον.

Ἄλλὰ δὲν ἐπέστρεψαν νὰ εἶπουν εἰς τὸν Ἡρώδη τίποτε. Διότι αὐτὸς εἶχε σκοπὸν νὰ φονεύσῃ τὸ Θεῖον Βρέφος. Τοῦτο ἐφάνέρωσεν εἰς αὐτοὺς ἄγγελος τοῦ Θεοῦ, ὅστις παρουσιάσθη εἰς τὸν ὕπνον τους. Δι' αὐτὸ καὶ αὐτοί, χωρὶς νὰ συναντήσουν τὸν Ἡρώδη, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πατρίδα τους ἀπὸ ἄλλον δρόμον.

6.— Η ΠΕΡΙΤΟΜΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ (Λουκ. β' 21)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Περιτομή = συμβολικὴ τελετὴ, κατὰ διαταγὴν τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, τοῦ Χριστιανικοῦ βαπτίσματος.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Σύμφωνα μὲ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον, ἡ Θεοτόκος καὶ ὁ Ἰωσήφ παρέλαβον τὸ Θεῖον Βρέφος Ἰησοῦν, καὶ τὸν ἔφερον εἰς τὸν Ναὸν κατὰ τὴν ὁγδόην ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἡμέραν.

Τότε καὶ κατὰ τὴν τελετὴν τῆς Περιτομῆς, σύμφωνα μὲ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον, τὸ Θεῖον Βρέφος ὠνομάσθη Ἰησοῦς, δηλ. Σωτῆρ. Τὸ ὄνομα τοῦτο ὥρισεν ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν Παρθένον Μαρίαν (Λουκ. α' 31), καθὼς καὶ εἰς τὸν Μνήστορα Ἰωσήφ (Ματθ. α' 21). Ὁ Σωτῆρ δὲν εἶχεν ἀνάγκην τῆς περιτομῆς, διότι ἦτο ἀναμάρτητος. Ἀλλὰ καὶ Αὐτὸς ὡς ἄνθρωπος ὑπήκουσεν εἰς ὅλας τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου, διὰ νὰ γίνῃ εἰς ἡμᾶς τὸ παράδειγμα τῆς τελείας ἡμῶν ὑποταγῆς εἰς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ.

7.— ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ ἢ ΤΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΦΑΝΙΑ

(Ματθ. γ', 13—17)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς

με ; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρόπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν· καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἀνεώχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν· καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· ᾠτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τότε = κατὰ τὰς ἡμέρας, πού ὁ Ἰωάννης ὁ βαπτιστής ἐβάπτιζεν εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμόν. **παραγίνεται** = ἔρχεται. **διεκώλυεν** = ἠμπόδιζεν. **ἄφες ἄρτι** = ἄφησε τώρα. **οὕτω γὰρ πρόπον ἐστὶν** = διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὠρισμένον. **πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην** = νὰ ἐκτελέσωμεν ὅ,τι ζητεῖ ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. **ἀφίησιν αὐτόν** = τὸν ἀφήνει, δηλ. νὰ βαπτισθῇ. **ἀνεώχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί** = ἀνοιξαν χάριν αὐτοῦ οἱ οὐρανοί. **ὡσεὶ περιστερὰ** = μὲ μορφήν περιστερᾶς (ὅχι ὅτι ἔγινε περιστερὰ). **ἐν ᾧ εὐδόκησα** = εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου ἠθέλησα νὰ σώσω τὴν ἀνθρωπότητα ἐκ τῆς ἀμαρτίας.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰησοῦς, ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 30 ἐτῶν καὶ ἐπρόκειτο νὰ παρουσιασθῇ ὡς διδάσκαλος εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ἐπῆγγεν εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμόν διὰ νὰ βαπτισθῇ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου. Διότι σύμφωνα μὲ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν ἠμποροῦσε νὰ παρουσιασθῇ ὡς διδάσκαλος τοῦ Λαοῦ. Ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ βαπτισθῇ, διότι ἦτο ἀναμάρτητος. Ἦλθεν ἐν τούτοις εἰς τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμόν, διὰ νὰ δεῖξῃ τὴν τελείαν ὑπακοήν Του εἰς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μεταβάλῃ τὴν σημασίαν καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ βαπτίσματος τοῦ Προδρόμου. Τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου εἰς τοὺς ἀνθρώπους παρ' ἡρχοντο εἰς αὐτόν, διὰ νὰ βαπτισθοῦν, ἦτο ἓνα βάπτισμα μετανοίας. Δι' αὐτὸ κάθε ἓνας ἀνθρώπος πού ἐπρόκειτο νὰ βαπτισθῇ

ὑπὸ τοῦ Προδρόμου κατέβαινε πρῶτον κάτω εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἔμενε ἐκεῖ εἰς τὸ νερὸν τοῦ ποταμοῦ ἔξομολογούμενος τὰς ἀμαρτίας του. Τὸ βάπτισμα τοῦτο, ἀπὸ τότε ποὺ ἐβαπτίσθη ὁ Χριστός, τὸ μετέβαλεν ἀπὸ βάπτισμα μετανοίας, εἰς βάπτισμα σωτηρίας. Δι' αὐτὸ χωρὶς τὸ βάπτισμα αὐτὸ τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθῇ ὁ ἄνθρωπος.

Ὁ Πρόδρομος, μὲ τὸν φωτισμὸν ποὺ εἶχε τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, ἐγνώρισεν ἀμέσως, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦτο ἀναμάρτητος καὶ συνεπῶς δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ τὸν βαπτίσῃ. Δι' αὐτὸ τὸν ἠμπόδιζε. Τοῦ ἔλεγε: ἐγὼ ἔχω ἀνάγκη νὰ βαπτισθῶ ἀπὸ ΕΣΣΕ μὲ τὸ ἰδικόν Σου βάπτισμα καὶ Σὺ ἔρχεσαι νὰ βαπτισθῆς ἀπὸ ἐμέ;» Ὁ Κύριος ὅμως ἐπέμενε πολὺ καὶ τοῦ εἶπε, ὅτι τοῦτο εἶναι ὠρισμένον ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, καὶ πρέπει νὰ γίνῃ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Τότε ὁ Πρόδρομος ὑπεχώρησε καὶ μὲ βαθεῖαν ταπεινώσειν ἀφῆκε τὸν Ἰησοῦν νὰ βαπτισθῇ. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς, μόλις ἐμβῆκεν εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν, ἀμέσως ἀνέβη ἐπάνω καὶ δὲν ἔμεινε κάτω εἰς τὸ ὕδωρ, διότι ὡς ἀναμάρτητος δὲν εἶχεν ἀνάγκη νὰ ἔξομολογηθῇ. Διὰ νὰ βεβαιώσῃ δὲ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου τὴν Θεότητα τοῦ Υἱοῦ Του καὶ Σωτῆρος μας, ἤνοιξε τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα κατέβηκε μὲ τὴν μορφήν τῆς περιστερᾶς καὶ ἦλθεν ἐπάνω εἰς τὸν Ἰησοῦν. Ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ μία φωνὴ ἠκούσθη ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, ἡ ὁποία ἔλεγεν: «Αὐτὸς εἶναι ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου ἠθέλησα νὰ σώσω τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν». Μὲ τὸ χριστιανικὸν βάπτισμα, τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος διέταξεν, εἰσέρχεται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

8.— ΤΗΣ ΥΠΑΠΑΝΤΗΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ (Λουκ. β' 22—36)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ

κληθήσεται, καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυρίου, ζευγος τρυγόνων ἢ δύο νεοσσούς περιστερῶν. Καὶ ἰδοὺ ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱεροσολύμοις ᾧ ὄνομα Συμεῶν, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ Πνεῦμα ἦν Ἅγιον ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου. καὶ ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ καὶ εὐλόγησε τὸν Θεὸν καὶ εἶπε· Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ρῆμά σου ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.

Καὶ ἦν Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεῶν καὶ εἶπε πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον. καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ρομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐπλήσθησαν = συνεπληρώθησαν. τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν· ὁ καθαρισμὸς ἦτο μία θρησκευτικὴ τελετὴ τῶν Ἑβραίων, σύμφωνα μὲ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον. Ὁ καθαρισμὸς αὐτὸς ἐπεβάλλετο καὶ εἰς τὰς γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι ἐγέννησαν τέκνον ὕστερα ἀπὸ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ αὐτῶν. ἀνήγαγον αὐτόν = ἔφεραν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος. παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ = νὰ τὸν παρουσιάσουν εἰς τὸν Κύριον, νὰ τὸν ἀφιερῶσουν εἰς τὸν Θεόν. διανοίγον μήτραν = ποὺ ἐγεννᾶτο. ἅγιον τῷ Κυρίῳ = ἀφιερωμένον εἰς τὸν Κύριον. κατὰ τὸ εἰρημένον = σύμφωνα μὲ τὴν διαταγὴν. προσδεχόμενος = ὁ ὁποῖος ἐπερίμενε. παράκλησιν = σω-

τηρίαν. ἦν κεχρηματισμένον=ἦτο φανερωμένον. ἐν τῷ Πνεύματι= διὰ φωτισμοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. ἱερόν= ὁ Ναός. Κατὰ τὸ εἰθι-
 σμένον τοῦ Νόμου= καθὼς διέτασσε ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος, κατὰ τὴν
 συνήθειαν τοῦ Νόμου. Κατὰ τὸ ρῆμά σου = σύμφωνα μετὰ τὴν ὑπό-
 σχεσί σου. τὸ σωτήριον = τὴν σωτηρίαν. κατὰ πρόσωπον = ἐνώ-
 πιον, ἐμπρός. φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἔθνῶν = φῶς, τὸ ὁποῖον θὰ φα-
 νερωθῆ εἰς τοὺς εἰδωλολάτρους. εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν = αἰτία
 νὰ πέσουν ἠθικῶς ὅσοι δὲν τὸν πιστεύουν καὶ νὰ ἀνυψωθοῦν ἠθικῶς ἐ-
 νώπιον τοῦ Θεοῦ ὅσοι τὸν πιστεύουν καὶ σωθοῦν. σημεῖον ἀντιλεγό-
 μενον = ἀφορμὴν διὰ νὰ γίνεταί γύρω εἰς τὸ ὄνομά του λόγος πολὺς,
 καὶ οἱ ἄπιστοι νὰ πολεμοῦν μετὰ λύσαν τὴν Διδασκαλίαν Του καὶ τὴν
 πίστιν Του. διελεύσεται ρομφαία = ἐννοεῖ τὴν μεγάλην θλίψιν, ποῦ
 θὰ δοκιμάσῃ ἡ Θεοτόκος ἀπὸ τὸν Σταυρικὸν Του θάνατον.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

“Ὅταν συνεπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ, σύμ-
 φωνα μετὰ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον, ἡ Θεοτόκος καὶ ὁ Ἰωσήφ
 παρουσίασαν τὸ Θεῖον Βρέφος Ἰησοῦν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Κυ-
 ρίου καὶ προσέφερον « ζευγὸς τρυγόνων ». Τότε ἓνας εὐ-
 σεβῆς ἄνθρωπος ὀνομαζόμενος Συμεὼν, περιμένων μετὰ πί-
 στιν εἰς τὸν Θεὸν τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς παρουσίας τοῦ
 Μεσσίας εἰς τὸν κόσμον, ἐφωτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύμα-
 τος καὶ ἀνεγνώρισεν εἰς τὸ Θεῖον Βρέφος τοῦ τὸν ἀναμενό-
 μενον εἰς τὸν κόσμον Σωτῆρα. Τοῦτο εἶχε ζητήσει ἀπὸ τὸν
 Θεὸν ὁ δίκαιος Συμεὼν καὶ εἶχε πληροφορηθῆ διὰ τοῦ Πνεύ-
 ματος τοῦ Ἁγίου, πὼς θὰ ἔβλεπε τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου
 προτοῦ ἀποθάνῃ. Δι’ αὐτὸ τότε μετὰ χαρὰν μεγάλην καὶ βα-
 θεϊαν ψυχικὴν συγκίνησιν ὁ γέρον καὶ δίκαιος Συμεὼν τὸν
 ἐπῆρε εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ ἐδόξασε τὸν Θεόν, ποῦ τὸν
 ἠξίωσε νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ἴδῃ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Τότε
 ἐζήτησε πλέον νὰ ἀποθάνῃ καὶ ἐπροφήτευσεν, ὅτι ὁ Ἰη-
 σοῦς θὰ εἶναι πάντα τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ὅτι πολλοὶ θὰ
 σωθοῦν διὰ τῆς πίστεως εἰς Αὐτόν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ θὰ χα-
 θοῦν διὰ τὴν ἀπιστίαν των. “Ὅτι γύρω εἰς τὸ Θεῖον πρόσω-
 πόν Του διαρκῶς θὰ γίνωνται φιλονικίαι μεταξὺ πιστῶν καὶ
 ἀπίστων καὶ ὅτι οἱ ἄπιστοι θὰ πολεμοῦν πάντοτε μετὰ λύσαν
 τὴν θρησκείαν του. Ἐπίσης προεῖπε καὶ τὴν θλίψιν τῆς Θε-
 οτόκου διὰ τὸν Σταυρικὸν θάνατον τοῦ Κυρίου.

Ὁ Κύριος εἶναι πάντοτε τὸ φῶς τοῦ κόσμου καὶ εὐ-
τυχεῖς εἶναι ὅσοι εἰς τὴν ζωὴν των φωτίζονται μὲ τὸ φῶς
τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Πίστεως εἰς Αὐτόν.

9.— Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ (Ματθ. ιζ', 19)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέ-
τρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν· καὶ
μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ ὡς τὸ
φῶς· καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἡλίας μετ' αὐτοῦ
συλλαλοῦντες. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ·
Κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμῶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε
τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωσεῖ μίαν καὶ μίαν Ἡλία. ἔτι
αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ
ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ
ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. καὶ ἀκούσαντες οἱ
μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφό-
δρα· καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἤψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν· ἐγέρ-
θητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
οὐδένα εἶδον, εἰμὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. καὶ καταβαινόντων
αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων·
μηδενὶ εἶπητε τὸ ὄραμα ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νε-
κρῶν ἀναστῆ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μεθ' ἡμέρας ἕξ = ἀπὸ τῆς ἡμέρας, πού ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἤρ-
χισε νὰ προλέγῃ εἰς τοὺς μαθητάς Του τὰ Πάθη Του καὶ τὸν Σταυρικόν
Του θάνατον. **ἀναφέρει** = τοὺς ἀνεβάζει. **κατ' ἰδίαν** = χωριστὰ ἀπὸ
τοὺς ἄλλους μαθητάς. **μετεμορφώθη** = ἠλλαξε μορφήν. **ὤφθησαν αὐτοῖς**
= ἐφάνησαν εἰς αὐτούς, τοὺς εἶδον αὐτοὶ μὲ τὰ μάτια τους, δηλ. οἱ τρεῖς
μαθηταὶ, Πέτρος, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης. **ἡμῶς ὧδε εἶναι** = ἡ-
μεῖς νὰ μείνωμεν ἐδῶ. **σοὶ μίαν** = εἰς σὲ μίαν. **ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος**

=ἐνῶ αὐτὸς ἀκόμη ὠμίλει (Πέτρος). **ἐνῶ ἠυδόκησα**=διὰ τοῦ ὁποίου ἠθέλησα νὰ σώσω τὸν κόσμον ἐκ τῆς ἁμαρτίας (εὐηρεστήθην νὰ σώσω τὸν κόσμον). Ἡ ἰδία φωνὴ ἠκούσθη καὶ κατὰ τὴν βάπτισιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμόν, μετὰ τὴν ἰδίαν ἔννοιαν καὶ σημασίαν. **οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν**=οἱ μαθηταὶ ἔπεσον μετὰ τὸ πρόσωπον αὐτῶν ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν, δηλ. μπρούμυτα. **ἤψατο** = ἤγγισε. **ἐπάραντες** = ἀφοῦ ὑψώσαν, ἐσήκωσαν. **ἐνετείλατο** = διέταξε, τοὺς ἔδωκεν ἐντολήν. **τὸ ὄραμα** = εἰς αὐτὴν τὴν πραγματικότητα, πού εἶδον δηλ. τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ Χριστοῦ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἔγινεν ἄνθρωπος διὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον ἐκ τῆς ἁμαρτίας.

Ἡ Σωτηρία ὅμως τοῦ κόσμου θὰ ἐγένετο μόνον διὰ τοῦ Σταυρικοῦ Θανάτου τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὸν Σταυρικὸν θάνατον ἔπρεπε νὰ παραδοθῇ ὁ ἀναμάρτητος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν θείαν δικαιοσύνην ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου, διὰ νὰ σωθῇ ὁ κόσμος διὰ τοῦ θανάτου Του ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν. Ἐὰν ὅλος ὁ κόσμος ἐσταυρώνετο, αὐτὴ ἡ θυσία θὰ ἦτο χαμένη, διότι ὁ Θεὸς θυσίαν ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων ποτὲ δὲν τὴν ἐδέχετο διὰ τὴν σωτηρίαν ἁμαρτωλοῦ κόσμου. Διὰ τοῦτο ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐγένετο ἄνθρωπος ἀναμάρτητος, διὰ νὰ προσφέρῃ τὸν ἀναμάρτητον ἑαυτὸν Του ὡς ἄνθρωπος, εἰς τὸν Σταυρικὸν θάνατον, ὡς θυσίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ διὰ τοὺς ἁμαρτήσαντας ἀνθρώπους καὶ νὰ τοὺς σώσῃ. Ἡ ἀναμάρτητος αὕτη θυσία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς ἀναμάρτητου ἀνθρώπου, μᾶς ἔσωσεν ἀπὸ τὴν ποινὴν τοῦ αἰωνίου ψυχικοῦ καὶ σωματικοῦ Θανάτου. Ἡ Δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἐδέχθη τὴν θυσίαν αὐτὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς ἀνθρώπου καὶ μᾶς ἔσωσεν. Οἱ Ἀπόστολοι κατ' ἀρχὰς ἐνόμιζον, ὅτι ὁ Χριστὸς θὰ βασιλεύσῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ὡς Μεσσίας. Δι' αὐτὸ ὁ Κύριος ἤρχισε νὰ τοὺς προλέγῃ τὸ τί πρόκειται νὰ πάθῃ ἀπὸ τοὺς Γραμματεῖς καὶ τοὺς Φαρισαίους τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ καὶ πὼς ὅτι θὰ σταυρωθῇ καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν θὰ ἀναστῆθῃ. Τοῦτο ἔκαμε διὰ νὰ τοὺς ἔχη προπαρεσκευασμένους, ὥστε, ὅταν θὰ συμβοῦν αὐτὰ εἰς Αὐτόν, τὰ Πάθη Του καὶ ὁ Σταυ-

ρικός Του θάνατος, νά μὴ κλονισθῆ ἡ πίστις καὶ ἡ ἀγάπη των εἰς τὸ Θεῖον πρόσωπόν Του, ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς στηρίξῃ ἀκόμη σταθερὰ τὴν πίστιν των εἰς Αὐτόν. Ἐξ ἡμέρας ἀργότερον, ἀπὸ τότε πού τοὺς εἶπεν ὅλα τὰ ἀνωτέρω, ἐπῆρε μαζί του τρεῖς ἀπὸ τοὺς μαθητάς Του, τὸν Πέτρον, τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ μαζί τους ἀνέβη εἰς τὸ Ὄρος Θαβώρ. Ἐκεῖ μετεμορφώθη ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια των. Τὸ πρόσωπόν Του ἔλαμψεν ὡς ὁ ἥλιος, καὶ τὰ ἐνδύτά Του ἐγένοντο λευκὰ ὡσάν τὸ φῶς. Καὶ τότε ἀμέσως κατέβηκαν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ συνωμίλουν μαζί του οἱ μεγάλοι προφῆται, ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἥλιος. Τότε ὁ Ἀπόστολος Πέτρος τοῦ ἐπρότεινε νὰ κάμουν ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ὄρους Θαβώρ τρεῖς σκηνάς, μίαν διὰ τὸν Ἰησοῦν, μίαν διὰ τὸν Μωϋσῆν καὶ μίαν διὰ τὸν Ἥλιον. Τοῦτο εἶπε διὰ νὰ προφυλάξῃ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τὴν μακίαν καὶ τὸ μῖσος τῶν Γραμματέων καὶ τῶν Φαρισαίων τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ. Ἄλλ' ἐνῶ ὁ Πέτρος ἔλεγεν αὐτὰ μία φωτεινὴ νεφέλη τοὺς ἐσκέπασε καὶ μία φωνὴ ἠκούσθη τότε ἐκ τῆς νεφέλης νὰ λέγῃ: «Αὐτὸς εἶναι ὁ Υἱὸς Μου ὁ ἀγαπητός, με τὸν ὅποιον ἠθέλησα νὰ σώσω τὸν κόσμον ἐκ τῆς ἀμαρτίας. Δι' αὐτὸ Αὐτὸν καὶ τὴν Διδασκαλίαν Του πρέπει νὰ ἀκούετε». Τοῦτο ἐτρόμαξε τοὺς μαθητάς καὶ ἔπεσαν μπρούμυτα εἰς τὴν γῆν. Τότε ὁ Ἰησοῦς ἦλθε πλησίον τους, τοὺς ἤγγισε καὶ τοὺς εἶπε: «Σηκωθῆτε ἐπάνω καὶ μὴ φοβεῖσθε». Ἐκεῖνοι ἐσήκωσαν τότε τὰ μάτια τους καὶ κανένα ἄλλον δὲν εἶδον παρὰ μόνον τὸν Ἰησοῦν. Ἦσαν γεμάτοι ὅμως ἀπὸ θεῖον φόβον καὶ θαυμασμόν. Μετὰ ταῦτα τοὺς ἐπῆρε πάλιν μαζί του ὁ Ἰησοῦς καὶ κατέβησαν ἀπὸ τὸ Ὄρος Θαβώρ. Καθ' ὁδὸν τοὺς διέταξεν αὐστηρὰ νὰ μὴ εἶπουν σὲ κανένα τὴν μεταμόρφωσίν Του μέχρις ὅτου ὡς ἄνθρωπος ἀναστηθῆ ἐκ τῶν νεκρῶν. Τοῦτο οἱ μαθηταὶ καὶ ἔπραξαν. Ὁ Κύριος μὲ τὴν μεταμόρφωσίν Του ἔδειξεν εἰς τοὺς μαθητάς Του τὴν Δόξαν Του, ὅσον αὐτοὶ ἠδύναντο νὰ τὴν ἐννοήσουν ὡς ἄνθρωποι, διὰ νὰ μὴ χάσουν τὴν πίστιν των εἰς Αὐτόν, ὅταν θὰ τὸν ἔβλεπαν ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν. Ἐπίσης νὰ ἠξεύρουν αὐτοὶ πρῶτον καὶ ἔπειτα νὰ κηρύξουν καὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς, διὰ τοῦ Σταυρικοῦ Του θανάτου, μᾶς ἔσωσεν ἐκ τῆς ἀμαρτίας καὶ μᾶς ἐχάρισε τὴν αἰώνιον ζωὴν.

10.— ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ (Μάρκ. ιστ', 1—8)*

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Διαγενομένου τοῦ Σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου, καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν· καὶ λίαν πρωτὴ τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου· καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· τίς ἀποκελύσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου ; καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκλύσται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιῷ, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνόν, τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ἀλλ' ὑπάγετε, εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις. καὶ οὐδενὶ οὐδέν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Διαγενομένου = ἀφοῦ ἐπέρασε. **τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων** = τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, ἦτοι τὴν σημερινὴν Κυριακὴν. Αὕτη εἶναι ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος. **ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς** = ἔλεγον ἀναμεταξύ των. **ἀποκεκλύσται ὁ λίθος** = εἶχε κυλίσει ὁ λίθος ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. **μέγας σφόδρα** = πολὺ μέγας. **περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν** = ντυμένον με λευκὴν ἐνδυμασίαν. **ἐξεθαμβήθησαν** = ἔμειναν με θαυμασμὸν μέγαν καὶ φόβον. **ὧδε** = ἐδῶ. **προάγει ὑμᾶς** = προπορεύεται, πηγαίνει μπροστὰ ἀπὸ σᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. **ὄψεσθε** = θὰ ἰδῆτε. **καθὼς εἶπεν ὑμῖν** = καθὼς σᾶς τὸ εἶπεν. **ἐκστασις** = ἰδιαιτέρα ψυχικὴ κατάστασις, θαυμασμός, ἐκπληξις.

* Ἀναγινώσκειται κατὰ τὴν τελετὴν τῆς Ἀναστάσεως, πρὸ τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ προτοῦ ὁ ἱερεὺς νὰ ψάλλῃ τὸ Χριστὸς Ἀνέστη, ἢ νὰ κάμῃ, ὅπως λέγει ὁ λαός, τὴν Ἀνάστασιν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Α ἱΜυροφόροι γυναῖκες, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη, ἤγόρασαν ἀρώματα διὰ νὰ ἀλείψωσι τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου. Τὸν τάφον τὸν ἐγνώριζον. Δι' αὐτὸ, ἀφοῦ ἐπέρασε τὸ σάββατον, ἡμέρα δηλ. αὐστη-
 ρᾶς ἀργίας τότε διὰ τοὺς Ἑβραίους, ἦλθον εἰς τὸν τάφον
 μὲ φόβον πολὺ πρῶτ' τὴν ἄλλην ἡμέραν, δηλ. τὴν σημερι-
 νὴν Κυριακὴν, μὲ τὰ ἀρώματα διὰ νὰ ἀλείψωσι τὸ σῶμα
 τοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο ἦτο πρᾶξις σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης πρὸς
 τὸ νεκρὸν τότε ἀνθρώπινον σῶμα τοῦ Κυρίου. Ἄλλ' ὅ-
 ταν ἐπλησίασαν εἰς τὸ μνημεῖον, τότε ἐσκέφθησαν ὅτι τὸ
 λιθάρι, μὲ τὸ ὅποιον ὁ Ἰωσήφ εἶχε κλείσει τὴν εἴσοδον
 τοῦ μνήματος, διότι αὐτὸ εἶχε γίνοι μέσα εἰς ἓνα πέτρινον
 βράχον, ἦτο παρὰ πολὺ μεγάλο. Ἔπρεπε χειροδύναμοι ἄν-
 δρες νὰ τὸν μετατοπίσουν. Γυναῖκες δὲν ἤμποροῦσαν αὐτὸ
 νὰ κάμουν. Δι' αὐτὸ ἀναλογιζόμεναι τὴν ἀδυναμίαν των ἔ-
 λεγον μεταξύ των: «Καλὰ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τάφον, ποιὸς
 ὅμως θὰ κυλίση τὸ μεγάλο λιθάρι, διὰ νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ
 εἰσέλθωμεν εἰς τὸ μνημεῖον καὶ ἀλείψωμεν μὲ τὰ μύρα τὸ
 σῶμα τοῦ Κυρίου μας;». Καὶ εἰς τὴν σκέψιν αὐτὴν καὶ τὴν
 ἀπορίαν τοὺς ἔρριψαν τὸ βλέμμα τοὺς ἐξεταστικὰ πρὸς τὸν
 τάφον καὶ παραδόξως βλέπουν τότε, ὅτι τὸ ἐμπόδιον ποὺ
 τὰς ἐστενοχῶρει δὲν ὑπῆρχεν. Ὁ λίθος τοῦ μνήματος εἶχε
 μετατοπισθῆ ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. Τότε μὲ φόβον
 πολὺν εἰσῆλθον εἰς τὸ μνημεῖον κρατοῦσαι εἰς τὰς χεῖράς των
 τὰ ἀρώματα. Ἄλλὰ ἀντὶ νὰ εὕρωσι τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, εὗ-
 ρον ἓνα λευκοφορεμένον ἄγγελον νὰ κάθεται εἰς τὸ δεξιὸν μέ-
 ρος τοῦ τάφου ὁ ὅποιος εἶπε ὅτι ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὅποιον ζητοῦν,
 δὲν εἶναι πλέον μεταξύ τῶν νεκρῶν, διότι ἀνεστήθη. Ἐπίσης
 τοὺς εἶπε ὅτι πρέπει ἀμέσως νὰ συναντήσουν τοὺς Ἀποστό-
 λους καὶ νὰ κηρύξουν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ.
 Πράγματι αἱ ἅγαι γυναῖκες, ποὺ ἔλαβον ἀπὸ τὸν Θεὸν
 αὐτὴν τὴν μεγάλην χάριν καὶ τιμὴν, νὰ μάθουν πρῶται ἀπὸ
 τὸ στόμα τοῦ ἀγγέλου τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ἐκήρυ-
 ξαν τὴν ἀνάστασιν Του εἰς τοὺς φοβισμένους ἀπὸ τὴν μα-
 νίαν τῶν Ἰουδαίων Ἀποστόλους καὶ τοὺς εἶπον, καὶ εἰς τὸν
 Πέτρον ἰδιαιτέρως, ὅτι ὁ ἀναστὰς Ἰησοῦς προπορεύεται αὐτῶν
 εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἐκεῖ θὰ τὸν ἴδουν, καθὼς τοὺς εἶχε εἶπει

προτοῦ νά σταυρωθῆ. Αὐτὰ δὲ ἤκουσαν καὶ ἔμαθον αἱ Μυροφόροι γυναῖκες ἀπὸ τὸν ἄγγελον. Μετὰ ταῦτα ἔφυγον μὲ φόβον ἀπὸ τὸ μνημεῖον καὶ εἰς κανένα ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους δὲν τὸ εἶπον, διότι ἐφοβοῦντο αὐτούς.

11.—*ΤΗΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ* (Ματθ. κη', 16—20, Μάρκ. ιστ' 19—20)

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος, οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν αὐτῷ, οἱ δὲ ἐδίστασαν. καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτούς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ὁ μὲν οὖν Κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθησεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς. ἐκεῖνοι δὲ ἐξεληθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Οὗ ἐτάξατο = ὅπου τοὺς ὥρισε. **προσελθὼν** = ἀφοῦ προσῆλθε. **ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία** = μοῦ ἐδόθη, ἔχω ὡς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ κάθε ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ κόσμου μετὰ τὸν Σταυρικὸν μου θάνατον διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ. Τὸν ἐξηγόρασα πλέον μὲ τὸ αἷμα μου ἐκ τῆς κατάρας τοῦ Νόμου (δηλ. τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ διὰ τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα). **μαθητεύσατε** = διδάξατε. **τηρεῖν** = νά ἐκτελεσεθοῦν. **ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν** = ὅσας ἐντολὰς σᾶς ἔδωσα, σᾶς ἐδίδαξα. **ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος** = ἕως τὸ τέλος τοῦ κόσμου, δηλ. πάντοτε. **μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς** = ἀφοῦ εἶπεν, ἐλάλησεν εἰς αὐτούς τὰ ἀνωτέρω. **ἐξεληθόντες** = ἀφοῦ ἐξῆλθον διὰ νά κηρύξουν εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην. **συνεργοῦντος** = βοηθοῦντος. **τὸν λόγον βεβαιοῦντος** = ἀφοῦ ἐπε-

κύρωσε τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων. διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων=μὲ τὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα ἔκαμον οἱ Ἀπόστολοι διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἀποδείξουν εἰς τὸν κόσμον ὅτι ἡ διδασκαλία Τους εἶναι ἀληθινὴ καὶ γνησία.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος ἡμῶν, μετὰ τὴν Ἀνάστασίν Του, ἐφανερώνατο εἰς τοὺς Ἀποστόλους Του ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης μᾶς λέγει μάλιστα, ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς πολλὰ θαύματα ἔκαμε ὁ Χριστὸς εἰς αὐτοὺς καὶ ὅτι αὐτὰ δὲν εἶναι γραμμένα εἰς τὸ Εὐαγγέλιον (Ἰωάν. κ', 30—31).

Κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς διὰ τελευταίαν φορὰν εἰς τοὺς ἑνδεκα μαθητάς Του εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Τότε τοὺς ὑπενθύμισε τί ἔγραψαν δι' αὐτὸν οἱ προφῆται. Ὅτι ἔπρεπε νὰ σταυρωθῇ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου, νὰ ἀναστηθῇ ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ νὰ κηρυχθῇ εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἢ μετάνοια καὶ ἡ συγχώρησις τῶν ἁμαρτιῶν, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ὀνόματός Του. Ὅτι τὸ κήρυγμα αὐτὸ θὰ ἔπρεπε ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, τὴν Ἁγίαν πόλιν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Κατόπιν τοὺς διέταξε νὰ παραμείνουν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ νὰ μὴ ἀπομακρυνθοῦν μέχρις ὅτου (τοὺς ἐνδύσῃ) τοὺς δώσῃ μίαν θείαν δύναμιν, μὲ τὴν ὁποίαν ὀπλισμένοι θὰ ἠμπορέσουν νὰ κηρύξουν τότε εἰς ὅλον τὸν κόσμον τὴν θρησκείαν Του.

Ἐπίσης τοὺς διέταξε νὰ κηρύξουν τὴν διδασκαλίαν Του εἰς τὸν κόσμον, νὰ βαπτίσουν ἐκείνους, πού θὰ πιστεύσουν εἰς Αὐτόν, δηλ. τὸν Χριστόν, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ νὰ τὸν διδάξουν νὰ ἐκτελῇ μετὰ προσοχῆς ὅτι Αὐτὸς ἐδίδαξε διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Διότι θὰ σωθῇ μόνον ἐκεῖνος πού θὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ θὰ βαπτισθῇ εἰς τὸ ὄνομά Του καὶ ἐκεῖνος πού θὰ δείξῃ ἀπιστίαν θὰ τιμωρηθῇ αἰωνίως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀπιστία εἰς τὸν Θεὸν εἶναι περιφρόνησις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν σωτηρίαν του, τὴν ὁποίαν τοῦ προσφέρει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀφοῦ εἶπεν ὁ Κύριος αὐτὰ παρέλαβε τότε τὴν Ἁγίαν Μητέρα Του καὶ

τούς ένδεκα μαθητάς Του και έξήλθε μαζί των από τά 'Ιεροσόλυμα έως τήν Βηθανίαν. 'Εκεῖ τούς ηϋλόγησε και ένῶ τούς ηϋλόγει ανέβαινε βραδέως ύπεράνω τοῦ εδάφους και έχωρίζετο άπ' αὐτούς μέχρις ότου μία φωτεινή νεφέλη τόν παρέλαβε και τόν έφερεν εις τούς ούρανούς. 'Εκεῖ έκάθισεν εις τά δεξιά τοῦ πατρός, δια νά έλθη και πάλιν κατά τήν Δευτέραν Παρουσίαν, δια νά κρίνη αὐτόν. Οἱ 'Απόστολοι κατόπιν, άφοῦ έλαβον κατά τήν Πεντηκοστήν, δηλ. δέκα ήμέρας άργότερον, τήν δύναμιν τοῦ 'Αγίου Πνεύματος, έξήλθον εις τήν Οἰκουμένην, έδίδαξαν τόν κόσμον, διέδωσαν τήν Θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ και έστερέωσαν τήν πίστιν τοῦ κόσμου εις αὐτήν με τά θαύματα πού έκαμαν πρὸς άπόδειξιν τῆς Θεότητος τοῦ Χριστοῦ.

12.— Η ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

(Λουκᾶ ι', 38-42 και ια' 27—28)

Εἶναι τὸ ἴδιον Εὐαγγέλιον τῆς εορτῆς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου και τοῦ Γενεθλίου «'Εορτὴ τῆς Παντανάσσης», 8 Σεπτεμβρίου. Βλέπε σελ. 150.

ΠΕΡΙΚΟΠΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Η ΕΠΙ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΟΜΙΛΙΑ (Ματθ. ε', στ' και ζ')

1. Περὶ τῶν Μακαρισμῶν.

(ε' 1—12)

Ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος, καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων: Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἰπωσὶ πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἔμοῦ. χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία λέγεται ἡ διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος τὴν ὁποίαν ἐδίδαξε καθήμενος ἐπάνω εἰς ἓνα ὑψωμα ὅταν εἶδε τὸν λαὸν νὰ τὸν ἀκολουθῇ, διὰ νὰ τὸν βλέπουν καὶ τὸν ἀκούουν ὅλοι. **μακάριοι** = εὐτυχισμένοι. **πτωχοὶ τῷ πνεύματι** = οἱ ταπεινόφρονες· ὅτι αὐτῶν = διότι ἰδική των εἶναι. Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ἡ πρώτη χριστιανικὴ ἀρετὴ. **Βασιλεία τῶν οὐρανῶν** = ἡ μέλλουσα εὐτυχισμένη

Δημ. Παπαδοπούλου—Παν. Οἰκονόμου, Εὐαγγελικαὶ Περικοπαὶ

12

καὶ αἰωνία ζωὴ. **οἱ πενθοῦντες** = οἱ λυπούμενοι διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν καὶ μετανοοῦντες δι' αὐτάς. **παρακληθήσονται** = θὰ παρηγορηθοῦν ἀπὸ τὸν Θεόν. **πραεῖς** = οἱ ἡσυχοὶ ἄνθρωποι, πού συκρατοῦν τὸν θυμὸν τους, τὴν ὀργὴν τους. **τὴν γῆν** = τὴν μέλλουσαν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, δηλ. τὸν παράδεισον. **οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην** = οἱ ἐπιθυμοῦντες παρὰ πολὺ τὴν δικαιοσύνην εἰς τὴν ζωὴν των καὶ μισοῦντες τὴν ἀδικίαν καὶ τὸ ψεῦδος. **χορτασθήσονται** = θὰ ἱκανοποιηθοῦν ἀπὸ τὸν Θεόν, διότι θὰ ἴδουν τὴν δικαιοσύνην νὰ βασιλεῦῃ πάντοτε εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν. **ἐλεηθήσονται** = θὰ ἐλεηθοῦν (θὰ συγχωρηθοῦν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ). **καθαροὶ τῇ καρδίᾳ** = ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν καρδίαν των καθαρὰν, δηλ. οἱ σώφρονες, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι πονηροί, οἱ ἐνάρετοι. **ὄψονται τὸν Θεόν** = θὰ ἴδουν τὸν Θεόν εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν. **οἱ εἰρηνοποιοὶ** = οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν εἰρήνην μετ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ φροντίζοντες δι' αὐτὴν καὶ οἱ ὁποῖοι ἀποφεύγουν τὰς ἐριδας καὶ τὰς φιλονικίας. **οἱ δεδιωγμένοι** = ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι θὰ διωχθοῦν διὰ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, δηλ. διὰ τὴν πίστιν των εἰς τὸν Χριστόν. **χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε** δηλ. ὅσοι θὰ διωχθῆτε, ὕβρισθῆτε καὶ τέλος θανατωθῆτε διὰ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ. **οὕτω γὰρ ἐδίωξαν** = διότι μετ' ὅν ἴδιον τρόπον κατεδίωξαν οἱ ἄνθρωποι τοὺς προφῆτας, πού ἐζῆσαν πολλὰ χρόνια προητέρω ἀπὸ σᾶς.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰησοῦς, ὅταν εἶδε τὸν λαὸν ὅτι τὸν ἠκολούθει διὰ νὰ ἀκούσῃ τὴν διδασκαλίαν Του, ἀνέβη ἐπάνω εἰς ἓνα ὕψωμα εὐρισκόμενον εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο διὰ νὰ τὸν ἀκούῃ ὁ λαὸς καλύτερα καὶ νὰ τὸν βλέπῃ διδάσκοντα. Εἰς τὸ ὕψωμα αὐτὸ ἐκάθισε καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἔκαμε τὴν διδασκαλίαν Του, ἣ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὸ ε', στ', ζ' κεφ. τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου. Ἡ διδασκαλία Του αὕτη λέγεται «ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία» καὶ περιλαμβάνει τὰ κυριώτερα παραγγέλματα τοῦ Σωτῆρος πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους Διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ περιλαμβάνει τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον του. Δι' αὐτῆς τῆς διδασκαλίας Του μακαρίζει ὁ Χριστός, δηλ. λέγει ὅτι εἶναι εὐτυχισμένοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν ἀρετὴν τῆς Χριστιανικῆς ταπεινοφροσύνης, αὐτοὶ εἶναι πτωχοὶ τῷ πνεύματι, δηλ. ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι

είναι ἀληθῶς ταπεινόφρονες καὶ ὄχι ἐγωῖσται. Οἱ ἄνθρωποι ποὺ συναισθάνονται τὰς ἀδυναμίας των ὡς ἄνθρωποι καὶ τὰς ἔλλειψεις των, καὶ φροντίζουν διαρκῶς εἰς τὴν ζωὴν των νὰ διορθώνωνται καὶ νὰ γίνωνται πάντοτε καλύτεροι εἰς ὅλα. Αὐτοὶ πραγματικῶς εἶναι οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι καὶ οἱ συνετοί. Ἡ ἠθικὴ ταπεινοφροσύνη εἶναι ἡ πρώτη Χριστιανικὴ ἀρετὴ καὶ τὸ θεμέλιον τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς. Ἐνῶ ὁ ἐγωῖσμός ἀπομακρύνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν Θεόν. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος ἔθεσεν ὡς θεμέλιον τῆς διδασκαλίας Του τὴν ἀρετὴν τῆς ταπεινοφροσύνης. Κάθε ἄλλην ἀρετὴν ποὺ δὲν στηρίζεται εἰς τὴν Χριστιανικὴν ταπεινοφροσύνην δὲν τὴν δέχεται ὁ Θεός, διότι δὲν εἶναι γνήσια ἀρετὴ. Τοιαύτη ἀρετὴ ἦτο ἡ ἀρετὴ τῶν Φαρισαίων καὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος δὲν τὴν ἀνεγνώρισε, διότι δὲν ἦτο ἀρετὴ πραγματικὴ, ἀλλὰ ἦτο ὑποκρισία καὶ ἀπάτη. Ὅ,τι καλὸν οἱ Φαρισαῖοι ἔπραττον, τὸ ἔπραττον « πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις » καὶ ὄχι διότι ἦτο καλόν. Μὲ τὴν ἀρετὴν τῆς ταπεινοφροσύνης ἡμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ ἐννοήσῃ τὴν οὐσίαν τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Τότε θὰ ἡμπορέσῃ διὰ τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς του νὰ γίνῃ ἡσυχος καὶ πρᾶος καὶ νὰ ζητῇ εἰς τὴν ἀτομικὴν καὶ οἰκογενειακὴν του ζωὴν καὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον νὰ βασιλεῦῃ παντοῦ καὶ πάντοτε ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ταπεινόφρων ἄνθρωπος, αὐτὸς ἔχει καὶ καθαρὰν καρδίαν καὶ μόνον αὐτὸς θὰ ὀνομασθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν παιδί του. Ἡ Χριστιανικὴ ταπεινοφροσύνη (δηλ. ἡ πτωχεῖα τοῦ πνεύματος) δὲν εἶναι ἀδυναμία τῆς σκέψεως τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως πολλοὶ ἐσφαλμένως νομίζουν, ἀλλ' εἶναι εὐγένεια τῆς ψυχῆς. Εἶναι ἔλλειψις ἐγωῖσμοῦ. Εἶναι μία ἀναγνώρισις τῆς ἀδυναμίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἀνάγκης ποὺ ἔχει ὁ ἄνθρωπος νὰ φροντίξῃ καθημερινῶς νὰ γίνεταί ὅλο καὶ καλύτερος εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας ἰκανότητας τῆς ζωῆς του. Διότι χωρὶς αὐτὴν τὴν προσπάθειαν ποτὲ δὲν θὰ προκόψῃ εἰς τὴν ζωὴν του, οὔτε καὶ θὰ ἀγαπήσῃ τὴν πρόοδον εἰς τὴν ζωὴν. Ἐπίσης προεῖπεν ὁ Κύριος, ὅτι οἱ πιστεύοντες εἰς Αὐτὸν θὰ διωχθοῦν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς Του, ὅπως καὶ τὸν ἴδιον ἐδίωξαν. Ἀλλὰ τοῦτο θὰ εἶναι τιμὴ δι' αὐτούς. Διότι κάθε Χριστιανὸς γνήσιος εἶ-

ναι διὰ τὸν κόσμον ἕνας ἐργάτης τοῦ Χριστοῦ, ποῦ ἐργάζεται διὰ τὸν ἀληθινὸν πολιτισμὸν τοῦ κόσμου. Δι' αὐτὸ πρέπει ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἀντὶ νὰ λυπηῖται νὰ χαίρη, διότι διώκεται διὰ τὴν πίστιν του εἰς τὸν Χριστόν. Δι' αὐτὸ θὰ τιμηθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἡ Διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ἡμπορεῖ νὰ προφυλάξῃ τὸν κόσμον ἀπὸ τὸ ἠθικὸν σάπισμα καὶ τὴν ἠθικὴν καταστροφὴν. Ἀρκεῖ ὁ κάθε ἄνθρωπος νὰ ἐκτελῇ εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν του τὸν Νόμον τοῦ Χριστοῦ.

2. Ἡ δύναμις καὶ ἡ χρησιμότης τῶν χριστιανῶν ἐν τῷ κόσμῳ.

(Ματθ. ε', 13—16)

Υμεῖς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῇ ἐν τίνι ἀλισθήσεται ; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μῶδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ· οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ ἄλας τῆς γῆς = τὸ ἠθικὸν ἀλάτι, ἡ χριστιανικὴ ζωὴ. Δηλ. παρομοιάζει ὁ Χριστὸς τοὺς μαθητάς του μὲ τὸ ἀλάτι τῆς γῆς. Τοὺς ἔκαμε μὲ τὴν διδασκαλίαν Του καὶ τὴν πίστιν των εἰς Αὐτὸν ἱκανοὺς νὰ προφυλάσσουν τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν ἠθικὴν σῆψιν (τὸ σάπισμα, τὴν ἠθικὴν καταστροφὴν). **ἐὰν τὸ ἄλας μωρανθῇ ἐν τίνι ἀλισθήσεται** = ἐὰν τὸ ἀλάτι χάσῃ τὴν ἀλιστικὴν του δύναμιν, δηλ. τὴν ἀλμύραν του, μὲ ποῖο ἄλλο ἀλάτι (ἢ μέσον) θὰ δυνηθῇ νὰ ἐπανακτῆσῃ αὐτήν; ἢ αὐτὸ νὰ ἀρτυθῇ ; **εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι** = εἰς οὐδὲν ἢ διὰ κανένα πρᾶγμα δὲν χρησιμεύει πλέον. **εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων** = παρὰ μόνον νὰ ριφθῇ ἔξω καὶ νὰ περιφρονῆται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. **φῶς τοῦ κόσμου** = εἴσθε τὸ πνευματικὸν φῶς τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸ ὁποῖον θὰ φωτίσετε τὴν ἀνθρωπότητα, ἢ ὁποῖα εὐρί-

σκεται εις τὸ σκοτάδι, εις τὴν ἁμαρτίαν. **μόδιον**=μέτρον τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων. **λύχνος** = λυχνάρι. **λυχνία** = λυχνοστάτης.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ὀφείλου νὰ εἶναι τὸ πνευματικὸν ἅλατι καὶ τὸ ἠθικὸν φῶς τοῦ κόσμου. Μὲ τοὺς Μακαρισμοὺς ὁ Κύριος ὀρίζει τὴν θέσιν καὶ τὴν ἀξίαν τῶν μαθητῶν Του εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων:

α) Παρομοιάζει αὐτοὺς μὲ τὸ ἅλατι τῆς γῆς, διὰ νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς νὰ καταλάβουν ποίαν σπουδαιότητα ἔχει ἡ ἀποστολὴ των καὶ τὸ ἔργον των εἰς τὸν κόσμον, δηλ. ὅπως τὸ ὑλικὸν ἅλατι εἶναι χρησιμώτατον καὶ ἀπαραίτητον διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἔτσι καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ. Αὕτῃ εἶναι τὸ πνευματικὸν ἅλατι διὰ τὸν κόσμον, διὰ νὰ ἡμπορῇ ὁ κόσμος νὰ προφυλάσσεται ἀπὸ τὴν ἠθικὴν σαπίλα, νὰ ζῇ πνευματικὴν ζωὴν καὶ νὰ προκόπῃ εἰς τὴν ἀρετὴν. Καὶ καθὼς τὸ ἅλατι μὲ κανένα ἄλλο πρᾶγμα δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀντικατασταθῇ εἰς τὸ εἶδος του, ἔτσι καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ διὰ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. Δηλαδή αὕτῃ μόνῃ ἡμπορεῖ νὰ προφυλάσῃ τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν ἠθικὴν σαπίλα καὶ τὴν ἠθικὴν καταστροφὴν. Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔχει ἐντὸς Τῆς δυνάμιν θεϊκὴν. Μορφώνει ὅχι μόνον τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸν ἐνδυναμώνει εἰς τὸ νὰ πράττῃ τὸ καλόν. Ἡ δύναμις αὕτῃ δὲν ὑπάρχει εἰς καμίαν ἄλλην διδασκαλίαν, παρὰ μόνον εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ.

β) Τοὺς παρομοιάζει μὲ τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Δηλ. ὅτι οἱ Χριστιανοὶ μὲ τὴν καθημερινὴν ζωὴν των ὀφείλου καὶ πρέπει ὡς πνευματικὰ φῶτα νὰ φωτίζουν πάντοτε τὴν κοινωνικὴν ζωὴν τοῦ κόσμου. Ἐπίσης πρέπει μὲ τὴν χριστιανικὴν κοινωνικὴν ζωὴν των νὰ φροντίζουν διὰ τὸν ἀληθινὸν τοῦ κόσμου πολιτισμὸν. Διότι ἀληθινὸς πολιτισμὸς εἶναι ὅ,τι εἶναι σύμφωνον πρὸς τὴν Χριστιανικὴν Διδασκαλίαν καὶ ζωὴν. Κάθε ἄλλο εἶναι προσποίησις πολιτισμοῦ καὶ ἠθικὴ ἀπάτη. Κάτω ἀπ' αὐτὸν τὸν ἀντιχριστιανικὸν πολιτισμὸν κρύπτονται πολλάκις πολλὰ κατὰ τὴν ἠθι-

κὴν ζωὴν τοῦ κόσμου. Οἱ χριστιανοὶ πρέπει νὰ ζοῦν σύμφωνα μὲ τὸν χριστιανικὸν πολιτισμὸν.

γ) Τοὺς παρομοιάζει μὲ πόλιν, ποῦ εἶναι κτισμένη ἐπάνω εἰς ἓνα βουνό. Μὲ τοῦτο θέλει νὰ δείξῃ εἰς αὐτοὺς πόσον φανερά θὰ εἶναι τὰ ἔργα τῆς ζωῆς των καὶ πῶς ὁ κόσμος θὰ τοὺς παρακολουθῇ διὰ νὰ παίρῃ τὴν ζωὴν των ὡς παράδειγμα. Δι' αὐτὸ ὀφείλουν νὰ λάμπουν εἰς τὸν κόσμον μὲ τὰ ἔργα τους καὶ νὰ γίνωνται ἀφορμὴ νὰ δοξάζεται δι' αὐτῶν καὶ ἀπὸ τοὺς ἀπίστους ἀκόμη ὁ ἐπουράνιος αὐτῶν πατήρ.

Τ' ἀνωτέρω φανερώνουν τὴν ἠθικὴν κοινωνικὴν δύναμιν τῶν Χριστιανῶν εἰς τὸν κόσμον καὶ τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν ἀποστολὴν διὰ τὸ καλὸν τοῦ κόσμου.

3. Ἡ συμπλήρωσις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου.

(Ματθ. ε', 17—20)

Ἡ σπουδαιότης τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου καὶ τὰ προσόντα τῶν εἰσερχομένων εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἧ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου ἕως ἂν πάντα γένηται· ὅς ἐάν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὅς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐάν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Καταλύω=παραβαίνω, καταργῶ. **ἀμὴν**=ἀληθῶς (ἐπίρρ. βεβαιωτικόν). **νόμος** = ἡ Μωσαϊκὴ Νομοθεσία, ὁ Δεκάλογος. **προφήται**=οἱ ἱεροὶ ἄνδρες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἔννοεῖ ὁ Κύριος ὅχι τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ συγγράμματά των, τὰς προφητείας των. **πληρῶσαι**=νὰ ἐκτελέσω καὶ συμπληρώσω. **ἕως ἂν πα-**

ρέλθη ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ =μέχρις οὗτου περάσῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, δηλ. ἐφ' ὅσον ὑπάρχει κόσμος. ἰῶτα ἓν=ἓνα γιώτα. καὶ κεραία· εἶναι τὸ μικρότερον γράμμα τοῦ ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου. ἐλάχιστος = ἀσημαντος, μηδεμιᾶς ἀξίας καὶ σημασίας ἀξιος, εὐτελής. δικαιοσύνη = πᾶσα ἀρετή. ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν = ἐὰν δὲν ἀκολουθῆται ἡ διδασκαλία σας καὶ ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς ζωῆς σας.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς μᾶς φανερώνει ὅτι δὲν ἤλθε διὰ νὰ καταργήσῃ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν συμπληρώσῃ καὶ νὰ τὸν κάμῃ τελειότερον. Ὁ ἴδιος ὡς ἄνθρωπος ἐσεβάσθη τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον καὶ ὡς Θεὸς τὸν συνεπλήρωσεν. Ἡ συμπλήρωσις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἐξῆς: Ὁ Κύριος δὲν καταδικάζει μόνον κάθε κακὴν πράξιν, ὅπως ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀφορμὴν ἐκάστης κακῆς πράξεως. Δι' αὐτὸ σύμφωνα μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ ἔνοχος εἶναι καὶ ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐπεθύμησε κάθε ἁμαρτίαν καὶ δὲν τὴν ἐξετέλεσε, διότι δὲν εὗρῆκε τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν ἢ διότι τὸν ἐμπόδισαν διάφοροι περιστάσεις. Ἄλλως θὰ τὴν ἔπραττε. Αὐτὸς εἶναι ἔνοχος ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεὸν ὡσὰν νὰ ἔπραξε τὸ κακὸν καὶ τὴν ἁμαρτίαν. Μὲ αὐτὸ μᾶς φανερώνει ὁ Κύριος πόσῃ ἀξίαν ἔχει ἡ πρόθεσις τοῦ ἀνθρώπου ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεόν. Σύμφωνα πρὸς τὰ ἀνωτέρω ὁ Ἰησοῦς ἐξετάζει τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, διότι ἡ ψυχικὴ ἐπιθυμία φανερώνει πραγματικὰ τὸν ἐσωτερικὸν μας ἄνθρωπον, πὺ εἶναι καὶ ὁ πραγματικὸς ἐαυτός μας. Ὁ Σωτὴρ συνεπλήρωσε τὴν διδασκαλίαν τῶν προφητῶν, διότι ὅλα ὅσα εἶχαν προείπει δι' Αὐτὸν (τὴν γέννησίν Του, τὸν Σταυρικὸν Του θάνατον, τὴν ἀνάστασίν Του κλπ.), τὰ ἔκαμε πραγματικὰ πλέον, ἱστορικὰ γεγονότα τοῦ κόσμου. Τοῦτο μαρτυροῦν εἰς τὰ Εὐαγγέλια τῶν τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου. Δι' αὐτὸ προσθέτουν εἰς αὐτὰ ὅπου παρίσταται ἀνάγκη καὶ τὴν φράσιν « ἵνα πληρωθῆ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου....» Κατόπιν τονίζει, ὅτι ὅλα ὅσα διάτάσσει ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος θὰ ἐκπληρωθοῦν ἀκριβέστατα καὶ ὅτι θὰ τιμωρηθῆ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κάθε ἄνθρωπος, ὅστις

θά περιφρονήσῃ ἔστω καὶ τὴν μικροτέραν ἐντολήν του. Καὶ ὅτι θά ὀνομασθῇ Μέγας εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ μόνον ἐκεῖνος πού θά πράξῃ ὅ,τι διατάσσει ὁ ἠθικὸς Νόμος καὶ θά διδάξῃ κατόπιν τοῦτο καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. Διότι ἔχει ἀξίαν ἢ διδασκαλία τους, ὅταν εἶναι σύμφωνος καὶ μὲ τὰς πράξεις τῆς ζωῆς των. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καυτηριάζει τὸν ἐγωϊσμόν, τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν ὑποκρισίαν τῶν Φαρισαίων. Διότι αὐτοὶ ἔκαναν κάθε τι πού διέτασεν ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος, ὄχι διότι τὸ ἠθελαν ἢ τὸ ἐσέβοντο, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ τοὺς βλέπουν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι καὶ νὰ τοὺς ἐπαινοῦν. Ἔτσι ἦσαν ὑποκριταί, δηλ. ἄλλα ἔλεγον εἰς τοὺς ἄλλους διὰ νὰ πράττουν καὶ ἄλλα ἔπραττον αὐτοὶ εἰς τὴν ζωὴν των. Τὴν ὑποκρισίαν ἐμίσησεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὡς τὴν χειρίστην πράξιν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ὑποκριτὴς εἶναι ἀπατεὼν τῆς κοινωνίας καὶ ὑβριστὴς τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος βεβαιώνει κατηγορηματικὰ ὅτι εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν δὲν θά εἰσέλθουν ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι σέβονται τὸν Νόμον, ὅπως οἱ Φαρισαῖοι, ἀλλὰ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἐκτελοῦν εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν των τὸν ἠθικὸν Νόμον καὶ φανερόνουν δι' ἔργων Χριστιανικῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὴν Χριστιανικὴν των πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην των εἰς τὸν Θεόν. Ἡ ὑπακοὴ εἰς τὸν ἠθικὸν Νόμον εἶναι ἀπόδειξις τῆς ἀγάπης μας πρὸς τὸν Θεόν. Διότι ὁ ἠθικὸς νόμος εἶναι θέλησις καὶ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ.

4. Ποῦ τὸ ἔνοχον τῆς ὀργῆς.

(Ματθ. ε', 21—23)

Ηκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἶπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ρακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἶπῃ μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις = ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν ἐρ-

μηνευτῶν τοῦ Νόμου. οὐ φονεύσεις=νά μὴ φονεύσης. ἐγὼ δὲ λέγω =ἐγὼ σᾶς λέγω, διατάσσω. Μὲ αὐτὸ ὁ Σωτὴρ συμπληρώνει καὶ τελειοποιεῖ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον. Ἀπαγορεύει καὶ καταδικάζει τὴν ὀργὴν καὶ κάθε ὑβριστικὴν λέξιν, ὡς αἰτίαν τοῦ κακοῦ. εἰκῆ = ἄνευ σπουδαίου λόγου. ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει = θά εἶναι ἔνοχος εἰς τὸ κριτήριον, δικαστήριον. ρακά = λέξις ἑβραϊκῆ, ποὺ ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ἑβραίων περιφρονητικὰ διὰ νὰ φανερώσουν τὸν ἀνόητον ἄνθρωπον. συνέδριον = τὸ ἀνώτατον δικαστήριον. Τοῦτο ἦτο τὸ μεγάλο δικαστήριον τὸ ὁποῖον ἀπετελεῖτο ἀπὸ 71 δικαστῆς. Τοῦτο ἦτο διὰ τούς Ἑβραίους ὁ Ἄρειος Πάγος. Συνεζήτουν τὰ μεγάλα ἐγκλήματα, τὰ θρησκευτικὰ καὶ πολιτικά. Ἐδίκαζε δὲ περὶ ζωῆς ἢ θανάτου ὅλους τοὺς Ἑβραίους ἀπὸ τῶν βασιλέων, ἀρχιερέων καὶ προφητῶν μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου Ἰσραηλίτου. Τὸ Συνέδριον τοῦτο κατεδίκασε καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. μωρέ= ἀνόητε, ἄπιστε. εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς =λέξις ἑβραϊκῆ, ἡ ὁποία φανερώνει τὴν αἰωνίαν κόλασιν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διδάσκει ὡς πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ Νόμου οὐ φονεύσεις, ὅτι εἶναι ἔνοχος ὄχι μόνον ὁ φονεὺς ἀλλὰ καὶ ὁ ὀργιζόμενος ἄνευ ἠθικῆς ἀφορμῆς ἐναντίον ἄλλου ἀνθρώπου. Ἡθικὴ ἀφορμὴ εἶναι ἢ φανερά ἐνώπιον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων περιφρόνησις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀσεβεῖς, διὰ νὰ ἐμπαίξουν καὶ εἰρωνευθοῦν τοὺς πιστούς. Τὰ περισσότερα ἐγκλήματα ἀλλὰ καὶ ἁμαρτήματα προέρχονται ἀπὸ τὴν ὀργὴν καὶ τὰς ὑβρεις, αἱ ὁποῖαι ξεκινοῦν ἀπὸ τὸν θυμόν. Ἡ περιφρόνησις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώπους ἐξοργίζει κάθε εὐσεβῆ καὶ ἐνάρετον ἄνθρωπον. Ἡ ἐκ τῆς διαγωγῆς τῶν ταύτης καὶ ἐξ αἰτίας τῶν ὀργῆ ὄχι μόνον ἐπιτρέπεται ἀπὸ τὸν ἠθικὸν Νόμον ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλεται. Ἀρκεῖ μόνη αὐτὴ ἡ ὀργὴ νὰ φανερω- νεται ὄχι μὲ ἐκδίκησιν ἐναντίον τῶν ἀσεβῶν οὔτε μὲ ὑβρεις, ἀλλὰ μὲ πνεῦμα Χριστιανικῆς ἀγάπης. Οἱ Χριστιανοί, εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, πρέπει νὰ καταδικάζουν τὰς πρά- ξεις μόνον τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων καὶ ὄχι τοὺς ἀνθρώπους. Τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώπους πρέπει νὰ φροντίζουν μὲ κάθε τρόπον νὰ τοὺς φέρουν εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν διὰ νὰ εὐ- ρουν καὶ αὐτοὶ τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς. Ὁ Κύριος συνεπλή-

ρωσε τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον εἰς τὴν ἐντολὴν περὶ φόνου, διότι ἐκάκισε τὴν ἄνευ λόγου ὀργὴν καὶ τὸν θυμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐναντίον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ἐκεῖνος ποῦ δὲν ὀργίζεται κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἄνευ λόγου, μὲ θυμὸν παράλογον, οὐδέποτε θὰ φθάσῃ εἰς τὸ ἐγκλημα τοῦ φόνου.

5. Οὐδεμία θυσία δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἄνευ τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν διαλλαγῆς.

(Ματθ. ε', 23—26)

Εὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κάκεῖ μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἔλθων πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· μήποτε σου παραδῶ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδῶ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ· ἀμὴν λέγω σοι· οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως οὗ ἀποδῶς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Θυσίαι εἰς τοὺς Ἑβραίους: αἱ θυσίαι αὗται ἐγίνοντο κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ. **δῶρον** = προσφορά, θυσία· **θυσιαστήριον** = τόπος θυσίας πρὸς τὸν Θεόν, Ναός, ἱερόν. **κάκεῖ μνησθῆς** = καὶ ἐκεῖ νὰ ἐνθυμηθῆς. **διαλλάγηθι** = συμφιλίωσον· **Ἴσθι εὐνοῶν** = νὰ εἶσαι ἀγαπημένος, συμφιλίωσον μὲ τὸν ἐχθρόν σου (ἀντιδικόν σου). **ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ** = ἐφ' ὅσον εὐρίσκεισαι εἰς τὸν δρόμον μαζύ του (πρὶν εἰσέλθῃς εἰς τὸ δικαστήριον), δηλαδή καὶ ἐφ' ὅσον εἶσαι εἰς τὴν ζωὴν. **ὑπηρέτης** = ὄργανον τῆς ἐξουσίας, κλητὴρ τοῦ δικαστηρίου. **κοδράντης** = λέξις λατινική, νόμισμα χάλκινον ἀξίας δύο λεπτῶν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰησοῦς διδάσκει, ὅτι εἶναι σπουδαῖον καθῆκον ἐκείνων οἱ ὅποιοι πιστεύουν εἰς τὸν Θεόν, νὰ ἀγαποῦν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους (Ματθ. κβ', 37—38). Τοιαύτην σημασίαν δίδει εἰς τὴν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης ὁ Κύριος, ὥστε μᾶς δια-

τάσσει νὰ διακόπτωμεν ἀμέσως τὴν προσευχὴν μας καὶ τὴν λατρείαν μας πρὸς τὸν Θεόν, ἐὰν θυμηθοῦμε κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὅτι εἴμεθα ἔνοχοι ἀδικίας πρὸς ἕναν ἄνθρωπον. Τότε πρέπει νὰ σπεύσωμεν νὰ συμφιλιωθῶμεν μὲ ἐκεῖνον πού τὸν ἠδίκησαμεν καὶ νὰ ἐπανορθώσωμεν τὴν ἀδικίαν πού τοῦ ἐκάμαμεν. Διότι καμμία θυσία μας δὲν γίνεται δεκτὴ ἀπὸ τὸν Θεόν, ὅταν ἀδικῶμεν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς συνανθρώπους μας εἶναι μία ζωντανὴ προσευχὴ εἰς τὸν Θεόν. Διὰ νὰ μᾶς δείξῃ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὅτι κάθε ἄδικος θὰ τιμωρηθῇ αὐστηρῶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, μᾶς προτρέπει νὰ ἐπανορθώσωμεν ἀμέσως ὅλας τὰς ἀδικίας πού ἐκάμαμεν εἰς τοὺς συνανθρώπους μας, ἐφ' ὅσον ζῶμεν διὰ νὰ μὴ τιμωρηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ αἰώνιως. Εἶναι προτιμότερον νὰ ἐπανορθώσωμεν κάθε ἀδικίαν πού ἔχομεν τυχὸν κάνει εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐὰν βεβαίως ἔχωμεν ἀδικήσει κανένα, παρὰ αὐτοὶ πού ἠδίκηθησαν ἀπὸ ἡμᾶς νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν τιμωρίαν μας. Διότι ἡ τιμωρία μας τότε θὰ εἶναι αὐστηρά. Δι' αὐτὸ συμφέρον εἶναι νὰ ζημιωθῇ κανεὶς χάριν τῆς ἀγάπης του πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, παρὰ νὰ χάσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν, πλησίον τοῦ Θεοῦ.

6. Περὶ ὄρκου.

(Μαθ. ε', 33—37)

Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐκ ἐπι-
ορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου.
Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ
οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπό-
διόν ἐστὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις
ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως· μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσης,
ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι.
ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων
ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐπιορκῶ = παραβαίνω τὸν ὄρκον πού ἔδωσα. ἀποδίδω = δίδω

πάλιν, ἐπιστρέφω, ἐκτελῶ ὅ,τι ὑπεσχέθη με ὄρκον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. **μὴ ὀμόσαι ὄλως** = νὰ μὴ ὀρκισθῆς καθόλου. **ὑποπόδιον** = ὅ,τι χρησιμοποιοεῖ ὁ καθήμενος ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον διὰ νὰ ἀκουμβᾷ τὰ πόδια του. **τοῦ μεγάλου βασιλέως** δηλ. τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἱερουσαλήμ λέγεται πόλις τοῦ Θεοῦ, διότι ἦτο Ἱερὰ πόλις τῶν Ἑβραίων· **τὸ περισσὸν** = πᾶν ὅ,τι εἶναι περισσότερον τοῦ ναὶ ἢ τοῦ ὄχι. **ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν** = ἀπὸ τὸν διάβολον.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰησοῦς συμπληρώνει τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον εἰς τὴν ἐντολὴν περὶ ὄρκου. Διότι ἀπαγορεύει ἐντελῶς τὸν ὄρκον, διὰ νὰ μᾶς προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν ἐπιπορτίαν. Ἐκεῖνος ποὺ δὲν θὰ ὀρκισθῆ ποτέ, δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ καὶ ἐπιπορτός. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς λέγει, ὅτι πρὸς βεβαίωσιν κάθε ἀληθείας, νὰ χρησιμοποιῶμεν μόνον τὸν λόγον μας. Τὸ Ναὶ ἢ τὸ Ὅχι τοῦ Χριστιανοῦ πρέπει νὰ εἶναι ἀλήθεια. Ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ λέγῃ τὴν ἀλήθειαν χωρὶς νὰ ὀρκίζεται, ὅπου τοῦτο ἤμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ. Οἱ Ἑβραῖοι ὠρκίζοντο, εἰς τὸν οὐρανόν, τὴν γῆν, τὰ Ἱεροσόλυμα ἢ εἰς τὴν κεφαλὴν των. Ὅλα ὅμως αὐτὰ εἶναι δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι πανταχοῦ παρών. Κάθε δημιούργημα τοῦ Θεοῦ, ποὺ τὸ χρησιμοποιῶμεν διὰ τὸν ὄρκον, μᾶς καταδικάζει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, διότι ὁ ὀρκιζόμενος εἰς ὅποιονδήποτε δημιούργημα τοῦ Θεοῦ, ὀρκίζεται εἰς Αὐτὸν τὸν Θεὸν ποὺ τὸ ἐδημιούργησε καὶ τὸ ἐξουσιάζει. Ἐπίσης δὲν ἐπιτρέπεται ἀπὸ τὸν ἠθικὸν Νόμον νὰ ὀρκιζώμεθα εἰς τοὺς Ἁγίους, εἰς τοὺς γονεῖς μας καὶ εἰς ἄλλα προσφιλῆ μας πρόσωπα. Ὁ λόγος μας πρέπει νὰ εἶναι Ναὶ ἢ Ὅχι. Τὴν ἀπαγόρευσιν αὐτὴν τοῦ ὄρκου ὠρῖσεν ὁ Χριστὸς, διότι οἱ Ἑβραῖοι ἔκαναν κατάχρησιν τοῦ ὄρκου καὶ ὠρκίζοντο διὰ μηδαμινὰ καὶ ἀσήμαντα πράγματα. Δι' αὐτὸ πρέπει πάντοτε μὲ κάθε θυσίαν νὰ ἀποφεύγωμεν τὸν ὄρκον καὶ νὰ μὴ ὀρκίζωμεν, ἐὰν μᾶς εἶναι δυνατόν, καὶ τοὺς ἄλλους, ἔστω καὶ ἐὰν πρόκειται νὰ ζημιωθῶμεν πολλά. Ἄλλ' ὅταν μεγάλη ἀνάγκη μᾶς ἀναγκάσῃ νὰ ὀρκισθῶμεν, διότι κινδυνεύει πραγματικὰ π.χ. ἡ ζωὴ τοῦ πλησίον μας, καὶ ἡμεῖς μὲ τὸν ὄρκον μας ἤμποροῦμεν νὰ σώσωμεν τὴν ζωὴν του, τὴν τιμὴν του καὶ τὴν περιουσίαν του,

τότε κατ' ἀνάγκην ἀλλὰ μὲ λύπην μας μεγάλην ἤμποροῦμεν νὰ ὀρκιζώμεθα χάριν τῆς ἀληθείας. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ὁ ὄρκος πρέπει νὰ δοθῇ ἀπὸ ἡμᾶς μὲ κάθε προσοχὴν καὶ ἀκρίβειαν, ὥστε νὰ βεβαιώνη τὴν ἀλήθειαν. Τοῦτο εἶναι καθήκον παντὸς Χριστιανοῦ, εἰς τὰς τοιαύτας δυσκόλους περιστάσεις τῆς ζωῆς τοῦ πλησίον μας.

7. Περὶ ἀνεξικακίας καὶ μεγαλοψυχίας καὶ τῆς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἀγάπης.

(Μαθ. ε', 38—48)

Ηκούσατε ὅτι ἐρρέθη, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ραπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέφον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἐν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ δύο· τῷ αἰτοῦντί σε δίδου καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς, ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους· ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε ; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι ; καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς φίλους ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε ; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω ποιοῦσιν ; ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστιν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐπιφθάλμιον ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος· οἱ

Ἑβραῖοι, κατὰ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον, ἀνταπέδιδον κακὸν ἀντὶ κακοῦ. Τοῦτο εἶχεν ἐπιτρέψει ὁ Μωϋσῆς εἰς τοὺς Ἑβραίους διὰ νὰ περιορίσῃ τὴν ἀναμεταξύ των ὀργήν. **μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ** = νὰ μὴ φέρῃς ἀντίστασιν κατὰ τοῦ κακοῦ ἀνθρώπου. **στρέφον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην** = νὰ δειχθῆς ἐπιεικῆς, ὑποχωρητικὸς. **κριθῆναι** = νὰ σὲ ὀδηγήσῃ εἰς τὸ Δικαστήριον. **καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν** = νὰ σοῦ πάρῃ τὸ ὑποκάμισον. **καὶ τὸ ἱμάτιον** = δῶσέ του καὶ τὸ ἐπανωφόρι σου. **ἄγγαρεύσει** = ὅποιος σὲ ἐξαναγκάσει. **ἄγγαρος**· εἶναι λέξις περσικὴ καὶ σημαίνει ταχυδρόμος. Οἱ ἄγγαροι εἶχαν ἐξουσίαν νὰ παίρουν διὰ τῆς βίας ἄνδρας, ἄλογα ἢ κάθε μέσον πού ἐχρειάζοντο διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κράτους. Διὰ τοῦτο κάθε ἐργασία πού γίνεται διὰ τῆς βίας λέγεται ἄγγαρεία. **μὴ ἀποστραφῆς** = νὰ μὴ τὸν περιφρονήσῃς δηλ. δάνεισέ τον. **πλησίον** = πᾶς ἄνθρωπος, ἀκόμη δὲ καὶ οἱ ἐχθροὶ μας. **καλῶς ποιεῖτε** = εὐεργετεῖτε· **ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς** = οἱ ὅποιοι σᾶς ὑβρίζουν, σᾶς ἐνοχλοῦν. **οἱ τελῶναι** = ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι εἰσέπραττον τοὺς φόρους.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΗΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰησοῦς μᾶς διδάσκει νὰ μὴ προβάλωμεν ἀντίστασιν εἰς τὸν πονηρὸν ἄνθρωπον, ὅταν δὲν κινδυνεύῃ ἡ ζωὴ μας, ἀλλὰ μὲ τὴν ὑπομονὴν μας νὰ τὸν ἀποκρούωμεν καὶ νὰ εἴμεθα ὑποχωρητικοὶ καὶ ἀνεξίκαχοι. Διότι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἴσως νὰ τὸν κερδίσωμεν εἰς τὸ καλόν. "Ὅταν ὅμως πρόκειται νὰ ὑπερασπίσωμεν τὴν πίστιν μας, τὴν τιμὴν μας, τὴν ζωὴν μας καὶ τὴν ἐλευθερίαν μας, πολῦτιμα ἀγαθὰ διὰ τὴν ζωὴν μας, τότε πρέπει νὰ ὑπερασπίσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας καὶ μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς μας. Διὰ πράγματα ὅμως ἀσήμαντα πού συνήθως συμβαίνουν εἰς τὴν ζωὴν μας, πρέπει νὰ εἴμεθα ὑποχωρητικοὶ καὶ συμβιβαστικοὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἄνθρώπους. Διότι διὰ τῆς Χριστιανικῆς ὑπομονῆς μας καὶ τοῦ καλοῦ μας τρόπου ἴσως νὰ κάμωμεν ἐκείνους οἱ ὅποιοι μᾶς βλάπτουν καὶ μᾶς ἀδικοῦν νὰ μεταμεληθοῦν δι' ὅσα ἐναντίον μας ἐπραξάν, καὶ νὰ μᾶς ζητήσουν συγγνώμην. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ἡμεῖς ἀποφεύγομεν αὐτοῦ τοῦ εἴδους τοὺς πειρασμοὺς τῆς ζωῆς καὶ τοὺς ἄλλους, διὰ τοῦ καλοῦ παραδείγματός μας, ὠφελοῦμεν. Ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη εἶναι διὰ κάθε Χριστιανὸν ἡ σπουδαιότερα ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ. Πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν πάντας,

καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς μας. Ὅλα τὰ ἄλλα καθήκοντά μας πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ἀγάπην. Τὴν ἀγάπην μας πρέπει νὰ δεικνύωμεν ὄχι μὲ λόγους ἀλλὰ μὲ ἔργα. Ἀκόμη πρέπει νὰ προσευχώμεθα δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι μᾶς μισοῦν καὶ ἐν γένει ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν μας.

Τοῦτο εἶναι τὸ ἰδιαίτερον γνώρισμα τῶν πραγματικῶν Χριστιανῶν ἀλλὰ καὶ τὸ μεγαλύτερον αὐτῶν ἠθικὸν κατόρθωμα. Ὅποιος ἀγαπᾷ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς του, χωρὶς ὅμως νὰ παραδίδῃ τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὴν κακίαν των, αὐτὸς εἶναι τέλειος Χριστιανός. Δηλ. ἄνθρωπος πραγματικὰ ἀνώτερος.

8. Περὶ ἐλεημοσύνης.

(Μαθ. στ', 1—4)

Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσσης ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἢ δεξιὰ σου, ὅπως ἦ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς = διὰ νὰ ἰδοῦν αὐτοί, πρὸς ἐπίδειξιν. εἰ δὲ μήγε = ἄλλως (δηλ. ἐὰν τὴν ἐλεημοσύνην τὴν κάμετε διὰ τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων). μισθὸν οὐκ ἂν ἔχετε = ἀμοιβήν. μὴ σαλπίσσης = ἀντὶ τοῦ μὴ δημοσιεύσης. ρύμη = στενὸς δρόμος, σοκάκια. ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν = ἀντὶ τοῦ ἔχουν λάβει τελείως τὸν μισθὸν αὐτῶν ἀπὸ τὸν κόσμον. μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἢ δεξιὰ σου = νὰ μὴ γνωρίζουν τὴν ἐλεημοσύνην σου, οὔτε οἱ στενώτεροι συγγενεῖς σου καὶ οἱ στενώτεροι φίλοι σου. ὅπως ἦ = διὰ νὰ μένη. ἐν τῷ φανερῷ = φανερά κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁμιλῶν περὶ ἐλεημοσύνης ὁ Χριστὸς ἀρχίζει μὲ τὴν λέξιν προσέχετε. Θέλει δηλ. νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν μας εἰς τὸ ἐξῆς σπουδαῖον ζήτημα: "Ὅτι δηλ. καμμία καλὴ πρᾶξις δὲν ἔχει πραγματικὴν ἀξίαν, ἐὰν δὲν γίνεταί με σκοπὸν ἠθικὸν χωρὶς ὑπολογισμοὺς ἰδιοτελεῖς. Ἔτσι καὶ τὴν ἐλεημοσύνην πρέπει νὰ μὴν τὴν κάμνωμεν διὰ κοινωνικὴν ἐπίδειξιν, δηλ. διὰ νὰ μᾶς βλέπουν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ μυστικὰ καὶ ἀθόρυβα, ὥστε νὰ τὴν βλέπῃ μόνον ὁ Θεός. Διότι αὐτὸς εἶναι ὁ γνησιώτερος τρόπος τῆς πραγματικῆς μας ἐλεημοσύνης. Ὅταν ἡ ἐλεημοσύνη γίνεταί κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, τότε φανερῶνει ἄνθρωπον ἀληθινὰ Χριστιανὸν μὲ πραγματικὴν ἠθικὴν θέλησιν, νὰ βοηθήσῃ τὸν πάσχοντα, χωρὶς κανένα ἄλλο συμφέρον. Ἡ ἐλεημοσύνη διὰ νὰ ἔχῃ ἀξίαν πρέπει νὰ γίνεταί με μυστικὸν τρόπον καὶ νὰ εἶναι ἄγνωστος ἀκόμη καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς στενωτέρους συγγενεῖς μας καὶ φίλους. Αὐτὴν τὴν ἐλεημοσύνην θὰ βραβεύσῃ ὁ Θεός. Κάθε ἄλλος τρόπος ἐλεημοσύνης δὲν εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν Χριστιανικὴν διδασκαλίαν.

9. Περὶ Προσευχῆς.

(Μαθ. στ', 5—14)

Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν· σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ εἰσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται· μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὃν χρεῖαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν, οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς·

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·

ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·

ἔλθέτω ἡ βασιλεία σου·

γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς·

τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον·

καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφί-
εμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·

καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς
ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

“Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς
τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Οὐκ ἔσῃ = νὰ μὴν ὁμοιάζῃς. **φιλοῦσιν** = ἀγαπῶσι, ἀρέσκονται.
εἰσελθε εἰς τὸ ταμιεῖον = τὸ ἰδιαιτέρον δωμάτιον, τὸ πλεόν ἀπόκρυ-
φον μέρος τοῦ σπιτιοῦ μας. **μὴ βαττολογήσητε** = νὰ μὴ λέγετε φλυα-
ρίας. **ἔθνηκοὶ** = οἱ ἄπιστοι, οἱ εἰδωλολάτραι. **δοκοῦσι γὰρ** = διότι
νομίζουσιν. **ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν** = ὅτι μὲ τὴν πολυλογίαν των.
οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς = ἔτσι λοιπὸν νὰ προσεύχεσθε σεῖς
οἱ ὀπαδοὶ μου, κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον:

Πάτερ ἡμῶν = ὁ Θεός. Τὸν ὀνομάζομεν πατέρα, διότι αὐτὸς
μᾶς ἐπλασε καὶ μᾶς ἔδωσε τὴν ζωὴν, τὸ πρῶτον καὶ μέγιστον
ἀγαθὸν καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς ζωῆς. Δι' αὐτὸ μᾶς κάμνει τὴν
ὑψίστην τιμὴν νὰ εἴμεθα ἡμεῖς παιδιὰ του. **ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς** =
ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται εἰς τοὺς οὐρανοὺς. **ἁγιασθήτω** = ἄς δοξα-
σθῇ. Τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων δοξάζεται ὅταν οἱ ἄνθρω-
ποι ἐκτελοῦν καλὰ ἔργα. **βασιλεία** = ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ, ἃς ἐπικρατήσῃ
εἰς τὴν ζωὴν ἡμῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. **γενηθήτω τὸ θέλημά σου**
= νὰ γίνῃ τὸ θέλημά σου ἐδῶ εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως γί-
νεται τοῦτο εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπὸ τοὺς ἀγίους ἀγγέλους. **ἄρτος** = τὰ ὑλικά
ἀγαθὰ, πού χρειάζεται νὰ ζῆσῃ ὁ ἄνθρωπος. **τὸν ἐπιούσιον** = τὸν ἀπα-
ραίτητον διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ σώματος. **ἄφες** = συγχώρησε. **τὰ ὀφει-
λήματα** = τὰ ἁμαρτήματα. **ὀφειλέται ἡμῶν** = ὅσοι ἁμαρτάνουν εἰς ἡ-
μᾶς. **πειρασμός** = νὰ μὴ μᾶς φέρῃς σὲ ἠθικὴ δοκιμασία. **μὴ εἰσενέγ-
κῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν** = νὰ μὴ ἐπιτρέπῃς νὰ εἰσαχθῶμεν εἰς πει-
ρασμόν. Κάθε πειρασμὸς δημιουργεῖται ἀπὸ τὸν διάβολον, ἀλλ' ὅμως δὲν
Δημ. Παπαδοπούλου—Παν. Οἰκονόμου, Εὐαγγελικαὶ Περικοπαὶ 13

δύναται οὗτος νὰ βλάβῃ τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν δὲν ἐπιτρέψῃ τοῦτο εἰς αὐτὸν ὁ Θεός. Ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει νὰ δοκιμασθῇ ὁ ἄνθρωπος διὰ λόγους ποὺ συνήθως δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τοὺς ἐξηγήσωμεν. Πάντοτε ὅμως πρὸς τὸ ἠθικόν του συμφέρον. Ἄλλοτε δηλ. διὰ νὰ τοῦ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς καλὰς πράξεις, ἄλλοτε διὰ νὰ τὸν κάμῃ νὰ συνέλθῃ ἐὰν ἔχῃ παρεκτραπῆ καὶ ἄλλοτε διὰ νὰ τὸν κάμῃ παράδειγμα εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ὅπως π.χ. τὸν Ἀβραάμ διὰ τὴν πίστιν του καὶ τὸν Ἰὼβ διὰ τὴν ὑπομονὴν του κλπ. **πονηρός** = ὁ διάβολος. **ἀλλὰ ρῦσαι** = ἀλλὰ διῶξε καὶ σῶσέ μας ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰησοῦς ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὸν τύπον τῆς Κυριακῆς προσευχῆς. Ὀνομάζεται Κυριακὴ προσευχή, διότι ὁ Κύριος μᾶς ἐδίδαξεν αὐτήν. Ἀρχίζει δὲ μὲ τὴν λέξιν Πάτερ ἡμῶν. Ὀνομάζομεν τὸν Ὑψιστον Θεὸν « Πατέρα » ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἐπομένως ἡμεῖς εἴμεθα ὅλοι ἀδελφοί. Δι' αὐτῆς ζητοῦμεν: α) Νὰ δοξάζεται τὸ Ἅγιον Ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ ἐκτελεῖται ἐπὶ τῆς γῆς καὶ εἰς τὴν ζωὴν μας τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅπως τοῦτο ἐκτελεῖται εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπὸ τοὺς ἀγίους ἀγγέλους Αὐτοῦ. β) Παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ μᾶς παρέχῃ ὅλα τὰ ὑλικά ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα μᾶς εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν συντήρησίν μας. γ) Ζητοῦμεν μόνον τὰ ἀγαθὰ τῆς ἡμέρας καὶ ὄχι περισσότερα διὰ τὴν ζωὴν μας, διὰ νὰ δείξωμεν ὅτι ἔχομεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν Θεϊαν Πρόνοιαν. Ἐπίσης διὰ τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς μας διαβεβαιοῦμεν τὸν Θεὸν ὅτι θὰ συγχωρήσωμεν τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων πρὸς ἡμᾶς καὶ ζητοῦμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ συγχωρήσῃ καὶ τὰ ἰδικά μας πρὸς Αὐτὸν ἁμαρτήματα. Ἐπίσης τὸν παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς προφυλάξῃ ἀπὸ κάθε πειρασμὸν ποὺ ἠμπορεῖ νὰ μᾶς παρασύρῃ εἰς πράξεις ἀντιχριστιανικὰς καὶ παρανόμους. Τοῦ ζητοῦμεν δὲ ὅλα αὐτά, διότι τὸν ἀναγνωρίζομεν ὡς βασιλέα μας αἰώνιον, καθὼς καὶ ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου.

10. Περὶ συγχωρήσεως παραπτωμάτων.

(Μαθ. στ', 14—15)

Εὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐ-

των, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐὰν γὰρ ἀφήτε = ἐὰν εἰλικρινῶς συγχωρήσητε.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Οἱ Χριστιανοὶ ὀφείλομεν νὰ συγχωροῦμεν ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μᾶς βλάπτουν εἴτε σκοπίμως εἴτε ὄχι, χωρὶς ποτὲ μὲ τοῦτο νὰ ἔχωμεν ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτοὺς ἢ νὰ παραδιδώμεθα εἰς τὰς κακίας των. Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ τοὺς συγχωρῶμεν μὲ ὅλην μας τὴν ψυχὴν καὶ νὰ μὴ ζητοῦμεν ἀντεκδίκησιν διὰ ὅλα τὰ κακὰ ποὺ μᾶς ἔκαναν, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ ἀφήσωμεν αὐτοὺς νὰ πιστεύσουν, ὅτι ἤμποροῦν νὰ μᾶς βλάψουν μὲ τὴν κακίαν των. Μὲ τὰ μέσα τοῦ ἠθικοῦ Νόμου πρέπει νὰ κάνωμεν αὐτοὺς ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον βλαβεροὺς εἰς τὴν κοινωνίαν. Οἱ τοιοῦτοι πρέπει νὰ ἐννοοῦν ὅτι ἡ συγγνώμη μας εἰς αὐτοὺς δὲν εἶναι ἀδυναμία μας, ἀλλὰ μεγαλοψυχία, μὲ τὴν ὁποίαν ὀπλίξει τοὺς ἀνθρώπους μόνον ὁ Χριστός. Πρέπει νὰ μισῶμεν πᾶσαν κακὴν πράξιν καὶ νὰ ἀποστρεφώμεθα αὐτοὺς μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς μας. Ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος ἔπραξε τὴν κακὴν πράξιν νὰ τὸν ἀγαπῶμεν καὶ νὰ τὸν θεωρῶμεν ὄργανον μόνον τοῦ πονηροῦ. Διότι πράγματι ὁ διάβολος χρησιμοποιεῖ τὸν ἄνθρωπον ποὺ εὐρίσκεται πρόθυμος εἰς τὸ κακὸν διὰ νὰ βλάψῃ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Δι' αὐτὸ ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ προσπαθῆσωμεν μὲ τὰς συμβουλὰς μας καὶ μὲ τὸν Χριστιανικὸν βίον μας νὰ ἐλευθερώσωμεν αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ νὰ ἐργάζεται τὸν κακόν, καὶ νὰ τὸν κάμωμεν νὰ ἐργάζεται τὸν ἀγαθόν, τὸ καλόν. Τοῦτο εἶναι τὸ ἔργον τῶν Χριστιανῶν εἰς τὴν κοινωνίαν. Νὰ μεταβάλουν τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους εἰς καλοὺς. Τοιαύτη ἦτο καὶ ἡ στάσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν του καὶ κάθε ἀμαρτωλοῦ. Τὸ κακὸν πρέπει νὰ τὸ μισοῦμεν καὶ νὰ προσπαθῶμεν νὰ κάμνωμεν τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους καλοὺς Χριστιανούς. Τοῦτο εἶναι τὸ σπουδαιότατον καθήκον παντὸς Χριστιανοῦ, εἰς τὸν κόσμον.

11. Περὶ νηστείας.

(Ματθ. στ', 16—18)

Οταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Σκυθρωποὶ = περίλυποι, μελαγχολικοί. **ἀφανίζουσι** = παραμορφώνουσι τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου των μὲ προσποιητὴν μελαγχολίαν. **ἀπέχουσι τὸν μισθὸν** = λαμβάνουσι τὸν μισθὸν των ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, δηλ. ἐπαινοῦνται ἀπ' αὐτοῦς. Οἱ Ἑβραῖοι ὅταν ἐνήστευον ἐσκέπαζον τὰ πρόσωπά των μὲ σάκκους ἢ ἔρριπτον εἰς τὸ κεφάλι τους στάκτην, διὰ τὸ νὰ δείξουν ὅτι νηστεύουν. **ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν** = καθάρισε καὶ περιποιήσου τὸν ἑαυτὸν σου νὰ φαίνεσαι χαρούμενος. Διότι ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι θρησκεία χαρᾶς καὶ ὄχι λύπης.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Συμπληρώνων ὁ Κύριος τὰς περὶ νηστείας διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου ἐδίδαξε τὰ ἑξῆς: "Ὅτι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος νηστεύει πρέπει νὰ νηστεύῃ ὄχι διὰ νὰ τὸν ἐπαινήσουν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο συνιστᾷ ὁ Σωτὴρ εἰς ἡμᾶς νὰ νηστεύωμεν τὴν ἀληθινὴν νηστείαν, δηλ. νηστείαν χωρὶς ἐπιδείξεις. Νὰ νηστεύωμεν ὄχι μόνον ἀπὸ τροφᾶς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κάθε λόγον ἢ ἔργον πονηρὸν. Αὕτῃ ἡ νηστεία εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸν ἠθικὸν Νόμον καὶ γίνεται δεκτὴ ἀπὸ τὸν Θεόν. Τὴν ἀληθινὴν νηστείαν, ἡ ὁποία γίνεται χωρὶς ὑπερηφάνειαν καὶ ὑποκριτικὴν ἐπίδειξιν, θὰ τιμῆσῃ καὶ θὰ βραβεύσῃ ὁ Θεός. Διὰ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας προφυλάσσομεν καὶ τὴν σωματικὴν ὑγίαν μας καὶ ἐνδυναμώνομεν καὶ τὸν νοῦν μας. Ἡ νηστεία εἶναι ἡ πρώτη ἐντολή, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ

Θεός εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀμέσως ἀφοῦ τὸν ἔπλασεν ἐκ τοῦ μηδενός.

12. Περὶ τοῦ ὑλικοῦ καὶ πνευματικοῦ θησαυροῦ.

(Μαθ. στ', 19—24)

Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Θησαυρὸς = χρήματα, κτήματα κλπ. **σῆς - σητός** = σκῶρος, σκουλήκι. **βρῶσις** = (ἐκ τοῦ ρ. βιβρώσκω = κατατρῶγω) σκουριά. **διορύσσουσι** = τρυποῦν τὸν τοῖχον, σκάπτουν. **θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ** = ἀγαθὰς πράξεις. **ἡ καρδία** = ὁ νοῦς.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς μᾶς εἶπε ποῖος εἶναι ὁ πραγματικὸς θησαυρὸς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ φροντίζη ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ ἀποκτήσῃ καὶ τὸν ὁποῖον κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ τὸν ἀφαιρέσῃ. Ὁ θησαυρὸς αὐτὸς δὲν καταστρέφεται ποτὲ ἀπὸ τὸν καιρὸν, οὔτε καὶ κλέπτεται ἀπὸ τοὺς κλέπτας. Διότι αὐτὸς εἶναι αἰώνιος καὶ μένει πάντα ἀσφαλισμένος εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ὁ θησαυρὸς αὐτὸς εἶναι ἡ Χριστιανικὴ πίστις, μετὰ τὴν ὁποῖαν ὁ ἄνθρωπος σώζεται. Ἡ εἰλικρινὴς πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ πρῶτος καὶ πολὺτιμος θησαυρὸς. Ἡ πίστις εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν ὁποῖον ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου εἶναι ἡ αἰώνιος ζωὴ (Ἰωάνν. ιζ', 13). Τὴν πίστιν μας αὐτὴν πρέπει νὰ φυλάττωμεν ὡς πολὺτιμον θησαυρὸν καὶ νὰ τὴν φανερώσωμεν εἰς τὴν ζωὴν μας, πρὸ παντός μετὰ ἔργα καλὰ. Τότε καὶ ἡ καρδία μας θὰ εἶναι προσκε-

κολλημένη εἰς αὐτὸν τὸν θησαυρὸν καὶ ἔχι εἰς πράγματα πρόσκαιρα, φθαρτά.

13. Περὶ ἐσωτερικῆς καθαριότητος καὶ Θείας Προνοίας.

(Μαθ. στ', 22—34)

Ο λόγος τοῦ σώματος ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πόσον ; Οὐδεὶς δύναται δυσι κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε καὶ τί πίητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶ τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος ; ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν ; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα ; καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε ; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νῆθει. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα καὶ αὔριον καὶ εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιένυσσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι ; μὴν οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν ἢ τί περιβαλλώμεθα ; πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι ζητεῖτε τούτων ἀπάντων. ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον·

ἡ γὰρ αὖριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(Βλ. Ἑρμ. λέξεων καὶ Περίλ. Περιεχομένου καὶ εἰς τὴν Γ' Κυρ. Ματθαίου σελ. 114).

Λύχνος = φωστήρ. **ἀπλοῦς** = ὑγιής. **εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ** = ἐὰν τὸ ἐντός σου φῶς, ἡ συνείδησις (κατ' ἄλλους ὁ νοῦς). **ἀνθέξεται** = ὑπακούσει. **Μαμωνᾶς** = χαλδαϊκὴ λέξις δηλοῦσα τὸν πλοῦτον. **ἡλικίαν** = ἀνάστημα. **νήθει** = κλώθουσι. **κλίβανον** = φοῦρνον. **ἀμφιέννυμι** = ἐνδύω. **τὰ ἔθνη** = οἱ ἐθνικοί, οἱ εἰδωλολάτραι. **χρῆζετε** = ἔχετε ἀνάγκην.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος προτρέπει τὸν ἄνθρωπον νὰ προσέχη διὰ τὴν ἐσωτερικὴν του καθαρότητα. Διὰ τῆς παραβολικῆς εἰκόνας τοῦ ὑγιοῦς καὶ ἀσθενοῦς ὀφθαλμοῦ, θέλει νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν μας ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ σκοτίους τῆς ψυχῆς μας, ἡ ὁποία μεταβάλλει τὴν συνείδησίν μας εἰς σκοτός. Ἀπ' αὐτὴν τὴν μεταβολὴν καὶ τὸν σκοτασμὸν τῆς ψυχῆς μας, ἡμποροῦμεν νὰ ἐννοήσωμεν, ὅσον μᾶς εἶναι δυνατὸν, τὸ πραγματικὸν μας σκοτός, πόσον σκοτάδι εἶναι, ἀφοῦ τὸ φῶς ποῦ εἶναι μέσα μας, ἡ συνείδησίς μας, γίνεται σκοτός μετὰ τὰ ἔργα τῆς ἁμαρτίας. Τέτοιο σκοτός ἀναμένει τοὺς μὴ ὑπακούοντας εἰς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸν ὁποῖον ἡ συνείδησις ἡμῶν μᾶς ὀδηγεῖ. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος συνιστᾷ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τοῦ κακοῦ καὶ τὴν προσκόλλησιν αὐτοῦ εἰς τὸ ἀγαθόν, διότι εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ εὐχαριστήσωμεν συγχρόνως τὸν Θεὸν καὶ τὸν Μαμωνᾶν.

Εἶναι δὲ πλάνη νὰ νομίζῃ κανεὶς ὅτι δύναται νὰ ὑπηρετῇ συγχρόνως τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν. Διὰ τοῦτο στρέφει ὁλόκληρον τὴν προσοχὴν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν Αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου, διὰ νὰ διδάξῃ τὸν ἄνθρωπον, ὅτι χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐλπίδα εἰς Αὐτὸν τίποτε δὲν ἡμπορεῖ οὔτος νὰ πράξῃ. Μετὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς ρητῶς καταδικάζει

τὴν ὑπερβολικὴν μέριμναν πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ ἀπαγορεύει αὐτὴν εἰς τοὺς πιστοὺς Του. Διότι ἢ προσκόλλησις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ ὑλικά ἀγαθὰ ἀφαιρεῖ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν αὐτῶν. Μᾶς προτρέπει ἐν τέλει νὰ ζητῶμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ, διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Εὐαγγελίου ἐπὶ τῆς γῆς, μὲ τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι τότε θὰ μᾶς δοθοῦν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ τὰ ἀγαθὰ τῶν ὁποίων ἔχομεν ἀνάγκη. Διότι εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὸν ἄνθρωπον τὸ βᾶρος τῶν φροντίδων του διὰ τὰς ἀνάγκας ἐκάστης ἡμέρας.

14. Περὶ κατακρίσεως.

(Μαθ. ζ', 1-6)

Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς ; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου· ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου ; ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κρίνετε = συκοφαντεῖτε, κατακρίνετε. **κριθῆτε** = κατακριθῆτε. **ἐν ᾧ κρίματι κρίνετε** = ὅπως κατακρίνετε οεῖς τοὺς ἄλλους, ἔτσι θὰ κατακριθῆτε καὶ οεῖς ἀπὸ τὸν Θεόν. **ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν** = μὲ ὅποιον τρόπον αὐστηρότητος ἢ ἐπιεικειᾶς κρίνετε τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, θὰ κριθῆ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ζωὴ ἡ ἰδική σου. **κάρφος** = μικρὸν ξυλαράκι. "Ἐχει μεταφορικὴν σημασίαν σημαίνει τὸ μικρὸν ἀμάρτημα. **δοκὸς** = δοκάρι. Μεταφορικῶς σημαίνει τὸ μεγάλο ἀμάρτημα. **διαβλέψεις** = θὰ ἴδῃς πολὺ καλά. Μεταφορικῶς σημαίνει, ὅτι ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰ ἀμαρτήματά του, τότε οὗτος θὰ δυνηθῇ νὰ διορθώσῃ καὶ τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

‘Ο Ἰησοῦς διὰ τῶν ἀνωτέρω μᾶς διδάσκει πῶς νὰ συμπεριφερώμεθα ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. ‘Ο Κύριος διὰ τῶν λέξεων «μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε» καταδικάζει τὴν κατάκρισιν ποὺ γίνεται κατὰ τοῦ πλησίον πρὸς ζημίαν του. Δὲν καταδικάζει καὶ τὴν κρίσιν τῶν κακῶν αὐτοῦ πράξεων, τὴν ὁποίαν κάμνομεν ἀπλῶς μὲ τὴν ἀγαθὴν μας προαίρεσιν, διὰ νὰ κακίσωμεν τὰς κακὰς πράξεις του καὶ μὲ αὐτὸ νὰ διορθώσωμεν τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων. Τοιοῦτος ἔλεγχος ὄχι μόνον δὲν ἀπαγορεύεται ἀπὸ τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς Χριστιανούς. ‘Ο Χριστιανὸς πρέπει νὰ μισῇ καὶ νὰ ἀποδοκιμάζῃ κάθε κακὴν πράξιν.

Εἰς τὴν κρίσιν μας αὐτὴν πρέπει νὰ προσέχωμεν. Σκοπὸς μας πρέπει νὰ εἶναι ἡ διόρθωσις τοῦ πλησίον μας καὶ ὄχι ὁ ἐξευτελισμὸς του. Δι’ αὐτὸ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του καὶ ἐπιθυμεῖ πραγματικῶς τὴν ἠθικὴν του βελτίωσιν πρέπει πρῶτον νὰ τὸν συμβουλεύσῃ ἰδιαιτέρως διὰ τὰ σφάλματά του καὶ νὰ κάμνῃ χάριν αὐτοῦ ὅσα παραγγέλλει ὁ Ἰησοῦς (Ματθ. ιη', 15, 18). Τότε ἐὰν αὐτὸς ἐπιμένῃ εἰς τὸ νὰ πράττῃ τὸ κακόν, ὑποχρεοῦται νὰ κατηγορήσῃ τὰς πράξεις του δημοσίᾳ. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ ἐλέγξῃ τὰς κακὰς πράξεις τῶν ἄλλων πρέπει αὐτὸς νὰ μὴ πράττῃ τὸ ἴδιον μὲ ἐκεῖνον ποὺ κατηγορεῖ. ‘Ο Ἰησοῦς ζητεῖ πρῶτον ἀπὸ κάθε πιστόν Του τὴν διόρθωσιν τοῦ ἑαυτοῦ του. Αὐστηρῶς δὲ θὰ κρίνῃ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι, ἐνῶ εἶναι ἔνοχοι ἀπέναντι τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ, τολμοῦν νὰ κατακρίνουν τοὺς ἄλλους δι’ ἐλάχιστα ἠθικὰ σφάλματα.

15. Τὸ ἅγιον τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ καὶ οἱ ἀνάξιοι αὐτῆς.

(Ματθ. ζ', 6—13)

Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κνσὶ μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μὴ ποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ στραφέντες ρήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε, καὶ

εὐρήσετε, κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰ-
τῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγή-
σεται. ἢ τίς ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς
αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰ-
τήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες,
οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλ-
λον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰ-
τουσιν αὐτόν; Πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν
οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν
ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ ἅγιον = τὴν οὐράνιον διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. **τοῖς κυσὶ** =
εἰς τὰ σκυλιά. Ἔτσι χαρακτηρίζει τοὺς ἐμπαίζοντας τὴν θρησκείαν,
τοὺς ἀπίστους καὶ κακοὺς ἀνθρώπους. **μαργαρίτας** = μεταφορικῶς ἐν-
νοεῖται ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ. **χοῖροι** = οἱ κακοὶ ἄνθρωποι, οἱ
ἀνάξιοι νὰ δεχθῶν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. **τοῖς ποσὶν αὐτῶν** =
μὲ τὰ πόδια τους. **καὶ στραφέντες ρήξωσιν ὑμᾶς** = καὶ ἀφοῦ γυ-
ρίσουν πίσω θὰ σᾶς κατασπαράξουν, θὰ σᾶς ξεσχίσουν μὲ τὰ δόντια
τῆς κακίας των. Μεταφορικῶς, ἐμπαίζουσι, περιφρονήσουν, φονεύσουν.
αἰτεῖτε = ζητεῖτε ἀπὸ τὸν Θεόν. **κρούετε** = ζητεῖτε τὴν βοήθειαν
τοῦ Θεοῦ μὲ θερμὴν πίστιν καὶ εὐσέβειαν. **πονηροὶ ὄντες** = οἱ ὅποιοι
ἂν καὶ εἴσθε πονηροί. **οἴδατε** = γνωρίζετε. **δόματα ἀγαθὰ** = καλὰς
τροφάς. **πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρω-
ποι** = ἐντολή, ἡ ὁποία ἐρμηνεύει σαφῶς νὰ κάνωμεν εἰς τοὺς ἄλλους
ἐκεῖνο ποῦ θέλομεν νὰ πράττουν καὶ εἰς ὑμᾶς οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι.
οὗτος ἐστὶν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται = αὕτη εἶναι ὅλη ἡ διδα-
σκαλία τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου καὶ τῶν προφητῶν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Οἱ Χριστιανοὶ πρέπει σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυ-
ρίου νὰ διαδίδουν τὴν πίστιν τους καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ
εἰς ἐκείνους ποῦ εἶναι ἄξιοι νὰ δεχθῶν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.
Ἄξιοι τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι
ποῦ δὲν πολεμοῦν τὴν Χριστιανικὴν πίστιν ἀπὸ πείσμα καὶ

μῖσος ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ ἄγνοιαν. Αὐτοὶ ἤμποροῦν καὶ πρέπει νὰ ἀκούσουν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, διότι εἶναι δυνατὸν νὰ σωθοῦν. Εἰς αὐτὴν τὴν προσπάθειαν πρέπει νὰ τοὺς βοηθήσωμεν. Ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι ποὺ δὲν ἔχουν τὴν καλὴν πρόθεσιν νὰ ἐκτιμήσουν τὸ ψυχικὸν φῶς τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ δὲν ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς των, αὐτοὶ χαρακτηρίζονται ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ὡς σκυλιὰ καὶ ὡς χοῖροι. Διότι εἶναι πάντοτε ἔτοιμοι νὰ περιφρονήσουν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶναι ἀνάξιοι νὰ δεχθοῦν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ παρουσιάζονται καὶ ἄσπονδοι ἐχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εἰς αὐτοὺς πρέπει μὲ προσοχὴν καὶ σύνεσιν νὰ ἐκθέσωμεν τὴν πίστιν μας. Διότι εἶναι ἔτοιμοι πάντοτε νὰ τὴν περιφρονήσουν καὶ νὰ μᾶς κακοποιήσουν.

16. Ἡ πνευματικὴ ἄσκησις τῶν Χριστιανῶν. (Δρόμος διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν).

(Μαθ. ζ', 13—15)

Εισέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἢ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἢ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς. τί στενὴ ἢ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἢ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν!

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Στενὴ πύλη = συμβολικὴ παράστασις, δεικνύουσα τὸν πνευματικὸν ἀγῶνα παντὸς ἀνθρώπου ποὺ πιστεύει εἰς τὸν Χριστόν, κατὰ τῆς ἀμαρτίας. Δηλ. τὴν πνευματικὴν ζωὴν, τὸν δρόμον πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ τὸν οὐρανόν. **πλατεῖα πύλη** = συμβολικὴ παράστασις δεικνύουσα ὅτι ὁ δρόμος πρὸς τὸ κακὸν εἶναι εὐκόλος. **ἢ ἀπάγουσα** = ἢ ὅποια ὀδηγεῖ. **εἰς τὴν ζωὴν** = εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὴν καθημερινὴν μας ζωὴν εἶναι ἓνας ὥραϊος πνευματικὸς ἀγὼν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς ποὺ

ἐξευγενίζει τὴν ζωὴν μας. Ὅταν ζῶμεν σύμφωνα μὲ τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, τότε ζῶμεν μίαν ἐξευγενισμένην καὶ ἀληθινὰ πολιτισμένην ζωὴν. Διότι ὁ πνευματικὸς ἀγὼν κατὰ τοῦ κακοῦ φέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν προορισμὸν του. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον τὸν ὥρισε ὁ Θεός, διὰ νὰ κρατῇ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν προορισμὸν του.

Ὁ Δρόμος τῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἀρετῆς εἶναι δύσκολος. Ἄλλ' εἶναι ὠραῖος καὶ ἐνδοξος διὰ τὸν ἄνθρωπον. Δι' αὐτὸ εἶναι καὶ ἡ θύρα τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς στενὴ. Διότι οἱ ἐκλεκτοὶ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν εἰσέρχονται δι' αὐτῆς. Δηλ. μόνον ὅσοι ζοῦν σύμφωνα μὲ τὸν ἠθικὸν Νόμον. Κάθε ἄλλος τρόπος ζωῆς παρουσιάζει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν πλατεῖαν θύραν, δηλ. τὸν εὐκόλον δρόμον, τὴν ἀπρόσεκτον καὶ ἄτακτον ζωὴν, πού προτιμοῦν συνήθως νὰ ζοῦν οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι. Ἀλλὰ οἱ πολλοὶ δὲν εἶναι καὶ οἱ ἐκλεκτοί.

17. Προσέχετε ἀπὸ τοὺς ψευδοπροφήτας.

(Ματθ. ζ', 15—23)

Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσι λύκοι ἄρπαγες· ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μή τι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα ; οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ· οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε Κύριε, οὐ τῷ σῶ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι

δυνάμεις πολλές ἐποιήσαμεν ; καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνω ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ψευδοπροφήτας=τοὺς λαοπλάνους, ἐν ἐνδύμασι προβάτων= ντυμένοι σὰν πρόβατα, οἱ ἐμφανιζόμενοι εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὡς καλοὶ ἐνῶ εἶναι κακοί. **ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν** = ἀπὸ τὰ ἔργα των. **ἐπιγνώσεσθε αὐτούς** = θὰ τοὺς γνωρίσετε καλῶς. **λύκοι ἄρπαγες**· χαρακτηρισμὸς τῆς ψυχικῆς των κακίας. **μὴ τι συλλέγουν** = μήπως μαζεύουν. **τρίβωλος** = ἓνα χόρτον ἀπὸ ἀγκάθια. **σαπρὸν** = σάπιον. **πονηροῦς** = κακοῦς. **οὐ τῷ σῶ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν** = δὲν ἐδιδάξαμεν μὲ τὸ ὄνομά σου. **δυνάμεις**=θαύματα. **ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ**=ἀπομακρυνθῆτε ἀπὸ μένα. **οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν**=σεῖς ποὺ ζῆτε μὲ τὴν ἀνομίαν, παρανόμως καὶ μακρὰν τοῦ ἡθικοῦ Νόμου.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἡ Χριστιανικὴ πίστις ἔχει δύο εἰδῶν ἐχθρούς, τοὺς φανερούς καὶ τοὺς κρυφούς. Οἱ κρυφοὶ ἐχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι οἱ ὑποκριταί. Αὐτοὶ εἶναι χειρότεροι ἀπὸ τοὺς πρώτους, διότι ὑποκρινόμενοι τὸν ἀγαθὸν μᾶς πλησιάζουν καὶ ζημιώνουν ὑλικῶς καὶ ψυχικῶς τοὺς ἀπλουστεροὺς Χριστιανούς. Ἀπὸ τοὺς πρώτους εὐκόλως δυνάμεθα νὰ σωθῶμεν, ἀρκεῖ νὰ θέλωμεν. Διότι βλέπομεν τὰς πράξεις τῆς καθημερινῆς ζωῆς των καὶ ἀπ' αὐτὰς ἠμποροῦμεν νὰ κρίνωμεν καὶ αὐτούς. Ἄλλ' ἀπὸ τοὺς δευτέρους δὲν εἶναι καὶ τόσον εὐκόλον εἰς ὅλους τοῦτο. Διότι αὐτοὶ παρουσιάζονται εἰς τοὺς ἀνθρώπους μὲ εὐγένειαν, ὡς ἐνάρετοι ἢ γνήσιοι διδάσκαλοι τῆς ἀληθείας, χωρὶς νὰ εἶναι τοιοῦτοι. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ χιλιασταὶ καὶ τόσοι ἄλλοι προπαγανδισταὶ καὶ αἰρετικοὶ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, καθὼς καὶ ἄλλοι τῆς Κοινωνίας κακοὶ ἄνθρωποι. Ὁ Κύριος διὰ νὰ μᾶς προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν πλάνην καὶ τὴν ἀπάτην αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων μᾶς συνιστᾷ νὰ προσέχωμεν προπαντὸς τὰ ἔργα τῆς ζωῆς των, πῶς δηλ. ζοῦν αὐτοὶ καὶ τί πράττουν καὶ αὐτὸ νὰ ἔχωμεν ὡς ἀπόδειξιν τῆς ποιότητος αὐτῶν καὶ ὄχι τί λέγουν εἰς τοὺς ἄλλους νὰ πράττουν. Διότι εἶναι ἀδύνατον ἄνθρωποι πονηροὶ

(δένδρον σαπρόν) νά παρουσιάσουν εἰς τὴν ζωὴν των καλὰ ἔργα (καρπὸν ἀγαθόν) καὶ ἀντιθέτως ἀγαθοὶ καὶ ἐνάρετοι νά παρουσιάσουν κακὰ. Αὐτὰ δηλ. τὰ ἔργα αὐτῶν πρέπει νά εἶναι δι' ἡμᾶς ἡ ἀσφαλῆς ἀπόδειξις, ἐὰν κάθε ἄνθρωπος εἶναι καλὸς ἢ κακός. Τὰ ἔργα του, ἡ ζωὴ του καὶ ὄχι τὰ λόγια του. Σαπρὰ δένδρα ὀνομάζει ὁ Χριστὸς τοὺς ὑποκριτὰς διὰ νά δείξῃ, ὅτι αὐτοὶ εἶναι ὄχι μόνον ἄχρηστοι εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀλλὰ καὶ βλαβεροί. Διότι ἐξαπατοῦν μὲ τὴν ὑποκρισίαν τοὺς τὸν κόσμον. Διότι ὅπου ὑπάρχει ἀληθινὴ Χριστιανικὴ πίστις καὶ ζωὴ, ἐκεῖ αὕτῃ φαίνεται μὲ τὰ ἔργα της. Ὁ Χριστιανὸς πρέπει νά μὴν ἔχη νεκρὰν καὶ ἄκαρπον πίστιν, ἀλλὰ τὴν πίστιν του καὶ τὴν Χριστιανικὴν ζωὴν του νά τὴν ἀκολουθοῦν καὶ τὰ καλὰ ἔργα.

18. Φρόνιμος καὶ μωρὸς ἀνὴρ.

(Μαθ. ζ', 24—28)

Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· ἐτεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν· καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε, καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ᾠκοδόμησε = κατεσκεύασε. πέτρα = στερεὰ θεμέλια. Συμβολικὴ εἰκὼν. Φανερώνει αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅστις εἶναι τὸ μόνον ἀσφαλὲς θεμέλιον. μωρὸς = ἀνόητος, ὁ μὴ ἐννοῶν τὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς. βροχὴ, ποταμοί, ἄνεμοι = μεταφορικαὶ εἰκόνες, δηλ. αἱ παντὸς εἶδους στενοχωρίαι τῆς ζωῆς, θλίψεις, πειρασμοί, ἀτυχήματα. ἄμμος = ὄχι εἰς στερεὸν μέρος. Μεταφορικῶς φανερόνεται τὸ σαθρὸν καὶ ψευδὲς θεμέλιον τῆς ὑποκριτικῆς πίστεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος, με τὴν εἰκόνα τῆς οἰκοδομῆς ἐπὶ τῆς πέτρας καὶ ἐπὶ τῆς ἄμμου, ζητεῖ νὰ ἐξυπνήσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ ἀγαθόν. Φανερώνει εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅτι στερεὸν θεμέλιον, ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον ἡμπορεῖ νὰ σταθῇ καλὰ ἡ ζωὴ του καὶ νὰ προκόψῃ, εἶναι ἡ Χριστιανικὴ πίστις. Διότι τότε δὲν ἔχει νὰ φοβηθῇ τίποτε. Στερεώμά του εἶναι ὁ Χριστός. Μὲ τὴν θεϊκὴν Του δύναμιν ἡμπορεῖ νὰ σταθῇ ἀκλόνητος εἰς τὰς στενοχωρίας καὶ τὰς θλίψεις τῆς ζωῆς. Ἀντιθέτως μακρὰν τοῦ Χριστοῦ εὐρισκόμενος ὁ ἄνθρωπος, θὰ καταστραφῇ ἠθικῶς, διότι μόνον ἡ πίστις εἰς τὸν Χριστόν, τὸν ἀληθινὸν Θεόν, βοηθεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ νὰ ἀντιδράσῃ ἐναντίον τοῦ κακοῦ. Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι θεϊκὴ δύναμις, με τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος νικᾷ τὸ κακὸν ποῦ αἰσθάνεται μέσα του, καὶ ζῆ τὴν ἠθικὴν ζωὴν. Τότε αὐτὸς γίνεται ἄνθρωπος τῆς εἰρήνης, τοῦ ἀληθινοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ὄχι ἄνθρωπος τῶν φόνων, τῆς καταστροφῆς καὶ κάθε ἄλλης κοινωνικῆς ἀθλιότητος.

19. Ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχὶ ὡς οἱ Γραμματεῖς.

(Μαθ. ζ', 28—29)

Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσαντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὡς ἐξουσίαν ἔχων = ὡς ἐξουσιαστῆς τοῦ Νόμου, ὡς πραγματικὸς καὶ ἀληθινὸς Νομοθέτης, ὡς Κύριος τοῦ Νόμου.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκεῖνα ποῦ ἐδίδαξεν με τὴν ἐπὶ τοῦ Ὅρους Ὁμιλίαν Του καθὼς καὶ με ὅλην τὴν ἄλλην διδασκαλίαν Του, τὰ ἐδίδαξε με τὸ ἰδικόν Του Θεϊκὸν κῦρος καὶ

τὴν ἰδικὴν Του Θεϊκὴν ἐξουσίαν ὡς Θεός, καὶ ὄχι καθὼς οἱ Γραμματεῖς τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, οἱ ὅποιοι ἦσαν μόνον ἐξηγηταὶ τοῦ Νόμου. Μὲ τοῦτο ξεχωρίζει τὸν ἑαυτὸν Του ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπὸ τοὺς Γραμματεῖς τῶν Ἰουδαίων, διὰ νὰ μᾶς δώσῃ νὰ ἐνοήσωμεν τὴν ἰδιαιτέραν ἀξίαν ποὺ πρέπει νὰ ἔχη εἰς τὴν ζωὴν μας ἡ Διδασκαλία Του ἀπὸ κάθε ἄλλην ἀνθρωπίνην διδασκαλίαν. Διότι ἡ Διδασκαλία Του εἶναι Διδασκαλία Θεοῦ καὶ μὲ τὴν δύναμιν αὐτῆς ἡμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ πολεμήσῃ τὸ κακόν, νὰ πράξῃ τὸ καλόν, νὰ ζήσῃ τὴν ζωὴν τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ κερδίσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ἡ καθημερινὴ πρακτικὴ καὶ ἠθικὴ ζωὴ κάθε Χριστιανοῦ εἰς τὸν κόσμον εἶναι μία ἀληθινὴ δύναμις, ποὺ εὐρίσκεται εἰς τὸν κόσμον διὰ τὸ καλὸν τοῦ κόσμου. Τότε πραγματικὰ ὁ κόσμος θὰ ζήσῃ εὐτυχισμένος, ὅταν ζήσῃ σύμφωνα μὲ τὴν ἐπὶ τοῦ Ὄρους Διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ, ἡ ὁποία εἶναι τὸ κορύφωμα τῆς ὅλης Χριστιανικῆς διδασκαλίας.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΠΕΡΙΚΟΠΩΝ

Σχολικόν ἔτος 1953 — 1954

Σεπτέμβριος

Ἡμερ.

- 6 Κυρ. ΙΕ' Ματθαίου
Ματθ. κβ' 35-46
- 13 Κυρ. πρὸ τῆς Ὑψώσεως
Ἰωαν. γ' 13-17
- 20 Κυρ. μετὰ τὴν Ὑψωσιν
Μαρκ. η' 34 καὶ θ' 1
- 27 Κυρ. Α' Λουκᾶ
Λουκ. Ε' 1-11

Ὀκτώβριος

- 4 Κυρ. Β' Λουκᾶ
Λουκ. στ' 31-36
- 11 Κυρ. Ἀγ. Πατέρων Ζ'
Λκ. η' 5-15
- 18 Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ (μνήμη)
Λκ. ι' 16-21
- 25 Κυρ. ΣΤ' Λουκᾶ
Λουκ. η' 26-39

Νοέμβριος

- 1 Κυρ. Ε' Λουκᾶ
Λουκ. ιστ' 19-31
- 8 Κυρ. Ζ' Λουκᾶ
Λουκ. κ' 41-56
- 15 Κυριακὴ Η' Λουκᾶ
Λουκ. ι' 25-37
- 22 Κυρ. Θ' Λουκᾶ
Λουκ. ιβ' 16-21
- 29 Κυρ. ΙΓ' Λουκᾶ
Λουκ. ιη' 18-27

Δεκέμβριος

Ἡμερ.

- 6 Κυρ. Ι Λουκᾶ Λκ. ιγ' 10-17
- 13 Κυρ. ΙΑ' Λουκᾶ (Προπατόρων)
Λκ. ιδ' 16-24
- 20 Κυρ. πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως
Ματθ. α' 1-25
- 27 Κυρ. μετὰ τὴν Χριστοῦ Γέννησιν
Ματθ. β' 13-23

Ἰανουάριος

- 3 Κυρ. πρὸ τῶν Φώτων
Μρκ. α' 1-8
- 10 Κυρ. μετὰ τὰ Φῶτα
Μτθ. δ' 12-17
- 17 Κυρ. ΙΒ' Λουκᾶ (10 Λεπρῶν)
Λκ' ιζ' 12-19
- 24 Κυρ. ΙΔ' Λουκᾶ (Τυφλοῦ)
Λκ' ιη' 35-43
- 31 Κυρ. ΙΕ' Λουκᾶ (Ζακχαίου)
Λκ. ιθ' 1-10

Φεβρουάριος

- 7 Κυρ. ΙΖ' Ματθαίου (Χαναναίας)
Μτθ. ιε' 21-28
- 14 Κυρ. ΙΓ' Λουκᾶ (Τελώνου καὶ Φαρισαίου)
Λκ. ιη' 10-14
- 21 Κυρ. ΙΖ' Λουκᾶ (Ἀσώτου)
Λκ. ιε' 11-32
- 28 Κυρ. τῆς Ἀπόκρως
Μτθ. κε' 31-46

	Μάρτιος	Ἡμερ.
7	Κυρ. τῆς Τυροφάγου Μτθ. ζ' 14-21	13 Ἰω. ιζ' 1-13 Κυρ. τῆς Πεντηκοστῆς Ἰω. ζ' 37-52 καὶ η' 12
14	Κυρ. Α' Νηστειῶν (Ὁρθο- ξίας) Ἰωαν. α' 44-52	20 Κυρ. Α' Ματθαίου (Ἀγ. Πάν- των) Μτθ. ι' 32-33, 37-38 ιθ' 27-30
21	Κυρ. Β' Νηστειῶν (Παραλύ- του) Μρκ. β' 1-12	27 Κυρ. Β' Ματθαίου Μτθ. δ' 18-23
28	Κυρ. Γ' Νηστειῶν (Σταυ- ροπροσκυνήσεως Μρκ. η' 34-θ' 1	Ἰούλιος
	Ἀπρίλιος	4 Κυρ. Γ' Ματθαίου Μτθ. στ' 22-33
4	Κυριακὴ Δ' Νηστειῶν Μρκ. θ' 17-31	11 Κυρ. Δ' Ματθαίου Μτθ. η' 5-13
11	Κυριακὴ Ε' Νηστειῶν Μρκ. ι' 32-45	18 Κυρ. Ἀγίων Πατέρων Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου Μτθ. ε' 14-19
18	Κυρ. τῶν Βαΐων Ἰωαν. ιβ' 1-18	25 Κυρ. Στ' Ματθαίου Μτθ. θ' 1-8
25	Ἀγιον Πάσχα Ἰωαν. α' 1-17	Αὔγουστος
	Μάιος	1 Κυρ. Ζ' Ματθαίου Μτθ. θ' 27-35
2	Κυρ. τοῦ Θωμᾶ (Ἀντίπα- σχα) Ἰω. κ' 19 - 31	8 Κυριακὴ Η' Ματθαίου Μτθ. ιδ' 14-22
9	Κυρ. τῶν Μυροφόρων Μρκ. ιε' 43-ιστ' 3	15 Κοιμήσεως Θεοτόκου Λκ. 38-42 καὶ ια' 27-28
16	Κυρ. τοῦ Παραλύτου Ἰω. ε' 1-15	22 Κυρ. Ι' Ματθαίου Μτθ. ιζ' 14-23
23	Κυρ. τῆς Σαμαρείτιδος Ἰωαν. δ' 5-42	29 Ἀποτομῆς Κεφαλῆς Τιμίου Προδρόμου Μρκ. στ' 14-30
30	Κυρ. τοῦ Τυφλοῦ Ἰω. θ' ι-38	
	Ἰούνιος	
6	Κυρ. Ἀγίων Πατέρων	
Σχολικὸν ἔτος 1954 — 1955		
	Σεπτέμβριος	26 Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου μνήμη Ἰω. ιγ' 25-27 καὶ κα' 24-25
5	Κυρ. ΙΒ Ματθαίου Μτθ. 16-26	Ὀκτώβριος
12	Κυρ. πρὸ τῆς Ὑψώσεως Ἰω. γ' 13-17	3 Κυρ. Β' Λουκᾶ Λκ. στ' 31-36
19	Κυρ. μετὰ τὴν Ὑψωσιν Μρκ. η' 34-θ' 1	10 Κυρ. Γ' Λουκᾶ Λκ. ζ' 11-16

Ἡμερ.

17 Κυριακὴ Δ' Λουκᾶ (Ἁγ. Πα-
τέρων Α' Οἰκ. Συνόδου)

Λκ. η' 5-15

24 Κυρ. Στ' Λουκᾶ Λκ. η' 26-39

31 Κυριακὴ Ε' Λουκᾶ

Λκ. ιστ' 19—31

Νοέμβριος

7 Κυριακὴ Ζ' Λουκᾶ

Λκ. η' 41-56

24 Κυριακὴ Η' Λουκᾶ

Λκ. ι' 25-37

21 Εἰσόδια Θεοτόκου

Λκ. ι' 38-43 καὶ ια' 27-28

28 Κυρ. ΙΓ' Λουκᾶ Λκ. η' 18-27

Δεκέμβριος

5 Κυρ. Γ' Λουκᾶ Λκ. ιγ' 10-17

12 Κυρ. ΙΑ' Λουκᾶ

Λκ. ιδ' 16-24

19 Κυρ. πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννή-
σεως Ματθ. α' 1-25

26 Κυρ. μετὰ τὴν Χριστοῦ Γέν-
νησιν Μτθ. β' 13-23

Ἰανουάριος

2 Κυρ. πρὸ τῶν Φώτων

9 Κυρ. μετὰ τὰ Φῶτα

16 Κυρ. ΙΒ' Λουκᾶ (10 Λεπρῶν)

23 Κυρ. ΙΕ' Λουκᾶ (Ζακχαίου)

30 Κυριακὴ ΙΖ Ματθαίου (Χανα-
ναίας)

Φεβρουάριος

6 Κυρ. Τελώνων καὶ Φαρισαίου

13 Κυρ. τοῦ Ἀσώτου

20 Κυρ. τῆς Ἀπόκρως

27 Κυρ. τῆς Τυροφάγου

Μάρτιος

6 Κυρ. Α' Νηστειῶν (Ὁρθοδο-

Ἡμερ.

δοξίας)

13 Κυρ. Β' Νηστειῶν

20 Κυρ. Γ' Νηστειῶν

27 Κυρ. Δ' Νηστειῶν

Ἀπρίλιος

3 Κυρ. Ε' Νηστειῶν

10 Κυριακὴ τῶν Βαΐων

17 ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ

27 Κυρ. τοῦ Θωμᾶ (Ἀντίπασχα)

Μάιος

1 Κυρ. τῶν Μυροφόρων

8 Κυρ. τοῦ Παραλύτου,

15 Κυρ. τῆς Σαμαρείτιδος

22 Κυριακὴ τοῦ Τυφλοῦ

29 Κυρ. Ἁγ. Πατέρων

Ἰούνιος

5 Κυρ. Πεντηκοστῆς

12 Κυρ. Α' Ματθαίου (Ἁγ. Πάν-
των)

19 Κυρ. Β' Ματθαίου

26 Κυρ. Γ' Ματθαίου
Ματθ. στ' 22-33

Ἰούλιος

3 Κυρ. Δ' Ματθαίου
Ματθ. η' 5-13

10 Κυρ. Ε' Ματθαίου
Μτθ. η' 28-θ' 1

17 Κυρ. Ἁγ. Πατέρων (Δ' οἰκ.
Συνόδου) Μτθ. κε' 14-19

24 Κυρ. Ζ' Ματθαίου
Μτθ. θ' 27-35

31 Κυριακὴ Η' Ματθαίου
Μτθ. ιδ' 14-22

Αὔγουστος

7 Κυρ. Θ' Ματθαίου
Μτθ. ιδ' 22-34

14 Κυρ. Ι' Ματθαίου

Μτθ. ιζ' 14-23
21 Κυρ. ΙΑ' Ματθαίου ιη' 23-3

28 Κυριακή ΙΒ' Ματθαίου
Μτθ. 16-26

Σχολικὸν ἔτος 1955 — 1956

Σεπτέμβριος

Ἡμερ.

- 4 Κυρ. ΙΓ' Ματθαίου
Μτθ. κα' 33-42
11 Κυρ. πρὸ τῆς Ὑψώσεως
18 Κυρ. μετὰ τὴν Ὑψωσιν
25 Κυρ. Α' Λουκᾶ

Ὀκτώβριος

- 2 Κυρ. Β' Λουκᾶ
9 Κυρ. Γ' Λουκᾶ
16 Κυρ. Δ' Λουκᾶ (Ἀγ. Πατέρων Ζ' οἰκ. Συνόδου)
23 Κυρ. ΣΤ' Λουκᾶ
30 Κυρ. Ε' Λουκᾶ

Νοέμβριος

- 6 Κυρ. Γ' Λουκᾶ
13 Κυρ. Η' Λουκᾶ
20 Κυρ. Θ' Λουκᾶ
27 Κυρ. ΙΓ' Λουκᾶ

Δεκέμβριος

- 4 Κυρ. ι' Λουκᾶ
11 Κυρ. ΙΑ' Λουκᾶ
18 Κυρ. πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως
25 Ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ
Μτθ. β' 1-12

Ἰανουάριος

- 1 Ἡ Περιτομή τοῦ Κυρίου
Λκ' β' 20-21 καὶ 40-52
8 Κυριακή μετὰ τὰ Φῶτα
15 Κυρ. ΙΒ' Λουκᾶ (10 Λεπρῶν)
22 Κυρ. ΙΔ' Λουκᾶ (Τυφλοῦ)
29 Κυριακή ΙΕ' Λουκᾶ (Ζακχαίου)

Φεβρουάριος

Ἡμερ.

- 5 Κυρ. ΙΕ' Ματθαίου
Μτθ. κβ' 35-46
12 Κυριακή ΙΣΤ' Ματθαίου (Χαριαναιάς)
19 Κυριακή ΙΖ' Ματθαίου
26 Κυρ. ΣΤ' Λουκᾶ Τελώνου καὶ Φαρισαίου

Μάρτιος

- 4 Κυρ. ΙΖ' Λουκᾶ (Ἀσώτου)
11 Κυρ. Ἀπόκρρω
18 Κυρ. Τυροφάγου
25 Κυρ. Εὐαγγελισμοῦ
Λκ. α' 24-38

Ἀπρίλιος

- 1 Κυρ. Β' Νηστειῶν
8 Κυρ. Γ' Νηστειῶν
15 Κυρ. Δ' Νηστειῶν
22 Κυριακή Ε' Νηστειῶν
29 Κυριακή τῶν Βατῶν

Μάιος

- 6 ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ
13 Κυρ. τοῦ Θωμᾶ (Ἀντίπασχα)
20 Κυρ. Μυροφῶρων
27 Κυρ. Παραλύτου

Ἰούνιος

- 3 Κυριακή Σαμαρείτιδος
10 Κυρ. Τυφλοῦ
17 Κυρ. Ἀγ. Πατέρων (Α' οἰκ. Συνόδου)
24 Κυρ. Πεντηχοστῆς

Ἰούλιος

Ἡμερ.	
1	Κυρ. Α' Ματθαίου (Ἀγ. Πάντων)
8	Κυρ. Β' Ματθαίου
15	Κυρ. Ἀγ. Πατέρων Δ' Οἰκ. Συνόδου
22	Κυρ. Δ' Ματθαίου
	Μτθ. γ' 5-13

Ἡμερ.

29	Κυρ. Ε' Ματθαίου
	Μτθ. γ' 28-θ' 1
Αὐγουστος	
5	Κυρ. ΣΤ' Ματθαίου
	Μτθ. θ' 1-8
12	Κυρ. Ζ' Ματθαίου
19	Κυρ. Η' Ματθαίου
26	Κυρ. Θ' Ματθαίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή Σελ. 5

Μέρος Α΄. Κυριακά Εὐαγγέλια

Κυριακή	ΙΕ΄	Ματθαίου	»	13
Κυριακή		Πρὸ τῆς Ὑψώσεως	»	15
Κυριακή		Μετὰ τὴν Ὑψωσιν	»	17
Κυριακή	Α΄.	Λουκᾶ	»	19
Κυριακή	Β΄.	Λουκᾶ	»	22
Κυριακή	Γ΄.	Λουκᾶ	»	23
Κυριακή	Δ΄.	Λουκᾶ Ἀγ. Πατέρων	»	25
Κυριακή	ΣΤ΄.	Λουκᾶ	»	27
Κυριακή	Ε΄.	Λουκᾶ	»	30
Κυριακή	Ζ΄.	Λουκᾶ	»	33
Κυριακή	Η΄.	Λουκᾶ	»	36
Κυριακή	Θ΄.	Λουκᾶ	»	39
Κυριακή	Ι΄.	Λουκᾶ	»	40
Κυριακή	ΙΑ΄.	Λουκᾶ τῶν Προπατόρων	»	43
Κυριακή	ΙΒ΄.	Λουκᾶ (Λεπρῶν)	»	45
Κυριακή	ΙΓ΄.	Λουκᾶ	»	47
Κυριακή	ΙΔ΄.	Λουκᾶ (Τυφλοῦ)	»	48
Κυριακή		Πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως	»	50
Κυριακή		Μετὰ τὴν Χριστοῦ Γέννησιν	»	53
Κυριακή		Πρὸ τῶν Φώτων	»	55
Κυριακή		Μετὰ τὰ Φῶτα	»	57
Κυριακή	ΙΕ΄.	Λουκᾶ (Ζακχαίου)	»	59
Κυριακή	ΙΣΤ΄.	Λουκᾶ (Τελώνου - Φαρισαίου)	»	61
Κυριακή	ΙΖ΄.	Λουκᾶ	»	63
Κυριακή		Τῶν Ἀπόκρεω	»	66
Κυριακή		Τῆς Τυροφάγου	»	68
Κυριακή	Α΄.	Νηστειῶν (Ὁρθοδοξίας)	»	70
Κυριακή	Β΄.	Νηστειῶν (Παραλύτου)	»	71

Κυριακή Γ'.	Νηστειῶν (Σταυροπροσκυνήσεως)	Σελ.	74
Κυριακή Δ'.	Νηστειῶν	»	76
Κυριακή Ε'.	Νηστειῶν	»	79
Κυριακή	Τῶν Βαῶων	»	82
Κυριακή Α'.	τοῦ Πάσχα	»	84
Κυριακή Β'.	τοῦ Θωμᾶ	»	86
Κυριακή Γ'.	τοῦ Πάσχα (τῶν Μυροφόρων)	»	89
Κυριακή Δ'.	τοῦ Πάσχα	»	92
Κυριακή Ε'.	τοῦ Πάσχα (τῆς Σαμαρείτιδος)	»	96
Κυριακή ΣΤ'.	τοῦ Τυφλοῦ	»	100
Κυριακή Ζ'.	τῶν Ἀγίων Πατέρων	»	105
Κυριακή Η'.	τῆς Πεντηκοστῆς	»	108
Κυριακή Α'.	Ματθαίου (τῶν Ἀγίων Πάντων)	»	111
Κυριακή Β'.	Ματθαίου	»	113
Κυριακή Γ'.	Ματθαίου	»	114
Κυριακή Δ'.	Ματθαίου	»	117
Κυριακή Ε'.	Ματθαίου	»	119
Κυριακή ΣΤ'.	Ματθαίου	»	121
Κυριακή Θ'.	Ματθαίου	»	123
Κυριακή Ζ'.	Ματθαίου	»	125
Κυριακή Η'.	Ματθαίου	»	127
Κυριακή Γ'.	Ματθαίου	»	129
Κυριακή ΙΑ'.	Ματθαίου	»	132
Κυριακή ΙΒ'.	Ματθαίου	»	134
Κυριακή ΙΓ'.	Ματθαίου	»	135
Κυριακή ΙΣΤ'.	Ματθαίου	»	137
Κυριακή ΙΖ'.	Ματθαίου	»	140
Κυριακή	Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ	»	142
Κυριακή	Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου μνήμη	»	144
Κυριακή	Ἀποτομῆ Κεφαλῆς Τιμίου Προδρόμου	»	146

Μέρος Β'. Δεσποτικά καὶ Θεομητορικά ἑορταί

1. Τὸ Γενέθλιον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου	»	150
2. Ὑψώσεις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ	»	152
3. Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου	»	158
4. Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου	»	158
5. Γέννησις Ἰησοῦ Χριστοῦ	»	161
6. Περιτομὴ τοῦ Κυρίου	Σελίς	164

7. Τῶν Φώτων	»	164
8. Τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Σωτῆρος	»	166
9. Τῆς Μεταμορφώσεως	»	169
10. Τῆς Ἀναστάσεως	»	172
11. Τῆς Ἀναλήψεως	»	174
12. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου	»	177

Μέρος Γ'.

Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία	»	177-211
------------------------------	---	---------

Είπα να πω
από
μάργαρον. το παραδίδω

Ἐν Ἀθήναις τῆ 17-10-1953

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ἄριθ. Πρωτ.: 109073

Πρὸς τοὺς κ. κ.

Δ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΝ - Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΕΝΤΑΥΘΑ

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 105643 9-10-53 ἀποφάσεως τοῦ Ἑπουργείου, μετὰ σύμφωνον γνωμοδότησιν τοῦ Κεντρικοῦ Γνωμοδοτικοῦ καὶ Διοικητικοῦ Συμβουλίου Ἐκπαιδεύσεως, ἐνεκρίθη τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΠΕΡΙΚΟΠΑΙ» βιβλίον σας ὡς βοηθητικὸν τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἐπὶ μίαν διετίαν, ἀρχομένην ἀπὸ 1-9-1953.

Παρακαλοῦμεν ὅθεν, ὅπως μεριμνήσητε διὰ τὴν ἔγκαιρον ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου τούτου συμμορφούμενοι πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ τὸν κανονισμὸν Ἐκδόσεως βοηθητικῶν βιβλίων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Κοινοποίησις
Δ/σιν Διδ. Βιβλίων
Κ.Γ.Δ.Σ.Ε.

Ἐντολῆ Ἑπουργοῦ
Ὁ Διευθυντῆς
Χ. ΜΟΥΣΤΡΗΣ